

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

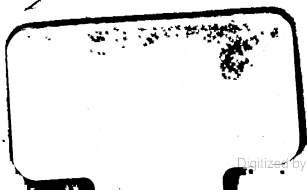
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

170662

BIBLIOTHECA HISTORICA

INSTRUCTA

A

B. BURCARDO GOTTHELF STRUVIO

AUCTA

A

B. CHRISTI. GOTTLIEB BUDERO

NUNC VERO

A

IOANNE GEORGIO MEUSELIO

ITA DIGESTA, AMPLIFICATA ET EMENDATA,

UT PAENE NOVUM OPUS

VIDERI POSSIT.

Voluminis IV Pars II.

41 48

Salz d. B. 4

LIPSIAE,

SYMTV LIBRARIAE WEIDMANNIANAE.

M D C C X C.

VIRO
PERILLUSTRI AMPLISSIMO
DOCTISSIMO
JOANNI CHRISTOPHORO
GATTERERO

DOCTORI PHILOSOPHIAE

**CONSILIARIO AUL. REGIS M. BRITANNIAE ET
ELECTORIS BRUNOVICO - LUNEBURGENSIS,
PROFESSORI HISTORIARUM IN LITTERARUM
UNIVERSITATE GOTTINGENSI PUBLICO OR-
DINARIO, INSTITUTI REGII HISTORICI, QUOD
IPSE MIRO STUDIO FUNDAVIT, DIRECTORI
MERITISSIMO, SOCIO ORDINARIO REGIAE SO-
CIIETATIS SCIENTIARUM GOTTIN-
GENSIS CAET.**

**ARTIS HISTORICAE OMNIUMQUE EIUSDEM
PARTIUM ET ADMINICULORUM INSTAURA-
TORI, EMENDATORI, CULTORI PER OMNEM
REPUBLICAM LITTERARIAM
CELEBERRIMO**

PRAECEPTORI OLIM SUO
AETERNA PIETATE AC CULTU NON FUCATO
SUSCIPiendo

**HANC BIBLIOTHECAE HISTORICAE PARTEM
TANQUAM TESSERAM ANIMI-ERGA BENEFICIA
GRATI QUALEM CUNQUE**

D. D. D.
AUCTOR.

CONFIDENTIAL

SECRET

Journal of Management Studies, 20(6), 791-806.

1. The first group of people who are likely to be affected by the proposed changes are those who are currently employed in the public sector. This group includes a wide range of individuals, from those who are employed in the public sector to those who are employed in the private sector. The proposed changes are likely to have a significant impact on this group, as they will be required to adapt to the new conditions of employment.

the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age is expected to increase from 1.1 billion to 1.5 billion. The number of people aged 65 and over is expected to increase from 200 million to 400 million. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion.

1. *Journal of the American Medical Association*, 1997; 278: 1039-1044.

INDEX

CAPITVM ET SECTIONVM.

CONTINUATIONIS I LIBRI II

CAPITIS XI

Se&io III.

Scriptores historiae singulorum Imperatorum Romanorum et imperatricum, ab Augusto usque ad Constantinum (secundum ordinem chronologicum) pag. 1

Se&io IV.

Scriptores de Romanorum Imperatorum nominibus, appellationibus, honoribus, potestate, consecratione 88

CAPUT XII.

Scriptores de Romanorum gentibus et familiis celebrioribus 97

CAPUT XIII.

Scriptores de rebus Romanorum veterum diversis, quibus in capitibus superioribus locus tribui non potuit 103

CAPUT XIV.

Scriptores de antiquitatibus Romanis generales.

Se&io I.

Compendia, systemata et onomastica antiquitatum Romanarum 105

Se&io II.

Scriptores miscelli de antiquitatibus Romanis 127

CAPUT XV.

Scriptores de antiquitatibus Romanorum sacris.

Se&io I.

Scriptores generales 135

Se&io II.

Scriptores de Romanorum diis 137

Se&io III.

Scriptores de templis, aris et locis sanctis 141

Se&io IV.

Scriptores de sacerdotibus et personis sacris 143

Señio V.

Scriptores de festis, sacrificiis, votis, devotionibus, auguriis, jurejurando, variisque ritibus sacris Romanorum.

- A. Scriptores de festis Romanorum pag. 150
- B. Scriptores de sacrificiis Romanorum 155
- C. Scriptores de votis et devotionibus Romanorum 157
- D. Scriptores de auguriis, auspiciis et ancilibus Romanorum 159
- E. Scriptores de jurejurando et variis ritibus sacris Romanorum 161

CAPUT XVI.

Scriptores de urbe Roma.

Señio I.

Descriptiones Romae veteris 166

Señio II.

Scriptores de portis, muris, aquis, aquaeductibus, pontibus, viis Romae veteris 195

Señio III.

Scriptores de Romae priscae ruderibus, aedificiis, aliisque, quae supersunt, antiquis monimentis 202

Señio IV.

Descriptiones singularium quorundam aedificiorum et monumentorum Romae veteris 218

CAPUT XVII.

Scriptores de antiquitatibus Romanorum profanis.

Señio I.

Scriptores de forma et statu reipublicae Romanae generales 226

Señio II.

Scriptores de magistratibus reipublicae Romanae.

- A. Scriptores generales 229
- B. Scriptores de senatu Romano 236
- C. Scriptores de singulis populi Romani magistratibus, ordine alphabetico 243

Señio III.

Scriptores de imperio et provinciis Romanorum, de coloniis, municipiis, populis fundis 254

Señio

Señio IV.

Scriptores de ordinibus et statu populi Romani.

- A. Scriptores de Nobilibus, Patriciis, ordine eque-
stri, eorumque juribus pag. 264
B. Scriptores de ordine populari 267
C. Scriptores de servis, libertis et ritu manu-
missionis 268

Señio V.

Scriptores de comitiis Romanorum 274

Señio VI.

Scriptores de legibus Romanorum 277

*Señio VII.*Scriptores de judiciis et antiquitatibus forensibus Ro-
manorum.

- A. Scriptores generales 281
B. Scriptores speciales de singularibus nonnullis
ritibus rebusque forensibus 285

Señio VIII.

Scriptores de poenis et suppliciis Romanorum 287

*Señio IX.*Scriptores de Romanorum tributis, vectigalibus, aera-
rio, censu, congiariis, nundinis, auctionibus, novis
tabulis caet. 291*Señio X.*

Scriptores de re militari et nautica Romanorum.

- A. Scriptores generales 301
B. Scriptores de Romanorum legionibus, praefe-
ctis militum, instruenda acie, laboribus milita-
ribus, deditionibus 307
C. Scriptores de machinis bellicis, armis et signis
militaribus Romanorum 311
D. Scriptores de stipendio, praemiis, donis, privi-
legiis et poenis militum Romanorum 315
E. Scriptores de re nautica Romanorum 317

Señio XI.

Scriptores de triumphis et tropaeis Romanorum 319

Señio XII.

Scriptores de re vestiaria Romanorum.

- A. Scriptores generales 322
B. Scriptores speciales 325

Señio XIII.

Scriptores de conviviis et luxu Romanorum.

- A. Scriptores generales pag. 331
 B. Scriptores speciales de ratione accumbendi,
 cibo, potu, vestibus et ludis convivalibus Ro-
 manorum 334

*Señio XIV.*Scriptores de nuptiis, puerperio, familiis, nominibus,
 institutione juventutis et re litteraria Romanorum.

- A. Scriptores de ritu nuptiarum, puerperio, orbi-
 tate, adulterio 339
 B. Scriptores de familiis et nominibus Romano-
 rum 342
 C. Scriptores de institutione juventutis et ratione
 litteras colendi apud Romanos.
 I. Scriptores generales 345
 II. Scriptores speciales 347

*Señio XV.*Scriptores de ludis Romanorum gymnics, circensibus,
 et de gladiatoribus 349*Señio XVI.*Scriptores de ludis Romanorum scenicis, theatris, am-
 phitheatris

- A. Scriptores de ludis theatralibus, mimis, pan-
 tomimis, personis s. larvis 353
 B. Scriptores speciales 356

*Señio XVII.*Scriptores de aedificiis, partibus aedium, thermis, bal-
 neis et villis Romanorum 356

Reliquae tres vel quatuor hujus capituli sectiones, una cum
 scriptoribus de rebus Byzantinis, forte et de historia
 Gothorum, Langobardorum, aliarumque gentium me-
 dii, quod dicunt, aevi bellicosarum, reservandae sunt
 in partem proximam.

BIBLIOTHECA HISTORICA.

CONTINUATIONIS I. LIBRI II. CAPITIS XI.

SECTIO III.

*Scriptores historiae singulorum imperatorum
Romanorum et imperatricum, ab Augusto
usque ad Constantinum M.*

A V G V S T V S.

FARMOR I. MONIMENTUM ANCYRANUM, Marmor Ancyran.
I de rebus gestis *Augusti* Imperatoris, ex
apographo *Busbequiano*; in *Andr. Schotti* Scholiis
ad *Sext. Aurel. Victor.* (*Antwerp.* 1579. 8) p. 70
sqq. — Idem, ex *Ant. Verantii* apographo; in
Iusti Lipsii Auctario ad *Mart. Smetii* Inscriptiones
antiquas (1588. fol.) pag. 19 - 22, subnotatis
quibusdam coniecturis et emendationibus; in
Leunclavii Pandect. Turc. cap. X. et in *Rutgerfii*
Var. Lect. p. 163 sqq. — Idem, cum *Iusti Lipsii*
et *J. Casauboni* animadversionibus, cum *Suetonio*,
ex edit. *Graevii* (*Traj.* 1703. 4) p. 78; ex edit.
Bibl. hist. Vol. IV. P. II. A *Pitisci*

Pitisci (*Leopard.* 1715. 4) T. II. p. 1138; ex edit. *Burmanni* (*Amstelod.* 1736. 4) T. II. p. 156-166. — Idem, ex charta *Dan. Cossonii* emendatius et auctius, cum notis *Jac. Gronovii*; cum huius Memoria Cossoniana *Eugd. Bat.* 1695. 4; in *Suetonio Pitisci* T. II. p. 1156. 1169; et in nova edit. *Inscriptt. Gruteri* p. CCXXX-CCXXXIII. (Tabulae cuicunque subscriptis *Lipsii* coniecturis, quas altera *Gruteri* editio ad *Variorum Corrigena et Animadvertenda* reiecit). — Idem, iuxta *Busbequianum* exemplum et chartam *Cossonianam*; in *I. G. Bayeri Hist. marmor. Ancy.* — Idem, in *Pauli Lucas* itinerario (*Voyage Pa.* 1704-1708: dans la Grece etc.) T. I. p. 393 sqq. edit. *Paris.* 1712. 12. satis inepta tamen hac epigraphe: *Inscription nommée par les Critiques Lapis Ancyranus* *). — Idem, iuxta exemplum a *Jos. Pitton de Tournefort*, ex ipsis tabulis parietinis descriptum, cum *Is. Casauboni*, *Jac. Gronovii* et *Edm. Chishull* notis; in huius *Antiquitat. Asiat.* de quibus nos supra (Vol. II. P. I. p. 66 sqq.) retulimus, p. 165-207. Et haec quidem editio optima est, optimisque commentariis instructa. — Add. *Remarques sur le monument d'Ancyre*; in *Biblioth. choisie* T. VIII. p. 327-345. — JOH. GUIL. BAYERI *Historia marmoris*

*) Hoc vero apographum, teste *Masseno* in vita *Ovidii*, (T. IV. *Ovidii Burmanniani* locupletius edita, ad a. Urb. 743 p. 66) *Paulus Lucas* vulgavit tanquam suum, ac quod habuerat *Smyrnae* a vidua *Fabri*, mercatoris *Francogallici*, qui plures annos *Ancyrae* degerat, prout narravit *Guil. Gherard*, olim *Smyrnae* pro gente *Britannica* Consul, quique idem apographum aliquamdiu domi habuerat. Cf. quoque *Cuperus* in *Literis criticis* ad *Lacrosum* p. 144 et 159, quo novissimo loco et quidem a. 1714 scribit, *Ant. Gallandum* egregio istud monumentum commentario illustrasse, qui an unquam prodierit, dubitatur.

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 3

moris Ancyрани, indicem rerum gestarum Augusti Imp. complexi. Ienae 1703. 4.

Hocce nobilissimum monumentum ideo *Ancyranum* dictum, quod templi Augustei vestibulum, extra pomœrium urbis Galatarum *Ancyrae* (hodie *Angora* s. *Anguri* s. *Enguri*) adhuc superstes, ornat, indicem rerum ab Augusto gestarum, s. breviarium imperii continens, a non paucis visum, a nonnullis vero descriptum, v. c. ab *Antonio Verantio* s. *Wrantzio*, *Dalmata*, *Augerio Gislenio Basbequio*, *Dan. Cossonio*, *Paulo Luca* et *Jos. Pitone Tournesorte*. E viginti circiter columnis sex solummodo supersunt; cuicunque incisae sunt L vel LX lineae, LX fere litteris compositae. Hanc inscriptionem volumen secundum, ab Augusto cum testamento suo virginibus Vestalibus traditum, constituisse, vulgo creditur. Suetonius certe in Octav. c. 101: *De tribus voluminibus uno mandata de funere suo complexus est: altero indicem rerum a se gestarum, quem vellet incidi in aeneis tabulis, quae ante mausoleum statuerentur; tertio breviarium totius imperii, quantum militum sub signis ubique esset, quantum pecuniae in aerario etc.* Cf. *Pocockii* itinerar. T. III. p. 129 sec. vers. Theot. Erlang. (1773). Consulatur quoque *Saxii Onomast.* P. I. p. 205-208.

MESSALAE CORVINI Libellus de progenie *Messala*. Augusti, primum in lucem prolatus a *Iacobo Beandro*, Mogunt. 1540. 8, posteaque varie editus (v. c. inter *Sylburgii* Scriptt. hist. Rom. T. I. p. 373 sqq. inter *Gruteri* Scriptt. hist. Aug. T. II. p. 692 sqq. inter *Boxhornii* Historiae Aug. Scriptt. minor. P. I. T. II. p. 694 sqq. in Hist. Rom. Epitome (Florent. 1723. 8) T. II. p. 29 sqq. et ex codice MS. Collegii Lincolnienfis emendatus a *Thoma Hearne* accessit Eutropio Havercampi p. 723 sqq.):

A 2

fed

sed supposititius, medioque, quod dicimus, aevo fictus. Cf. VOSSIIUS de Historicis Lat. L. I. cap. 18. p. 89.

Rufcelli. *Discorso sopra la Vita d'Augusto, estratto dal I. Libro dell' historia di C. Tacito; in Lettere di Principi di G. RUSCELLI* (Venet. 1570. 4) T. I. in fine.

Goltz. HUBERTI GOLTZII Numismata supra Vol. IV. P. I. p. 304 laudata.

Glandorp. JOH. GLANDORPII Notitia familiae C. Caes. Octav. *Augusti*; cum ejusd. Notit. famil. C. Iul. Caesaris. *Parisi*. 1634. fol.

Boecler. JOH. HENR. BOECLERI Diff. de Caesare *Augusto* ad Flori Lib. IV. cap. 3. *Argent.* 1643. 4; et inter ejusd. Dissertt. acad. T. I. p. 516-522.

Graefe. CHRISTOPH GRAEFFII Vita C. Octav. *Augusti*. *Altenburg.* 1666. 4.

Dieterich. JOH. CUNRADI DIETERICHII (*Prof. Hist. et Gr. ling. Gießensis*) *Historia Augusti, Tiberii, Caligulae, Claudii, Neronis. Gießae* 1666. 4. sunt quinque dissertationes, inscriptione hac conjunctae.

Rubenius. ALBERTI RUBENII Diff. de natali die Caesaris *Augusti. Antverp.* 1665. 4; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. XI. p. 1378-1389.

Müller. FRIDERICI MUELLERI Examen chronologicum sententiae Scaligerianae de natali die Octav. *Augusti. Gießae* 1664. 8.

Des Vignoles. ALPHONSE DES VIGNOLES *Discours, touchant le jour de la naissance d'Auguste; in Hist. critique de la Republ. des Lettres* T. XI. p. 1-52. T. XII. p. 1-39.

Leyfer. POLYCARPI LYSERI Diff. de *Augusto*, de successore sollicito. *Lips.* 1684. 4.

Larrey. ISAACI LARREY *Histoire d'Auguste à Rotterdam* 1690. 8; et cum editione Trevoltina historiae trium-

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 5

triumviratum Rom. a *Citri de la Guette* conscriptae (1741. 12). Cf. supra Vol. IV. P. I. p. 304.

JOH. MEURSII *fil.* Diff. de solertia *Augusti* Meursius. Caesaris in opprimenda Romanorum libertate; inter *ejusd.* Differtatt. polit. miscell. num. XIII. *Hafniae* 1641. 8.

ANTONII AEMILII (*Prof. Histor. Ultrajecti.* Aemilius. *ai*) Oratio de politicis artibus *Augusti*, quibus in libera republica sibi et successoribus principatum peperit; inter *ejusd.* Orationes (*Traject.* 1651. 12) p. 78-104.

JOH. KOOLL Oratio de artibus, quibus *Au-* Kooll. *gustus* callide rempublicam Romanam invasit. *Traj ad Rhen.* 1696. 4 mai.

PETRI LAGERLOEF Diff. de Romana sub Lagerlöf. *Augusto* felicitate. *Upsal.* 1695. 8.

CONRAD. SAM. SCHURZFLEISCHII Diff. Schurz-
de Octavio *Augusto*. *Lips.* 1698. 4; et inter *ejusd.* fleisch.
Differtt. hist. num. VII.

JOH. CHRISTIANI NEU Diff. de Breviario Neu. *Augusti Imp.* *Tubing.* 1709. 4.

CESAR VICHARD, *Abbé de SAINT-REAL* St. Real. *Fragments sur* Auguste; in *ejusd.* Opp. (*à la Haye* 1722. 8) T. II. p. 343 sqq. et sec. vers. Theot. T. II. p. 145 sqq.

RENÉ D'AUBER DE VERTOT *Caractère* de Vertot. *d'Auguste, avec la comparaison entre Agrippa et Mécenas, Ministres de ce Prince;* in *Hist. de l'Acad. des Inscripitt.* T. V. p. 235-241.

Eiusdem *Dissertation on the characters of Augustus, Horace and Agrippa, with a comparison between his two Ministers, Agrippa and Maecenas. To which is added some Reflexions on the Characters of Augustus, Maecenas and Horace, and on the Works of Horace, by the Earl of SHAFTSBURY, with a Print from an ancient Painting, representing Au-*

A 3

gustus,

gustus, *Agrippa, Maecenas, and Horace.* London 1740. 4 mai.

de la Blé-
terie.

L'Abbé DE LA BLETERIE *Dissertation où l'on examine ce que signifioit le nom d'Auguste, donné à César Octavien, et si ce Prince, en laissant le nom d'Auguste à Tibère, prétendit lui laisser l'Empire; in Mém. de l'Acad. des Insér. T. XIX: p. 432 sqq.*

Fabricius.

Imp. Caesaris *Augusti* temporum notatio, genus et scriptorum fragmenta. Praemittitur NICOLAI DAMASCENI Liber de institutione *Augusti*, cum versione Hugonis Grotii et Henr. Valesii notis; curante JO. ALB. FABRICIO, D. et Prof. Publ. in Gymnasio Hamburgensi. *Hamburgi* 1727. 4. — Collegerat olim summo studio JANUS RUTGERSIUS in Variis suis Lectionibus (*Lugd. Bat.* 1618. 4) *Augusti* Imp. scriptorum varii generis, epistolarum scilicet, orationum, carminum, legum etc. reliquias, laudabili industria ab historiae *Augustae* conditoribus, veluti ex naufragio tabulas, ad posteritatis memoriam conservatas, et una cum graviter arguteque ab eodem imperatore dictis, in veterum commentariis itidem passim obviis, evulgaverat. Hanc collectionem denuo et separatim typis exscriptam exhibuit Fabricius, variis accessionibus locupletatam, et adpersis passim annotationibus insignem. Praemisso *Damasceni* de institutione *Augusti* libello adjuncta sunt sequentia: 1. Chronologia *Augusti*, sive vitae eius et res gestae, annorum serie dispositae. 2. Elenchus brevis selectorum de *Augusto* rebusque eius scriptorum. 3. Genus *Augusti*, subjuncto Godfridi Peschwitzii de familia Caesarum *Augusta* commentario. 4. *Augusti* scriptorum fragmenta, scilicet: Epistolae Graecae et Latinae; Codicilli, Libelli s. Edicta et Decreta ad Senatum;

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 7

tum; Rescripta Bruto de Catone; hortationes ad philosophiam, Orationes funebres aliaeque; Carmina; Tragoediae; Fescennini in Pollionem; Epigrammatum Liber; Elogium Drusi; Versus Graeci; de vita sua Libri XIII; Leges, Constitutiones etc.; Descriptio orbis terrarum; Index rerum a se gestarum cum eius monimento Ancyrano; Testamentum; Liber mandatorum de funere suo; Mandata de administranda Rep. Reipubl. et Tiberio Caes. data; Dicta et Apophthegmata; loci; Stratagemata; Augusti Elogia.

Cf. Acta Erud. a. 1728. p. 139 sq.

JOH. SAMUELIS HERINGII Diff. de duobus imperatoribus Romanis, *Augusto* et Tiberio, titulum Domini reformidantibus. *Sedin.* 1727. 4.

THEOPHILI GRABENERI Notatio indolis Grabener. morumque Octavii Caesaris *Augusti. Misena* 1740. 4.

ALEXANDRI SINCLAIRI Commentatio de *Sinclair.* C. Caesare Octaviano, tyranno, et *Augusti* cognomine indigno; in *F. A. Hallbaueri* Exercitatt. Societ. Lat. Ien. (*Lips.* 1741. 8) Vol. I. p. 183-204.

MÉNARD D. en quelle année le Titre de Pater Patriae fut donné à *Auguste*; in *Hist. de l'Acad. des Inscrip.* T. XXIII. p. 166 sqq.

CHRISTOPH. FRIDERICI LÜDEWIG de *Ludewig.* *Augusti* prudentia minus tanta, quanta vulgo creditur Oratio. *Ienae* s. a. (176, .) 4.

Memoirs of the Court of Augustus, by THOMAS BLACKWELL, I. U. D. Principal of Marischal College in the University of Aberdeen († 1757). Vol. I. *Edimburg* 1753. — Vol. II. *ibid.* 1755. 4. Tertia editio, aucta tertia operis parte, ab auctore non absoluta, curata a IOH. MILLS. *ibid.* 1764. 4. *Francogallice* in epitomen redactae duae priores operis partes ab Amadeo Ambrosio Feutry, *Parisi.*

A 4

1754.

1754 sqq. 3 Voll. in 12 mai. Opus integrum Francogallice, *Hagae Comit.* 1768. 3 Voll. in 12 mai. Secunda editio, *ibid.* 1789. 3 Voll. in 12 mai. — Integram fere historiam Romanam ante Augustum in fronte operis positam narrat Anglus, cuius finis princeps eo tendere videtur, ut popularibus suis demonstret, omnia bona constitutionis Romanae politicae inesse Anglicae, et hanc contra a naevis Romanae esse immunem, quia rege, modica potestate munito, utatur. Iulium Caesarem aliosque libertatis reip. hostes detestatur: Pompeium contra, Ciceronem, Catonem, summis celebrat laudibus, etiam Augusti aulam et imperii eo regnante rationem, a tyrannide abhorrentem. Augusti eiusque consiliariorum artes et principia regnandi egregie explicantur; nec minus aulicorum hominum libido et vanitas. Ab aliis dicta centies, Blackwellus nova forma ac ratione reddit, saepe haud infeliciter, quo tamen etiam non raro fit, ut veritatis vim quodammodo violet.

- Stypmann.** FRANC. STYPMANNI Diatribe de censu, ab *Augusto* per orbem acto. *Gryphiswald.* 1647. 4.
- Rango.** CONRADI TIBURTII RANGONIS Diss. Descriptio orbis universi, a Caesare *Augusto* facta. *Francof.* 1661. 4.
- Obrecht.** ULRICI OBRECHTI Diss. de censu *Augusti.* *Argent.* 1675. 4; et inter *eiusd.* Dissertatt. acad. (*Argent.* 1704. 4) p. 193-215.
- Wernsdorf.** GOTTLIEB WERNSDORFII Diss. de censu, quem Caes. Octav. *Augustus* tempore nativitatis Christi per orbem terrarum fecit. *Witteb.* 1693. 4.
- Perizonius.** JACOBI PERIZONII Diss. de *Augustea* orbis terrarum descriptione; post *eiusd.* Disquisit. de Praetorio

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 9

Praetorio (*Lugd. Bat.* 1696. 8), et inter *ejusd.*
Differtt. (*Lugd. Bat.* 1740. 8) p. 313-386.

GEORGII WOLFG. WEDELII Diff. de censu *Wedel.*
Augusti. Ienae 1764. 4.

BARTH. CHRIST. RICHARDI Diff. de censu *Richard.*
Augusti universe indicto. *Vitemb.* 1704. 4; et in
Hafaei et Ikenii Thes. theol. philol. T. II. p. 434-
439.

JOH. GUIL. JANI de censu Romanorum pri- *Jani.*
mo recentiores quaedam controversiae. *Vitemb.*
1715. 4; et in *Hafaei et Ikenii* Thes. T. II. p.
424 sqq.

SALOM. DEYLINGII Observatio de censu *Deyling.*
Augusti; in *ejusd.* Observatt. sacr. (*Lips.* 1720. 4)
P. I. p. 209-218.

JOH. HERMANSSON Diff. de censu Octavii *Hermanf-*
Augusti. Upsal. 1737. 8. *son.*

HENRICI BENZELII Diff. de censu *Benzel.*
Augusti; in *eiusd.* Differtt. acad. Syntagm. (*Francos. et Lips.*
1745. 4) T. I. p. 99 sqq.

A. VAN DER MIEDEN Disp. ad inarmor *v. d. Mied-*
vetus, in quo de P. Sulpicio Quirino, de censu *den.*
Syriae, de Ituraeis etc. *Traj. ad Rhen.* 1745. 4.

Dissertation sur le denombrement ordonné par de Solignac.
l'Empereur Auguste, avant la naissance de Jesus
Christ, par Mr. le Chevalier DE SOLIGNAC; in
Bibl. Française T. XL. p. 1-28.

JOH. CAROLI VOLBORTH Commentatio de *Volborth.*
censu Quirinii ad Luc. II, 1 sq. *Goetting.* 1785. 4.

Dissertation sur le veritable degré de consanguinité *Rainssant.*
entre Auguste et Octavie, par Mr. RAINSSANT;
in Journal des Savans a. 1686. Jan. p. 25-31. ed.
Amst.

de St. Real. C. V. *Abbé DE SAINT-REAL* *Considérations sur Livie, et Caractère de Julie*; in ejusd. *Oeuvres* T. II. p. 374-386; et sec. vers. Theot. T. II. p. 165-215.

Koeler. JO. DAVIDIS KOELERI *Diff. de Livia Augusta*. *Altdorf*. 1715. 4.

Franckenstein. CHRIST. FRID. FRANCKENSTEIN *Diff. de Caio et Lucio Caesaribus, ex Taciti Lib. I. Annal.* c. 3. *Lips.* 1670. 4.

Silvestri. CAMILLO SILVESTRI *Lettera del consolato di Caio, di Giulia, figliuola d'Augusto, e di M. Agrippa, figliulo adottivo dello stesso Augusto*; in *Supplementi al Giornale de' Letterati d'Italia* (Venez. 1722. 8) T. I. p. 71, 114.

Gebauer. GEORGII CHRISTI. GEBAUERI *Diff. de M. Agrippa*, Resp. et auctore F. W. SOMMERO. *Lips.* 1717. 4.

le Blond. L'Abbé LE BLOND *Memoire sur la Vie et les Médailles d'Agrippa, gendre d'Auguste*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XL. p. 37-68.

Gundling. NICOL. HIERON. GUNDLINGII *P. Quinctilius Varus*; in *Gundlingianis* P. XXIV. p. 289-339.

Gibert. GIBERT *Observations sur l'époque de la défaite de Varus, et de l'association de Tibère à l'empire*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XXVII. p. 71 199.

Caporali. CESARE CAPORALI (Poetae et Canonici Perusienfis saec. XVI) *Rime overo Vita di Mecenate, con l'Osservazioni di CARLO CAPORALI (filii Caesaris)*. *Venetia* 1637. 12. *ibid.* 1662. 12. *ibid.* 1673. 12. — *Fabulae Romanensi liber similior, quam carmini historico.*

Meibom. JOH. HENR. MEIBOMII *Maecenas, five de C. Cilnii Maecenatis vita, moribus et rebus gestis*, Liber

Liber singularis; accessit C. Pedonius Albinovani Maecenati scriptum Epicedium, notis illustratum. *Lugd. Bat.* 1653. 4. — Omnia in veterum scriptis de Maecenate tradita hic collecta habes.

GIACOMO MARIA CENNI (Cardinali Spinolae ab epistolis) *della Vita di Gajo Cilnio Mecenate Libri II.* Roma 1684. 8. — Opusculum binos in libros divisum, quorum prior vitam Maecenatis ad tempora usque Iani post Actiacam victoriam clausi, reliquam secundus continet, diversitate observationum eruditarum, quas subinde auctor adspersit, iucundissimam. Domum quoque Maecenatis ex optimis scriptoribus delineat, et utrum famosa illa turris coniuncta eidem fuerit, examinat. Inde dum viros doctos, qui Maecenatis amicitia floruerunt, enumerat, rationes excutit, quare Ovidius nullam ejusdem in suis operibus mentionem faciat; et tandem, dum mores Maecenatis describit, suspensiones de vagis ejusdem amoribus diluit, Senecaeque criminationes refellit. In calce libri habetur index operum Maecenatis et fragmentorum, quae nobis inde restant.

Cf. *Acta Erud.* a. 1685. p. 592 sq.

FRANCESCO DINI *dell'origine, famiglia, patria e azioni di Gajo Mecenate, Dissertazione storica, nella quale si prova la di lui famiglia esser la Licinia, la patria Licinianum, oggi Lucignano; con la difesa di Mecenate da varie imposture di Seneca, o sia Seneca convinto ne' suoi vizi.* Venezia 1704. 8 mai. — Contra Senecae, Iusti Lipsii et Meibomii accusationes Maecenas defenditur.

Recherches sur Mécénas, par M. l'Abbé SOU- Souchay.
CHAY; in *Mémoires de l'Acad. des Inscrip.* T. XIII. p. 81-96. — Maiore sagacitate cultioreque stilo, quam scriptores praecedentes, hic exponit singulatim Maecenatis res bello domique gestas

gestas eiusque merita in litteras earumque cultores.

a Seelen. I. H. A SEELEN *Analecta ad Meibomii Maecenatem. Lubecae 4.*

Benemann. JOH. CHRIST. BENEMANN (Confiliarii aul. Saxon. Dresdensis) *Versuch einer Lebensbeschreibung an der weltberufenen Person des Maecenas, des ehemaligen größten Freundes des Kayfers Augusti* Leipzig 1744. 8. — Non viris doctis liber scriptus, sed lectoribus vulgaribus, quibus laudabilem animi Maecenatis indolem ad imitandum auctor obtulit.

Richer. (. . . .) RICHER *Vie de Mecenas avec des Notes historiques et critiques.* à Paris 1746. 12. — Haec est uberior et iustior Maecenatis historia, quam illae, quas Meibomius et modo laudatus Sonchay composuerunt. Descriptioni vitae subiunctae sunt annotationes LXVI, quibus veritas dictorum asseritur partim, partim varii Romanorum ritus illustrantur.

Cf. *Journal des Savans* T. CXLII. p. 265-278 sec. edit. Amst.

Gundling. (GUNDLINGII) *Untersuchung, ob Maecenas ein Trunkenbold gewesen?* in *Neue Bibl.* P. XXXIX. p. 791 sqq. et in Gundlingii *kleinen teutschen Schriften* (Halaë 1737. 8) p. 489-499.

de Burigny. DE BURIGNY *Mémoire sur M. Valerius Messala, ami d'Auguste, homme de Lettres, et protecteur des Savans;* in *Hist. de l'Acad. des Inscriptt.* T. XXXIV. p. 99 sqq.

Goetz. ZACHAR. GOETZII *Diff. tres Augustos, duos aereos et unum argenteum, exhibens; in eiusd. Dissertt. de Numis* (Vitemb. 1716. 8) p. 53-81.

Eiusdem

Ejusdem Diff. *Augusti* Sestertium exhibens;
ibid. p. 82-93.

ALB. RUBENII Diff. de numo *Augusti*, cuius Rubenius.
epigraphe: ASIA RECEPTA; access. *ejusd.* de
re vestiaria libb. II. p. 257-275. Recus. in *Grae-*
vii Thes. Antiqq. Rom. T. XI. p. 1366-1377.

CAROLI PATINI Epistola de numismate an- Patin.
tiquo *Augusti* et Platonis ad Comit. Val. Zanium
scripta. *Basil.* 1675. 4; et in *Gronovii* Thes. an-
tiqq. Graec. T. IX. p. 1598 sqq.

JOH. CAROLI SCHOTT *Explication d'une Me.* Schott.
daïlle énigmatique d'Auguste. *Berlin* 1711. 4; et in
Hist. crit. de la Republ. des Lettres T. V. p. 1-55.

Ejusdem *Lettre à Mr. des Vignoles au sujet de*
la même Médaille; *ibid.* T. IV. p. 228-251.

(ANTONII) GALLAND *Explication de la Galland;*
même Médaille, contre celle de Mr. Schott; *ibid.* T.
VII. p. 1-41. — Dederat iam ante in *Memoriis*
Trivultianis, a. 1701, Jul. Aug. p. 88 et a. 1702.
Sept. p. 225, *Ant. Gallandus* hujus et aliorum si-
mul numorum explicationem: sed eam hic copio-
sius persequitur et contra *Vaillantium Schottum-*
que tuetur.

Remarques historiques et critiques d'un Anonyme,
touchant les Ducennaires que Mr. Schott a prétendu se
trouver sur une Médaille d'Auguste; *ibid.* T. IX.
p. 229-253.

GEORGII WOLFG. WEDELII *Propemticon* Wedel.
inaugurale de numo C. C. Augusti aenigmatico.
Jenae 1714. 4.

POLYCARPI LEYSERI Diff. de salute *Augusti* Leyser.
ex numis. *Helmst.* 1723. 4.

STEPHANI SOUCIET *Dissertation sur une Souci-*
Medaille singulière d'Auguste; in *ejusd. Recueil de*
Diff. critiques à Paris 1726. 4) T. H. p. 169-
179.

ALEX.

14 *Scriptt. historias fingasor. imperator. romanor.*

- Panel. ALEX. XAVERII PANEL *Diff. sur une Medaille d'Auguste frappée à Lyon*. Sine l. et a. 4.
- Rose. CHRIST. ROSE *Diff. de Augusto, contraria medicina curato (ad Augusti numum, in V. Camellii, medici, memoriam usum)*. Halae 1741. 4.
- de Lude- IOH. PETRI DE LUDWIG *Erläuterung einer wig. raren güldenen Münze: Caesar Augustus, überscriben; in ejusd. gelehrten Anzeigen T. II. p. 923-933. 938-940.*
- Silvestri. CAMILLO SILVESTRI *Lettera sopra una Medaglia di Livia col Carpentio; in Raccolta d'Opuscoli scientif. T. V. p. 139-157.*

T I B E R I U S.

- Boecler. JOH. HENR. BOECLERI *Principatus Tiberianus evi κεφαλαίω descriptus (a. 1636); inter ejusd. Oratt. (Argent. 1654. 8) p. 448-479.*
- Meursius. JOH. MEURSII *fil. Diff. de modestia Tiberii, flagitiose simulata, inter ejusd. Dissertt. polit. miscell. N. XIV.*
- Negesck. PETRI NEGESCHII *Comparatio inter Claudium Tiberium et Oliv. Cromwell. S. l. 1657. 14.*
- Bosius. JOAN. ANDR. BOSII *Tiberius Caesar. Ienae 1661. 4. — Vita, mores et regimen hujus imperatoris docte describuntur.*
- Lentulus. CYRIACI LENTULI (*Prof. Politices et Antiqq. Herborensis* † 1678) *Aula Tiberiana, et solertissimi ad imperandum principis idea. Corn. Tacitus monitis, ex Annalium eius medulla erutis, et liberiori disceptandi spatio ad nostri aevi usum accommodatis, civilem in orchestram et militarem productus. Herborenae 1663. 8.*
- Amelot. AMELOTI *Tiberium, duce Tacito delineatum, supra (Vol. IV. P. I. p. 358) exhibuimus. Hoc loco addamus, versionem Theotistam huius libri*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 15

libri exstare, cuius auctor anonymus erat nobilis
quidam *de Baratti*; prodit eadem *Aug. Vind.*
1772. 8.

SIGISMUNDI JUSTI EHRHARDTI Com- Ehrhardt.
mentatio historico-critica de Cl. Tiberii Neronis
in litterarum studia meritis. *Coburgi* 1754. 8. —
Agit praecipue, sed non satis dextre, de consilio
Tiberii, Christum in numerum Deorum re-
ferendi.

Cf. *Goetting. Anzeig.* a. 1754. p. 228 sqq.

(JOH. MASSONI) *Lettre sur la double manière* Masson.
de compter les années de Tibère; in *Nouvelles de la*
Republ. des Lettres Fevr. 1700. p. 236-240.

Réponse de JEAN LE CLERC à la lettre précé- Clem.
dente; *ibid.* Avril p. 456-458.

La véritable Époque des XV ans du règne de Ti-
bère, marquez dans St. Luc chap. III, vers. 1, fixée
et défendue contre les fausses explications de quelques
modernes, et sur tout Jean le Clerc; in *Hist. crit. de*
la Rep. des Lettres T. XII. p. 54-101.

THEOD. HASAEI Diff. historica de decreto Hasaeus.
Tiberii Imp. quo Christum referre voluit in
numerus Deorum; auctor recusa. *Erfurti*
1715. 4.

ARNOLDI GREVII de ΑΠΟΘΕΩΣΕΙ Chri- Grevius.
sto a Tiberio decreta. *Viteb.* 1722. 4.

Lettre de Chr. ISELIN sur le projet de Tibère, Iselin.
de mettre Jesus Christ au nombre des Dieux de Ro-
me; in *Biblioth. German.* T. XXXII, p. 147-
192.

EHRHARDTI libellus paullo ante excitatus.

PETRI

Matthieu. PETRI MATTHIEU Aelius Sejanus, *Histoire Romaine, recueillie de divers auteurs. à Rouen 1626. 12. Nouvelle Edition augmentée des remarques d'état de M. DE VILLEROY ibid. 1642. 12. Italice, a pseudonymo Gelato Academico Humorista, Venet: 1641. 8.*

Aemilius. ANTONII AEMILII Oratio de Seiano florente et everso, habita a. 1641; inter eius Oratt. p. 265-295.

Omeis. MAGNI DANIELIS OMEISII Progr. in historiam de Aelio Seiano ex Corn. Taciti L. IV. V. VI. Annalium. *Altdorf. 1680. 4.*

Rycquius. THEODORUS RYCQUIUS de vita et morte Sejan. *Lugd. Bat. 1697. 4.*

Gundling. NIC. HIERON. GUNDLING von Tiberii Caesaris Knecht Parthenio; in *Gundlingian. P. XXX. p. 445-470.*

Goetz. ZACH. GOETZII Diff. *Tiberium Caesarem, Germanicum Caes. aereos et Agrippinam, Germanici uxorem, ex argento, exhibens; in ejus Dissertt. de numis p. 94-127.*

Hardouin. (JOH. HARDUINUS) *Medaille singulière de Tibere et quelques autres expliquées; in Mémoires de Trevoux, 1729. Avril p. 599-609.*

Dissert. hist. crit. Dissertatio historico-critica in numum, *Drusum, Tiberii filium, ejusque liberos, exhibentem; in Hist. crit. de la Republ. des Lettres T. I. p. 243-258.*

Panel. ALEX. XAVER, PANEL Diff. de Coloniae Tarraconae numo, *Tiberium Augustum, Juliam Augustam, Caesaris Augusti fillam, Tiberii uxorem, et Drusum, Caesarem, utriusque filium, exhibente. Tigur. 1748. 8.*

Explica-

et imperatricum ab Augustusque ad Constant. M. 17

Explication d'une Medaille de Drusus dans la Explication
quelle on decouvre un second Germanicus, in Mém. etc.
de Trevoux a. 1746. Avr. p. 763 - 898.

JOH. THEODORI LEUBSCHERI Diff. de nu- Leubischer,
mo *Agrippinae*, prout eum *Lacvin, Torrentius* ad
Tranquill. Caligul. c. 15, et *Pignorius de Servis*
p. 430, exhibent. *Vitemberg. 1694. 4.*

CAESAR GERMANICVS.

JOH. HENR. BOECLERI Diff. de peregrina- Boecler.
tione *Germanici Caesaris*; in *ejusd. Opp. T. I.*
p. 1 - 44. — *Peregrinatio Germanici*, a *Tacito*
praesertim diligentius descripta, tanquam exem-
plum nobile sistitur principibus juventutis sive
illustribus hominibus.

CHRISTO. CELLARII Diff. de *Germanico* Cellarius.
Caesare, Tiberii filio, Augusti nepote. Halae
1704. 4; et inter *ejusd. Dissertt. acad.* p. 645-
670. — *Genus, adoptio, litterarum studia,*
mores et virtutes, res gestae et exitus Ger-
manici breviter, sed accurate et eleganter, ex-
ponuntur.

JOH. DAN. SCHOEFFLINI Oratio, qua sisti- Schoepflin.
tur *Germanicus*, rarum Principis ad spem imperii
nati exemplar. *Argentor. 1717. 4.*

Histoire de César Germanicus, par L. D. B. L. D. B. de
(LOUIS DE BEAUFORT). à Leyde 1741. 8. — Beaufort.
Quatuor libris auctor omnia complexus est, quae
ex veterum monumentis de Germanico, ejusque
patre et avo, depromere atque referre potuit.
Commendat nobilis huius Romani exemplum ju-
venibus principibus, quod ad imitandum sibi su-
mere debeant. Dicendi genus elegans est atque
lucundum.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

B

PERDI.

Beer. FERDINANDI GUILIELMI BEER *Animadversiones ad narrationem Taciti de Germanici expeditionibus transrhenanis; in Abdis Acad. Erford. (veter.).*

CALIGULA.

De *Caii Caligulae* vita singularem librum scripsit PHILO *Judaeus*, cui per cavillationem titulum dedit, *de virtutibus*, quem Claudio ad imperium evecto, coram universo senatu fertur recitasse, atque tanta omnium admiratione exceptus est, ut ejus scripta digna deinceps iudicata sint, quae in bibliothecis publicis conservarentur, teste *Eusebio* L. II. *Hist. eccles.* cap. XVIII.

Aemilius. ANT. AEMILII *Oratio de moribus et vita Caligulae; inter ejus Oratt. p. 327-357.*

Dieterich. JOH. CUNR. DIETERICHII *Historia Caligulae; cum ejusd. Hist. Augusti et Tiberii. Gieß. 1666. 4.*

Gundling. NIC. HIERON. GUNDLINGII *Untersuchung der Frage: ob Caligula in Teutschland geboren? in Neue Bibl. P. XXXIX. p. 722-727; et in Gundlingianis N. XXIV. p. 483 fqq.*

Doppert. JOH. DOPPERTI *Programmata XX, de tribus numis, quibus impressa cernitur Augustorum, Caligulae, Neronis et Galbae effigies, cum manu porrecta ordines circumstantes pro Romanorum more adloquens. Sneebergae 1703-1713. fol.*

Baratier. JOH. PHIL. BARATIER *Historische Betrachtung über eine besondere Münze des Kayfers Caligula, in I. P. v. Ludewig gelehrt. Anzeig. T. II. p. 934-938.*

CLAV.

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 19

C L A V D I V S.

De Claudii Imp. morte egit L. ANNÆUS S. Seneca. NECA in satyrico libello, quem inscripsit Ἀπολογὺν θωοῖς, quae Erasmi Roterod. demum temporibus in Germania fuit reperta, post eius operibus inserta.

JOH. CUNR. DIETERICHII *Historia Claudii*; Dieterich. cum *eiusd.* Hist. Augusti, Tiberii et Caligulae. Gieß. 1666. 4.

ZACH. GOETZII Diff. de Claudio aëreo, et Goetz. Nerone argenteo; in *eiusd.* Dissertt. de numis p. 128 sqq.

PETRI SEGUINI Epistola de numo Britanico (*Tib. Claudii*); post *eiusd.* Selecta Numism. (Paris. 1684. 4) p. 195-200.

N E R O.

Neronis encomium scripsit HIERONYMUS CARDANUS, quo illum partim commendat, partim excusat, quod cum aliis eiusdem operibus prodit, v. c. Lugd. 1662. fol. T. I. p. 179 sqq.

HENRICI SAVILE *End of Nero and Beginning of Galba*. Lond. . . . Latine per Isaacum Gruterum. Amstelod. 1649. 12.

JOH. CUNR. DIETERICHII *Historia Neronis*; Dieterich. cum *eiusd.* Hist. Augusti, Tiberii etc. Gieß. 1666. 4.

CASP. HENR. GRAUN Diff. de Agrippina, Neronis matre. Witteberg. 1681. 4.

CHRISTO. CELLARIJ Diff. de Neronis Claudii in rempublicam et ecclesiam saevitia. Hal. 1703. 4; et in *eius* Dissertt. acad. p. 602-622.

L'èsto funesto delle congiure divisato, che fu fatta contra Claudio Nerone, da MARC ANTONIO NICOLICCHIA Messina 1708. 12. Nicolichia.

des Vignoles.

ALFONSI DES VIGNOLES *Dissertations touchant le tems précis de la persécution suscitée contre les Chrétiens par l'Empereur Neron; in Hist. crit. de la Rep. des Lettres* T. VIII. p. 74 sqq. T. IX. p. 172 sqq. T. X. p. 328 sqq.

Histoire secrète de Neron, ou le Destin de Trima-
Petronius. *cion, traduit de PETRONE, avec des Notes histo-*

Lavaur. *ques. Par M. LAVAUUR. à Paris 1726. 12 mai. —*
Inest libri Petroniani fragmentum, quod dicunt Tragarianum, satis accurate expressum, una cum versione Francogallica, e regione textus Latini posita, adiectis etiam quam plurimis annotationibus, cuius auctor fragmentum istud tanquam *historiam secretam Neronis* lectoribus offert; non quasi *ἀνέκδοτα* et antea incognita de hoc imperatore prodant, sed quod sub nominibus, personis et actionibus fictis, privatam Neronis inter aulicos vitam, incontinentem illam et plane deridiculam, moresque perditos, cum ipsius imperatoris, tum colibertorum et sodalium eius, quasi in tabula depingat et repraesentet. Alii contra in hoc fragmento indicia detexerunt, quae Claudium magis, quam Neronem, describant. Notas Lavaurii historicas quod attinet, eae ut plurimum ad illustrationem rei, de qua agitur, satisfaciunt: sunt tamen istarum aliquae longius petitae, aliae minus accuratae.

Cf. *Acta Erud.* a. 1728. p. 169-174.

Arrhenius. LAURENTII ARRHENII *Diff. de Imperatore Claudio Nerone.* Holm. 1728. 8.

Grabener. THEOPHILI GRABENERI *Nero Claudius Caesar, ab adolescentia vitiose institutus. Miseneae* 1734. 4.

JOANN.

JOANN. ERNESTI IMMAN. *) WALCHII I. E. I.
(olim Prof. eloquent. Jenens.) Marmor Hispaniae Walch.
antiquum, vexationis Christianorum Neronianae
insigne documentum, illustratum. Jenae 1750.
4 mai. — Nota quidem iam erat inscriptio ista
(exstat v. c. apud Gruterum p. CCXXXVIII. inscr.
9): sed nemo tam docte eandem illustravit et ex-
plicuit, quam Walchius, licet negari nequeat,
multa ad rem haud pertinentia immixta esse.

CHRIST. GUIL. FRANC. WALCHII (olim C. G. F.
D. et Prof. theol. Gottingensis) Historia Afranii Walch.
Burrhi, Actor. XXVIII, 16 commemorati: in
Actis Societ. Jenens. (Jen. 1752. 8) p. 156-180. —
Ad Neronis historiam illustrandam apprime facit
haec dissertatio.

De numismatibus quibusdam abstrusis Imp. Egging
Neronis per epistolas inter V. cl. CAROLUM PA- et Patinus.
TINUM, D. M. P. et JOANNEM HENRICUM
EGGELINGIUM, Reipubl. Brem. Secretarium,
harum editorem. Bremae 1681. 4. — Tres sunt
numi, quos Eggingius Neronianos esse conten-
dit, Patinus negat, et quidem argumentis fortio-
ribus, quibus alia quaedam (a Joachimo Felleri)
addantur in Actis Erud. a. 1684. p. 35-42, ubi
et numi isti aeri incisi conspiciuntur. Caracallae
potius, vel Alexandro Severotribuendos esse,
verisimile fit. Sed ulterius et acrius lis ista conti-
nuata scriptis sequentibus:

B 3

I. H.

*) In Lengleti *Méthode pour étudier l'histoire* T. X. p. 271.
(ed. Druetianae) satis ridicule, oscitanter certe, auctor
libelli scribitur: *Joh. Ernest. IMMAN.* posteaque ap-
ponitur: *Il y a beaucoup d'érudition dans le commen-
taire de M. Imman.* In operis indice error iste re-
petitur.

- Eggeling. I. H. EGGELINGII *Censura censurae mysteriorum Cereris et Bacchi, ac in primis disquisitionis de numismatibus quibusdam Neronis Imperatoris, sub umbone tituli Actorum Eruditorum Lipsiae divulgatae.* S. l. 1684. 4.
- Feller. JOACHIMI FELLERI *Vindiciae adversus Joh. Henr. Eggelingii censuram, ut vocat, censurae mysticorum Cereris et Bacchi, nec non disquisitionis epistolicae de numismatibus quibusdam, quae pro Neronianis ille venditat.* *Lips.* 1685. 4.
- Eggeling. I. H. EGGELINGII *Absterfio fellearum calumniarum atque acerbissimarum iniuriarum, quas contra personam, honorem et opuscula sua hactenus edita etc. in publicum enixus est Joach. Fellerus.* *Bremae* 1689. 4.
- Goetz. ZACHAR. GOETZII *Diff. de Nerone argenteo; in eiusd. Dissertatt. de numis p. 128 sqq.*
Eiusd. Diff. de duobus Neronibus aereis; ibid. p. 147-157.
Eiusd. Diff. de duobus aliis; ibid. p. 158-169.
Eiusd. Diff. de duobus aliis; ibid. p. 170 sqq.
- Lettre etc. *Lettre de Mr. *** sur une Medaille de Neron et d'Agrippine, sa mère; in Mém. de Trevoux, Mars et Avril 1701. p. 217-222. ed. Amlt. Latine in (Chph. Wolteveck) Electis rei numariae (Hamb. 1709. 4) p. 81-85.*
- Explication etc. *Explication d'une medaille de Neron, dans l'exergue de laquelle on lit: Decursio; in Mém. de Trevoux, Avril 1709. p. 644-650.*
- Cuper. GISBERTI CUPERI *Lettre critique sur l'explication précédente; in Lettres de Gisb. Cuper (Amsterd. 1743. 4) p. 259-267.*
- de Grainville. N. DE GRAINVILLE *Explication d'une Medaille de Neron; in Mém. de Trevoux Nov. 1718. p. 857-863.*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 23

ANTONII GALLAND *Explication d'une médaille Grecque de Neron, frappée à Nicée dans la Bithynie*; in *Hist. de l'Acad. des Insér.* T. III. p. 197-200.

G A L B A.

PLUTARCHI *vita Galbae*; inter *Plutarchi Vitas parallelas*. Plutarchus.

HENR. SAVILII *Liber modo sub Nerone Savile laudatus*.

AUGUSTI BUCHNERI *Oratio de principatu Galbae*. Buchner. Witteb. 1635. 4.

DAN. WALTHERI *Diff. de Galba Imperatore*. Walther. Jenae 1689. 4.

ALEX. XAVERII PANEL *Dissertation sur le Triumvirat de Galba, Othon et Vitellius, et sur celui de Pescennius, Albin et Severe*; in *Mém. de Trevoux* a. 1735. Aug. p. 1349-1382.

Réponse du P. TOURNEMINE à la Dissertation précédente; ibid. p. 1585-1618. Tournemine.

JOH. ANDR. BUTTSTETT (*Directoris olim et Professoris Coburgensis, postea D. et Prof. Theol. Erlangensis* † 1765) *Progr. II: Betrachtungen über die Staatsfehler des römischen Kayfers Galba*. Coburg 1756. 1757. 4. — Quatuor potissimum huius imperii naevi politici docte ac dilucide exponuntur et demonstrantur.

ZACHARIAE GOETZII *Diff. de duobus numis Galbae*; in *eiusd. Diff. de numis* p. 170 sqq. Goetz.

NICOLAI TOINARDI *Diff. de Galbae numismate Aegyptiaco*; cum *eiusd. Dissertatione de duobus numis Alexandrinis Traiani et Caracallae*. Paris. 1689. 4; et in *Bibliotheca litteraria, being a*

B 4

Collection

Collection of Inscriptions, Medals, Dissertations etc.
(Lond. 1722. 4) N. III. p. 19 sqq.

Masson. JOH. MASSONI animadversiones critico-historicae in hanc dissertationem; in *Bibl. litter.* N. III. p. 35-48.

Lettre sur une medaille antique d'argent (de l'Empereur Galba, avec l'inscription: HERCVLES ADSERTOR); in Mercure de France a. 1732. Jan. p. 8-17.

O T H O.

Brackwitz. NICOLAI DRACKWITZ Epistola ad Ferdinandum III de *Ottone* aere falso. *Viennae* 1655. 4.

Chiflet. HENR. THOMAE CHIFLETII Diff. de *Othonibus* aereis. Subiunctus est CLAUDII CHIFLETII de antiquo numismate liber posthumus. *Antwerp.* 1656. 4; et in *Miscellaneis Chifletianis* Vol. VIII; et in *Sallengrii Thes. Antiqq. Rom.* T. I. p. 637 sqq.

Eiusd. Epistola, qua suam de *Othonibus* aereis opinionem revocat; in *Patini Numismat. Impp.* p. 131 sqq. et in *Vita Christinae, Reg. Suec.* quae Theotisce prodiit *Lips.* 1708. p. 398 sqq.

Capponi. JOH. BAPT. CAPPONI Commentatio de *Othone* aereo suo. *Bonon.* 1669. 4. Cum fig. aen.

Ragguaglio etc. *Ragguaglio di due medaglie, una d'Othone e l'altra de due figliuoli d'Antonio;* in *Giornale de' Letterati di Roma* (1673) p. 6 sqq.

Goetz. ZACHAR. GOETZII Diff. de numo *Othonis;* in *eiusd.* Differtt. de numis p. 170 sqq.

Abhandlung von alten Münzen, insonderheit zwey Othonibus in Ertz; in *Ober-Lausitz. Beytrag zur Gelahrheit* (Leipz. u. Görlitz 1740. 4) T. II. p. 161 sqq.

VITEL-

VITELLIVS.

(N. DE GRAINVILLE) *Lettre sur une Medaille* Grainville.
de Vitellius, avec l'inscription: ADVENTUS AU-
GUSTI; in Mém. de Trevoux a. 1704. Febr.
p. 145-151. Latine in (Chph. Woltereck) Electis
rei numariae p. 86-90.

Réponse (de Mr. MOISSONIER) à la Lettre de Moissonier.
N. de Grainville sur la medaille de Vitellius; in Mém.
de Trev. a. 1704. Dec. p. 420-423. Latine in
Woltereck Elect. p. 90-93.

FLAVIVS VESPASIANVS.

CONR. SAM. SCHURZFLEISCHII Diff. de Schurz-
Muciano, auctoritati Principis (Vespasiani) consu- fleisch.
lente. Vitteb. 1690. 4; et inter eiusd. Dissertt. hist.
(Lipsf. 1699. 4) n. XXXIV.

MATTHI. BERNEGGERI Speculum boni Prin- Bernegger.
cipis s. Vita Imp. Titi Flavii Vespasiani, scriptore
C. Suetonio Tranquillo, animadversionibus et no-
tis illustrata. Argent. 1625. 4.

CHRISTOPH. AUG. HEUMANNI Diff. de Heumann.
miraculis Vespasiani, Imperatoris Rom. Jenas
1707. 4; et in eiusd. Poeciles T. II. p. 417-459.

JOH. ANDR. CNOBLACHII Diff. de sic dictis Cnoblach.
Vespasiani miraculis. Vitemb. 1711. 4.

D. *Vespasianus*, sive de vita et legislatione T. Cramer.
Flavii Vespasiani Imp. commentarius, auctore AN-
DREA GUIL. CRAMERO. Jenas 1785. 8. —
Laudabili diligentia auctor omnia, quae ad Vesp-
fianum, in primis ad eius legislationem, spectant,
conquirit lucidoque ordine disposuit.

PETRI VAN SPAAN Specimen historico-iuri- v. Spaan.
dicum de Scto de imperio Vespasiani apud Gru-
terum. Lugd. Bat. 1768. 4.

Collection of Inscriptions, Medals, Dissertations etc.
(Lond. 1722. 4) N. III. p. 19 sqq.

Masson. JOH. MASSONI animadversiones critico-historicae in hanc dissertationem; in *Bibl. litter.* N. III. p. 35-48.

Lettre sur une medaille antique d'argent (de l'Empereur Galba, avec l'inscription: HERCVLES ADSERTOR); in *Mercur de France* a. 1732. Jan. p. 8-17.

O T H O.

Drackwitz. NICOLAI DRACKWITZ Epistola ad Ferdinandum III de *Ottone* aere falso. *Viennae* 1655. 4.

Chiflet. HENR. THOMAE CHIFLETII Diff. de *Othonibus* aereis. Subiunctus est CLAUDII CHIFLETII de antiquo numismate liber posthumus. *Antwerp.* 1656. 4; et in *Miscellaneis Chifletianis* Vol. VIII; et in *Sallengrii Thes. Antiqq. Rom.* T. I. p. 637 sqq.

Eiusd. Epistola, qua suam de *Othonibus* aereis opinionem revocat; in *Patini Numismat. Impp.* p. 131 sqq. et in *Vita Christinae, Reg. Suec.* quae Theotisce prodiit *Lips.* 1708. p. 398 sqq.

Capponi. JOH. BAPT. CAPPONI Commentatio de *Othone* aereo suo. *Bonon.* 1669. 4. Cum fig. aen.

Ragguaglio etc. *Ragguaglio di due medaglie, una d'Othone e l'altra de due figliuoli d'Antonio;* in *Giornale de' Letterati di Roma* (1673) p. 6 sqq.

Goetz. ZACHAR. GOETZII Diff. de numo *Othonis;* in *eiusd.* *Dissertt. de numis* p. 170 sqq.

Abhandlung von alten Münzen, insonderheit zwey Othonibus in Ertz; in *Ober-Lausitz. Beytrag zur Gelahrheit* (Leipz. u. Görlitz 1740. 4) T. II. p. 161 sqq.

VITEL-

VITELLIVS.

(N. DE GRAINVILLE) *Lettre sur une Medaille* Grainville. de Vitellius, avec l'inscription: ADVENTUS AUGUSTI; in *Mém. de Trevoux* a. 1704. Febr. p. 145-151. Latine in (Chph. Woltereck) *Electis rei numariae* p. 86-90.

Réponse (de Mr. MOISSONIER) à la *Lettre de* Moissonier. N. de Grainville sur la medaille de Vitellius; in *Mém. de Trev.* a. 1704. Dec. p. 420-423. Latine in Woltereck *Elect.* p. 90-93.

FLAVIVS VESPASIANVS.

CONR. SAM. SCHURZFLEISCHII *Diff. de* Schurz-
Muciano, auctoritati Principis (*Vespasiani*) consu- fleisch.
lente. *Vitteb.* 1690. 4; et inter eiusd. *Disser tt. hist.*
(*Lips.* 1699. 4) n. XXXIV.

MATTHI. BERNEGGERI *Speculum boni Prin-* Bernegger.
cipis s. *Vita Imp. Titi Flavii Vespasiani*, scriptore
C. Suetonio Tranquillo, animadversionibus et no-
tis illustrata. *Argent.* 1625. 4.

CHRISTOPH. AUG. HEUMANNI *Diff. de* Heumann.
miraculis Vespasiani, Imperatoris Rom. *Jenae*
1707. 4; et in eiusd. *Poeciles T. II.* p. 417-459.

JOH. ANDR. CNOBLACHII *Diff. de sic dictis* Cnoblach.
Vespasiani miraculis. *Vitemb.* 1711. 4.

D. *Vespasianus*, sive de vita et legislatione T. Cramer.
Flavii *Vespasiani* Imp. commentarius, auctore AN-
DREA GUIL. CRAMERO. *Jenae* 1785. 8. —
Laudabili diligentia auctor omnia, quae ad Vespas-
ianum, in primis ad eius legislationem, spectant,
conquisivit lucidoque ordine disposuit.

PETRI VAN SPAAN *Specimen historico-iuri-* v. Spaan.
dicum de Scto de imperio *Vespasiani* apud Gru-
terum. *Lugd. Bat.* 1768. 4.

Secousse. DION. FRANC. SECOUSSE *Histoire de Julius Sabinus et d'Epponina, sa femme; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. VI. p. 670-679. — Sabinus ille Gallus erat, Vespasiano regnante illustris.*

* * *

Goetz. ZACH. GOETZII *Diff. de duobus numis Vespasiani; in eius Dissertt. de numis p. 234 sqq.*

Anonymus. *Anonymus de numis Vespasiani, Fortunam et Felicitatem exprimentibus. Typis Amati de la Roche, Ducis Villaregii et urbis typographi, i. e. Lugduni s. a. 4.*

Remarques etc. *Remarques historiques sur une medaille d'or du Cabinet de Madame; in Mém. de Trevoux a. 1721. Dec. p. 2330-2337; et in Journal des Savans a. 1722. Nov. p. 1575 sqq. Est numus Domitillae, Vespasiani uxoris.*

Patarolo. LAUR. PATAROLO *Lettera sopra una medaglia antica (Vespasiani); in Giornale de Letterati d'Italia T. XXVIII. p. 310-332.*

Khell. JOSEPHI KHELL, *e soc. Jesu, ad perill. S. R. I. Equit. Joannem Josephum Hauerum, Augustas & Consil. bell. Epistolae duae de totidem numis aeneis Numophylacii Haueriani. Vindobonae 1761. 4. — Est numus, qui Vespasiae Pollae, Imp. Vespasiani matri, tribuebatur a possessore, in Haeriano museo, cuius in adversa parte apparet caput foeminae, cum verbis VESPASIA POLLAE VES. . . . in averfa templum, cuius in medio ara, cui ab utraque parte duae figurae adstant: in utroque fastigii latere assidentibus duabus aliis figuris: adest nota S. C. Munc igitur numum adulterinum esse, Khellius variis argumentis ostendere studet. Sed defensorem sat acrem ille nactus est. Prodiit enim liber hoc titulo:*

JO. JOS. DE HAVERN Differtatio apologetica, de Hauern
f. pot.
Monspers-
ger. qua aenei et unici *Vespasiae Pollae* numi, qui in eiusdem Museo hic Viennae adservatur, antiquitas et integritas indicatur, everfis argumentis, queis ea in II. ad eundem epistola, hic loci typis evulgata, impugnavit Clariss. S. I. P. Josephus Khell. *Vindob.* 1766. 4. — Verus libri auctor esse dicitur JOSEPHUS MONSPERGER, Soc. Jesu adhuc, quantum nos scimus, in vivis. Hic igitur omnia conquirat, quibus ostendat, vel a Vespasiano ipso, et cum maxime creato Imperatore, vel, si mavis, a Muciano, Vespasiani duce, in ea pecuniae signatae multitudine, in faustis iis novi Imperatoris acclamationibus atque exultantis militis populique plausibus et aeneum procusum fuisse numisma, quo ad alia omnibus perspecta Vespasiani decora atque ornamenta, etiam nobilitatis, tantopere a prisca quae sitae et aestimatae, splendor, velut cumulus, accederet. Khellius ipse nihil respondit, sed nova prioris libelli editione adornata typographum, cuius sub persona ipsum Khellium latere dicunt, praefationem praefigere iussit, in qua Bartholemii, Schlaegeri et Zarilli epistolas legimus, quibus viri rei antiquariae peritissimi se Khellio assentiri profitentur. Alios libellos tunc temporis super hacce lite conflatos silentio praetermittimus, quia convicia potius, quam rei illustrationes, continent.

Cf. KLOTZII Acta litteraria Vol. III. p. 423-427.

TITVS VESPASIANVS.

JOH. MATTHIAE SCHROECKH *Leben des Schroeckh. Kayfers Titus*; in eiusdem *Allgemeinen Biographie.* (Berlin 1769) P. II. p. 1-94. — More suo, id est, egregie ac praeclare Schroeckhius Titi res gestas

gestas mœresque, Suetonio in primis et Josepho Judæo ducibus, exposuit.

d'Orbessan. *Marquis D'ORBESSAN, Président à Mortier du Parlement de Toulouse, Vie de l'Empereur Titus; in eiusd. Variétés littéraires pour servir de suite aux Mélanges historiques, critiques et physiques, de Littérature et de Poésie (à Auch 1780. 2 Voll. in 8) T. I. p. 1 sqq.*

Goetz. ZACH. GOETZII *Diff. de aereo Titi numo; in eiusd. Differtt. de numis p. 260-279.*

Hecht. GODOFR. HECHTII *Observatio de duobus numis argenteis, raræ antiquitatis (Titi Vespasiani et Hadriani); in Miscellan. Lipsf. (1717. 8) T. VI. p. 320-325.*

Reflexions
etc.

Reflexions sur une médaille singulière de l'Empereur Tite, fils de Vespasien; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. . . .

D O M I T I A N V S.

Arrhenius. JACOBI ARRHENII *Vita Domitiani Imperatoris. Upsal. 1696. 8.*

Damm. CHRIST. TOB. DAMM *Lebens-Beschreibung derer Kayser Domitianus und Nerva; præmissa eiusdem versioni Theotiscæ Panegyrici Pliniani in Trajanum, Lipsf. 1735. 8.*

Obrecht. ULRICI OBRECHTI *Epistola de numo Domitiani Iliaco. Argentor. 1675. 4; et in eius Dissertt. acad. (Arg. 1704. 4) p. 459 sqq.*

Rainssant.

PETRI RAINSSANT *Dissertation sur douze médailles des Jeux séculaires de l'Empereur Domitien. à Versailles 1684. 4. Italice, Brixiae 1687. 8. — Cf. Acta Erud. a. 1685. p. 441-445, ubi etiam numi*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 29

numi isti, suppellectilem regis Galliarum ornantes, aeri incisi repetuntur.

ZACH. GOETZII *Diff. de numo Domitiani* Goetz. aereo; in *eiusd. Diff. de numis* p. 292 sqq.

Dissertation sur une Medaille de l'Empereur Domitien; in *Continuation des Mém. de Litterature de Mr. de Sallengre* (à Paris 1729. 8) T. VIII. p. 450-459. *Diff. etc.*

Explication d'une Medaille singulière de Domitien, présentée à l'Académie de Lyon en 1735. à Paris 1735. 12. *Explication etc.*

JOH. JACOBI SCHEUCHZER *Explication d'une médaille d'un Prince anonyme, Fils de Domitien*; in *Miscell. Lips.* (Lips. 1720. 8) T. IX. p. 221-232. *Scheuchzer.*

N E R V A.

V. et Domitianus.

JOH. ABRAHAMI AHASVERI de *Marto Coccejo*, Romanorum Imperatore, *Dissertatio I*, qua de eius vita, moribus et maloribus, horumque ad ius pertinentibus reliquis agitur. *Bremæ* 1748. 4. — *Dissertatio II*, de eodem Imperatore, qua de eius institutis constitutionibusque egregiis agitur. *Gœttingæ* 1752. 4. *Ahasverus.*

ZACH. GOETZII *Diff. de numo aereo Nervæ* Goetz. *var.*; in *eiusd. Diff. de numis* p. 316 sqq.

CHRIST. JOACH. KLEWEIN *Oratio de malo principe, Nervæ Trajano*, cum interpretatione numi LXXIX. aerei Octav. Stradae; in *Christ. Ad. Ruperti Oratore historico* p. 672-787. *Klewein.*

PETRI ZORNII *Dissertatio Anti-Baroniana*, Zorn. in numum argentum Imperatoris *Nervæ Cocceji* de fisco Judaico eiusque calumnia S. C. sublata.

lata. Sedini 1732. 4. Et inserta est eiusd. Historiae fisci lud. sub imper. veterum Romanorum.

TRAJANVS.

Plinius. C. PLINII *Secundi Panegyricus*, Trajano Imp. dictus, saepe typis excusus, v. c. cum notis variorum curante *Joanne Arntzenio*. Amstelæd. 1738. 4. Illustratus notis observationibusque item et nummis aere exscriptis, simulque adjectis integris pariter atque excerptis virorum eruditorum commentationibus instructus a *Christiano Gottlieb Schwarzio*. Norimbergæ 1746. 4. — *Francogallice* cum notis historicis, criticis et ethicis a *Comite Coardi de Quart*. Augustæ Taurinorum 1724. fol.

Ciacone. ALPHONSI CIACONII *Dominicani*, Historia utriusque belli Dacici, a Trajano Caesare gesti, ex simulacris, quæ in columna eiusdem Romæ visuntur, collecta. Cui accessit Historia ceu verissima a calumniis multorum vindicata, quæ refert Trajani animam precibus Divi Gregorii Pontificis Romani a Tartareis cruciatibus ereptam, eodem auctore. Romæ 1576. fol. Cum figg. aen. Altera editio *ibid.* cum iisdem figuris, a *Francisco Villamena* ab interitu vindicatis, curis *Pauli Gratiani*, 1585. fol. Tertia *ibid.* cum iisdem figuris Villamenæ, 1616. fol. — Cf. CLEMENT *Bibl. curieuse* T. VII. p. 102-107.

Bellori. JOH. PETRI BELLORI *Colonna Trajana eretta dal senato e popolo Romano all' Imperatore Trajano — scolpita coll' istoria della guerra Dacica contro il Re Decebalo, nuovamente disegnata et intagliata da Pietro Santi Bartoli, con l'esposizioni d'Alfonso Ciacone, accresciuta di medaglie iscrizioni e trofei.*
In

In Roma (1672). fol. — Bellorius Ciaconii explanationes refellere studet.

Cf. JAGEMANNI *Magazin der ital. Litt.* T. III. p. 340-348.

RAPHAELIS FABRETTI de Columna Tra-^{Fabretti.}
jani Syntagma etc. una cum ALPHONSI CIA-
CONII Historia belli Dacici a Trajano Caes. gesti.
Romae 1683. fol. Cum figg. *ibid.* 1690. fol. Cum
figg. — Fabrettus Ciaconium contra Bellorii
censuras defendere et novam anaglyphis, in Co-
lumna Trajana conspicuis, lucem foenerari stu-
duit; id quod capitibus novem exsecutus est.
Accessit mantissa duplex. Primo nempe veteris
tabellae anaglyphicae, Homeri Iliadem, atque
ex Stefichoro, Archino et Lesche Ilii excidium
continentis, explicatio; dein emissarii lacus Fu-
cini auspiciis Imp. Tib. Claudii facti, luculenta de-
scriptio. Extrema occupant tum Ciaconii expo-
sitio Latina columnae, cum adpersis animadver-
sionibus Bellorii Italicis, tum amplius rerum et
verborum index, tum denique *Addenda* quae-
dam etc.

Cf. *Acta Erud. Supplement.* T. I. p. 574 sqq.

JOHANNIS DE NICASTRO *Descrizione del* ^{de Nicastro.}
celebre arco, eretto in Benevento à Marco Ulpio Tra-
jano, Imperadore, dal Senato e Popolo di Roma;
col compendio delle antiche e moderne memoire della
Città di Benevento, et delle gloriose geste del medesimo
Imperadore. Benevento 1723. 4. — Auctor
nobilissimum argumentum quinque capitibus ab-
solvit. Capite primo antiquam Beneventanae ur-
bis historiam exponit. Cap. II et III recentiorē
eiusdem historiam aequè doctè persequitur. Cap.
IV patria praeclaraque facinora Trajani Imp. ex-
ponuntur. Sunt nonnulli scriptores historiae mi-
nus

nus periti, qui Imperatorem Trajanum Tuderæ in Italia natum, memoriae prodant. Sed egregie illi falluntur, quum urbs illa Turditana in Baetica provincia illi natalis exstiterit. Res contra Germanos Dacosque gestae postea narrantur, quarum causa arcus iste triumphalis Trajano positus. Caeterum cum Trajani animam post aliquot saecula Gregorii, quem dicunt, Magni precibus ex inferno fuisse redemptam, plurimi Pontificiorum stolide olim affirmaverint, Damasceni et revelationum S. Brigittae, spuriorum scriptorum, auctoritate fulti, falsissimum hoc esse, auctor iudicat. Cap. V arcus iste triumphalis, dictus *Porta aurea*, quae moles omnia reliqua momenta Romanorum longe superat, ample enarratur, simulque inscriptio in eodem posita quoad omnia verba erudite explicatur.

Cf. Acta Erud. 1725. p. 125 sqq.

Arcus etc.

Arcus Trajano dedicatus Beneventi, porta aurea dictus, sculpturis et mole omnium facile princeps. *Romae* 1739. fol. — Nihil, praeter inscriptionem, de hoc libro reperire licuit.

Gori.

Columna Trajana, exhibens historiam utriusque belli Dacici, a Trajano Caesare Augusto gesti, ab *Andrea Morellio* accurate delineata et in aere incisa, nova descriptione et observationibus illustrata cura et studio ANTONII FRANCISCI GORII, Florentinae Academiae Professoris. *Amstelodami* 1752. fol. mai. — Post vitam Morellii, ab *Andrea Petro Julianello* conscriptam, sequitur historia et descriptio columnae, a Gorio elaborata, secundum delineationem Morelli, qui quidem non dedit formam totius columnae externam nec internam, quatenus ad architectonicas ea relationes pertinet: sed imagines figurarum lineares, sine

sine umbris, eo genere delineandi factas, quo felicissime in numis usus erat Morellius. Figuræ sunt in exigua spatia contractæ, ut duodecim paginae s. tabulae Bartolianae hic unam paginam plagulae explicatae impleant: atque adeo pro senis plagulis Bartolianis una Morelliana procedat; nec tamen luci et claritati quidquam temere decedat. Adjecta sunt velut corollaria: I Repraesentatio gemmae nobilis, quae *Achatidis Tiberiani* nomine vulgo venit, cum triplici interpretatione *A. Rubenii*, *I. Harduini*, qui Latine scripserunt, et Gallica *I. Trifiani*. Hae interpretationes ita sub unum conspectum sunt positæ, ut facilis spectatori lectorique sit comparatio. II *Gemma Augustæ*, cum *A. Rubenii* dissertatione illam explicante. III Denique repraesentatio *triumphi* Judaici ex arcu *Titi Vespasiani* duabus tabulis, cum brevissima, neque enim longa indigebat, explicatione.

Cf. Relationes de libris novis Gottingenses Fasc. II. p. 375-385.

MARCI ZUERII BOXHORNII Oratio de *Boxhorn.* vita moribusque *Trajani*; cum *Plinii* Panegyrico. *Argent.* 1635. 4; et ex recens. *Arntzenii*, *Amst.* 1738. 4. (p. 440 sqq.) et inter *Boxhornii* Orationes junctim editas.

JOH. HENR. BOECLERI Ulpil Criniti Nervæ *Boecler.* vae *Trajani* et *Fl. Claudii* Vitæ comparatæ; inter *eiusd.* Dissertt. acad. T. II. p. 592-646.

JOH. FRID. KOEBERI Dissertatiuncula de *Koeber.* Caes. Nervæ *Trajani* salute, si quam eidem tribui fas est. *Geras* 1685. 4.

HENRICI DODWELLI Praelectiones acad. *Dodwell.* micae in schola historices *Camdeniana*, ad initium vitæ *Hadriani* a *Spartiano* scriptæ, *Trajani* vitam *Bibl. hist. Vol. IV. P. II.* C univer-

universam, et Hadriani honores sub *Trajano* gestos, pro temporis serie disponentes etc. *Oxonii* 1692. 8 mai. — *Trajani* vita universa ad chronologiae leges summo studio eruditioneque *Dodwelliana* exigitur. Qua occasione non raro *Fasti Consulares* emendantur. Illustrantur etiam antiquitates, ritus, gesta *Romanorum* passim praeclare. Saepe non recentiores modo, sed et vetustiores auctores errorum convincuntur, praecipue *Dio Cassius*, in rebus *Trajani* auctores gloriae illius detrahentes, eaque ratione *Hadriani* favorem captantes, secutum. Digna est praelectio quarta, quae hanc in rem legatur.

Cf. *Acta Erud.* a. 1693. p. 158 sqq.

Arnd. JOH. ARNDII *Diff. de Plotina Trajani*, optimi Imperatoris uxore optima. *Regiomont.* 1721. 4.

Schwarz. CHRIST. GOTTL. SCHWARZII *Diff. de antiqua numeri senarii nota*, ἐπισήμων dicta, et usu huius argumenti in illustrandis duobus monumentis historiae *Trajani*. *Altdorf.* 1724. 4.

Arrhenius. LAURENT. ARRHENII *Diff. historica de Trajano Imperatore*. *Upsal.* 1724. 8.

Berger. JOH. GUIL. BERGERI *Diff. de Trajano non optimo*. *Vitemb.* 1725. 4.

Vita *M. Ulpii Trajani* per annos digesta, a **de la Baune.** JAC. DE LA BAUNE; praemissa *Plinii Panegyrico*, inter *Panegyric. veter.* ed. a *Jac. de la Baune.* *Venet.* 1728. 4.

De die inaugurationis *Divi Trajani*, *Nerva* adhuc vivente; in *Dissertazioni epistolari, istoriche, critiche, e chronologiche* Nr. I. *Venet.* 1732. 8.

Damm. CHRIST. TOB. DAMM *Lebensbeschreibung des Kayfers Trajani*; praemissa eiusd. versionis theotisticae *Panegyrici Pliniani*. *Lips.* 1735. 8.

Divus

Divus Trajanus, sive de legibus Trajani Imperatoris Commentarius, auctore JO. AUGUSTO BACHIO (*Professore antiquitatum iuridicarum Lips.* Bach. *senf* † 1758). Lips. 1747. 8. — Elegantissimo doctissimoque libello praemittitur vita Imp. Trajani, ex fontibus ipsis hausta. Ipsa tractatio in quatuor partes distributa est, quarum prima Leges, SCta, Edicta, Trajano auctore facta, quibus certus annus assignari potest, secundum ordinem temporis proponit; altera ea, quae incerti temporis sunt, complectitur; tertia de rescriptis ac decretis Trajani agit, quam quarta de statu juris civilis et jurisprudentiae sub Trajano excolpit.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1748. p. 218-223.

Zuverläss. Nachr. von dem Zustande der Wissensch.
P. CIII. p. 578-589.

FERRET *sur l'Expedition de Trajan dans les Indes*, supposée par Eutrope et par Sextus Rufus; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XXI. p. 55-65. Thev. zisce in *Zusätzen zur Englischen allgem. Welthist.* T. IV. p. 376-386.

L'Abbé BELLEY *Dissertation sur la durée de l'Empire de Trajan, pour l'explication de quelques Médailles et du Canon astronomique de Ptolémée*; ibid. *Mémoires* p. 442-464.

Réflexions sur le règne de Trajan, par M. BAYEUX, Avocat au Parlement de Normandie. à Bayeux. Paris 1787. 8.

ALPH. CIACONII *Historia* ceu verissima a Ciacone, calumniis multorum vindicata, quae refert Trajani animam etc. Cum *ciacd.* *Historia* utriusque belli Dacici a Trajano gesti, paullo ante indicata: *Italica* a Franc. Pifferti, Senae 1595. 4. *Franco-gallice*,
C 2

gallice, Paris. 1607. 8. Figmentum olim erat Pontificiorum, Gregorium I, Papam, quingentis post obitum Trajani annis, animam eius ex orco precibus suis liberasse; quod tanquam germanum certissimumque miraculum recensetur in pseudo-sermone Joan. Damasceni *Περὶ τῶν ἐν πίζαι κεκοιμημένων*. Eandem sententiam Ciaconius sat stolidè defendere studet; cui assentitur Alphonsus Salmero, Franc. Mendoza, atque alii. At refutatus est ab aliis, v. c. a BELLARMINO Lib. II de purgatorio cap. VIII; a BARONIO in *Annal. eccles.* ad a. 604; a POMPEIO SARNELLO in *Epist. eccles.* XXXVIII; et a sequentibus.

Bruscho. BERNARDI BRUSCI *Redargutio historiae de anima Trajani ex inferni suppliciis liberata. Veronae* (s. a. sed circa a. 1627). 4.

Preuser. PAULI PREUSERI *Diff. de Trajano Imperatore, precibus Gregorii M. ex inferno liberato. Lips.* 1710. 4.

Nat. Alexander. NATALIS ALEXANDRI *Diff. de liberatione commentitia Trajani Imp. ab inferis; in eiusd. Histor. eccles. T. III. p. 312 sqq.*

di Amato. ELIAE DI AMATO, *per qualunque guisa si crevellaſſe il rapporto di Giovan Diacono, intorno all'anima di Trajano, liberata dall' inferno à priga di S. Gregorio; in eiusd. Lettere erudite* (Genua 1715. 4) P. II. p. 43-49.

Graverol. (FRANCISCI) GRAVEROL *Dissertation sur une Medaille Greque de l'Empereur Trajan; in Bibl. universelle de l. Clerc T. IV. p. 272-283. Latine, in (Woltereck) Electis rei numar. p. 94-98.*

Teinard. NICOLAI TOINARDI *Duo numismata Trajani et Caracallae, cum interpretatione. Paris.* 1689. 4; et in *Bibliotheca litteraria, being a Collection*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 37

lection of inscriptions, Medals etc. a. 1722. Num.
II. p. 11 sqq.

JOH. MASSON *Animadversiones critico-hi-* Masson.
storicae in Nic. Toynardi dissertationem de Trajani
et Caracallas Alexandrinis Numismatis; in Bibl.
litter. modo laudata Num. III. p. 36-48.

ZACH. GOETZII *Diff. de numo aereo Tra-* Goetz.
jani; in eiusd. Dissert. de numis p. 350 sqq.

VAILLANT *Discours sur une Medaille de l'Em-* Vaillant.
pereur Trajan; in Mém. de Trévoux a. 1702. April.
p. 294-303. edit Amst. *Latine in (Woltreck) Ele-*
ctis rel. num. p. 99-106.

(JOH. HARDUINI) *Genealogie des Empereurs* Hardouin.
Trajan et Hadrien, prise sur les medailles; in Mém.
de Trev. a. 1709. Jul. p. 1213-1234.

Explication d'une Medaille de l'Empereur Tra- Explication
jan; in Continuation des Mém. de Litterature T. IV. etc.
p. 417-429.

Remarques sur l'explication précédente d'une me-
daille de Trajan et sur quelques autres medailles de
cet Empereur; in Mercure de France a. 1729. Dec.
p. 2805-2813.

JOH. HENRICI SCHULZII *Numi Trajani* Schulz.
et Iustiniani Augg. quibus barbati exhibentur; in
Comment. Acad. Petrop. T. XIV. p. . . .

H A D R I A N V S.

ABII SPARTIANI *Hadrianus* Imperator; Spartianus.
inter Scriptores Historiae Augustae, recensitos
supra Vol. IV. P. I. p. 362 sqq.

HENR. DODWELLI *Praelectiones Camdenia-* Dodwell.
nae ad initium vitae Hadriani a Spartiano scriptae.
V. supra inter Scriptores de Trajano.

PAULI FRIDERICI OPITII *Diff. de Hadria-* Opitz.
ni Imperatoris nomine, indole, virtutibus ac
vitis, ex scriptis Judaeorum. *Kilon.* 1722. 4.

PAULI FRIDERICI OPITII *Diff. de Hadriani*
Imperatoris moribus eruditisque cum doctoribus
Judaeorum controversiis. *Kilon.* 1723. 4.

Botterreau. RENATI BOTTERREAU *Hadrianus Legisla-*
tor; in *C. G. Hoffmanni* *Histor. iur. Rom.* (*Lipsf.*
1726. 4) Vol. II. P. II. p. 129-207.

Feuerlein. JOAN. CONRADI FEUERLEIN *Dissertatio*
epistolica de Hadriani Imperatoris eruditione. *Al-*
torfi 1743. 4.

Belley. L'Abbé BELLEY *Diff. sur l'adoption d'Hadrien*
par l'Emp. Trajan, paulo ante laudata.

Woog. CAROL. CHRISTIANI WOOG (*Prof. Lip-*
sienfis) *Progr. de eruditione Hadriani Imp. et libris*
ab eo scriptis. *Lipsf.* 1769. 4.

De hoc Imperatore etiam differunt NICO-

Antonius. LAUS ANTONIUS in *Bibl. Hisp. vet.* T. I. p. 74-
79, et Comes MAZZUCHELLI in *Scrittori d'I-*
talia Vol. I. P. I. p. 160-164.

De *Catacrianis libris*, quos Hadrianus, teste
Spartiano, obscurissimos Antimachum imitando
scripsit, videndi sunt, praeter *Antonium* et *Woo-*
gium modo laudatos, sequentes:

Joecher. CHRIST. GOTTLIEB JOECHERI *Dissertt.*
de Hadriani Imperat. libris *Catacrianis.* *Lipsae*
1741. 4.

Bel. CAROLI ANDREAE BELII *Progr. de libris*
Catacrianis Hadriani Imperatoris. *ibid.* 1777. 4. —
Inest potius sententia *C. A. Heumannii* de libris istis,
quam hic in epistola quadam ad Belium data
enunciaverat.

Püttmann. JOSIAE LUDOVICI ERNESTI PUETTMAN-
NI de *Hadriani* Imp. libris *catacrianis* epistola.
Lipsf. 1778. (s. potius 1777). 8 mal.

Moulines. GUILIELMI MOULINES *sur les livres Cata-*
criens; in *Mémoires de l'Acad. des Sciences de Berlin*
a. 1780. p. 545-554. Addita quoque haec dis-
sertatio

sertatio eiusd. versioni Francogallicae scriptorum
historiae Augustae (à Berlin 1783).

(CLAUDII NICASII) Dissertatio de numo Nicaise.
pantheo *Hadriani* Imperatoris, in qua, praeter
nonnulla de consecrationibus veterum illarum-
que origine, peculiaris quaedam instituitur com-
paratio inter *Hadrianum* et Alexandrum Magnum,
multaque illis communia demonstrantur. *Lugduni*
1689. 4. Cum XXX. numorum ectypis. —
Pluribus argumentis, praesertim operibus magni-
ficis et templis gloriae aeternitatisque suae constru-
ctis, quae in numis conspiciuntur, divinitatem
ab Hadriano affectatam fuisse, auctor demonstrat;
cuius haud leve etiam documentum sit equus ip-
sius *Borysthene*s, post mortem honore insolito
affectus, cuius monumentum, inscriptionemque
ei impostam, et numum memoriae eius factum,
sed quem genuinum esse ipse auctor ambigit, pro-
fert. Coniugi Imperatoris *Sabinae* consecratae
numum in Tristani opere reperiri cap. IV indicat;
et ob mores austeros, suspicionesque varias, Im-
peratoris minus gratam fuisse eam monet. Nimum
erga Antinum amorem Hadriani, et inde ortos
rumores sinistros, eiusque in flumine Nilo interit-
um, varia fama dilatum, secutamque consecra-
tionem, qua inter coelestes imagines in orbe Lu-
nae cum Endymione collacatus fuerit, eique Ho-
stilius Marcellus sacerdos lectus, cap. V exponit;
ubi et, causas postquam attulisset, cur *pantheum*
numum hunc vocaverit, de ratione eius chara-
cteribusque in eo expressis ulterius disquirat.

Cf. Acta Erud. Suppl. T. I. p. 372 sqq.

ZACH. GOETZII Diss. de duobus numis *Ha-* Goetz.
driani; in eiusd. Dissertt. de numis p. 365 - 379.

- Tournemine. RENATI JOSEPHI TOURNEMINE *Explication d'une medaille très rare de l'Empereur Hadrien*; in *Mém. de Trevoux* a. 1708. Jan. p. 121-130.
- Galland. ANTONII GALLAND *Lettre sur une Medaille de l'Empereur Hadrien du Cabinet de M^r. Chezelles*; in *Mém. de Trevoux* a. 1741. Jan. p. 104. 108; et in *Journal des Savans* a. 1714. Dec. p. 671 fqq. ed. Amst.
- Hecht. GODOFR. HECHTII *Observatio de numo argenteo Hadriani*; in *Miscellan.* Lips. T. VI. p. 320-325.
- Oudinet. *Dissertation de MARC Oudinet sur une medaille d'Hermonthis etc. (de l'Empereur Hadrien)*; in *Continuat. des Mémoires de Litt.* T. IV. p. 170-178.
- Diff. etc. *Dissertation sur une medaille de Pauline, mère d'Hadrien, et sur une autre de l'Empereur Hadrien*; *ibid.* T. VIII. p. 459-469.
- Hardouin. HARDUINI *Genealogis etc. v. Trajanus.*
D. P. *Explication d'une Medaille de l'Empereur Hadrien, par D. P. in Mercure de France* a. 1733. Febr. p. 249-258.
- Schlaeger. JULII CAROLI SCHLAEGERI *Commentatio de numo Hadriani plumbeo et gemma Isiacæ in funere Aegyptii medicato repertis. Helmstadii* 1742. 4 mai. Cum figg.
- * * *
- Eggeling. JOAN. HENRICI EGGELINGII *de orbe stagneo Antinoi Epistola ad Luccensem Abbatem. Bremae* 1691. 4.
- Rutgersius
f. potius
Reiske. JANI RUTGERSII *de orbe stagneo, aut numo potius adulterino seu reprobo Antinoi; ad I. H. Eggelingium Epist. Francof.* 1699. 4. Sub ficto nomine Jani Rutgersii latet JOH. REISKIUS.
- Weber. IMMAN. WEBERI *Antiquitates Antinoi (ex duobus numis), Editio secunda. Giefsae* 1707. 4.
De

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 41

De numo, qui habet *Antoninum*, v. *Reflexions* de Valois. *sur quelques Médailles antiques qui n'ont point encore été publiées; par M. DE VALOIS; in Hist. de l'Acad. des Inscriptions. T. XVIII. p. 223 sqq.*

Antonin signum exhibet *PACIAUDIUS* in Monumentis Pelopon. Vol. I. p. 181.

ANTONINVS PIVS.

JULII CAPITOLINI Antoninus Pius; inter Capitolinus. *Scriptor. Histor. Aug.*

ROBERTI REUCHENII (Medici, Historici, Critici ac Poetae Belgici) Antoninus Pius, sive in Keuchen. *vitam Antonini Pii Excurfus politici: Accedit comparatio Cardinalium Richelii et Mazarini. Amstelod. 1667. 12.*

JOSEPHI CASTANIONIS (ICti, Philologi et Poetae Romani) de Columna triumphali Imperatoris Antonini Commentarius. Romae 1582. 4. Et in Gravii Thes. Antiqq. Rom. T. IV. p. 1937-1944. Castalio.

JOANNIS VIGNOLII (Principi Philippo Columnae, Regni Neapolitani Magno Stabuli Comiti, ab Epistolis et Supplicium libellis) Dissertatio de columna Imperatoris Antonini Pii. Accedunt antiquae Inscriptiones, ex quam plurimis, quae apud auctorem extant, selectae. Romae 1705. 4. Cum figg. aen. — Quum monumentum illud insigne Romae in ea Campi Martii parte, quae mons Cytorius appellatur, conspiciatur, auctor de huius denominationis origine aliqua praemittit. Ipsam columnae molem quod attinet, cum in honorem Antonini Pii Imp. iactam esse abunde doceat inscriptio, illam quoque vivo adhuc Antonino ob maximas eius virtutes a Senatu erectam fuisse, ex numo Musei Foucaultiani porro arguit, dedicationem

tionem vero et reliqua consecrationis symbola post obitum ipsius a Marco et Lucio successoribus demum addita hariolatur; quam in rem multa de illius mortis die, imperiique et vitae annis disputat; postea quoque de Divi titulo. Post haec accurate investigat, quando M. Aurelius Antonini nomen et Marci praenomen acceperit, ac Lucium non a patris, sed a M. Aurelii pristino cognomine Verum audivisse, praeterea ab obitu Pii statim, non post mensem demum, Augustum nuncupatum statuit. Tum illorum profligare suscipit errores, qui M. Aurelii columnam cochlidem Antonino Pio adiudicant, eamque in numis consecrationis huius Imperatoris exhiberi volunt, cum potius existimandum sit, hanc solidam columnam ibidem repraesentari, atque illam cochlidem columnam M. Aurelio post eius fata a Senatu decretam esse. Denique in figuras reliquis stylobatis partibus insculptas oculum intendit, omnemque habitum consecrationis Imperatori, cum uxore Faustina in sublime vecti, docte explicat. Secundam libri partem constituit veterum inscriptionum selecta farrago, in tres classes, votivas scilicet, sepulcrales et varias, quibus et Christianae admiscuntur, dispersita.

Cf. Acta Erud. a. 1708. p. 25-29, ubi et columnae figura et symbola in ea expressa, aeri incisae exhibentur.

*Vies des Empereurs Tite - Antonin et Marc-
de Sibert. Aurele; par M. GAUTIER DE SIBERT, de l'Académie royale des inscriptions et belles-lettres. à Paris 1769. 12 mai. —* Pauca, quae in veterum libris, numis aliisque monumentis de horum Imperatorum vitis rebusque gestis maxime memorabilibus occurrunt, Francogallus disertissimus apte disposuit atque oratione iucunda obduxit.

(Юн.

(JOH. PETRI BELLORII) Selecti numi *An-* Bellori.
toniniani, quorum primus anni novi-auspicia, al-
ter *Commodum*, et *Annum Verum*, Caesares, ex-
hibet. *Romae* 1678. 8. *Amstel.* 1685. 12.

CAROLI PATINI Judicium Paridis, de tribus Patin.
deabus latum, in numismate Imp. *Antonini Pii* ex-
pressum. *Patau.* 1679. 4. *Francogallice* in *Recher-*
ches curieuses d'Antiquité de L. Spon (à Lyon 1683.
4) p. 221 - 231.

ZACH. GOETZII Diff. de *Antonini Pii* numo Goetz.
aereo, et *Faustinas* argenteo; in *eiusd.* Dissertt. de
numis p. 380 - 397.

Eiusd. Diff. de *Antonini Pii* numo aereo; *ibid.*
p. 398 sqq.

JOH. VIGNOLII Epistola ad Anton. Gallan- Vignoli;
dium de numo Imperatoris *Antonini Pii*, qui in
tertio eius consulatu percussus, columnam quan-
dam exhibet, in cimelio D. Foucault. *Romae*
1709. 4. — Vignolius suam de columna Anto-
nini Pii sententiam, de qua nos modo retulimus,
contra Gallandium, M. Aurelii cochlidem in nu-
mo isto potius repraesentari credentem, tueri stu-
det. Est hic libellus omnino supplementum dis-
sertationis de columna Antonini Pii paullo ante
descriptae.

Cf. *Acta Erud.* a. 1709. p. 467 - 473.

Eadem Epistola, iterum edita et recognita,
accessit eiusdem Vignolii Dissertationi de anno
primo imperii Severi Alexandri (*Romae* 1712. 4)
p. 99 - 138.

JOH. CHRYSOSTOMI SCARFO *Annotazioni* Scarfo,
sopra un medaglione singolare di Antonino Pio, in
metallo; in *Lettera* eiusd. *sopra uarii monum. antichi*
(Vicenz. 1739. 4) p. 79 sqq.

EDUARDE

44 *Scriptt. historiae singular. imperator. romanor.*

- Corfini. EDUARDI CORSINI *Dissertatio in aereum numisma maximae magnitudinis Imp. Caes. Antonini Pii*; in *A. F. Gorii Symbol. litter. (Florent. 1751. 8) Vol. VI. p. 117-144.*
- * * *
- Lettre etc. *Lettre sur une medaille de Faustine, avec l'inscription: SOVSTI*; in *Mém. de Trévoux* a. 1703. p. 327-330. *Latins*, in (*C. Wolterach*) *Electis reñ num.* p. 106 sqq.
- Tournemine. RENATI JOSEPHI TOURNEMINE *Explication d'une medaille très-rare de Faustine, la mère avec l'inscription: SOUSTI*; in *Mém. de Trév.* a. 1703. Nov. p. 330 sqq.
- de Grainville. N. DE GRAINVILLE *Réponse à Mr. de la Chaussé (touchant une medaille de Faustine, la mère, et sa consécration avec Antonin Pie)*; *ibid.* a. 1705. Dec. p. 2113-2133.
- Hoffmann. JOH. HOFFMANNI *Progr. de Faustinas, M. Aurel. Antonini Philosophi conjugis, moneta.* *Erfurti.* 1709. 4.
- Scarfo. JOH. CHRYS. SCARFO *Annotazioni sopra una medaglia di argento di Faustina, moglie di M. Aurelio*; in *ciusd. Lettera sopra vari ant. mon.* p. 74-79.
- de Valois. DE VALOIS *Réflexions sur quelques medailles antiques, qui n'ont point encore été publiées*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XVIII. p. 223-225 sqq.

MARCUS AVRELIVS ANTONINVS
PHILOSOPHVS.

- M. Aurel. Antoninus. M. AURELII ANTONINI, Imperatoris, de vita sua Libri XII, Graece et Latine, saepe varietate sunt recusi, praesertim a *Thoma Gatackera*, Anglo, *Cantabrig.* 1652. 4; et in *ciusd. Operibus criticis*, *Trajecti. ad Rhem.* 1698. fol. Additus est

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 45

est commentarius uberrimus atque doctissimus. Idem libri XII ad exemplar Oxoniense 1704 recus; introductionem ad philosophiam Stoicam ex mente M. Antonini praemisit *Joh. Franc. Buddus;* Vitam recensuit, criticisque observationibus illustravit *Christoph. Woll.* Lips. 1729. 8. Idem, cum syllabo variarum lectionum et coniecturarum, partim veterum, partim nunc recens additarum, curante *S. F. N. Moro,* Lips. 1774. 8. — Varie in varias linguas translati sunt libri iidem, in quibus imperator philosophum potius agit et ad morum doctrinam instruit, quam historicum.

AELII ARISTIDIS Oratio in Regem, f. de Aristides. laudibus *Marci Aurel. Antonini,* Graece; inter eius Oration. T. I. Orat. IX.

JULII CAPITOLINI *Marcus Antoninus Philosophus;* inter Scriptores Hist. Aug. Capitoli-
nus.

Vita, Gesti, Costumi, Discorsi, e Lettere di Vita etc.
Marco Aurelio Imperatore, con la giunta di molte cose, che nello Spagnuolo non erano, et delle cose Spagnuole, che mancano nella traduzione Italiana Venet. 1572. 8.

La Vie de Marc Aurele Antonin; praefixa Dacier.
versioni operis Antoniniani Francogallicae Dacierianae (*Amstelod.* 1707. 8) p. 1-113. Antea iam bis prodierat; et *Anglice,* cum Anglica versione commentariorum Imperatoris, *Londini* 1692. 8. — Exacta haec et amplissima de vita Antonini historia ex probatis auctoribus magno cum iudicio, nec sine pulchro verborum ornatu concinnata est.

CHRIST. LUDOV. GRELLII *Programma de Cret. M. Aurelio Antonino.* Lips. 1725. 4.

CHRISTOPH. WOLLII *Vita M. Aurelii Antonini;* praefixa editioni Lipsiensi modo laudatae. Woll.

Hoffmann. JOH. ADOLPH. HOFFMANN'S *Leben des Römischen Kayfers* Marc. Aur. Antoninus; praefixa eiusdem versioni Theotifcae commentariorum huius Imperatoris de se ipso; editae Hamburgi 1735. 8; posteaque aliquoties.

Holberg. LUDOVICI VON HOLBERG *Geschichte des* Marcus Aurelius; praefixa eiusdem versioni Hero-diani historiae Romanae Danicae; quam Theotifcae reddidit G. A. Detharding, Hafniae et Lipsi. 1747. 8.

Fag. JOH. CONRADI FAESI *Abhandlung über das Leben und die Geschichte des Kayfers* Marc. Aurelius Antoninus, *des Weltweisen*; in eiusd. *Abhandlungen über wichtige Begebenheiten* etc. (Zürich 1764. II. V. 8 mai.) T. II. p. 1. - 86. — Summis laudibus auctor Imperatorem praedicat eumque contra accusationes nonnullorum defendit. Stilus non est satis purus et cultus.

Meiners. CHRISTOPH MEINERS *Commentatio de Marci Aurelii Antonini ingenio, moribus et scriptis*, in *Commentatt. Soc. Goetting.* T. VI. Cl. philol. p. 107 sqq. — Imperatoris ingenium bonitasque indolis maxime defenditur, posteaque quomodo idem, tanquam scriptor ac philosophus, ab aliis differat, egregie demonstratur.

Schurz-
fleisch. CONR. SAM. SCHURZFLEISCHII *Diff. de primis duobus Augustis, Marco Aurelio Antonino et L. Aurel. Ant. Vero.* Vitemb. 1702. 4.

Silvestri. CAMILLI SILVESTRI *Discorso circa il più vero tempo dell' adozione di M. Aurelio e di L. Vero, fatta da Antonino Pio, e della morte d'Adriano; in Raccolta d'Opuscoli scientif. e filol.* (Venez. 1730. 12) T. III. p. 231 - 270.

JOH.

JOH. DAN. VAN HOVEN Mantissa chronologica de armis impérii *Marci Antonini*; access. eiusdem Disquisitioni de inscript. et vera aet. Athenagorae *περοβευς* pro Christian. *Lingae* 1752. 4.

QUIRINI GOTTER. SCHACHERI (Præf. Schacheri Christo. Wollio) D. critico-politica de *αδελφιδαιμονία* *Marci Antonini* Imperatoris ac Philosophi, ad Lib. I. τῶν εἰς ἑαυτὸν § XVI. Lips. 1730. 4.

ADAM HENR. LACKMANNI Exercitatio academica de cognomine *Philosophi Antoniniano*. Kilon. 1750. 4.

ANDR. FLORENT. RIVINI Singularia *M. Aurel. Antonini* iurisprudentiae capita. Lipsiae 1732. 4.

JOANNIS ORTWINI WESTENBERGII, *ICI* Westenberg. et Antecessoris *Lugduno-Batavi* († 1737) Divus Marcus, seu Dissertationes ad Constitutiones *Marci Aurelii Antonini* Imperatoris. *Lugd. Bat.* 1736. 4.

JOH. DAVID. KOELERI de philosophia *M. Aurel. Antonini* Aug., in theoria et praxi. Altorf. 1717. 4.

Cf. etiam GAUTIERI DE SIBERT liber sub de Sibert. VOC. TRAIANUS laudatus.

M. I. B. Dissertatio de legione fulminatrice. *M. I. B.* *Dresdae* s. a. 4.

ULRICI OBRECHTI Diff. de legione fulminatrice *M. Antonini*, Philos. Imperator. *Argent.* 1677. 4; et inter eiusd. Dissertt. acad. p. 361 sqq.

HERMANNI WITSII Diatribe de legione fulminatrice Christianorum, sub Imperat. *M. Aurel. Antonino*; access. eiusd. Aegyptiacis (*Amst.* 1683. 4. *ibid.* 1696. 4) p. 424-464 (sec. editionem poster.). — Auctor veritatem miraculi tueri conatur.

DANIELIS

de Ro-
que.

DANIELIS LARROQUANI *Diff. de miraculo legioni fulminatrici perperam adscripto; addita Matthaei Larroquani (patris Danielis) Adversariis sacris. Lugd. Bat. 1688. 8. — Opposita est imprimis Baronio et Wurfio.*

Frick. JOH. FRICKII *Diff. historica de legione fulminatrice. Lips. 1696. 4.*

Boysen. PETRI ADOLPHI BOYSEN *Commentatio de legione fulminatrice M. Aurel. Antonini Imp. Halberstad. 1719. 4.*

Moyle. GUALTERI MOYLE *Letters concerning the thundering Legion; in eiusdem Works (London 1726. 8) Vol. II. p. 79-398. Eaedem Epistolae ex Anglico Latine versae observationibusque illustratae a JOH. LAUR. MOSHEMIO; in huius Syntagmate Dissertt. sacr. (Lips. 1733. 4) p. 621 sqq. — Negat Anglus acutissimus, in Antonini exercitu fuisse integram legionem Christianorum, immo vero contendit, paucos vel nullos plane Christianos sub hoc Imperatore militasse; legionem fulminatricem nomen hoc minime accepisse ab isto miraculo; Antoninum hoc miraculum precibus Christianorum haud tribuisse; post hoc miraculum Antoninum nunquam publicasse ullum edictum in favorem Christianorum, sed potius gravi persecutione eos vexasse; liberationem denique exercitus Romani, quantumlibet verissimam, haud quaquam fuisse miraculum. Defenduntur haec argumenta doctissime adversus Petrum Kingium, qui miraculum istud extra dubitationem ponere conatus est.*

Whiston. GUIL. WHISTON *of the thundering legion etc. Lond. 1726. 8. — Occasionem hunc libellum elaborandi praebuit lis Kingii et Moylii super ista legione. Amplectitur Kingii partes easque ulterius defendere conatur. Idem fere, maiore tamen*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 49

tamen aequitate, egit alius Anglus libro sequenti;

A Defence of the Miracle of the thundering Legion, against a Dissertation of Walter Moyle, Esq.
By THOMAS WOOLSTON, sometime Fellow of Woolston:
Sidney-College in Cambridge. London 1726. 8.

SIGISMUNDI JACOBI BAUMGARTEN Dis- Baumgar-
sertationes III: Examen miraculi legionis fulmi- ten.
natricis contra Thomam Woolstonum. *Halae*
1740 sqq. 4.

JOH. GUILIELMI DUNCKERI Diss. de le- Duncker.
gione fulminatrice Christianorum sub *Marco Anto-*
nino Philosopho. Rintel. 1746. 4.

PAULI ERNESTI JABLONSKI Spicilegium Jablonski.
observationum de miraculo legionis fulminatricis;
in *Miscell. Lips. novis* (1751. 8) Vol. VIII. P. III.
p. 417 sqq.

De MANDAJORS sur une prétendue loi de Marc de Manda-
Aurele, en faveur des Chrétiens; in *Hist. de l'Acad.* jors.
des Inscr. T. XVIII. p. 218-223. — Imperato-
rem istum Christianis minime fuisse ostenditur.

CHRISTOPHORI BEYERI Commentatio de Beyer.
legione Christianorum fulminatrice sub Impera-
tore *Antonino Philosopho*; accessit eiusdem Libro
singulari de magno veteris ecclesiae circa poeni-
tentes rigore. *Lips.* 1754. 4. — Miraculum ip-
sum hic scriptor superstitiosus, irritum sane conatu,
defendere nititur.

(FRANCISCI FABRETTI) *Dissertazione sulla* Fabretti.
Bataglia di M. Aurelio Antonino l'anno 174. con-
tra i Quadi e altri Germani. Rimini 1779. 4.

JOH. LAUR. MOSHEMII Disquisitio, quo- Mosheim.
rum praecipue e Christi sectatoribus mortem Mar-
Bibl. hist. Vol. IV. P. II. D cus

50 *Scriptt. historiae singulor. imperator. romanor.*

cus Imperator irriserit? in *eiusd. Observatt. sacr. (Amst. 1721. 8) p. 136-192.*

Walch. CAROLI FRIDERICI WALCHII *Commentatio de religione M. Aurel. Antonini, Imp. in numis celebrata; in I. E. I. Walchii Actis Societ. Lat. Jenens. (1752. 8) p. 209 sqq.*

Olearius. JOH. CHRISTO. OLEARIJ *Epistola de numo M. Aurelij Antonini conturniato. Jenae 1696. 4; in (Woltereck) Electis rei num. p. 112-130.*

Oudinet. *Dissertation du MARC OUDINET sur une Medaille de Marc Aurele, frappée à Mendès; in Continuat. des Mémoires de Litt. (à Paris 1727. 8) T. IV. p. 178 sqq.*

De numis Faustinae, M. Aurel. Antonini coniugis; vid. paullo ante ANTONINUS PIUS.

LVCIVS VERVS.

Capitolinus. JULII CAPITOLINI *L. Verus Imperator; inter Scriptores Hist. Aug.*

D. P. *Remarques sur les Medailles, qui portent le nom de Lucille (femme de Verus) par D. P. in Mercure de France a. 1732. Aug. p. 1762-1768.*

AVIDIVS CASSIANVS.

Gallicanus. VULCATII GALLICANI *Avidius Cassianus; inter Scriptt. Hist. Aug.*

L. AVRELIVS COMMODVS.

Lampri- AELII LAMPRIDII *Commodus Antoninus; inter*
dius. *Scriptor. Hist. Aug.*

Spon. JACOBI SPON *Dissertation sur une medaille de Commode; in eiusd. Recherches curieuses d'Antiquité (à Lyon 1683. 4) p. 203-209.*

JOH.

et imperatricum ab Augustusque ad Constant. M. 51.

JOH. REISKII Diff. de numo Sibyllino Imp. Reiske, Commodi et Troadensium; access. eiusdem Exercitatt. de vaticin. Sibyllin. Lips. 1688. 8.

NICOLAI TOINARDI Diff. de Commodi Imperatoris aetate in numis inscripta. Paris. 1690. 4; et in Bibl. litteraria, being a Collect. of Inscr. etc. a. 1722. Num. IV. p. 24 sqq.

CHRISTOPH. WOLTERECK *Erläuterung einiger Münzen des Kayfers Commodi*; in eiusdem *Erläuterung einiger Münzen des Aemil. Geschlechts* (Wolfenb. 1722. 8) p. 20-32. Woltereck.

Explication du Revers d'une Medaille de grand Bronze de l'Empereur Commode; in *Mercur de France* a. 1736. p. 1116-1121. Explication etc.

Dissertation d'un Anonyme sur les medailles de Commode frappées en Egypte; in *Mém. de Trevoux* a. 1737. Mart. p. 906-916. Dissert. etc.

JOH. BOUHIER *Lettre sur une Medaille de l'Empereur Commode*; in *Mercur de France* a. 1740. May p. 904-912. Bouhier.

L'Abbé BELLEY *Observations sur plusieurs Medailles frappées en Egypte en l'honneur de l'Empereur Commode*; in *Mém. de l'Acad. des Inscriptt.* T. XXI. p. 465-488. — A. 1747 praelecta et a. 1754 typis mandata est haec dissertatio doctissima.

P E R T I N A X.

JULII CAPITOLINI *P. Helvius Pertinax*; Capitolinus. Inter Scriptt. Hist. Aug.

D I D I V S J V L I A N V S.

AELII SPARTIANI *Didius Julianus*; inter Spartianus. Scriptt. Hist. Aug.

D 2

SEPTI-

SEPTIMIUS SEVERUS.

Spartianus. AELII SPARTIANI *Septimius Severus*; inter Scriptt. Hist. Aug.

C. PESCENNIVS NIGER.

Spartianus. AELII SPARTIANI *Pescennius Niger*; inter Scriptt. Hist. Aug.

Biacca. FRANCISCI BIACCA *Pescenio vindicato, o Riflessioni che servono di risposta alla replica fatta dal Giornale di Venezia contro il medaglione di Pescenio conservato nel Museo Parmense. Milano 1727. 8. — Est defensio Pedrusii, Jesuitae, auctoris operis, quod inscribitur: Cesari in Medaglioni raccolti nel Museo Farnese, contra Ephemerides, quas titulus libelli innuit.*

Gervasoni. JOH. BAPT. GERVASONI *Lettera intorno una antica Iscrizione Cristiana, ed intorno una Medaglia di Pescenio*; in *Miscellanea di varie Operette* (Venez. 1741. 12) T. V. p. 357-427.

Panel et Tournemine. Cf. PANEL et TOURNEMINE sub Galba.
Steinhöfer. JOH. ULR. STEINHÖFER'S *Schreiben über eine Münze Pescennii Nigri*; in *Frankfurt. gelehrte Zeitungen* a. 1743. p. 37-42.

de Boze. DE BOZE *Reflexions sur les Médailles de Pescennius Niger, et sur quelques singularités de l'histoire de sa vie*; in *Mém. de l'Acad. des Inscriptions*. T. XXIV. p. 105-120. — In hac dissertatione, praelecta a. 1750, et in lucem publicam edita a. 1756, describitur et delineatur unicus hucusque repertus numus aureus Pescennii Nigri, qui cimeliarchio regis Galliarum inest. Simul Bosius doctissimus nonnulla huius Imperatoris facta clario-
ra reddere studet, quam antea factum fuerat.

CLO-

CLODIVS SEPTIMIUS ALBINVS.

JULII CAPITOLINI *Clodius Albinus*; inter Capitoli-
Scriptt. Hist. Aug. nus...

Sur une Inscription de l'Empereur Albin; in
Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 212 sqq.

**L. SEPTIMIUS SEVERVS
PERTINAX.**

JOH. CHRISTOPH. OLEARII *Epistola de* Olearius.
numo L. Sept. Severi, in quo Mars cum scalis ap-
paret, e Thesauro Arnstadto - Schwarzburgico.
Jenae 1696. 4; et in (Wolterck) Electis rei num.
p. 131 - 141.

N. DE GRAINVILLE *Lettre sur une Medaille de Grain-*
de Severe; in Mém. de Trevoux a. 1709. Octob. ville.
p. 1835 - 1851.

Lettre de l'Abbé MEZZABARBA au sujet d'une Mezzabar-
Medaille Grecque de Septime Severe; ibid. a. 1705. ba.
Jan. p. 29 - 37. Latine in (Wolterck) Electis rei
num. p. 141 - 147.

JACOBI SPON *Dissertation sur une medaille Spon.*
antique de Severe et Julia Domna; in eiusd. Re-
cherches curieuses d'Antiquité (à Lyon 1683. 4)
p. 180 - 194.

DE VALOIS *sur deux medailles antiques de Se- de Valois.*
vere et de Julie Domne, qui n'ont point encore été
publiées; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XVIII. p.
227 sqq.

**M. AVRELIVS ANTONINVS
CARACALLA.**

AELII SPARTIANI *Raffianus Antoninus Ca-* Spartianus.
racalla; inter Scriptores Hist. Aug.

Patin. CAROLI PATINI *Natalitia Jovis in numismate Imp. Antonini Caracallas expressa. Patav. 1681.*
4. Cum figg.

Patina. GABRIELIDIS CAROLAE PATINAE *Parissinae, Academicae, Diss. de Phoenice in numismate Imp. Antonini Caracallae expressa. Venet. 1683.*
4. Cum figg. — Est idem numus, quem pater Patinae in dissertatione modo laudata explicandum sibi sumserat. Filia de eo saltem dispicit, quid avis sibi velit in altera numi facie, quae supra ramulos in calathi formam dispositos, tanquam in nido constituta amplissimas extendens alas conspicitur. Phoenicem eandem designare, multorum veterum scriptorum testimoniis comprobatur, simulque haud pauca de fabula eiusdem avis ac symbolis inde natis congestit.

Cf. *Acta Erud. a. 1684. p. 587 sqq.*

de Camps. FRANCISCI DE CAMPS *Dissertation sur une medaille de Caracalle, représentant les Danseurs de Corde; in Sponii Recherches curieuses d'Antiq. p. 407-418; et epitome huius Dissertationis in Journal des Savans a. 1677. Nov. p. 302-308.*

Toinard. NIC. TOINARDI *Numismata duo Trajani et Caracallae; v. supra Trajanus.*

Explication etc. *Explication d'une medaille fort rare de l'Empereur Antonin (Caracalle), fils de Severe, avec les Observations d'ANT. GALLAND; in Mém. de Trevoux a. 1701. Mart. et Apr. p. 222-227. Sept. et Oct. p. 309-321. Latine in (Woltereck) Electis rei num. p. 148-164.*

Witzleben. FRID. SIGISMUNDI WITZLEBEN *Diss. historica, trium antiquorum numismatum Plautillae, Antonini Caracallae et Gallieni cum Venere victrici explicationem continens. Veneri Salicis (i. e. Halae) 1740. 4.*

JOSEPHI

JOSEPHI ANTONII GUATTANI *della gran* Guattani.
cella solcare nelle Terme di Antonino Caracalla.
Roma 1783. 8.

Ad historiam *Caracallae* facit etiam EZECHIE- Spanheim.
LIS SPANHEMII dissertatio elegantissima *de Or-*
be Romano s. ad constitutionem Imp. Antonini, de
qua Ulpianus leg. XVII. Digest. de statu hominum
exercitationes duae, quas tomo undecimo p. 1 sqq.
thesauri sui inseruit Graevius; apud Anglos sepa-
ratim editae (*Lond.* 1703. 4, quae editio est se-
cunda, ab auctore recensita, et altera parte au-
ctior) et *Halae* cura Heinssii, 1728. 4. Spanhe-
mius hoc libro constitutionem istam de statu ho-
minum Caracallae vindicat, et quantum confusio-
nis in historia Romana Antoninorum diversitas
pariat, docet.

Cf. *Acta Erud.* a. 1704. p. 193-201.

JO. PAULI MAHNERI, *Curiae Brunsvic. Se-* Mahner.
cretarii, Commentatio de M. Aurelio Antonino,
Constitutionis de civitate universo orbi Romano
data auctore. *Halae et Helmst.* 1772. 8. — Au-
ctor Spanhemii sententiam acute quidem ac docte,
sed tamen conatu irrito, impugnatur.

Cf. *Goetting. gel. Anzeig.* a. 1772. p. 130 sqq.

SEPT. ANTONINVS GETA.

AELII SPARTIANI (s. ut alii volunt, JULII Spartianus.
CAPITOLINI) *Antoninus Geta*, inter Scriptores f. Jul. Ca-
pitolinus,
Hist. Aug.

GUILIELMI MUSGRAVE *Reg. Soc. utriusque* Musgrave.
Sorii, *Geta* Britannicus, cum notis *Isaaci Casaubo-*
ni, *I. Gruteri*, *Cl. Salmasii* et Editoris. Accedit
domus *Severianae* synopsis chronologica, et de
icuncula quadam M. Regis Aelfredi Dissertatio.
Isaaci Dunmoniorum et *Londini* 1716. 8. Cum V
tabb.

tabb. aen. — Primo loco Anglus doctissimus Vitam exhibet Getae, Caracallae fratris; quam cum plerique fide codicum MSS. Spartiano tribuant, ipse in praemissis prolegomenis Dodwel- lum secutus, eam vindicat Julio Capitolino. Ad- ditae sunt in hanc vitam Getae annotationes libri inscriptione indicatae. Sequitur Musgravii disser- tatio de Geta Britannico, cuius caput primum in eo versatur, ut probet, vetustum lapidem, qui eo fere tempore in agro Bathoniensi effossus nudum repraesentat adolescentem, equo infidentem, fi- nistraque clypeum, dextra hastam tenentem, ha- bere imaginem Getae. Colligit illud ex numis, in quibus faciem Getae prorsus similem esse faciei in ista statua expressae, sibi persuasit. Addit alia argumenta, quae non gravia quidem satis videntur, modeste tamen proposita. Cap. II. de no- mine Getae et aetate agit, eumque anno aetatis vicesimo tertio occisum esse docet. Cap. III In- scriptiones octo, Getam exhibentes, producit eas- que antiquaria luce perfundit. Pari modo Cap. IV numos septuaginta et quinque, memoriam Getae servantes, recenset et illustrat. Denique Cap. V caedem Getae enarrat et ad eum spectan- tia reliqua. Subiungit huic dissertationi Synopsin chronologicam domus Severianae, totam Severi filiorumque eius historiam per annos digestam ex- hibentem. Post dissertationem de iuuncula quadam Aelfredi, huc non spectantem, annexa est aenea- rum tabularum explicatio; quarum ultima sistit Septizonium, gentis Severianae magnificum se- pulcrum a Severo Imp. exstructum, et ex eo ap- pellatum, quod septem columnarum ordinibus sibi invicem superstructis in altitudinem miraculo futuram excedebat.

Cf. Acta Erud. a. 1717 p. 22 sqq.

JOH.

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 37

JOH. CHRYSOST. SCARFO *Annotazioni sopra un medaglione Greco di Settimio Geta in metallo; in Lettera sopra varii antichi mon.* p. 70-74. Scarfo.

M. SEVERVS OPELIVS f. OPILIVS
MACRINVS.

JULII CAPITOLINI *M. Opilius Macrinus;* Capitolinus.
inter Scriptores Hist. Aug.

I. C. SCARFO *Annotazioni sopra tre Medaglie, e sopra una Medaglione di Macrino in metallo; vid.* Scarfo.
I. C. p. 83-90.

M. AVREL. ANTONINVS
DIADVMENIANVS.

ABII LAMPRIDII *Antoninus Diadumenus;* Lampridius.
inter Scriptores Hist. Aug.

Remarque sur une medaille Grecque de Diadumenien, par D. P. in *Mercure de France* a. 1733. D. P.
Jul. p. 1516-1520.

A. G. (i. e. ANTONII GALLAND) *Dissertation sur une medaille Grecque de Diadumenien; ibid.* Galland.
a. 1739. May p. 891-913.

M. AVRELIVS ANTONINVS HELIO-
GABALVS f. ELAGABALVS.

ABII LAMPRIDII *Antoninus Heliogabalus;* Lampridius.
inter Scriptores Hist. Aug.

VIRGINII VALSECHI a *Brixia, Monachi Valsecchi.*
Benedictini Congregationis Casinensis (postea Abbat-
is monasterii S. Mariae in urbe Florentina † 1739)
de M. Aurelii Antonini Elagabali tribunitia pote-
state V Dissertatio historico-chronologica. *Florn-*
tias 1711. 4. — In annis Heliogabali desinen-

dis mirè discrepant scriptores, nec cum numis atque marmoribus bene conveniunt, quin et haec antiquitatis monimenta sibi ipsa nonnunquam contradicunt. Praeterea, in quo dubio solvendo cardo rei maxime versatur, numi plures *quintam* huius Imperatoris *tribunitiam potestatem* exhibent, quam attingere non potuisse videtur, si Dione credas et Hippolyti latenculo, cum tribunitiae potestatis numerus semper in annos imperii incidat. Hinc in partes etiam scissos videas eruditos recentiores, qui *historiam antiquam* illustrarunt. Verum a Dione non recedendum, quin potius ad eius effatum, quicquid alii varie dicant, exigi debere penset auctor huius dissertationis. Etenim vidit Dio, quae scripsit, et summa cum diligentia cuncta se consignasse testatur ipse, non reticens, si alicubi accuratior rerum cognitione destituatur. Denique sedulus est et exactissimus in annotandis, praeter annos, mensibus etiam atque diebus; quam eius prae Herodiano, et ipso alias *αὐτόπτη*, nec minoris fidei scriptore, praerogativam mirum non clarius urisse Valsechium, quippe: qui parum de temporum punctis sollicitus et rebus connexis enarrandis potissimum intentus, numeris rotundis omnia designat. Quod Medio-
barbus et Vaillantius de Heliogabalo mense Septembri occiso excogitaverant, fundamento destitui dicit, et ex Paschali Canone corruere, quem cum Panviniano lapide sic conciliat, ut dicat, omnia Heliogabalum dedicationi parasse, ipsam vero, cum caede praeveniretur, non perfecisse. Verum non immerito aliquis observavit, vix poni potuisse lapidem eiusmodi post Heliogabali mortem, cum Senatus impurissimi hominis memoriam ubique sustulerit, quapropter columna, Hippolyti Canonem insculptum habens, post eius necem erecta
potius

potius censetur. Fortius igitur contra Medibarbi systema pugnat Valsechius, monstrando, quod per illud omnis sequentium Imperatorum chronologia confundatur. Conciliando nunc Dionis cum numis, qui TR. POT. V. Heliogabali habent inscriptum, dum accingitur Valsechius, eam prius rationem, quam Pagius iniiit, examinat atque refellit. Reiectis postea, quas ad difficultatem solvendam Toinardus et Petavius foverant, opinionibus, ipse suam proponit eo redeuntem, ut Heliogabali initium sui imperii a morte ipsius Caracallae, cuius filium se jactitabat, deduxisse censeat. Quam in rem observat, nihil non eum egisse, ut Macrini memoriam omnibus invisam redderet, eumque tanquam raptorem Imperii coargueret, ex quo verosimile ipsi videtur, eum tempus etiam Imperii Macrini sibi, tanquam legitimo successori, vindicasse, praesertim cum tradat Dio et aliunde constet, eum ex fastis Consularibus et marmoribus Macrini nomen erasse, suumque substituisse. Ista sane ratione facile patet, et, quomodo scriptores veteres haud vere inter se discrepent, cum Dio a Macrino victo, Herodianus retro, uterque non sine causa, numerare incipiant, et, quomodo in numis TR. P. V. stare possit, salvo Dionis calculo. Caeterum lis inter eruditos super hac re mota haud parum facit ad fidem multarum inscriptionum atque numorum examinandam ac constituendam.

Cf. Acta Erud. a. 1712. p. 408-411.

Teutsche Acta Erud. T. I. p. 187-195.

JOH. VIGNOLII Dissertatio de anno primo ^{Vignoli.} imperii Severi Alexandri Aug. quem praefert cathedra marmorea S. Hippolyti Episcopi in Bibliotheca Vaticana. Addita Epistola ad Antonium Gallan-

Gallandium de numo quodam Antonini Pii iterum edita et recognita. *Romas* 1712. 4. Contra Valsechium assurgit Vignolius, eique negotium, de quo nos modo retulimus, non feliciter successisse demonstrare studet. Quum scilicet in annum Urbis 970, qui est A. C. 217, atque Id. April: incidat interitus Caracallae, cumque inde ad cladem Maerini annus duntaxat ac menses duo effluerint, illos additos ad annos tres, menses novem et dies quatuor Dionis; quibus ille imperium Elagabali terminis circumscribit, ne quinquennium quidem, nedum sexennium Herodiani efficere. Nam ex integris annis quatuor aliis duobus dimidiatis Maerini imperio decerpitis, frustra statuere Valsechium, sexennium suum construxisse Herodianum; qui Maerini imperio diserte annum tribuat. Ita generatim Valsechii sententiam infirmare studet Vignolius: sed et ad argumenta, quae illi evincendae adduxit, sigillatim respondet. Numos adeo, quos sententiae suae favere existimaverit Valsechius, adversos illi quam maxime esse Vignolius contendit. Largitur quidem Valsechio, tribunitiam potestatem non semper quidem primam denotare, ubi sine numero expressa deprehenditur, maxime si vel Consulatus vel aliud quid sit additum, quod aliquo ei pacto repugnet. Concludit ex his aliisque argumentis, nondum ad dirimendas rixas veterum auctorum et numorum, quibus inter se contendunt, attulisse Valsechium, quod operae sit pretium, utpote quas, quamcunque iis sedandis diligentiam adhibuerit, nec dum deferuisse opinatur. His expeditis, suam sententiam Vignolius declaraturus de caedē Elagabali deque initio imperii Alexandri successoris disputat, quorum neutrum in Martium anni CCXXII post C. N. incidere tuetur, quin

Idibus

Idibus Aprilis, atque adeo media aestate adhuc Elagabalum superfuisset quintumque imperii attigisse annum evincit.

Cf. Acta Erud. a. 1714. p. 302-307.

PHILIPPI A TURRE, *Episcopi Adriensis* († della Torre. 1717) de annis imperii *M. Aurelii Antonini Elagabali* et de initio imperii ac duobus consulatibus Justiniani iunioris dissertatio apologetica, ad numum Anniae Faustinae, tertiae eiusdem Elagabali uxoris. *Patauii* 1713. 4. — Scriptor hic nobilissimus iam ante Valsechium in tomo IV ephemeridum Italicarum, quae inscribuntur: *Giornale de' letterati*, Pagium secutus, contenderat, primum annum tribunitiae Heliogabali potestatis ad anni Chr. CCXVIII initium referendum esse. A Valsechio in dissertatione modo laudata impugnatus, in hac dissertatione apologetica non solum se defendit, verum et ipse hostem aggreditur atque ex munimentis suis propellere studet. Qua in re ut auxilium Vignolio tulisse possit videri, ita tantum tamen abest, ut eius in castra coeco transeat impetu, contra eundem ut arma stringat, quod Pagii et ipse sententiam oppugnavit. Numos Elagabali attulit Valsechius, in quibus exprimuntur congiaria ab eodem Imperatore distributa cum inscriptione TR. P. II. COS. II. Congiaria illa Elagabalus post mensem Aprilem A. U. 972, quo, ipso fatente Valsechio, Romam advenit, quamquam adventum eundem in Julium Noster rejicit, distribuerit, necesse est. Quo tempore cum tribunitia potestas II illi tribuatur, non potest fieri, ut annos imperii a morte Caracallae, quod est, ab a. 970 numeraverit. Urget ulterius, Valsechii sententiam vel ideo minus se tueri posse, quod, cum tot Elagabali numi ad nos pervenerint, nullus

lus inveniatur, qui tribunitiam potestatem III cum Consulatu II, quartam cum tertio et quintam cum eodem coniungat, cuiusmodi secundum Valsechium cusus omnino esse oportet. Quibus praemissis ad argumenta Valsechii eadem fere ratione, qua Vignolius, respondet. Neque tamen operam luserit, qui utriusque responsiones conferat, utpote mutuo se subinde illustrantes. Suam postea sententiam contra Valsechii obiectiones propugnat auctor. Hisce aliisque pluribus novam attexit de annis imperii Elagabali opinionem, qua existimat, istum die XVI Martii (non Maji, ut vulgati Dionis et Xiphilini codices habent) A. U. 318 salutatum a militibus imperatorem fuisse, indeque eum deduxisse imperii annos, quorum quintus cum immineret, numos sextiduo ante natalem imperii, ut eo distribuerentur; esse percussos.

Cf. Acta Erud. a. 1714. p. 307-312.

Vignoli. JOH. VIGNOLII Dissertatio apologetica de anno primo imperii Severi Alexandri Aug. qua potissimum Programma Cycli Paschalis S. Hippolyti denuo exponitur et illustratur. *Romae* 1714. 4. — Vignolius diluere conatur, quae Phil. a Turre sententiae suae adversa in medium attulerat. Redeunt ea ad septendecim capita, quae Vignolius in praefatione breviter adducit: caeterum agnoscit gratus, Philippum a Turre non tantum relicta priore, quam Vignolius confutarat, Pagii sententia, in aliam, quamvis ab eodem Pagio excogitatam, discessisse, sed et esse insuper fassum, a Vignolii sententia haud quaquam se prorsus abhorre. Caeterum et in hac et in aliis huius argumenti dissertationibus multa occurrunt, quibus Dio Cassius atque scriptores historiae Augustae egregie illustrantur.

Cf. Acta Erud. a. 1716. p. 120-125.

(VIRGINIA)

(VIRGINII VALSECHII) de initio imperii Valsecchi. Severi Alexandri Aug. dissertatio. *Florentiae* 1715. 4. — Valsechius, qui nomen suum dedicationi subscripsit, argumenta sua, in priore dissertatione proposita, contra Vignolium et Philippum a Turre ulterius stabilire nititur. Primo loco septem argumenta, pro vulgata Dionis lectione, qua mors Elagabali et inauguratio Alexandri statuitur mense Martio anni Chr. CCXXII, tuenda, afferuntur. Tum confutantur Vignolii et Philippi a Turre argumenta. Praecipue explicationem programmatis Cycli Paschalis S. Hippolyti a Vignolio propositam refellit.

PHILIPPI A TURRE, *Episcopi Adriensis*, de della Torre. annis Imperii *M. Antonini Elagabali*, ac de initio imperii *Alexandri Severi* Dissertatio apologetica II, qua potissimum verus sensus Programmatum Cycli Paschalis S. Hippolyti restituitur et vindicatur, nec non antiqua militaria itinera Romanorum et Graecorum illustrantur. Opus posthumum. Addita Autoris Vita a Cl. Viro, JUSTO FONTANINO, Archiepiscopo Ancyrano, edita, nunc notis aucta. Item FRANCISCI TRECCII, Veronensis, Oratio in funere Autoris. *Venetis* 1741. 4. — Occasionem huic dissertationi dedit Vignolius, cuius in primis sententiam de Canone Paschali S. Hippolyti, in marmorea eiusdem cathedra, quae in Vaticana bibliotheca adservatur, insculpto, infringere annititur. Ut intelligatur, quomodo; titulo libri monente, de antiquis militaribus itineribus Romanorum in tali argumento tractando agi possit, sequentia tenenda sunt. Quaeritur nempe, quo anni tempore Elagabalus vita excesserit. Auctori nostro visum est, obiisse istum mense Martio A. C. 222. Idem placuit Pagio. Vignolius, obiisse Elagabalum post 16 Maii diem, contendit.

Conve-

Convenit inter utrosque, praecipuum huius temporis characterem ex Eutropio (VIII, 13) desumendum esse, referente, *Elagabalum biennio et octo mensibus*, postquam in urbem advenerat, fuisse interfectum. Consentunt in eo, Imperatorem Nicomedia initio Aprilis a. 219 discessisse. In quaestionem venit dies adventus, et an duobus fere mensibus iter Nicomedia Romam potuerit expediri, iter 1500 fere milliarium Romanorum. Philippus a Turre. coniectaverat, Julio mense Elagabalum attigisse Romam, siquidem itinere militari veteres Romani XX vel XXV millia passuum conficere consueverint. Vignolius huic sese sententiae obiecit, ratus, iter illud tardiore motu fuisse peractum. Noster vero ex intervallis mansionum ostendit, nullam earum fere minus ab alia disiunctam fuisse, quam XVIII milliaribus, plurimas ad XX, XXV, et plura, miliaria abfuisse, etc.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1743. p. 632-638.

Belley. *L'Abbé BELLEY Mémoire sur l'ordre chronologique des Impératrices, femmes d'Elagabale; in Hist. de l'Acad. des Inscrip. T. XLII. p. 60-65. (a. 1786). —* Quum Dio et Herodianus Heliogabali uxores ordine diverso ponunt, recentioresque vel hunc vel illum sequuntur; auctor huius dissertatiunculae verum earundem uxorum ordinem atque temporis periodos horum coniugiorum, numerorum ope, constituere tentat. Ex qua disquisitione elucet, Herodianum veriora tradidisse, feminasque istas hoc ordine ab Heliogabalo fuisse adsumtas: *Julia Cornelia Paula, Aquilia Severa, Annia Faustina, Aquilia Severa* secunda vice.

(CAROLI

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 65

(CAROLI JOSEPHI) MEYER Heliogabale Meyer.
et Alexandre Sévère, *Histoires Romaines* à Paris
1777. 8. *Theotisca*, Monasterii 1779. 8. — Res
in vulgus notas easque misere deformatas appo-
nit Meyerus.

Cf. *Allgemeine teutsche Bibl.* T. XLIV. p. 187 sqq.

PHILIPPI DELLA TORRE *Lettera sopra* della Torre.
in *Medaglione d'Annia Faustina*; in *Giornale de'*
Letterati d'Italia (Venet. 1710. 12). IV. p. 360-
389. *Theotisce*, in *Neuen Bücheraal* (Lips. 1712.
8) XIII *Oeffnung* p. 45 70. — Haec est eadem
epistola, quae Valsechii disputationem, de qua
nos modo retulimus, excitavit.

Giustificazione della Medaglia di Annia Fausti-
na; in *Giornale* etc. T. X. p. 498-504. Giustifica-
zione etc.

Dissertation sur une Medaille d'Annia Faustina; *Diss.* etc.
in *Mém. de Trevoux* a. 1706. Octob. p. 1782-
1791.

(JOH. HARDUINI) *Sentimens sur deux medail-* Hardouin.
lons d'Anne Faustine; *ibid.* a. 1713. August. p.
1416-1451.

JOHANNIS MASSON *Eclaircissements sur les* Masson.
mêmes Médailles d'Anne Faustine, avec une Répon-
se aux objections du P. Hardouin; in eiusdem *Hist.*
crit. de la Republ. des Lettres T. V. p. 289-353.

JOH. LUCAE ZUZZERI *Dissertation sur une* Zuzzeri.
Medaille d'argent d'Annia Faustina; in *Mém. de Tre-*
voux a. 1745. Aug. p. 1445-1463. *Italice et Fran-*
cogallice cum eiusd. Diss. sopra una medaglia di Atta-
lo. Venez. 1747. 4.

AVRELIVS ALEXANDER SEVERVS.

AELII LAMPRIDII *Alexander Severus*, inter Lampri-
Scriptores *Hist. Aug.* dius.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

E Praeter

Praeter scriptores, modo sub Heliogabalo recensitos, consuli possunt sequentes:

- le Beuf. *Lettre de Mr. le B. (LE BEUF) au sujet d'une Inscription Romaine sur Alexandre Sévère et son associé Ovinus Camillus; in Mercure de France a. 1731. May p. 1045-1053.*
- D. P. *Lettre de M. D. P. au sujet de la précédente; ibid. Jul. p. 1687-1697.*
- le Beuf. *Réponse de Mr. LE BEUF à la précédente; ibid. Octob. p. 2334-2352.*
- Defense du même contre M. D. P. ibid. a. 1732. Aug. p. 1709-1734.*
- D. P. *Réplique de M. D. P. à la précédente; ibid. a. 1733. Febr. p. 230-246.*
- le Beuf. *Lettre de M. LE BEUF pour servir de Réponse à la Réplique de M. D. P. ibid. Jul. p. 1488-1502.*
- Jablonski. PAULI ERNESTI JABLONSKI Exercitatio de Alexandro Severo, Christianorum sacris per Gnosticos initiato; in *Miscell. Lips. Nov. Vol. IV. P. I. p. 57-94.*

Hardouin. (JOH. HARDUINI) *Généalogie de l'Empereur Sévère Alexandre, prise sur les medailles; in Mém. de Trévoux a. 1729. Aug. p. 1371-1380.*

Seguin. PETRI SEGUINI *Diff. de numo regio, cuius occasione Alexandro Severo et Traj. Decio suae uxores ex numis vindicantur; post eiusd. Selecta numismata (Lutet. Paris. 1684. 4) p. 287-298.*

Victorius. FR. VICTORII *Epistola de Musei Victorii emblemate et de nonnullis numismatibus Alex. Severi. Romae 1747. 4.*

MAXIMINI.

Capitolinus. JULII CAPITOLINI *Maximini duo; inter Scriptores Hist. Aug.*

CHRISTI.

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 67.

CHRISTI. GOTTLIEB SCHWARZII Diff. de Maximino Imp. ad illustrandum fragmentum veteris inscriptionis Oeringae nuper repertum. Altorf. 1741. 4.

N. DE GRAINVILLE *Lettre sur une Medaille* de Grainville. de Maximin; in *Mém. de Trevoux* a. 1704. Jan. p. 54-61. *Italice* in *Galleria di Minerva* (Venez. 1704. fol.) T. IV. p. 342-346. *Latine* in (*Woltersbeck*) *Electis rei num.* p. 276-282.

JOH. CHRYS. SCARFO *Annotazioni sopra la Scarfo. medaglia Greca di Paolino, moglie dell' Imperator Massimino*; in *eiusd. Lettera sopra var. ant. mon.* p. 97-99.

G O R D I A N I.

JULII CAPITOLINI Gordiani tres; inter Capitolinus. Script. Hist. Aug.

(JOH. BAPTISTAE DU BOS) *Histoire des quatre Gordiens, prouvée et illustrée par les médailles.* du Bos. à Paris 1695. 12.

(ANTONII GALLAND) *Lettre touchant l'histoire des quatre Gordiens.* Galland. à Paris 1696. 12.

(GISBERTI CUPERI) *Historia trium Gordianorum.* Cuper. Daventr. 1697. 8. Cum numismat.

Projet d'une nouvelle Edition de l'Histoire de trois Gordiens que Mr. Gisb. Cuper, s'est proposé de donner; in *Hist. crit. de la Republ. des Lettres* T. XI. p. 197-214.

(JOH. BAPT. DU BOS) *Vindiciae pro quatuor Gordianorum historia.* du Bos. Paris. 1700. 12.

Gordianos a Du Bosio et Galland contra veritatem historicam multiplicari, satis abunde demonstra-

E 2

monstra-

- Basnage.** monstravit SAMUEL BASNAGIUS in Annalibus politico-eccles. T. II. p. 318 sqq. et uberius
- Spanheim.** EZECH. SPANHEMIUS in opere de praestantia et usu numismatum antiq. T. II. p. 243-252.
- deFontenu.** (LUDOVICI FRANCISCI) DE FONTENU *Dissertation sur une medaille de Gordien Pie, et sur l'Histoire de la ville de Sinope, où cette medaille a été frappée; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. X. p. 465-473.*
- Sperling.** OTTONIS SPERLINGII Diff. ad numum *Furiae Sabiniae Tranquillinae, Aug. Imp. Gordiani tertii uxoris. Amstelod. 1688. 8. Cum figg. aen.*
- Cf. Acta Erud. a. 1687. p. 645 sqq.

BALBINVS et PVPIENVS.

- Capitolinus.** JULII CAPITOLINI *Maximus et Balbinus; inter Scriptores Hist. Aug.*
- Laetus.** POMPONII LAETI *Romanae historiae compendium a Balbino usque ad Justinum III. v. supra Vol. IV. P. I. p. 369.*
- de Valois.** De numo *Pupieni raro v. DE VALOIS in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XVIII. p. 229 sq.*

M. JVLIVS PHILIPPVS *Arabs.*

De huius Imperatoris Christianismo vehementer olim viri docti discreparunt; utrum scilicet ille, an Constantinus Magnus, primus fuerit Imperator Christianus? Quo orta sunt scripta sequentia;

- le Clerc.** DAVIDIS CLERICI *Quaestio, an Philippi (scil. pater et filius) fuerint Christiani? in eius Quaestion. sacr. (Amstelod. 1685. 8) p. 202-209.*
- Kortholt.** CHRISTIANI KORTHOLTI *Diff. de Philippi Arabis, Alexandri, Mammæae, Plinii junioris et Senecæ*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 69

Senecae Christianismo. *Rostock* 1662. 4. — Sententiae superiorum scriptorum super hoc argumento diligenter collegit Kortholtus.

CONR. SAM. SCHURZFLEISCH de primo Christianorum Imperatore. *Viteb.* 1679. 4; et inter eiusd. Differtt. histor. num. 63 (*Lips.* 1699. 4) et num. 42 (sec. edit. *Berolin.* 1699. 4) p. 536^a-546^b. Schurz-
fleisch.

Eiusdem Differtt. de Philippis Augustis. *Viteb.* 1698. 4; et inter eiusd. Differtt. histor. num. 64 (sec. edit. *Lips.*) num. 41 (sec. ed. *Berol.*) p. 553^a-556^a. — Disquisitio huius auctoris eo redit, ut existimet, famam, quae de emendata Philipporum religione percrebuit, non firmissimis niti fundamentis.

JOH. FRIDERICI KOEBERI Diff. de Philippo *Koebet.* *Arabe*, utrum primus Christianus Imperator fuerit, an potius Constantinus M. *Gerae* 1680. 4.

JOH. GEORGII NEUMANNI Differt. hist. de Philippo *Arabe*, primo, ut videtur, Christianorum Imperatore *Vitembergae* 1684. 4. Neumann.

(P. DE LA FAYE) *Entretiens historiques sur le Christianisme de l'Empereur Philippe, dans lesquels on prouve et on établit ce Christianisme, et dans lesquels on a inséré une infinité de choses très utiles et très curieuses, et un grand nombre d'événemens surprenans et divertissans. Adressés à Monsieur P . . .* (Pictet), *Pasteur et Professeur en Theologie.* à Basle 1690. 8. à *Utrecht* 1692. 12. — Ex hoc libello colligitur, Pictetum, Genevensem, quaestionem istam proposuisse P. Fayo, Ministro quondam Reformatorum, post exul, qui illam non litteris tantum amoebacis, sed et dissertatione hac bipartita ventilavit, ac sententiam affirmantem contra Pictetum negantem operose defendit. Parte quippe prima adversarii obiecta diluere conatur, altera

sua contra eum argumenta urget. Contendit inter alia, ex criminibus, Philippo obiectis, nihil concludi posse, cum similia, si non maiora, reperiuntur in Constantino M. nec ex ludis saecularibus, cum alii Imperatores etiam ritibus ethnicorum faverint; nec etiam, quod Constantinus dicatur primus baptizatus, cum forsan pro more baptismum ad mortem usque distulerit Philippus. Potius tamen argumenta negantia destruere conatur, quam ut affirmantia corroboret.

Cf. Acta Erud. a. 1690. p. 492-497.

Ciampini. JOANNIS CIAMPINI, *Romani, Magistri Bre-
vium Gratiae, ac in utraque Signatura Referendarii*, sacro-historica Disquisitio de duobus Emblematis, quae in Cimelio Eminentiss. et Reverendiss. Domini Gasparis Cardinalis Carpinei asservantur, in quorum altero praecipue disceptatur, an duo Philippi Imperatores fuerint Christiani, *Romae* 1691. 4. — Et hicce scriptor varias auctorum de ista re sententias longo ordine per secula recenset. Postea suam addit, ex qua Christianos fuisse Philippos duos nullus dubitat asserere, simulque secus sentientium opiniones refutare.

Cf. Acta Erud. Suppl. T. II. p. 92-97.

Horn. THEODORI HORNII Exercitatio academica de *Philippi Arabis*, Augusti, fide Christiana. *Gryphiswald*. 1693. 4.

Cellarius. CHRISTOPH. CELLARII Diff. de primo principe Christiano. *Halae* 1698. 4. recusa *ibid.* 1705. 4; et inter *eius* Dissertt. acad. p. 299-340. — Omnium fere imperatorum usque ad Constantinum favorem et odium erga rem Christianam auctor exponit. Non esse verosimile, Philippum Arabem primum professionis Christianae principem

cipem fuisse, statuit, sed potius Constantino id tribuendum existimat.

FRIDERICI SPANHEMII Disquisitio tripar- Spanheim.
tita de traditis antiquissimis conversionibus, Lucii,
Britonum regis, Juliae Mamaeae Aug. et *Philippi*
Imp. patris et filii; in *eiusd.* Opp. (*Lugd. Bat.* 1703.
fol.) T. II. p. 389-436. — Non vere nomen
dedisse Christo Philippos, Spanhemius demonstrat.

V. etiam quos laudat I. A. FABRICIUS in Fabricius.
Salutari luce evangelii etc. p. 235 sqq.

ANTONII SANDINI Diff. de primo Impera- Sandinus.
tore Christiano; inter *eiusd.* Dissertatt. histor. ad
vitas Pontif. (*Ferrar.* 1742. 8) p. 52 sqq.

THOMAE VINCENTII MONELIAE Floren. Moniglia.
tini, Ord. Praedic. in Colleg. S. Marci S. Theol.
prim. Professoris, Dissertatio de religione utriusque
Philippi Augusti; cum *eiusdem* Diff. de annis Jesu
Christi servatoris. *Romae* 1741. 4. — Italus,
ingenio ac doctrina haud ignobilis, ostendit, ad
tria posse genera revocari, quas eruditi de istorum
Philipporum pietate adversus Christum tulerunt
praecipuas sententias. Prima est Baronii, utrum-
que Philippum anno saeculari Christo nomen de-
disse. Altera, Philippum seniore ad Christia-
norum sacra iam sub imperii auspiciis accessisse,
quam sententiam variis argumentis tuitus est Pe-
trus Daniel Huetius. Tertia, eaque Tillemontii,
ponit eius accessum ad sacra Christianorum multo
ante initium imperii. Harum nullam admittit au-
ctor. Miratur, Huetium et Tillemontium, qui-
bus tribuit subactum rebus historicis ingenium,
non animadvertisse, nullam rem tam, quam sacra
saecularia, abhorre a pietate adversus religionis
Christianae auctorem. Ipse vero in Francisci
Blanchinii sententiam discessionem facit, qui,
tempore sacrorum saecularium, negat, Philippos

nomen Christo dedisse. Apotheosis Philippi ex auctoris sententia, totam dirimit controversiam, quippe quae nunquam Christianis Imp. tributa sit. Qua occasione egregios quosdam Philipporum numos, perverse a multis in testimonium contrariae sententiae raptos, vindicat. In primis multus est in numo Apamensium illustrando, de quo Octav. Falconerius peculiarem conscripsit dissertationem. Huic disquisitioni praemissa est chronologia imperii Philippi. Sequuntur dein tabulae duae ludorum Petri Taffini, quarum una ad Varonis normam composita est, altera ad Fabii Pictoris.

Cf. Nova Acta Erud. T. VII. p. 305 - 316.

Diff. hist.
crit.

(*Anonymi*) Dissertatio historico critica: an Constantinus Magnus iure dicatur primus Imperator Christianus? in JOH. GEORG. SCHELHORNI *Ergötzlichkeiten aus der Kirchenhistorie und Litteratur* (Ulmae et Lips. 1761. 8) T. I. p. 134-154. Transtulit hanc dissertationem Schelhornius in horreum suum ex plagulis vagis editionis pretiosae operum Lactantii, Salisburgi circa a. 1739 coeptae, at minime ad finem perductae. Auctor nobis ignotus honorem istum soli Constantino reservandum ducit.

De vano Philippi Imp. Christianismo quoque
Stockmann. egit AUG. CORNELIUS STOCKMANNUS in
Diff. de poetis non immunibus. Lips. 1779. 4.

Schwarz.

CHRISTI. GOTTLIEB SCHWARZII Diff. de tempore ludorum saecularium sub *Philippis Augustis* celebratorum. Altorf. 1723. 4. — Numi nonnulli horum Philipporum aeri incisi exhibentur, postea tabulae, quibus numeri tribunitiae potestatis

et imperatricum ab Augustusque ad Constant. M. 73

tis Philippi senioris et junioris secundum fastos Romanorum disponuntur. In dissertatione ipsa haec omnia doctissime illustrantur. Praecipue autem disquiritur, utrum illi ludi saeculares sub initium anni millesimi a Roma condita, an eodem anno exeunte, vel iam completo finitoque, sint editi? In fine attingitur quaestio: num ex celebratione horum ludorum saecularium certo probari possit, Philippum non fuisse Christianum?

JOH. MICHAELIS HEUSINGERI Explanatio Heusinger.
numi saecularis (*Philippi Arabis*) urbis Romanae millesimo anno signati. *Isenaci* 1744. 4.

CN. MESSIVS OVINTVS TRAJANVS DECIVS.

Lettre sur une Medaille de Herennia Cuperia Lettre etc.
Etruscilla, femme de Trajan Dece; in Mém. de Tre-
voux a. 1726. April. p. 643-653.

ANDRAE BLASKOVICH DE BLASKOVZ, ^{Blaskovich.}
Presbyteri, Dissertationum Pars I et II, occasione recens eruti marmoris Andautoniensi Pannoniae Saviae republica Imperatori *Trajano Decio* olim dedicati concinnata anno aerae Christianae 1776. *Zagrabice* 1781. fol. — Sunt sex dissertationes, quarum tertia potissimum huc pertinet, quippe quae chronologiam Decii Imp. insigniter illustrat.

C. VIBIVS TREBONIANVS.

ANTONII GALLAND *Lettre sur un Medaillon Galland.*
de Trebonien; in Jacobi Sponii Recherches curieuses d'Antiqu. p. 209-212.

P. AVRELIVS LICINIVS VALERIVS VALERIANVS.

TREBELLII POLLIONIS *Valerianus*, pater et Trebellius
filius; inter Scriptt. Hist. Aug. Pollio.

E 5

(STEPHA-

Chamillard. (STEPHANI) CHAMILLARD *Lettre sur une Medaille de Valerien, dont la legende est singulière; in Mém. de Trevoux a. 1719. Apr. p. 668-677; et in Journal des Savans a. 1719. Sept. p. 323 sqq.*

Scarfo. JOH. CHRYSOSTOMI SCARFO *Annotazioni sopra un medaglione dell'Imperatore Valeriano in metallo; in eiusd. Lettera sopra varii antichi monum. p. 56 sqq.*

di Pianura. (N. CONTE DI PIANURA) *Lettera al R. P. Gian. Franc. Baldi sopra una medaglia di Cornelia Supera, moglie di Valeriano. S. l. 1751. 4.*

GALLIENI et XXX TYRANNI.

Trebellius Pollio. TREBELLII POLLIONIS *Gallieni duo; inter Scriptores Hist. Aug.*

Schwarz. CHRISTI. GOTTLIEB. SCHWARZII *Diatriba de monumento quodam Corneliae Saloninae, Gallieni uxoris; in eiusdem Schediasmate de quibusdam doctrinae antiquariae capitibus (Altorf. 1719. 4) p. 1-27; et postea emendatius et auctius in eiusd. Miscellan. politioris humanit. (Norimb. 1721. 4) p. 1-27. — Petitum est illud monumentum s. inscriptio ex Prodromo Operis Danubialis Comit. Marfigli. Schwarzius ante omnia disquirat, quae fuerit Cornelia Salonina in eodem indicata, eandemque Gallieni Imp. uxorem probe distinguendam esse ab eiusdem concubina, Pipa vel Pipara, contra plures viros eruditos variis argumentis confirmat, quippe qui omnes Saloninam atque Piparam unam eandemque esse foeminam contenderunt. Laudatur vero haec Salonina a rerum harum scriptoribus ob sanctitatem, pietatem, pudicitiam, amorem in litterarum studia, aliasque virtutes, quanquam et nimiae in maritum, cuius vita, laudes et merita ex numis atque Christianorum*

rum in primis scriptorum testimoniis hic expontur, dominationis accusetur. Editioni alteri Schwarzius inseruit ex Eusebio rescriptum Gallieni, quo praecepit, ut Christianae religionis antistites secure munus suum obirent; atque ibidem contra *Christ. Falsiterum* copiosius defendit, quod Romani ante Gothorum in Italiam adventum omnia publica et privata monimenta omnesque libros uncialibus et maiusculis litteris exaraverint.

Cf. Acta Erud. a. 1720. p. 147 sqq. a. 1721. p. 423.

DE BREQUIGNY *Recherches sur la famille de Brequigny.* Gallien; in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. XXXII. p. 262 sqq.

P. L. L. VALLEMONT. *Nouvelle Explication* Vallemont
*d'une medaille d'or du Cabinet du Roy (de France),
sur la quelle on voit la tête de l'Empereur Gallien, et
cette legende: Gallienae Augustae, avec l'idée d'une
nouvelle Histoire de l'Empereur Gallien par les me-
dailles, en II Lettres. à Paris 1699. 12 (Prima
epistola prodierat primum a. 1698). Italico prima
Vallemontii epistola exhibetur in Galleria di Mi-
nerva (Venez. 1704. fol.) T. IV. P. II. p. 17-29;
et eadem epistola prima solummodo Latine in
(Woltereck) Electis rei num. p. 168-189. — In
his epistolis auctor lectoribus persuadere laborat,
numum istum, qui in altera parte caput quoddam
virile cum inscriptione: GALLIENAE AVGV-
STAE habet, in altera vero: VBIQUE PAX,
cufum esse in honorem mulieris huius nominis,
consobrinae Gallienae, quam Tillemontius putat
neptem fuisse Gallieni cuiusdam, qui pater fuerit
matris Gallieni Imperatoris. Hanc enim, dicit,
Corn. Celsum, tyrannum ab exercitu in Africa
Imperatorem electum, occidisse. Praeterea arbi-
tratur,*

tratur, non tam stultum aut imbecillum fuisse Gallienum, ut vulgo homines credant. Trebellium Pollionem in illius vita describenda magis satyricum agere, quam historicum, adeoque illi non omnino fidem habendam esse.

Baudelot. CAROLI CAESARIS BAUDELLOT *Lettre à Mr. de Vallemont sur la nouvelle Explication qu'il a donné d'une medaille d'or de Gallien. à Paris 1698. 8.* — Vallemontii sententiam de numo isto refutat Baudelotius, utpote qui numum satyricum censet, ali-umque etiam numum e medio aere, caput altera parte cum verbis GENIUS POPULI R. habentem; in altera inscriptionem, INTRA URBEM S. C. ad irrisiōnem Gallieni percusum fuisse, putat.

Galland. (ANTONII GALLAND) *Lettre touchant la nouvelle explication d'une medaille d'or du Cabinet du Roi. à Caën 1698. 12; et in Journal des Savans a. 1701. Aug. p. 616-618. Latins in (Woltereck) Electis rei num. p. 189-202.* — Et hic Vallemontio contradicit, Romanosque isto numo minime voluisse Gallienam honorare.

de Vallemont. (DE VALLEMONT) *Réponse à Mr. G** (Galland), où l'on examine plusieurs questions d'antiquité, et entre autres la Dissertation publiée sur le Gallien d'or du Cabinet du Roy. à Paris 1698. 12.* Et cum priore epistola *ibid.* 1699, ut antea iam monuimus. — Vallemontius in hac epistola in primis mulieris Gallienae causam agit, ipsiusque Gallieni, quem quidem non omnibus dicit vitis immunem fuisse, sed tamen nimis omnia a Pollione aucta esse, eoque modo illum Constantii gratiam voluisse captare, qui a Claudio Gothico ortus esset, successore Gallieni et fortasse etiam interfectore. Parum certe abest, quin, Gallieni tempore, abundantiam et tranquillitatem summam fuisse,

fuisse, nobis persuadere velit, Gallienum autem ad Principes praeclaros referat.

(RENATI JOS.) TOURNEMINE *Explication* ^{Tournemi-}
d'une Médaille très rare de l'Empereur Gallien; in ^{ne.}
Mém. de Trevoux a. 1705. Jun. p. 450-453. *La-*
tius in (Woltersch) Electis rei num. p. 165-168. —
Alius est numus huius Imperatoris, cuius inscrip-
tioni si credamus, hic inter bonos Principes refe-
rendus esset: sed auctor adulationi eandem tribuit,
nec historicorum, male de Gallieno narrantium,
fidem per eam non labefactari.

N. DE GRAINVILLE *Dissertation sur quelques* ^{de Grain-}
medailles satyriques de Gallien; in Mém. de Trevoux ^{ville.}
a. 1712. p. 1092-1105; et in *Journal des Savans*
a. 1713. p. 293 sqq. — In hac disputatiuncula
auctor numum, de quo Vallemontius alique ege-
runt, ad irrisionem Gallieni spectare, ita probare
laborat, ut quam plurimos satyricos numos ex-
stare nobis persuadere conetur. Esse enim dicit
summas, quas Imperatoribus tribui legamus, lau-
des, irrisionis tantum causa adhibitas.

STEPHANI CHAMILLARD *Lettre sur les me-* ^{Chamill-}
dailles de Gallien, où l'on fait voir, que tous les ^{lard.}
Historiens sont d'accord avec les medailles; in Mém.
de Trevoux a. 1719. Nov. p. 95-141.

CHRISTL ADOLPHUS KLOTZIUS fusc ac Klotz.
docte egit de numo isto nobilissimo in *Historia nu-*
morum contumeliosorum et satyricorum (Altenburgi
1765. 8) p. 96-126. Expósitos aliorum sententiis,
ipse aliquam dubitationem quidem animo insidere
non negat, magis tamen in eam inclinat partem,
ut hunc numum, monetarii errore corruptum et
in honorem Gallieni cūsum fuisse existimet.

JOH. GOTTLÖB SAMUEL SCHWABII (NUNC Schwabe.
Conrectoris Gymnasii Vinariensis) *Erläuterung*
einiger, im Jahr 1774 bey Fluhrstädt im Herzogthum
Weimar

Weimar ausgegrabenen Alterthümer; in *Meuseli's Geschichteforscher*. (Halae 1776. 8) P. II. p. 216-238. — Inter monimenta antiqua, loco commemorato detecta, et a Schwabio docte exposita, erat quoque exemplum numi isti aurei, qui viris doctis occasionem liti, a nobis modo redditae, praebuit. Formam eius auctor noster accuratorem aeri incisam exhibet, quam scriptores superiores. Ipse partes eorum, qui numum esse satyricum contendunt, amplexus est.

Lettre écrite au R. P. Chamillard sur sa medaille de l'Empereur Gallien, dont il est parlé dans les Mémoires de Trevoux, des mois de Juin et de Juillet derniers par G. D. B. (GROS DE BOZE); in *Pièces fugitives d'Histoire et de Litterat.* (à Paris 1704. 12) P. III. p. 390-407.

Witzleben. FRID. SIGISM. WITZLEBII *Diff. supra sub Caracalla commemorata.*

Trebell. TREBELLII POLLIONIS *Triginta Tyranni*;
Pollio. inter *Scriptt. Hist. Aug.*

Numismata Tyrannorum in Galliis aere expressa; in J. I. CHIFLETII *Opp. polit. histor. post Vindic. Hispan.* (*Antwerp. 1650. fol.*) p. 373 sqq.

Meier. JOACHIMI MEIERI *J. V. L. et P. P. Gymnasti Goettingensis*, *Commentatio de numo quodam aureo Postumi, Tyranni in Gallia*; in J. G. Eccardi *Excerptis mensuris, Theotisce editis a. 1702. Novemb. p. 55 sqq. et in (C. Wolterech) Electis rei num. p. 203-215. Eadem Commentatio, multis accessionibus alteroque argenteo Postumi numo hac tertia editione aucta. Goslar. 1713. 4. — Cuius numi occasione Meierus nomen, genus, elogia, dignitates, res gestas et mortem Postumi expendit. Disserit etiam de*
Corne-

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 79

Cornelia Salonina, de qua nos supra, et de eius filio, Gallieno Salonino.

Cf. Acta Erud. a. 1703. p. 297 sqq.

STEPHANI SOUCIET *Mémoire sur une médaille* Souciet.
le de l'Empereur Postume; v. supra sub Gallieno.

Remarques sur une médaille de l'Empereur Posthume par M. D. M.; in *Mercure de France* a. 1731. D. M.
Octob. p. 2329 sqq.

JOH. CHRYS. SCARFO *Annotazioni sopra una* Scarfo.
medaglia di oro di Postumo, padre e figlio; in eiusd.
Lettera sopra varii ant. monum. p. 68 sqq.

HENRICI CANNEGIETER *Postumus*, Bataviae adsertor, Hercules Magufanus et Deufonien-
sis, aggerum Bataviae auctor, ex numis atque ex
inscriptionibus demonstratus; nec non Trebellii
Pollionis negligentia castigata, et monumentum
Dodenwerdensis expositum. Accessit eiusdem libro
singulari de mutata Romanorum nominum sub
Principibus ratione. *Ultraj. ad Rhen.* 1758. 4. —
Auctor doctissimus praeter alia demonstrat, Mar-
cum Cassianum Latinum Postumum — ita enim
in Hispana quadam inscriptione audit — minime
totius Galliae Praefectum fuisse: eundem potius
praefuisse populis et praefidiis, quae finibus cis-
rhenanis defendendis destinata erant. Imperator
vero postea a legionibus factus, dominationem
suam per Galliam, Hispaniam et Britanniam ex-
tendit. Colonia Agrippina sine dubio sedes fuit
huius imperii: Opera ab eodem Rheno adstructa
ad fines propugnandos eiusque instituta, naviga-
tionis securitati inservientia, pepererunt illi cogno-
mina Herculis Magufani et Deufonienfis.

DE BREQUIGNY *Histoire de Postume*, Em- de Bre-
pereur dans les Gaules, éclaircie par les Médailles; quigny.
in *Mém. de l'Acad. des Inscriptt.* T. XXX. p. 338-

358 (a. 1764). — Ope numorum potiora regni Postumiani momenta egregie illustrantur.

Galland. (ANTONII GALLAND) *Remarques sur les medailles de Domitius Domitianus, de Constantin Junior et de Constantius Gallus*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. I. p. 252-258.

Libri et libelli de *Septimia Zenobia* imperioque Palmyreno, ut et de *Vabalatho*, Odenati et Zenobiae filio, laudati a nobis sunt supra Vol. II. P. I. p. 24-30.

Hardouin. JOH. HARDUINI Numismata aliquot rariora Augustorum *Tetrici Senioris* f. patris, *Aureliani Junioris* et *Maxentii*, e Museo Georgii de Ballonfeaux. *Luxemburgi* 1700. 8. Eadem cum eiusdem Dissertatione epistolica Latine et Gallice, scripta super numis antiquis duobus *Tetriciorum* et *Dioeletiani*; in *Harduini Opp. select.* (Amstel. 1709. fol.) p. 654 sqq.

Galland. ANTONII GALLAND *Observations sur les Explications de quelques medailles de Tetricus le Pere, et d'autres, tirées du Cabinet de M. de Ballonfeaux.* à Caën 1701. 12.

de Ballonfeaux. (GEORGII DE BALLONFEAUX) *Réponse aux Observations de Mr. Galland sur les Explications de quelques medailles de Tetricus le Pere, et d'autres.* à Luxembourg 1702. 8; et in *Harduini Opp. select.* p. 669-678.

Lettre etc. *Lettre écrite d'Amsterdam sur les mêmes Observations de Mr. Galland*; cum scripto Ballonfeauxil modo laudato p. 52 sqq. et in *Mém. de Trevoux* a. 1702. Jan. et Fevr. p. 133-142; et in *Harduini Opp. select.* 678 680.

Explication etc. *Explication d'une medaille de Tetricus*; in *Mém. de Trevoux* a. 1709. Dec. p. 2164-2171.

de Boze. DE BOZE *Histoire de l'Empereur Tetricus, éclaircis et illustrés par les Médailles*; in *Mém. de l'Acad.*

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 81

l'Acad. des Inscrip. T. XXVI. p. 504-522. —
Nusquam antea Tetrici historia doctius et accuratius exposita erat.

FRID. SIGISMUNDI WITZLEBEN *Neue* Witzleben.
Gedanken von dem aufgeworfnen Kayser Aeliano; in
J. P. von Ludwig gelehrten Anzeigen. P. II. p. 301-
305.

M. AVRELIVS CLAVDIVS.

TREBELLII POLLIONIS Divus *Claudius*; Trebell.
inter Scriptores Hist. Aug. Pollio.

(JOH. HARDUINI *Explication d'une medaille* Hardouin.
fort singulière de l'Empereur Claude, surnommé le
Gothique; in Mém. de Trevoux a. 1707. April.
p. 708-711.

STEPHANI CHAMILLARD *Dissertation sur* Chamill.
une medaille de Claude le Gothique; in Mém. de
Trevoux a. 1712. April. p. 645-653; et in Jour-
nal des Savans a. 1713. p. 162 sqq.

Eiusdem *Lettre sur la même Médaille; in Mém.*
de Trevoux a. 1718. Mart. p. 519-527; et in
Journal des Savans a. 1718. Nov. p. 534 sqq.

GABRIELIS DANIEL *Examen d'une Medaille* Daniel.
de petit bronze avec la legende: IMP. OCET. AVGI.
in Mém. de Trevoux a. 1721. Jan. p. 120-131. —
Claudii Gothici Imperatoris numum esse, au-
ctor probat.

VALERIVS f. LVCIVS DOMITIVS AVRELIANVS.

FLAVII VOPISCI *M. Aurelius Aurelianus*; Vopiscus.
inter Scriptores Hist. Aug.

JOH. HARDUINI Numismata Tetrici, *Aure-* Hardouin.
liani et Maxentii; v. supra sub Gallieno et Ty-
rannis.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

F

M.

M. CLAUDIVS TACITVS.

Vopiscus. FLAVII VOPISCI M. Claudius Tacitus; inter Scriptores Hist. Aug.

Voconius. METII VOCONII sive, ut apud Vopiscum legitur, METII FALCONII Oratiuncula Tacito Aug. dicta, e Cod. MS. recognita; in C. G. Schwarzii Miscell. politiar. humanit. p. 125-131.

FLORIANVS, PROBVS, FIRMVS, SATVRNINVS, PROCVLVS, BONOSVS, CARVS, NVMERIANVS, CARINVS.

Vopiscus. FLAVIUS VOPISCUS de his Imperatoribus; inter Scriptt. Hist. Aug.

de la Bastie. DE LA BASTIE *Eclaircissement sur la durée de l'empire de Probus, Carus, Carinus et Numérien, à l'occasion de quelques Médailles de Probus*; in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. XIII. p. 437-474. — Ingens rei chronologicae et numariae peritiae inest. Adiecta est tabula sive epitome chronologica imperiorum Probi, Car, Carini et Numeriani.

Dissertation etc. Anonymi *Dissertation sur quelques Médailles de Carinus*; in *Mém. de Travaux* a. 1714. Jun. p. 1020-1050.

Anonymi *Dissertation sur les Médailles de Julien Tyran du tems de Carinus*; in *Mém. de Travaux*, a. 1706. May. p. 877-883.

VALERIUS DIOCLETIANVS et M. AVREL. VALER. MAXIMIANVS.

de la Baune. JACOBI DE LA BAUNE *Vita Diocletiani et Maximiniani per annos digesta*; inter Panegyricos vett. ab eodem editos (*Venet.* 1728. 4) p. 103 sqq.

ANTONII

ANTONII BEMBEILLONAE DE GAUDEN-
TIIS (s. potius BARTHOLOMAEI GERICKE, <sup>de Gauden-
tiis s. potius
Gericke.</sup> *Cancellarii Principis Anhaltino-Dessaviensis*) Tem-
pestivum fuscitabulum pro Principibus, sive Com-
mentarius ad edictum *Diocletiani* de malef. et ma-
nich. in Cod. Hermog. quod in Christianos scrip-
tum est. *Servestae* 1602. 4. Postea hac inscrip-
tione: Commentatio iuridico-politico-historica
ad pragmaticam constitutionem de pace religionis.
Francofurti 1612. 8. — Auctor potissimum au-
tonomiam defendit, ius libertatis ecclesiasticae et
conscientiarum declarat.

GERARD NOODT, *ICTi, Diocletianus et Ma- Noodt.
ximianus*, sive de transactione et pactione crimi-
num liber singularis. *Lugduni in Batavis* 1704.
4. — Non de Imperatoribus illis ipsis, sed so-
lummodo de eorum constitutione L. XVIII. C. de
transact. agitur.

FRANC. BURMANNI Oratio de persecutione ^{Burm.}
Diocletianea; inter *I. E. Kappii* Oratt. select. clar.
viror. (*Lips.* 1722. 8) p. 383 sqq.

CLAUDII MAMERTINI Panegyricus et Ge- <sup>Mamerti-
nus.</sup>
nethilacus in *Maximianum* Aug. inter Panegyricos
veteres, saepius editos.

HENRICII NORISII Dissertatio duplex de ^{Noris.}
duobus numis *Diocletiani* et *Licinii*, cum auctario
chronologico de votis decennialibus Imperatorum
ac Caesarum. *Florentiae* 1675. 4. Eadem in *A.
H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiq. Rom. T. I. p.
394 sqq. et in *H. Norisii* Opp. (*Veronae* 1729. fol.)
T. II. p. 1064 sqq.

JOH. HARDUINI Chronologia saeculi Con- ^{Hardouin.}
stantiniani, ex solis numis antiquis (a *Diocletiano*
usque ad *Jovianum*); in *eius* Opp. select. p. 442 sqq.

Hardouin. JOH. HARDUINI Numismata aliquot rariora Tetrici, *Diocletiani* etc. v. supra inter Tyrannorum sub Gallieno numos.

Galland. A. GALLAND *Lettre sur une Medaille du Tyran Amandus (sub Diocletiano)*; in *Mém. de Trevoux* a. 1702. Jan. et Febr. 1702. p. 34-38.

Genebrier. N. GENE BRIER *Histoire de Carausus, Empereur de la grande Bretagne, Collegue de Diocletien et de Maximinien, prouvée par les Medailles* à Paris 1740. 4. De hoc aliisque ad Carausium spectantibus libris agetur in posterum, ubi ventum erit ad Scriptores rerum Anglicarum.

Ruins of the Palace of the Emperor Diocletian Adam. at Spalatro in Dalmatia, by R. (ROBERT) ADAM, F. R. S. F. S. A. Architect to the King and to the Queen. London 1764. fol. max. Cum LXI tabb. aen. — Quae Sponius et Whelerus in itinerariis suis de reliquis palatii istius Diocletiani breviter, partim etiam minus accurate, narrarunt, uberime magnaque rei architectonicae peritia Anglus in opere hoc splendido exposuit.

Cf. praecipue *Bibl. der schönen Wissensch.* T. XII. p. 90-98. *Götting. gel. Anzeig.* a. 1764. p. 828 sqq.

Vidua. JOSEPHI MARIAE VIDUA *Diff. de numo Eutropiae Augustae, uxoris Maximiani*; in *Raccolta d'Opuscoli scientif. e filol.* (Venez. 1731. 12) T. V. p. 535-538.

FLAV. VALER. CONSTANTINVS CHLORVS.

Excerpta etc. (Auctoris ignoti) *Excerpta de Constantino Chloro* etc. supra Vol. IV. P. I. p. 369.

EUMENII

et imperatricum ab Augusto usque ad Constant. M. 83

EUMENII Panegyricus *Constantio* Augusto Eumenius. dictus; inter Panegyricos veter. iunctim editos.

CAROLI DU FRESNE *Historia Byzantina* a du Fresne. *Constantio Chlora*; cum Augustorum numismatibus etc. De hoc libro agetur in capite de scriptoribus rerum Byzant.

(**ANTONII GALLAND**) *Reflexions sur une* Galland. *médaille d'Helene* (primae uxoris *Constantii Chlora*.) *avec cette inscription HELENA N. F. in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 248-251.*

M. AVRELIVS VALERIVS MAXENTIVS.

I. HARDUINI Numismata aliquot rariora Hardouin. Tetrici, Aureliani et *Maxentii*. V. supra sub Gallieno.

N. GENE BRIER *Dissertation sur Magnia Urbica*, Genebrier. où l'on fait voir, que cette *Princesse n'est point femme de l'Empereur Maxence, comme l'on a cru jusqu'ici.* à Paris 1704. 8. *Latine in (Woltereck) Electis rei num.* p. 215-245. — Remotis sententiis superiorum scriptorum de marito Magniae Urbicae, auctor examinat eam, quam Hardouinus fovit, cui eandem Carino aut Numeriano copulare visum fuit, eiusdemque coniecturam non destitui quidem numerorum consensu fatetur: at cum Aurelianus, Tacitus, Florianus, Probus, aliique Imperatores supersint, quorum numi pari gaudeant similitudine, matrimonia singulorum diligentius exploranda putat, priusquam alicubi subsistatur. Quo facto in Numeriano cessare quidem statuit omnia impedimenta, cessare tamen et argumenta probantia, matrimonii vinculum inter ipsum modoque dictam Augustam coaluisse. Quodsi autem in eius fratrisque locum substituat *Carus*, utriusque
F 3 genitor,

genitor, tum plana omnia atque expedita reddi. Addita sunt varia de praenomine Magnia ac de nomine Urbica.

Cf. *Acta Erud.* a. 1705. p. 399-402.

Hanc Genebrierii sententiam postea amplexi sunt *Bandurius* (in *Numism. Imp. Rom.* T. I. p. 509) et *Venetus* (in *Antiq. num. max. mod.* Vol. II. p. 77). *Harduinus* (in *Numism. saeculi Constant.* p. 238) crediderat, Urbicam fuisse conjugem Carini: sed post aliquot annos rediit ad opinionem Genebrierii, eo tamen dissensu, ut crederet, Magniam Urbicam, Cari uxorem, fuisse matrem Numeriani, non vero Carini, qui quidem Cari filius fuit, sed ex alia conjugē. Prodiit postea libellus cum numo quodam, quo omnis lis diremta videbatur, hac quidem inscriptione:

Lettera sopra una medaglia nuovamente scoperta di Carino Imperadore e Magnia Urbica Augusta, sua consorta, scritta dal Barone FILIPPO DE STOSCH. *Accademico Etrusco, alla nobile Accademia Etrusca di Cortona.* In Fiorenza 1755. 4 mai. Latine (licet non ad verbum) a *Ferdinando Stosch* in *Actis Societatis Lat. Jenensis* Vol. V. p. 67-71. Cf. etiam *Mém. de Trevoux* a. 1755. Dec. — Quia in hoc numo aereo minimi moduli conspicitur altera in parte caput galeatum, cum inscriptione: IMP. CARINVS AVG. in altera vero caput muliebre, cum epigraphe: MAGNIA VRBICA AVG. Stoschius alique minime dubitarunt, Harduini sententiam hoc numo firmissime fuisse stabilitam. Nihilominus dubia contra movit Belleyus dissertatione sequenti:

Belley. — *Observations sur une médaille de l'Impératrice Magnia Urbica; in Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XXVII. p. 154-159. (a 1761). — Concedit quidem

quidem auctor, hoc numo quaestionem de Magnia Urbica restringi ad imperium Carini eiusque filiorum: ex eodem vero non sequi, Magniam sine omni controversia fuisse Carini coniugem. Nam saepe partes numorum averfas exhibere capita mulierum, quae non uxores fuerint eorum Imperatorum, quorum capita in parte adversa expressa sunt. Deinde ope potissimum numismatis maximi moduli in museo Cardinalis Albani (Vol. II. tab. 98) probare studet, Magniam Urbicam minime fuisse coniugem Carini, sed eiusdem matrem, adeoque Cari Imperatoris coniugem. Attamen Stofchii sententia defensa est in libello, qui inscribitur:

JOSEPHI KHELL *Epicrisis observationum* Khell.
Cl. Belley, Acad. Parisini, in numum *Magniae Urbicae* Aug. Honoris causa nobilissimae Academiae Hetr. Gorton. inscripta. *Vindobonae* 1767. 4.

N. GENEBRIER *Dissertation sur Nigrinianus*, Genebrier.
dont le tems a été jusqu'ici fort incertain, et sur quelques autres Princes, dont les Médailles font quelques difficultés parmi les antiquaires. à Paris 1704. 8. *Latine* (in *Woltereck*) *Elect. rei num.* p. 246-275. — Creditur hic Nigrinianus, cuius nomen historia tacet, fuisse filius Alexandri Phrygis s. Pannonici, Imperatoris in odium Maxentii a. 311 facti; quamvis aliud videatur Genebrerio, hunc Nigrinianum aut Aureliani nepotem aut Numeriani filium fuisse asserenti. Indagaturus, sub quo Principum inde ab Aureliano usque ad Carum eiusque liberos Nigrinianus ad regiminis partem adspirare potuerit, saeculi istius historiam copiose recenset, atque inde ostendere nititur, inter Tyrannos, seu qui tumultu concitato Augustale nomen inviola-

runt, locum ipsi haud competere. Ulterius postea pergit, nimiaeque credulitatis arguit, qui e Galerio Maximiano et Maximiano Juniore diversos sibi fingunt Augustos, multisque demonstrat; unum eundemque Principem sub dispari latere nomine.

Cf. Acta Erud. a. 1705 p. 403 sqq.

CAI. VALERIUS LICINIANVS LICINIVS.

Noris. HENR. NORISII Diff. de duobus numis Diocletiani et *Licinii*; v. supra *Diocletianus*.

Frommann. ERHARDI ANDREAE FROMMANNI Progr. de Philosophis a *Licinio* Imp. exeruciatis. *Coburgi* 1763. 4; et inter *eiusd.* Opuscula (*Coburgi* 1770. 8) p. 613-631. — Contra Moshemium statuitur et probatur, apud Aurelium Victorem de Caesaribus c. XLI per philosophos non intelligi Christianos, sed philosophos proprie dictos ac litteratos in genere.

SECTIO IV.

Scriptores de Romanorum Imperatorum nominibus, appellationibus, honoribus, potestate, consecratione.

Bulenger. JULII CAESARIS BULENGERI *Lodunensis, Doctoris Theologiae, et in Academia Pisana Professoris*, de Imperatore et Imperio Romano Libri XII, quorum *tres priores* de Insignibus Imperii, Purpura, Diademate, Corona, Igne, Fortuna aurea, Imaginibus, Infulis etc. *novam posteriores* de dignitatibus et officiis utriusque Imperii tractant. Adiectae sunt de officiis regni Galliae, tum magnae

magnae ecclesiae Constantinopoleos appendices duae. *Parisii* 1614. 4. *Lugduni* 1618. fol. — Operis perrari editio prior tres solum habet libros, novem reliqui posteriori additi. Officia et dignitates auctor exponit, servato Imperatorum, a quibus quaeque instituta sunt, ordine. Ex veteribus inscriptionibus pleraque recensita, et postremo libro vectigalia utriusque Imperii subiuncta. Multa ex notitia Imperii Romani hausit, multa ex Cassiodoro, Symmacho, Sidonio, Codino; plurima ex codicibus Theodosii et Justiniani; pleraque ex Constantino Porphyrogenneta, et aliis cum Graecis tum Latinis scriptoribus. Integrum quasi Romani Imperii ius publicum sive, ut hodie vocant, Statistica hoc opere comprehenditur. *Ακριβεια* tamen arsque critica haud raro in hoc, ut in omnibus operibus Bulengerianis, desideratur.

Cf. CLEMENT. *Bibl.* T. V. p. 402 sqq.

FREYTAGII Apparatus litter. T. III. p. 301 sqq.

MARTII AUGUSTINI CAMPIANI Diff. de Campianus. potestate Romani Imperatoris; praefixa eiusdem Libro secundo de officio et potestate magistratum Romanorum et iurisdictione. *Augustae Taurinorum* 1724. 4 mai.

FRANC. ROBORELLUS de cognominibus Robortellus. et appellationibus Imperatorum Romanorum; in *Gaudentii Roberti Miscellan.* Ital. erud. T. I. p. 469 sqq. et in *Gravii Thes. Antiqq. Rom.* T. VII. p. 1140 sqq.

HENRICI BEBELLI Epistolae II de differen- Bebel. tia inter Caesarem et Augustum, scriptae a. 1510; cum eiusd. Commentar. Epistolar. confic. et aliis Opuscul. (*Argent.* 1513. 4) fol. 171.

AUGUSTI BUCHNERI Oratio de nomine Buchner. Caesaris; inter eius Oratt. (*Francof. et Lips.* 1727. 8) p. 618-634.

Cellarius. CHRISTOPH. CELLARIJ de discrimine Caesarum et Augustorum in Romana historia, Programma. Merseburgi 1690. 4.

Hausfritz. GEORGII LAURENTII HAUSFRITZ, Norimbergensis (posteaque Syndici civitatis Norimbergensis † 1769) de Caesare, designato successore imperii antiqui, Commentarius, ad illustrandam historiam Augustam. Norimb. 1737. 4. — In hoc libro, doctrina eruditionisque copia haud vulgari referto, primum agitur de diverso succedendi in Romanum imperium modo, ac de origine dignitatis Caesaræ. Postea docetur, a quonam et qua ratione Caesares creati fuerint. Qua occasione auctor observationes super Imperatorum filiis, Caesaris nomine haud insignitis, atque super origine appellationum *Nobilissimus* et *Princeps iuventutis*, depromit. Caesares Patriciorum dignitate non ornari potuisse, ex eo potissimum evincit, quod inter potestatem tribunitiam Imperatorum et veterum tribunorum discrimen haud leve intercesserit. Illustrantur porro insignia varia et praerogativæ dignitatis Caesaræ. Quatenus etiam Caesares imperandi potestatem habuerint, clare ostenditur. Denique comparatio inter hodiernos reges Romanos veteresque Caesares instituitur.

Lettre etc. *Lettre, si le mot Caesar sur les medailles est un nom de famille, ou un titre d'honneur; in Mém. de Trevoux a. 1727, Mart. p. 420-431.*

Hardouin. *Dissertation sur le nom de Caesar, par le P. H. I. (le Pere HARDOUIN, Jésuite); ibid. p. 432-447.*

Réponse etc. *Réponse à la Dissertation précédente; in Mercure de France a. 1727. Decemb. p. 2814-2845.*

Lettre etc. *Lettre au sujet de quelques titres ou noms employez sur les medailles; in Mém. de Trevoux a. 1728. Apr. p. 621-649.*

Remar-

appellationibus, honoribus, potestate, consecratione. 91

Remarques sur la lettre précédente, par le P. H. I. Hardouin, (le Pere Hardouin, Jésuite); ibid. Aug. p. 1461-1478. Septemb. p. 1696-1716. Octob. p. 1835-1859.

CORLESTINI KOWALEWSKI Diff. de nominibus, cognominibus et titulis Imperatorum Romanorum in numis antiquis. *Regiomont.* 1747. 4. Kowalewski.

JOH. FRID. KOERBER Diff. de imperatorio *Augusti* titulo. *Gerae* 1674. 4. Koerber.

ERHARDI REUSCHII Dissertationes III de imperatoris titulo. *Helmstad.* 1728. 4. Reusch.

L'Abbé DE LA BLETERIE *Traité de la nature du Gouvernement Romain, sous Empereurs, depuis Auguste jusqu'à Diocletien.* Premier Mémoire. Sur le titre d'Imperator, qu'on donnoit aux Empereurs Romains; in *Mém. de l'Acad. des Inscrip. T. XXI. p. 299 et 302-332. Theotifce (a I. C. Adlung) in Sammlung von Erläuterungsschriften zur allgemeinen Welthistorie etc. (Halle 1756. 4) p. 387-414.* — *Variae significationes fatique nominis Imperatoris atque dignitatis imperatoriae doctissime exponuntur.* de la Bletterie.

CONR. SAM. SCHURZFLEISCHII Diff. de titulo *Augusti*. *Viteb.* 1696. 4. Et inter eiusdem Dissert. histor. N. I. (sec. edit. *Lips.* N. LXIII. p. 865^a-877^b (sec. edit. *Berol.*) Schurzfleisch.

CHRIST. CNORRII Diff. de antiquis Romanorum numismatibus, consecrationem illorum illustrantibus. *Lips.* 1660. 4. Cnorr.

JOACH. BUSSE Diff. de apotheosi Imperatorum Romanorum. *Wittsberg.* 1662. 4. Busse.

CHRISTI. GRUEBELII Diff. de consecratione Principum. *Jenas* 1675. 4. Grübel.

ANTONII VAN DALE Schediasma de consecrationibus ethnicis, plus quam dimidia parte auctius, van Dale.

auctius; accessit *eiusdem* Dissertationibus de Oraculis (*Amstard.* 1700. 4) p. 624-694.

Mencken. JOH. BURCHARDI MENCKENII Diss. de Augustorum Augustarumque consecratione, ex numis illustrata. *Lips.* 1694. 4; et inter *eiusdem* Differtt. histor. (*Lips.* 1734. 8) p. 1-41. Cum figg. aen. — Auctor docte ostendit, quibus de causis quibusque personis consecratio collata fuerit, atque penes quos Romae fuerit consecrandi Principes potestas. Maxime vero id agit, ut e numis consecrationis symbola, v. c. rogam, aquilam, phoenicem caet. eruat et ob oculos ponat.

Schöpslin. JOH. DAN. SCHÖPFLINI Commentatio historica de Apotheosi seu Consecratione Imperatorum Romanorum. *Argentor.* 1729. 4. et inter *eiusd.* Commentatt. hist. (*Basil.* 1741. 4) p. 1-84. Cum figg. aen. — Agit auctor primum de apotheosi in genere; deinde ordine chronologico sistit Imperatores, Caesares et Augustas, qui Romae fuerunt consecrati, eorumque consecrationem e numis potissimum et inscriptionibus illustrat. Postea consecrationis caerimonias exponit; denique notas et characteres, qui consecratis sunt tributi.

Hausotter. CHRISTI. HENR. HAUSOTTER de consecrationis origine, causis et ritu Romanorum. *Schleusingae* 1748. 4.

Scheller. IMMAN. JOH. GERHARDI SCHELLERI, *Rektoris Scholae Lubbenensis in Lusatia inferiore*, Progr. de publica et solenni Imperatorum Romanorum consecratione. 1764. 4.

Post. HERMANNI POST Diss. de divinis Imperatorum titulis eorumque origine. *Erford.* 1716. 4.

Pauli. SEBAST. PAULI *Ragionamento sopra il titolo di Divo, dato agli Imperadori; in Raccolta d'Opuscoli*

appellationibus, honoribus, potestate, consecrationis. 93

puscoli scientif. e filol. (Venez. 1737. 12) T. XV.
p. 79-151.

CHRISTO. AUG. HEUMANNI Progr. de ti- Heumann.
tulo *Patris patriae in eiusdem Poecile* T. I. p.
162-175.

ANT. VAN DALE Diff. de actis Pilati, qua van Dale.
occasione agitur, cur Augustus Caesar *Dominus*
adpellari renuerit? post *eiusdem* Dissertatt. de Ora-
cul. Ethnicor. p. 608 sqq.

FRANC. ROBORTELLUS de magistratibus Robortell.
Imperatorum Romanorum; in *Gaudentii Roberti*
Miscell. Ital. erud. T. I. p. 628 sqq.

ANTONII PAGI Dissertatio hypatica, seu de Pagi.
Consulibus Caesareis etc. *Lugd.* 1682. 4. Cf. su-
pra Vol. IV. P. I. p. 238 sqq.

*Eiusdem Dissertation sur les Consuls des Em-
pereurs Romains; in Journal des Savans* a. 1686.
p. 459-482.

Dissertation sur les Decennales des Empereurs Ro- Diff. etc.
maines; ibid. a. 1684. Jul. p. 244-248.

Abbé DE LA BLÉTERIE *Dissertation sur l'Em-* de la Bléte-
pereur Romain dans le Senat; in Mém. de l'Acad. des rie.
Inscr. T. XXVII. p. 438-533.

JOH. REAE BOSII Exercitatio de Pon- Bosius.
tificatu maximo Imperatorum Romanorum, prae-
cipue Christianorum. *Jenae* 1657. 4. et in *Gras-*
vii Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 269-311.

JOH. BOUHIER *sur la question, si avant Balbin* Bouhier.
et Pappien, quand il y a eu ensemble plusieurs Empe-
reurs Romains, il n'y en a eu qu'un qui ait été grand
Pontifice; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. IX. p.
115-123.

Eiusdem Dissertation sur le grand Pontificat des
Empereurs Romains, avec une Lettre sur le même su-
jet et sur quelques autres concernant les Antiquitez
Romaines. à Dijon 1642. 4 mai. — Dubium ad-
modum

modum fuit inter viros doctos, quando ad dignitatem Imperatoriam evecti plures simul essent, utrum unus tantum Pontificis maximi gesserit honores, an reliquis etiam titulus iste fuerit atque honor attributus. A recentioribus, v. c. Bosio, Spanhemio, Pagio, Norisio, Tillemontio, aliisque, adoptata est haec veluti decretoria sententia, non esse prius coeptum, pluribus Imperatoribus simul hunc titulum conferre, quam sub Balbino et Pupieno. Hanc igitur Buhlerius sub examen vocavit, argumentisque evicit clarissimis, longe ante Balbinum et Pupienum, quos Pontifices Maximos simul nominari, bene agnoscit, factum tamen esse, ut in eiusmodi regentium societate Imperator uterque Pontifex Maximus appellaretur. Cuius rei comprobandae causa exempla Imperatorum Titi Vespasiani, Lucii Veri, Commodi, Caracallae et Getae produxit.

Cf. Nova Acta Eud. a. 1744. p. 594 sqq.

de la Bastie. (JOS. BIMARD) DE LA BASTIE *Dissertation du souverain Pontificat des Empereurs Romains; in Mém. de l'Acad. des Insér. T. XII. p. 355-427. T. XV. p. 38-144.* — Quatuor sunt dissertationes, in quibus auctor Bosii reliquorumque, quos modo nominavimus, sententiam contra Buherium defendere studet, pronunciando quidem omnes, quos hic pro sententia sua laudavit, numbs falsos et suppositos. Quae vero aliaque probe dextreque Buherius in posteriore sua dissertatione propulsavit.

Elfner. JACOBI ELSNER Explicatio insignis Inscriptionis Thyatirenae; in *eiusd.* Schediasmate crit. (Berolini 1744. 4) p. 134-166. — Quia in ista inscriptione mentio fit Pontificatus maximi Imperatorum Romanorum, Elsnerus copiose hac de re differit.

JACOBI

JACOBI GOTHOFREDI *Ulpianus* f. Oratio de maiestate Principis Romani legibus soluta; inter eius Opuscula (*Genev.* 1641. 4) p. 1 fqq. et (*Lugd. Bat.* 1733. fol.) p. 297 fqq. Gothofredus.

ANDR. CHRISTIANI ESCHENBACH *Diff.* de igne Augustis praelato. *Aldorf.* 1692. 4; et inter eiusdem *Differtt.* *Acadd.* (*Norimb.* 1705. 8) p. 519-550. — Disquiritur praecipue, quibusnam personis Augustis, quando et qua occasione ignis praelatus fuerit. Postea ostenditur, ignem istum lampade a lampadario praelatum fuisse. Denique quaeritur, quando coeperit hic ritus ac defierit, quod utrumque nescitur. Eschenbach.

CHRISTI. FRANCISCI PAULLINI *kurze Ab-* Paullini.
handlung von dem Feuer, so man den Römischen Kay-
fern ehemals vortrug; in eiusd. Zeitkürzenden erbaul.
Luft (*Francos.* 1697. 8) p. 143-150.

JOH. GOTTLÖB BÖHMII de pedum deos- Böhme.
culatione Imperatoribus Romanorum quondam
praestita, Exercitatio. *Lips.* 1757. 4. — Docte
probat, pedum istam deoscultationem non de-
mum Diocletiani principatu coepisse, sed eandem
a C. Caligula introductam, quod quidem Romanis
invisum; Trajanum etiam non esse passum, sibi
osculum pedis praeberi, nec Maximinum Senlo-
rem id concessisse, Maximino autem Juniori prae-
stitum: Diocletianum nullum, ut nonnulli statue-
runt, edictum de pedum osculatione promulgasse,
tamen, eundem osculum pedum usurpasse, vero
simile esse. Capite secundo, tertio et quarto agitur
de pedum deoscultatione Imperatoribus Graecis,
Francicis et Germanicis quondam praestita; ubi
simul inquiritur, quando ritus iste exoleverit.

JACOBI GRONOVII *Diff.* de Imaginibus et Gronovius.
Statuis Principum, habita *Lugd. Bat.* a. 1708, de-
nuo recusa. 1735. 4.

ULRICI

- Obrecht.** ULRICI OBRECHTI Diff. de Tribunitia Caesarum Romanorum potestate; Inter eius Diff. acad. (*Argent.* 1704. 4) p. 426 sqq.
- Dodwell.** HENRICI DODWELLI Praelectio ad Spartiani Hadrianum, de titulis Caesareis, Principum iuventutis, potestatisque Tribunitiae; inter eius Praelectt. Camden. (*Oxon.* 1692. 8) p. 573-649.
- Schwarz.** CHRIST. GOTTLIEB SCHWARZII Diff. de Augustorum Caesarumque Romanorum Tribunitia potestate. *Altorf.* 1715. 4.
Eiusdem de numeranda Tribunitia potestate Augustorum Caesarumque Romanorum Dissertatio. *ibid.* eod. 4. Prior ista et haec posterior dissertatio exstat etiam in *Schwarzii* Dissertt. selectis, ab *Harleso* (*Erlangae* 1778. 4) collectis N. IV et V.
- Hermansson.** JOH. HERMANSSON Dissertt. de Tribunitia Caesarum potestate. *Upsal.* 1720. 8.
- de la Bléterie.** Abbé DE LA BLÉTERIE de la puissance Tribunitienne des Empereurs; in *Mém. de l'Acad. des Inscriptt.* T. XXV. p. 392-439.
- Dodwell.** HENR. DODWELLI Praelectio de Imperatorum adoptionibus et adoptionum iuribus; in *eiusdem* Praelectt. Camden p. 551-572.
- Reinhard.** JOH. PAULI REINHARDI Diff. de signo Fortunae in cubiculo veterum Imperatorum eiusque transmissione. *Erlangae* 1745. 4.
- Gaudentius.** PAGNINI GAUDENTII Exercitatio de funere Caesareo; in *eiusd.* Arcanis Rom. Imperii evulgat. (*Florent.* 1640. 4) p. 121-150.
- a Buenau.** RUDOLPHI A BUENAU de ornamentis et honoribus *Augustorum* Liber singularis. *Lips.* 1733. 4.

CAPVT XII.

SCRIPTORES DE ROMANORUM
GENTIBUS ET FAMILIIS CELE-
BRIORIBUS.

RICHARD STREINNIUS (*Baro. Schwarzena* Streinn.
vius, *Confiliarius Caesareus, Historicus et Philolo-*
gus Viennensis † 1601) de gentibus et familiis Roma-
norum. *Parisiis* ap. Henr. Stephanum 1559. fol.
Venet. ex aed. Manutianis 1571. 4. Cum utra-
que editio rarissima esset, *Gravius* librum inseruit
Thesauro suo *Antiqq. Rom.* T. VII. p. 1 sqq. —
Auctor, viginti annorum iuuenis, Francisci Ho-
tomanni bibliotheca usus, haec Romanarum fa-
miliarum stemmata composuit. Consulares tamen
familias tantum expressit, et multa sine auctori-
tate, multa contra historiam ac temporis ratio-
nem scripsit.

Familiae Romanae, quae reperiuntur in anti-
quis numismatibus, ab Urbe condita ad tempora
Divi Augusti, ex Bibliotheca FULVII URSINI;
adiunctis familiis XXX ex libro ANTONII AU-
GUSTINI *Romae* 1577. fol. Editio haec Ro-
mana libris rarioribus adnumeratur, et hoc habet
praecipuum, quod Fulvii Ursini integer in illa
exhibeatur liber, in sequenti vero Lugdunensi ca-
talogus modo et recensio familiarum Romana-
rum, ex maiore opere excerptus, adscriptis om-
nibus veteribus inscriptionibus, ab Urfino prola-
tis, inveniatur.

De Romanorum gentibus et familiis scriptores
duo praestantissimi: ANTONIUS AUGUSTINUS
et FULVIUS URSINUS C. R. Cum utili et ne-
cessaria nobilissimi cuiusdam viri Praefatione.
Lugduni 1592. 4. Opus Fulvii Ursini postea in-
tegrum denuo in lucem emisit, accessionibus et
Bibl. hist. Vol. IV. P. II. G com-

commentariis auctum, omiffis vero nonnullis lo-
 Patin. **PATINUS**, CAROLUS PATINUS, *Parif.* 1663. fol. In-
 fertum etiam, cum *Antonii Auguftini* libro, ex-
 stat T. VII. Thesauri Antiqq. Rom. *Gravii* col.
 1145 fqq. 1277 fqq.

Cf. CLEMENT *Bibl. curiofe* T. II. p. 259 fqq.

FREYTAGII *Analecta* p. 444.

Glandorp. JOH. GLANDORP II Onomasticon historiae
 Romanae f. de familiis Romanorum; de quo v.
 supra Vol. IV. P. I. p. 188.

Gorlaeus. ABRAHAMI GORLAEI Thesaurus numisma-
 tum Romanorum aureorum, argenteorum, aereo-
 rum, ad familias eius urbis spectantium, usque ad
 obitum Augusti. *Accessere eiusdem* Paralipomena
 seu typi numorum Romanorum, quos a Fulvio
 Ursino partim non editos, partim non ita editos
 idem possidet. (*Antwerp.*) 1605. fol.

Robertel- FRANC. ROBOTELLUS de familiis Roma-
 lus. norum; in *Gaudentii Roberti* Miscell. Ital. erud.
 T. I. p. 638 fqq.

Schott. ANDREAE SCHOTTI Electa de prisca Roma-
 gentibus ac familiis; post *Rosini* Antiquitat. Rom.
 (*Traj. ad Rhod.* 1701. 4) p. 901 fqq.

Vaillant. JOH. FOY VAILLANT Numi antiqui familia-
 rum Romanarum, perpetuis interpretationibus
 illustrati. *Amstelod.* 1703. II Voll. in fol. Cum figg.
 aen. — Id praecipue in hoc opere egit Vaillan-
 tius, ut uno quasi conspectu omnes familiarum
 Romanarum numos, quotquot vel apud Gob-
 zium, Ursinum, Patinum, vel aliunde ipsius cu-
 ra haberi potuerunt, repraesentaret, ordine fami-
 liarum alphabetico dispositos, atque ex historiae
 Romanae monumentis sat luculenter descriptos.
 Multarum gentium Romanarum numos adduxit,
 de quibus apud scriptores superiores altum est
 silen-

silentium: tamen Morellio aliisque sat largam reliquit messem.

Cf. Acta Erud. a. 1704. p. 405-412.

Thesaurus Morellianus, sive Familiarum Romanarum Numismata omnia, diligentissime ubique conquisita, ad ipsorum numorum fidem accuratissime delineata, et iuxta ordinem *Felici Urfini* et *Caroli Patini* disposita ab ANDREA MORELLIO. Accedunt numi miscellanei urbis Romae Hispanici et Golziani dubiae fidei omnes. Nunc primum edidit et Commentario perpetuo illustravit SIGEBERTUS HAVERCAMPUS. *Amstelod.* 1734. II Voll. in fol. — In hoc thesauro copiosissimo ac splendidissimo Urfini ordo alphabeticus servatus est. Volumen prius numos ipsos sistit, et paullo quidem maiores, quam in archetypis, quod editori Havercampo merito non satis placet. Ipse in voluminis posterioris parte prima illustrationes suas eorum numorum, quos Morellus atque verissime finistros aestimant, exhibet: secunda vero illustrationes numorum consularium incertae fidei, ab Huberto Golzio aliisque antiquariis prolatorum. Quo toto negotio omni antiquitati et historiae Romanae lux multiplex foeneratur. Ad calcem adiecta sunt Addenda et Emendanda, atque indices quatuor.

Alium recensum numorum huius generis edidit JOSEPHUS ECKHEL in Catalogo Musei Caesarei Vindobonensis numorum veterum. P. II. *Vindob.* 1775. 4 mai.

CHR. G. HEYNI Commentationes III, in Heyne quibus recensentur numi familiarum Romanarum, qui in Museo academico (*Goettingensi*) fervantur. *Goettingae* 1777 et 1778. fol. Et in eiusd. Opusc. Vol. II. p. 354-408. In hoc recensu gens *Aburia*

primum, *Volteia*, cum incertis quibusdam, postremum locum tenet.

Glandorp. JOH. GLANDORP II Descriptio seu Genealogia gentis *Antonias*. Lipsi. 1557. 8.

Wunderlich. Gens *Aurelia* illustrata auctore JOHANNES WUNDERLICH, I. U. D. Jenae 1753. 4. — Illustratur origo et splendor huius gentis, enumerantur consules ex eadem oriundi, ut et praefecti urbis, imperator, viri docti, aliique tam masculi, quam foeminae. Adduntur singularia gentis *Aureliae*, v. c. mensis *Aurelius*, ut Commodus Imp. Julium mensem vocari vane voluit; leges *Aureliae*, tribunal *Aurelii*, via *Aurelia*, forum *Aurelium*, urbes *Aureliae*, porta, pons, aqua et mons huius nominis.

Hoffmann. GODOFREDUS DANIEL HOFFMANN de numo Divae *Aureliae* omnique re numismatica veterum Augustarum. *Tubingae* 1775. 4. — In numo hoc suppositio illustrando — talem enim esse, harum rerum peritiores demonstrarunt — auctor multa de gente *Aurelia* disputat. Simul indicem uxorum, matrum, sororum aliarumque foeminarum cognatarum eorum Imperatorum, quorum imagines et nomina in numis sunt expressa, adjicit.

Braschio. PETRI ANTONII BRASCHII de familia *Caesennia*, equestri et consulari Romae, antiquissimae Inscriptiones aevo superstites, in unum collectae, dilucidatae atque ornatae. *Romae* 1731. 4.

Fonteinus et Jacobonius. JOH. BAPT. FONTEII (*Historici et Archaeologi Bononiensis, circa annum 1572 florentis*) de prisca *Caesiorum* gente Commentariorum Libri II, cum JULII JACOBONII appendice. *Bononiae* 1582, 1583. II Voll. in fol. — Praeclari hi commenta-

mentarii in Museo *Donati* Caesii, Cardinalis, tandem latuerunt, donec a Julio Jacobonio in lucem proferrentur. Non solum vero historia gentis Caesiae copiose in hoc opere illustratur, verum etiam multa alia ad antiquitatem Romanam spectantia, inscriptiones, vocabula Latina minus nota caet. Priori parti additus est *C. Caesii Bassi* Commentarius in Germanici Caesaris Phaenomena Arataea recognitus; et Fragmentum de metris five de pedum compositione ad Neronem Caesarem. Posteriorem partem seu appendicem sic dictam elaboravit Jacobonius, qui et priori operam navavit. Docte idem stiloque puriore, quam Fonteius, magnam vim inscriptionum numorumque explicavit.

Cf. (GOETZII) *Merkwürd. der Königl. Bibl. zu Dresden* T. II. p. 445 sqq.

De gente *Claudia* agit MICH. AUG. ZORZI Zerzi. In *Giornale de' Letterati d'Italia* T. XXIX. p. 245 sqq.

Conte JOH. FRANC. JOSEPHI BAGNOLO Bagnolo. *della gente Curzia, e dell' età di Q. Curzio l'Istorico, Ragionamento.* In Bologna 1741. 8. — Priore libri parte auctor agit de familia Curtia, cuius originem a Metio Curtio, nobili olim Sabinorum duce, derivat: posteriore de Q. Curtio historico, quem in ultimis annis imperii Constantini M. historiam suam de Alexandro M. scripsisse contendit.

JOSEPHI BIMARDI (DE LA BASTIE) de ^{Bimard de la Bastie.} vita, rebus gestis, numis *T. Didii*, Consulis, et gente *Didia*, Parergon. *Lutet Paris.* 1730. 4.

JOH. GLANDORPIUS de gente *Julia*. V. su. Glandorp. pra Vol. IV. P. I. p. 301.

100 Scriptt. de Romanor. gentib. et famil. celebriorib.

Zabarella. *De Gente Livia* v. ZABARELLA supra Vol. IV. P. I. p. 166 a nobis excitatus.

Ritter. JOH. DANIELIS RITTERI de *Marcio*, primo Pontifice M. et familia *Marcia* Programma. Lips. 1733. 4.

Ferratius. M. ANTONII FERRATII *Epistola de Metellis*; inter eius *Epistolas* (Venet. 1738. 4) p. 129-133.

Zabarella. JACOBI ZABARELLA *Valerii, ovvero origine et nobiltà della gente Valeria di Roma, di Padova et di Venezia*. Padova 1666. 4.

CAPVT

CAPVT XIII.

SCRIPTORES DE REBUS ROMANORUM VETERUM DIVERSIS, QUIBUS IN CAPITIBUS SUPERIORIBUS LOCUS TRIBUI NON POTUIT.

I C. FUGMANNI turbidus Romanae Reip. sta^{us} Fugmann.
tus. *Wittib.* 1670. 4.

GEORGII LEBRECHT WILCKE Diff. de cu^{ra} Wilcke.
ra Dei circa rem Romanam. *Lips.* 1690. 4.

CORNELII ADAMI, *V. D. M. Damontensis et* Adami.
Scholae Refforis, Exercitatio de malis Romae paganæ et hodiernæ moribus; in eius Exercitatt. exegett. (*Groningæ* 1712. 4) p. 501-738. —

Auctor plurimas veterum Romanorum virtutes recenset, ostenditque testimoniis scriptorum idoneorum, priscorum Romanorum virtutes paupertati, divitiis autem tribuenda esse posterorum vitia.

PHILIPPI OLEARII Diff. de fortuna populi Olearius.
Romani. *Lips.* 1713. 4.

CAROLI DE ST. DENIS Domini DE ST.
EVREMOND *Reflexions sur les diuers genies du Peuple Romain dans les divers tems de la Republique; in* de St. Evre-
eiusd. *Oeuvres* (Amsterd. 1726. 8) T. I. p. 1 sqq. mond.

JOH. ADAMI FLESSÆ Commentatio de his Flessa.
Romanorum temporibus, quibus nec vitia sua, nec remedia pati poterant, ad *Livii* Praefat. Decad. I; in *eiusdem* Fascic. Commentation. p. 103-124. — Disquirat auctor, in quam aetatem *Liviana* querela cadat, quando resp. Romana præceps ierit, quaenam causae pessundatae reip. quae remedia adhibita fuerint, cur autem parum profecerint.

FRANCISCI DE CONTI BERARDI CAPOCIO Capocio.
Cuccini Agrippina minore, e mutatione dell' Imperio de' primieri Cesari. In Venetia 1667. 12.

- Heineccius. JOH. MICHAELIS HEINECCII Diff. de Ministris Caesarum gentilium Christianis. *Halae Magdeb.* 1712. 4.
- de Holberg. LUDOVICI DE HOLBERG *Conjectures sur les causes de la grandeur des Romains, avec un Discours sur l'Enthousiasme.* à Copenhague 1753. 8. — Errorum haud paucorum et negligentiae Monestquium, de cuius libello supra Vol. IV. P. I. p. 197. retulimus, docte inculsat Danus.
- Richter. ADAMI DANIELIS RICHTERI Progr. de populo veteri Romano neque forti neque docto. *Annabergae* 1754. 4.
- Rambach. JOH. JACOBI RAMBACH *Versuch eines Beweises, daß der ausgebreitete Ruhm der Römer mehr blendend als wahr sey.* Quedlinburg 1766. 4; et multo auctius in eiusdem *Vermischten Abhandlungen aus der Geschichte und Litteratur* (Halae 1771. 8) p. 1-55. — Auctor docte aequae ac eleganter docet, Romanorum veterum facta, quibus gloriam suam per omnem terrarum orbem propagaverint, e fontibus non satis limpidis manasse, nempe ex aemulatione perversa, inclarescenti pruritu, superbia effraenata, patriae amore et contemptu aliorum populorum. Passim tamen nimium tribuit opinioni suae Rambachius.
- Zeune. JOH. CAROLI ZEUNE Diff. de fatali reipublicae Romanae conservatione. *Lips.* 1768. 4. — Quid Romani fortunae seu, si mavis, providentiae divinae debuerint, auctor ex eorum historia egregie demonstrat, adeoque Wilkium, cuius dissertationis paullo ante meminimus, longe post se reliquit.

CAPVT XIV.
SCRIPTORES DE ANTIQVITATI-
BUS ROMANIS GENERALES.

SECTIO I.

*Compendia, systemata et onomastica an-
tiquitatum Romanarum.*

B BLONDI FLAVII *) (*Eugenia IV., Nicolao V.,* Blondus
Celixo III et Pio II., Pontificibus Max. ab epi. Flavius
folis † 1463) Roma triumphans. *Brixias*, per Flavius
Bartholomaeum Vercellensem, bibliopola[m] 1482. Blondus.
fol. Secunda editio, hac inscriptione: *Blondi*
Flavii de Roma triumphante Libri decem, dili-
gentissime castigati et ita suo nitori restituti. *Bri-*
xias 1503. fol. Tertia: *Blondi Flavii*, Forlivien-
sis, de Roma triumphante libri decem, diligen-
tissime castigati, et ita suo nitori restituti: ut in
his plus quam duo mille errores corrigantur: Ha-
bes etiam totius operis tabulas: in quibus omnia
cognitu necessaria miro ordine collecta compre-
henduntur. *In fine legitur:* Venetiis a Philippo
Pincio Mantuano. Anno dni MCCCCCXI die
VII Maii. Fol. Quarta: *Blondi Flavii*, Forlivien-
sis, de Roma triumphante Libri decem, prisco-
rum scriptorum lectoribus utilissimi, ad totiusque
Romanae antiquitatis cognitionem pernecessarii.

G 5

Romae

*) Licet hic Italus in epigraphis librorum suorum, diu post mortem eius typis mandatorum, nominetur *Blondus Flavius*, tamen *Niceronus* (in *Mémoires* etc. T. XVI. p. 274) affirmat, eundem se ipsum nominasse *Flavium Blondum*.

(*Flavio Biundo*). Cf. *Clementis Bibl. cur.* T. IV. p. 310. (50).

Romae instauratae Libri III. Italia illustrata. Historiarum ab inclinato Rom. imperio Decades III. Omnia multo quam ante castigatiora. *Basleae*, in officina Frobeniana Mense Martio Anno M. D. XXXI. fol. Quinta: *Blondi Flavii*, Forliviensis, de Roma triumphante Libri X. *Parisiis* 1533. 8. Sexta: *Blondi Flavii* de Roma triumphante Libri X; Romae instauratae Libri III; De origine et gestis Venetorum Liber; Italia illustrata; Historiarum ab inclinato Rom. Imperio Decades III. *Basf.* 1559. fol. *Italica* a *Lucio Fauno*, Venet. 1544. 8. *ibid.*

1558. 8. — Omnes archetypi Latini editiones sunt raras, sed tres priores rarissimae. Opus de Roma triumphante ipsum in quinque divisum est partes. Prima, quae L. I et II complectitur, res Romanorum exponit, quae ad religionem spectant. Pars secunda f. L. III, IV et V administrationem Reipublicae Rom. describit. Pars tertia f. L. VI et VII militiae disciplinam exponit. L. VIII et IX f. pars quarta mores ac vitae privatae instituta ob oculos ponit, et pars demum quinta f. L. X Triumphos Romanorum describit. Recte *Joannes Gobeletius* (in Commentariis de rebus PII II, Pontificis, memorabilibus Libro XI) ita de *Blondi* arte historica iudicat: „Procul *Blondus* ab eloquentia praefatus fuit: neque satis diligenter, quae scripsit, examinavit: non quam vera, sed quam multa scriberet, curam habuit.“ Attamen de antiquitate Romana, pro aetate, qua vixit, optime meritus est.

Cf. VOSSIIUS de Hist. Lat. L. III. p. 585 sqq.

FABRICII Bibl. med. et inf. Lat. T. I. p. 579 sqq.

FRÉYTAGII Apparat. litt. T. I. p. 333 sqq.

Dissertazioni Vossiane de APOSTOLO ZENO T. I. p. 229 sqq.

ELEMENT Bibl. curiae T. IV. p. 310 sqq.

WOLF-

WOLFGANGI LATZII Reipublicae Romanae Latz.
in exteris provinciis bello constitutae commenta-
riorum Libri XII, in quibus limitum omnium re-
stitutiones, praetoria, magistratus, munia tam
militaria quam civilia, a summis ad infima, exer-
citus, legiones, classes, coloniae, municipia, or-
namenta, signaque bello et pace expressa, vestige-
menta omnis generis, et arma, ritus denique
duncti, ludi et sacra, ex fide historica non solum
explicantur, et partim iconibus repraesentantur,
verum etiam comparatione utriusque imperii,
tam incipientis et florentis, quam declinantis,
utriusque etiam urbis, aeternae et novae, ad un-
guem et ad nostrae aetatis, quantulacunque eius
adhuc imperii et nominis vestigia, relata tradun-
tur. *Basileae* 1531. fol. *Francof. ad Moen.* 1598.
fol. Posterior editio priori longe anteposenda.
Haeredes enim Andreae Wechelii, qui eam cura-
runt, usi sunt in ea paranda Latzii ipsius emenda-
tionibus et supplementis, quae adscripserat editio-
ni a se curatae. Emendarunt etiam scriptorum
allegationes. Denique subiunxerunt: *Rationes
legendi abbreviata vocabula in monumentis et inscrip-
tionibus olim usurpata; item analecta lapidum vetu-
storum et nonnullarum in Dacia antiquitatum, auctore
STEPHANO ZAMOSCIO.* Tamen est opus ma-
ioris molis, quam ludicri; deest enim et ordo et
delectus rerum, atque in explicandis antiquitati-
bus illustrandisque inscriptionibus quam sapientissime
labitur auctor.

JOANNIS ROSINI (Hemacensis, *Hemistae* Rosfeldt,
Numburgensis † 1626) Romanarum Antiquitatum Rosinus.
Libri X. *Basileae* 1583. fol. *ibid.* 1585. fol. *Lugd-
dani* 1609. 4. *Colo. Agripp.* 1619. 4. (Cui edi-
tioni primum adiecta sunt THOMAE DEMPSTERI Dempster,
Paralipomena seu sarrago variarum observatio-
num,

Romae instauratae Libri III. Italia illustrata. Historiarum ab inclinato Rom. imperio Decades III. Omnia multo quam ante castigatiora. *Basilae*, in officina Frobeniana Mense Martio Anno M. D. XXXI. fol. Quinta: *Blondi Flavii*, Forliviensis, de Roma triumphante Libri X. *Parisis* 1533. 8. Sexta: *Blondi Flavii* de Roma triumphante Libri X; Romae instauratae Libri III; De origine et gestis Venetorum liber; Italia illustrata; Historiarum ab inclinato Rom. Imperio Decades III. *Basil.* 1559. fol. *Italica* a *Lucio Fauno*, Venet. 1544. 8. *ibid.* 1558. 8. — Omnes archetypi Latini editiones sunt raras, sed tres priores rarissimae. Opus de Roma triumphante ipsum in quinque divisum est partes. Prima, quae L. I et II complectitur, res Romanorum exponit, quae ad religionem spectant. Pars secunda f. L. III, IV et V administrationem Reipublicae Rom. describit. Pars tertia f. L. VI et VII militiae disciplinam exponit. L. VIII et IX f. pars quarta mores ac vitae privatae instituta ob oculos ponit, et pars demum quinta f. L. X Triumphos Romanorum describit. Recte *Joannes Gobiellius* (in Commentariis de rebus Pii II, Pontificis, memorabilibus Libro XI) ita de *Blondi* arte historica iudicat: „Procul *Blondus* ab eloquentia praesens fuit: neque satis diligenter, quae scripsit, examinavit non quam vera, sed quam multa scriberet, curam habuit.“ Attamen de antiquitate Romana, pro aetate, qua vixit, optime meritus est.

Cf. *VOSSIUS* de Hist. Lat. L. III. p. 585 sqq.

FABRICIUS Bibl. med. et inf. Lat. T. I. p. 679 sqq.

FREYTAGII Appar. liter. T. I. p. 333 sqq.

Dissertazioni Vossiane di APOSTOLO ZENO T. I. p. 229 sqq.

ELEMENT Bibl. curiosa T. IV. p. 320 sqq.

WOLF.

WOLFGANGI LATZII Reipublicae Romanae Latz.
in exteris provinciis bello constitutae commenta-
riorum Libri XII, in quibus limitum omnium re-
stitutiones, praetoria, magistratus, munia tam
militaria quam civilia, a summis ad infima, exer-
citus, legiones, classes, coloniae, municipia, or-
namenta, signaque bello et pace expressa, vesti-
menta omnis generis, et arma, ritus denique
duncti, ludi et sacra, ex fide historica non solum
explicantur, et partim iconibus repraesentantur,
verum etiam comparatione utriusque imperii,
tam incipientis et florentis, quam declinantis,
utriusque etiam urbis, aeternae et novae, ad un-
guem et ad nostrae aetatis, quantulacunque eius
adhuc imperii et nominis vestigia, relata tradun-
tur. *Basileae* 1531. fol. *Francof. ad Moen.* 1598.
fol. Posterior editio priori longe anteposenda.
Haeredes enim Andreae Wechelii, qui eam cura-
runt, usi sunt in ea paranda Latzii ipsius emenda-
tionibus et supplementis, quae adscripserat editio-
ni a se curatae. Emendarunt etiam scriptorum
allegationes. Denique subiunxerunt: *Rationem
legendi abbreviata vocabula in monumentis et inscrip-
tionibus olim usurpata; item analekta lapidum vetu-
storum et nonnullarum in Dacia antiquitatum, auctore
STEPHANO ZAMOSCIO.* Tamen est opus ma-
ioris molis, quam iudicii; deest enim et ordo et
delectus rerum, atque in explicandis antiquitati-
bus illustrandisque inscriptionibus quam sacratissimo
habitur auctor.

JOANNIS ROSINI (Hemacensis, *Homiletas* Rosfeld &
Numburgensis † 1626) Romanarum Antiquitarum Rosinus.
Libri X. *Basileae* 1583. fol. *ibid.* 1585. fol. *Lug-
duni* 1609. 4. *Colou. Agripp.* 1619. 4. (Cui edi-
tioni primum adiecta sunt THOMAE DEMPSTERI Dempster,
Paralipomena seu sarrago variarum observatio-
num,

num, antiquitates Romanas, a Rosino vel praeteritas vel minus explicatas, illustrantium. Primo separatim prodierunt *Parisis* 1613. fol.) *Genevae* 1620. 4. *Coloniæ Agripp.* 1645. 4. *Genevae* 1658. 4. *Coloniæ Agripp.* 1662. 4. Postea hoc titulo: *Joh. Rosini* Antiquitatum Romanarum corpus absolutissimum. Cum notis doctissimis. THOMAE DEMPSTERI I. C. Huic postremae editioni accuratissimae accesserunt *Pauli Manutii* Libri II de Legibus et de Senatu, cum *Andr. Schotti* Electis I. de priscis Rom. gentibus ac familiis. II. de tribubus Rom. XXXV rusticis atque urbanis. III. de ludis festisque Rom. ex Kalendario vetere. Cum indice locupletissimo rerum ac verborum, et aeneis figuris accuratissimis Urbis etc. Accurante CORNELIO SCHREVELIO. *Lugd. Bat.* 1663. 4. *Genev.* 1668. 4 mai. *Amstel.* 1685. 4. *Trajecti ad Rhod.* 1701. 4 mai. *Amstel.* cura I. F. Reitzii (sed multis adiectis accessionibus) 1743. 4. Ex magna hac editionum segete patet, quanti olim aestimatum fuerit hocce Rosino-Dempsterianum opus. Notum est iudicium *Reinesii* (in Var. lection. p. 58) de hoc opere asperum atque immitis, quid? quod iniquum: nota etiam defensio Rosini, a *Fabricio*, in Bibliogr. antiquar. p. 91 suscepta. Tempore certe, quo Rosinus scripsit, liber eius optimum et commodissimum antiquitatum Rom. systema fuit: hodie, ubi meliora habemus, facile eodem carere possumus. In talibus scriptoribus superioribus, qui disciplinae cuidam viam straverunt, semper aequitati litandum, atque cogitandum, nobis forte apud posteros, meliora daturus, eandem sortem subeundam esse.

Cf. *Teutsche Alta Eruditorum* P. LV. p. 491 sqq. P. LVII. p. 674 sqq.

I. M. SCHAMELII Numburgum litteratum p. 71 sq. MAXII Onomast. P. III. p. 572 sqq.

Facis

Factis historicae compendium, ex **Iusto Lipsii** operibus summo studio concinnatum per **ANASTASIUM A VALLE QUIETIS** (quem dicunt fuisse **JOACHIMUM DE RUSDORE**, celeberrimum illum Electoris Palatini, **Friderici V.** Confiliarium aulicum, † 1649). *Argentorat. f. a. 12.* Emendatum a **CONSTANTIO A MONTE LABORIS** (quo nomine latet **JOANNES THUILLIUS**, Professor litterarum elegantiorum Patavinus † 1630) *Patavii* 1628. 12. *Argent.* 1629. 12. Tandem prodiit hoc titulo: *Roma illustrata, sive Antiquitatum Romanarum brevium.* Accessit **Georgii Fabricii** veteris Romae cum nova collatio; ex nova recensione **ANTONII THYRII** *Amstel.* 1657. 12. — Est, vel titulo monente, compendium operum, quae **Lipsius** de antiquitatibus Rom. composuit: sed uti nec **Lipsii** opera, ita neque hoc omnes antiquitatis partes absolvit.

(**THOMAE GOODWYN**, *Theologi, Historici* **Goodwyn.** *et Archaeologi Oxoniensis* † 1643) *Romanae historiae Anthologia recognita et aucta; or an English Exposition of the Romans Antiquities, for the use of Abingdon Schools.* Oxford 1623. 4. — *Newly revised and enlarged by the Author.* Lond. 1648. 4. *ibid.* 1661. 4. *ibid.* (cum eiusdem libro, qui inscribitur: *Moses et Aaron*) 1686. 4. *Belgica a Danicla Pessio*, *Amstelod.* 1679. 8. *ibid.* 1694. 8. Compendium paullo plenius, hodie quoque nullius usus.

PHILIPPI CAROLI (*Neoburgo Palatini, ab a. Caroli.* 1628 *Histor. et Philologiae Professoris extraordinarii Altorfni*, a. 1629, desertis uxore ac liberis, ad Pontificiorum coetus abeuntis, a. 1639 *Vindobonae defuncti*) *Antiquitates Romanae, ecclesiasticae, civiles, militares et oeconomicae.* *Francosf. ad Moen.* 1643. 12. *Altenburgi* 1663. 8. *Jenae* 1671. 8. *Altenb.*

Altenb. cum notis *Mith. Christi. Ludovici*; 1716. 8. — Ordo maxime placuit, licet quam plurima omissa, et ea, quae insunt, leviter admodum tractata sint. In editione Francofurtensi accessit, praeter ANDREAM DOMINICUM FLOCCUM, POMPONIUM LASTUM et HENRICUM BEDEBIUM de magistratibus Romanorum, etiam epitome ex PETRI SANCTIFLEURII, Montispe-liensis, rebus memorabilibus, Lugduni superiore saeculo impressis, quae et ritus quidam breviter explicantur.

Casalius. JOH. BAPTISTAE CASALII Liber de profanis Romanorum ritibus; cum eiusdem Libro de Aegyptiorum ritibus. *Romae* 1644. 4. *Francof.* 1681. 4.

Emerita de Urbis ac Romani olim imperii splendore opus, historici et animadversionibus tam sacris quam profanis illustratum. *Romae* 1650. fol. Cum figg. — Casalius in utroque opere plerasque rituum Romanorum partes exhibet, sed in iisdem scriptoribus, qui ad istas, de quibus agit, antiquitatum partes commentati sunt, Lipsio in primis saepissime usus fuit, retentis ipsis eorum verbis, semper vero eorundem allegatis.

du Boulay. CAESARIS EGASSE DU BOULAY *Thésor des Antiquités Romaines, où sont contenues et décrites par ordre toutes les cérémonies des Romains.* à Paris 1650. fol. Cum figg. *Longletus* (T. XI. p. 108) addit: *C'est peu de chose.*

Hildebrand. FRIDERICI HILDEBRANDI (*Rektoris scholae Martisburgensis* † 1688) *Antiquitates potissimum Romanae, a Rosino aliisque in compendium contractae, et iuxta ordinem alphabeti dispositae, bono iuventutis.* *Jenae* 1657. 8. *ibid.* 1663. 8. *Gerae* 1670. 8. *Jenae* 1671. 8. *ibid.* 1677. 12. *Lips.* 1688. 8. *Jenae* 1693. 8. *Octavum* prodit *ibid.*

1701.

1701. 12. cum *Ottonis Stierii* libris tribus de comitiis Romanorum. *Ultrajecti* 1712. 12. Cum figg.

JACOBI MASENII *Antiquitatum Graecarum* Masenius. Romanarumque brevitarium; adiectum eiusd. *Palaestrae* filii Lat. *Coloni* 1659. 8.

HENRICI KIPPINGII (*Roßthienensis*; *Correctoris Scholae Bremensis* † 1678) *Antiquitatum Romanarum Libri IV.* *Bremae* 1661. 8. *ibid.* 1664. 8. *ibid.* 1668. 8. *ibid.* 1674. 8. *ibid.* 1679. 8. *Inscriptio huius editionis ita se habet:* Recensio novus et methodus *Antiquitatum Romanarum* libris quatuor, quibus continentur, res sacrae, civiles, militares, domesticae, prolatis ad fidem abunde faciendam testimoniis historicorum, poetarum, iure consultorum, inscriptionum, numismatum, iconum, sculpturarum, loca plurima sacrarum litterarum et celebrium authorum exponuntur, defenduntur, corriguntur secundum fidem eorum, qui superioris ac nostri pariter seculi principes critici habentur, multa in theologicis et philosophicis controversa accurate deciduntur, bono publico et vere liberalium artium commodo; cum indice rerum ac verborum copioso. *Franequerae* 1684. 8. *ibid.* 1695. 8. *Lugd. Bat.* 1713. 8. *hac quidem inscriptione:* *Antiquitatum Romanarum Libri IV,* quibus acceperunt vita Kippingii (a *Johanne Havighorst* scripta), notae quaedam viri docti, figurae ex antiquis monumentis selectissimae et *Iusti Lipsii* opuscula rariora, quae in corpore operum eius non extant. — Vix autem dimidia pars operis Kippingiani lucem adspexit, parte altera quidem ad editionem parata, sed post auctoris obitum perdit, ut notavit *Joh. Georg. Eckhardus* in *Excerptis* reip. litterar. a. 1701. Jun. p. 63 sqq. Quod etiam non dolendum, cum auctor, arte critica destitutus, omnia sine delectu corraserit.

CYRIACI

Lentulus. CYRIACI LENTULI Apex gloriae Romanae, five de statu rei Romanae, summa in potestate, magistratibus, iurisdictione, militia, civium praerogativa, sacris et sacerdotibus considerato; ab urbe condita, per varios mutationum gyros, ad nostra rerum Germanicarum tempora perducto. *Marburgi Cattor. 1668. 4. Francof. 1689. 4.* — Insunt etiam sequentia: *Privati Romanorum iuris compendium, Justiniano Institutionum ductu collectum; Orbis Romani Imperatorum series versuum iunctura contexta; Succinctae annotationes in auream Bullam.*

Oudaan. JOACHIMI OUDAAN *Roomsche Mogentheydt, of Beschryving van de Macht en Heerschappy der oude Roomsche Kayseren, mitsgades van der oude Romainer van Oorlogh-voeren etc. Van haer Goden en Godinnen, Afgodendienst, Altaren, Offerhanden, Offergereedschap etc. van haer pracht in de Schouw-speelen, Triumphen, Gebouwen en Reubanen etc. Alles vertoont en aengewesen uyt de oude Roomsche Medaliën.* Amsterd. 1671. 4. Cum figg. — Septem dialogis absolvitur opus, quorum tres priores huc non pertinent; quartus et quintus agunt de Romanorum diis eorumque cultu. In sexto et septimo disputatur de re militari, de triumphis, praemiis, ludis, consecrationibus, aedificiis publicis, rebus sacris etc. Numismata, quibus haec omnia illustrantur, pleraque antea edita et e libris petita sunt.

Cf. BANDURII Bibl. numaria p. 80sq.

Bell. THOMAE BELLI, *Edinburgensis*, Roma restituta, s. Antiquitatum Romanarum compendium. *Londini 1677. 8. Curante Almeloveenio Amstelæd. 1700. 8. et additis iconibus ibid. 1716. 8.*

PETRUS

PETRUS JOSEPHUS CANTELIUS *Societ. Cantel.*
Jesu (†) de Romana republica, sive de re
 militari et civili Romanorum, ad explicandos
 scriptores antiquos. *Parisiis* 1684. 12. Editio se-
 cunda, priori correctior, quam plurimis aeneis,
 figuris ornata. *Ultrajecti* 1688. 12. *ibid.* 1691. 12.
ibid. 1696. 12. *ibid.* 1707. 12. *Lugduni*
Monetis 1730. 8. *Francogallice* — Haec
 antiquitatum Romanarum epitome in duas divisa
 est partes, quarum prior res militares, posterior
 civiles comprehendit. Utraque pars in sex differ-
 tationes dispertitur, et singulae harum in minores
 sectiones. Prioris partis prima dissertatio bella
 Romanorum ab origine gentis ad pugnam usque
 Actiacam enarrat; secunda, proelia, praecipuum
 in bellis momentum, a causis, locis, ducibus,
 eventu distinctius definit; tertia mortes habet illu-
 strium tum Romanorum, tum acie caesorum ho-
 stium aut captorum, easque certis periodis dinume-
 rat; quarta provincias Romanas recenset, ipsam-
 que Italiam in regiones describit; quinta Roma-
 norum diversa iura, ut Romanum, Latinum,
 Italicum, provinciale, municipale, coloniarum,
 praefectarum, et foederatarum urbium, decla-
 rat; sexta denique militaria exponit, v. c. dele-
 ctum, exercitum, duces, ordines, aciem, arma,
 signa, stipendia, praemia etc. praetermissis tamen
 poliorceticis rebus et ad navalem pugnam perti-
 nentibus. Posterioris partis dissertatione prima
 Romanorum nomina, praenomina, cognomina,
 item populi ordines explicantur; secunda, magi-
 stratus a Consulatu ad Quaesturam; tertia, sacer-
 dotia Pontificum, Augurum, Flaminum, Vesta-
 lium; quarta, familiae et gentes; quinta, ratio-
 nes temporum, anni, mensis, diei, feriarum ex-
 planantur; sexta, vestimentorum genera, convi-

vandi ritus, ludi, spectacula, theatra, amphitheatra, denique funera et exsequiae illustrantur. Alteri editioni et sequentibus figurae atque tabulae ex Onuphrii Panvini et Lipsii operibus adiectae sunt, quibus tum ipsa Urbs, tum ritus et consuetudines illius repraesentantur. Editioni Venetae accesserunt duae exercitationes, ex probatissimis scriptoribus excerptae. Prima exponit sacrificia Romanorum, ita quidem, ut, memoratis breviter sacrificiorum generibus apud Romanos usitatis, de ritibus, qui tam sacrificium antecesserunt, quam in ipso sacrificio observari soliti fuerunt, agatur, et sacrificia singulis anni mensibus fieri solita enarrentur, ac denique feriae non stato nec certo tempore celebratae indicentur. Altera ritus Romanorum nuptiales sistit, et de sponsalibus eorumque ratione, de die nuptiarum, deque triplici earum forma, de novae nuptiae cultu et ornatu, aliisque ad hoc argumentum rebus pertinentibus luculenter exponit.

Cf. Acta Erud. a. 1689. p. 106 sq.

Novorum Actorum Erud. Suppl. T. I. p. 324 sq.

Kennet. BASILII KENNET (*D. Theol. et Praefidis Collegii Corporis Christi in litterarum universitate Oxoniensi* † 1714) *Romae antiquae notitia; or the Antiquities of Rome, in two Parts.* London 1696. 8. Editio IV. *ibid.* 1708. 8. Edit. IX. *ibid.* 1731. 8. Cum figg. aen. *Belgicae a Guil. Sevel, cum Francisci Deseine descriptione Romae novae . . .* 1704. fol.

Danet. PETRI DANET *Dictionarium antiquitatum Romanarum et Graecarum; de quo supra Vol. III. P. II. p. 255.*

Hoepfner. PAULI CHRIST. HOEPFNERI (*Correctoris scholae Halberstadiensis*) *Roma antiqua: oder kurze Fragen von denen alten Gebräuchen der Römer.* Halle 1709. 12.

PAULI

PAULI CHRIST. HOEFFNERI *Roma media*: Hoepfner.
oder kurze Fragen von den mittlern Gebräuchen der
Römer, von dem ersten Römischen Kaiser Augusto an
bis auf den ersten Teutſchen Kaiſer Carl den Großen.
Halle 1713. 12.

CHRISTOPHORI CELLARII *Antiquitates* Cellarius.
Romanae, ex veterum monumentis ac legibus
Romanis digestae, quibus appendix de re Roma-
norum nummaria et inscriptionibus accessit. Ha-
lae 1710. 8. Postea hoc compendium cura
HIERONYMI FREYERI auctum prodiit *ibid.* Freyer.
1715. 8. Tum suppletum et recognitum a JO.
PETRO ANCHERSEN, *Hafniae* 1743. 8. Deni-
que hac inscriptione: Breviarium antiquitatum
Romanarum Cellario-Freyerianum suppletum et
recognitum, in lucem emissum, denique ex ma-
nuscripto libro integrum editum et annotationibus
illustratum ac quinque appendicibus instructum a
JO. ERNESTO IMMAN. WALCHIO, *Halae* 1748. Walch.
8. Ex parte *Francogallice* versum, hac epigraphe:
Introduction à la connoissance des Antiquitez Romaines,
traduite en partie d'un petit ouvrage de Cellarius,
et en partie tirée des meilleurs Auteurs anciens
et modernes. Par LOUIS VASLET. à la Haye Vaslet.
1723. 12. — Cellarius ipse hoc breviarium pu-
blicae luci haud dicaverat, sed post eius fata vul-
gatum fuit, idque, quantum ex praefatione pa-
tet, ex genuino quodam manuscripto, cui nihil
additum, nihil detractum fuerit. Editores sequen-
tes lacunas supplerunt, capita integra inseruerunt,
multisque vitis opusculum posthumum repurga-
runt. Quod praecipue a Walchio peractum,
quippe qui eidem novam prorsus formam induit.
Ille enim non solum codice manuscripto praele-
ctionum Cellarianarum uberiore, quam primus
editor, usus est, sed etiam observationibus illu-
stravit,

stravit, breviter dicta distinctius explicuit atque probavit, omissa supplevit, confusa ordinavit, plura legere cupientibus necessaria, recentiorum praecipue scriptorum nomina et scripta, ubique adiecit, neque minus, ante copiosissimum indicem, quinque appendices subiunxit. Primam quidem de assse Romanorum, atque alteram de nominibus Romanorum, iam addiderat *Frayerus*, tertiam de conviviis illorum huc ex *Justo Lipsio* transtulit, quartam vero de vita domestica Romanorum, et quintam de aedificiis ac supellectile, lucubravit ipse, dum fere sicco pede res illas praeterierat auctor.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1746. p. 564 sqq. a. 1749. p. 706 sqq.

Nieuipoort.

GUILIELMI HENRICI NIEUPOORT (*ICti, et Philologi Rheno-Trajectini* †) Rituum, qui olim apud Romanos obtinuerunt, succincta explicatio, ad intelligentiam veterum auctorum facili methodo conscripta. *Trajecti ad Rhem.* 1712. 8. *Budissae* 1713. 8. *ibid.* 1715. 8. Editio (ab auctore curata) secunda priori multo auctior. *Ultraj.* 1716, 8. Editio tertia (ab auctore curata) prioribus multo auctior et nummis illustrata. *ibid.* 1723. 8. *Budissae* (curante M. Richtero) 1723. 8. Quarta editio (sincera) prioribus multo auctior et numismatibus illustrata. *Traj. ad Rhem.* 1734. 8. (cura Guil. Ottonis Reitzii, qui duas adiecit appendices). *Argentorati* 1738. 8. (cura Joh. Dan. Schoepflii). Cum figg. *Budissae* 1739. 8. *Berolini* 1743. 8 mala (*Inscriptio habet haec verba*: Editio sexta, cui praeter alia accessit columna rostrata Duillij, ut et Jo. Matth. Gesneri, Prof. Goetting. celeb. prolusio *). *Argent.*

*) In qua auctor docet, quibus ex causis et quomodo invenies antiquitatibus Romanis operam dare debeant.

Argent. 1743. 8. *Traj. ad Rhen.* 1746. 8. *Berolini* 1751. 8 mai. *ibid.* 1767. 8 mai. *Traj. ad Rhen.* 1774. 8. *Berolini* 1784. 8 mai. (Inscriptione quidem mōnente, *Edisio XIV*; sed potius, si omnes nume- res; est *XVI*. Adiecta huic et superiori Beroli- nensi, non quidem satis apte, est CAROLI FERD. MOMMELII, Icti olim Lipsiensis, de tribunali praetoris liber singularis, ab auctore ipso insigni- ter audus). *Fransogallice* (a Petro Franc. Guyot des Fontaines) Paris. 1741. 12. *ibid.* 1771. 12. — Notissimum hocce Compendium non solum ob succinctam ubertatem, sed etiam eo in primis no- mine se commendavit, quod veteres semper scrip- tores laudat. Sectionibus sex auctor agit de variis divisionibus et ordinibus populi Rom. eiusdemque comitis, de magistratibus tum maioribus tum mi- noribus; tum ordinariis, tum extraordinariis; tum urbanis, tum provincialibus; de iudiciis privatis et publicis; de sacris Romanorum; de militia Ro- mana; de vita Romanorum privata. G. O. Reitzius adiecit scribarum Rom. notes five siglas maxime memorabiles, ex Sertorii Ursati commentario ac mantissa (tomo XI Antiq. Rom. Thes. a Graevio insertis) potissimum excerptas; atque Kalendarium Romanum. Artisperfit insuper notulas cum suas, tum fratris Joannis Friderici.

Cf. *Allgemeine deutsche Bibl.* T. XII. p. 346 sqq.

CHRIST. GOTTL. SCHWARZII *Observatio- Schwarz.* nes ad Guil. Henr. Nieupoorti compendium anti- quitatum Romanarum, praemissa brevi introdu- ctione editae cum praefatione Jo. Andr. Mich. Na- galii P. P. *Altdorfsii* 1757. 8. — Sunt hae ob- servationes bonae frugis plenae, a Schwarzio in- de ab a. 1723 auditoribus suis traditae, dum prae- lectiones in Nieupoorti compendium haberet. E

pluribus potiores selegit Nagelius; quorum in numerum potissimum venit introductio de fontibus antiquitatum Rom. octo in classes dispositis; index alphabeticus tribuum Romanarum, a Schwarzio ex inscriptionibus collectus; dissertatio de amplitudine, aedificiis praecipuis et foris Romae veteris; disquisitio super discrimine Romanorum nobilium et ignobilium; dissertatio de imperatore Rom. eiusque titulis; aliaeque de Romanorum studiis litterarum. Passim Nieupoorti asserta emendantur et refutantur.

Haymann. M. CHRISTOPH JOHANN GOTTFRIED HAYMANN, *der Annenschule zu Dresden Rectora*, *Anmerkungen über Nieupoorts Handbuch der Römischen Alterthümer*. Dresden 1786. 8 mai. — Spicilegium sat largum, licet et in hoc et in Schwarziano insint, quae maiori operi aptius, quam breviario, convenient.

Santoroc. JOH. CASP. SANTOROC (*Philologi Marburgensis* † 1745) *Breviarium universale antiquitatum Romanarum*, *Frankfurti* 1712. 12. Cui postea accessit *Descriptio brevis antiquitatum Graecarum et Conspectus Gronoviani et Graeviani operis de antiquitatibus Graeco-Romanis*. *ibid.* 1730. 12.

Pitiscus. SAMUELIS PITISCI (*Rectoris Gymnasti Rheno-Ultrapetini* † 1727) *Lexicon Antiquitatum Romanarum*, in quo ritus et antiquitates cum Graecis ac Romanis communes, tum Romanis peculiares, sacrae et profanae, publicae et privatae, civiles ac militares, exponuntur. *Leovardiae* 1713. II Voll. in fol. Cum figg. aen. *Venetii* 1719. III Voll. in fol. Cum figg. aen. *Hagae Comit.* 1737. III Vol. in fol. Cum figg. aen. — Ratio operis, quale Lipsius olim molitum se esse, materia ad illud per sex et viginti annos congesta, fuit testatus, sed elaborare omisit, ita se habet.

Ex

Ex omni antiquitate Romana (non Christiana praesertim) nihil est praetermissum, quod cognitione dignum sit, et expositione indigeat, quod non suo quoque loco per litterarum ordinem descriptum et perspicuis verbis illustratum legatur, allegatis statim in testimonii fidem iam locis ipsis selectis veterum auctorum, vel productis, quae rem declarent, aut declarentur ipsae, antiquis inscriptionibus, iam scriptoribus recentibus, qui a duobus superioribus saeculis in antiquitate Romana illustranda defudarunt, non tantum his, qui in utroque Thesauro Graeviano et Gronoviano leguntur, sed aliis etiam infinitis. Populorum quoque et civitatum, quarum in Romana historia frequentior occurrit mentio, nomina et situs suo quaeque loco explicantur. Non raro etiam obiter vel emendantur veteres scriptores, vel notantur verbo errores virorum doctorum, qui a vero sensu vocabulorum, quae Pitiscus illustrat, aberrarunt. Ad vocabulum *Barba* integrum *Antonii Hotomanni* de barba dialogum, raro obvium, inseruit. Ex hac collectione multi, qui postea de antiquitatibus Romanis tradidere, scripta sua composuerunt, neglectis quidem fontibus, acriter vero ob id ab aliis passim notati.

Cf. *Acta Erud.* a. 1714. p. 14 sqq.

Abrégé des Antiquitez Romaines, Troisième Edition, revue, corrigée et augmentée (par NICOL. THERU). à Paris 1725. 16. Quoad caetera prorsus nobis ignotus libellus.

JOHANN JACOB SCHATZENS *Einleitung in Schatz. die Römischen Antiquitäten*. Büdingen 1726. 8. *ibid.* 1730. 8. *ibid.* 1742. 8.

WILLIELMI BAXTERI, *Cornavii, Scholae* Baxter. *Merciariorum Praefecti* († 1723) *Glossarium Antiquita-*

tiquitatum Romanarum. Accedunt erudit Auctoris Vita, a se ipso conscripta; Fragmentum, et selectae quaedam eiusdem Epistolae. Londini 1731. 8 mai. Idem opusculum antea, licet etiam post auctoris mortem, cura *Mosis Williams* 3. 1746 prodierat hac inscriptione: *Reliquiae Baxterianae s. Wilh. Baxteri opera posthuma*. Unius tantum literae, nimirum *A*, vocabula quaedam perlustrantur. Epigraphe, innuens tractationem antiquitatum Romanarum, non accurate satis respondet argumento. Insunt enim quoque multa, ad grammaticam et lexicon spectantia, maxime vero ad studium etymologicum, cuius pruritu vehementer laborat auctor. Illustrantur tamen simul antiquitates istae; quorsum referri possunt vocabula *Admissionales*, *Angerona*, *Annus*, *Antesignani*, *Atria*, *Augures*, de quibus in primis copiosus sermo instituitur.

Cf. Supplementa ad Nova Acta Erud. T. III. p. 3-8.

Westhov.

FR. G. WESTHOVII (*Rektoris et Prof. Eloq. Gymnasi Gorichemienfis*) Sylloge antiquitatum Romanarum. Dordraci 1731. 4.

Anonymus
et Steger.

Antiquitatum Romanarum brevis descriptio. *Argent.* 1733. 8. Iterum edidit et de Jove Herceo praefatus est D. *Adrianus Steger*. *Lips.* 1739. 8. — Brevissima haec antiquitatum Rom. adumbratio in *Fabricii Bibliographia antiquaria* p. 95 tribuitur *Petro Burmanno*: nescio, quam vere. Editor Lipsiensis ipse nescivit.

Antiq. sacrae
et civiles etc.

Antiquités sacrées et prophanes des Romains, François et Latins. à la Haye 1736. fol. Cum figg.

Canz.

ISRAELIS GOTTLIEB CANZII (*Professoris Theol. et Philos. Tubingensis*) Roma sacra, civilis, militaris, litteraria, privata. *Tubingae* 1738. 4.

SIG-

SIGEBERTI HAVERCAMP *Introductio in Antiquitates Romanas.* Accedit index, qui ordine alphabetico antiquitates easdem complectitur. *Lugd. Bat. 1740. 8.* — Breviter et eleganter in hoc libello, usui praelectionum dicato, antiquitates Romae traduntur. Haver-
camp.

Cf. *Nova Acta Erud.* a. 1744. p. 562-574.

LE FEVRE DE MORSANS *des mœurs et des usages des Romains.* Paris 1739. 12. *ibid.* 1744. II. le Fevre.
de Morsans.
Voll. in 32.

FRIDER. GRUNERI (*D. et Prof. Theol. Halensis, antea Professoris Coburgensis* † 1778) *Introductio in antiquitates Romanas*, qua populi Romani res publicae et privatae tam sub republica libera, quam sub Imperatoribus, studiose explicantur. *Jenae 1746. 8.* — Finem in conscribendo hoc compendio auctor sibi proposuerat recitationes academicae. Superiores libri huius generis, quos recensuimus, illi vel nimis breves, vel copiosi nimis visi sunt, nec satis accommodati scopo, quem sibi elegerat. Scilicet non id solum spectavit, ut ad intelligendos scriptores antiquos, id quod Nieupoorti finis fuit, usum lectoribus praestaret libellus: sed ut sacrarum etiam litterarum cultoribus, et Romanae iurisprudentiae studiosis prodesset. Quinque in partes occupationes suas divisit. Prima considerat originem atque ulterius incrementum urbis Romae gentisque Romanae, idque tribus capitibus. Pars secunda sistit sacra Romanorum quatuor capitibus. Pars tertia, res civiles, capitibus XVII; quas quidem paullo copiosius, et in historiae campos exspatiatus, exposuit. Hinc plurima hic inventuntur, quae in aliis generis huius libris frustra quaesiveris. Id autem efficere in primis studuit Grunerus, ut res

Romanas distinctus, quam fieri vulgo solebat, ante oculos poneret suis lectoribus. Itaque tempora regum, reipublicae liberae et imperatorum sollicite distinxit; fortunae, quam experta est Romana respublica, varietatem diligenter explicavit; et summo ubivis opere id quaesivit, ut non verborum solum, sed maxime rerum etiam obscuritatem evitaret. Pars quarta de veterum Romae militari octo capitibus agit. Postrema denique pars undecim capitibus lustrat ~~illis~~ Romanorum privatas. Ad confirmanda ea, quae auctor dedit, et veterum testimoniis usus est; et recentiores etiam Scriptores potiores indicavit diligenter, quae plura in scriptis suis veterum loca collegerunt. Neque eos nominare ex recentioribus praetermisit, quos singulari opera singula antiquitatum capita illustrasse noverat. Passim insunt quidem minus accurate dicta, quae verò auctor ipse correcturus fuisset, si novam libri editionem curare debuisset: certe editor huius bibliothecae historicae, grato animo recolens Gruneri praelectiones in huncce librum, ipse ab eodem varias accepit correctiones atque mutationes. Forte quoque novae editioni adiecturus fuisset scitu necessaria de antiquitatibus Rom. literariis.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1748. p. 618 fqq.

Antiquités
Rom. expli-
quées etc.

*Antiquités Romaines expliquées dans les Mémoires du Comte de B***, contenant ses Aventures, un grand nombre d'Histoires et Anecdotes du tems très curieuses, ses recherches et ses découvertes sur les Antiquités de la Ville de Rome, et autres curiosités de l'Italie. Divisés en trois parties et enrichis de plus de cent belles planches en Taille-douces. à la Haye 1750. 4. — Liber, ad morem commentariorum eiusmodi Gallicorum consignatum, potius politus*

positulis illis, ut vulgo dicuntur, hominibus et nobilioribus natu, quam seriis elegantiorum litterarum et antiquitatum amatoribus, prodesse potest. Varietas delectat, opiniones plurimae mixtae iuvant, differtoros magis, quam iudicatuos. Leviter admodum atque sine ordine disiecta sunt memorabilia Romae antiquae.

Cf. Nova Acta-Erud. Suppl. T. VIII. p. 460-464.

GOTTLOB BENEDICTI SCHIRACH Schirach, Antiquitatum Romanarum brevis descriptio in usum lectionum. *Altenburgi* 1764. 8. Editio altera, longe auctior et emendatior. *ibid.* 1771. 8. — Enatum est hocce compendium succinctum e breviori Petri Burmanni, nobis ignoto, quod vero, Schirachio teste, duabus solummodo plagulis constat. Ordinem quidem Burmanni se servasse affirmat auctor, sed alia multa longeque plura addidisse, v. c. novum caput de aedificiis urbis Romae, quod in tali compendio ad intelligendas caeteras antiquitatum partes necessario requiri videbatur; nec eadem de causa non singulari capite, quod in altera editione refinxit, egit de iure Romanorum publico, quatenus pertinebat ad eius consilium, et tandem de navali militia Rom. paucula adiungenda duxit. Alteri editioni addidit ad caleem nonnulla de studiis litterarum apud Romanos. Itaque omnia, quae ullo modo ad antiquitates Romanae spectant, breviter unoque complexu in hoc libello tradita invenies.

JEREMIAE JACOBI OBERLIN, *A. L. M.* Oberlin, *Eloq. Lat. Adj. Argentoratensis*, Rituum Romanorum tabulae, in usum auditorum concinnatae. *Argentorati* 1774. 8. Editio Ilda, indice auctorum, qui de ritibus Romanorum scripsere, aucta. *ibid.* 1784. 8. — Oberlinus non solum Nicu-
poorti

poorti librum in tabellas sedegit, sed etiam alia sub forma propinavit, auxitque nonnullis capitibus. Aptissime praemisit historiam imperii Rom. succinctam.

Maternus
v. Cilano
u. Adler.

D. GEORG. CHRISTIAN. MATERNUS VON CILANO, *amtländ. königl. Dänischen Justizrathes, Professors der Medicin und Naturlehre, wie auch der Römischen und Griechischen Alterthümer am königl. Gymnasio zu Altona* († 1773), *Ausführliche Abhandlung der römischen Alterthümer. In Ordnung gebracht und herausgegeben von* GEORG. CHRISTIAN ADLER, *Prediger in der evangelisch-lutherischen Hauptkirche in Altona. Altona 1775-1776.*

IV Voll. in 8. — Est quasi commentarius perpetuus in Nieupoorti compendium, non ille quidem e sexcentis recentioribus libris libellisque confarcinatus, sed; maximam certe partem, e fontibus, quos auctor ubique accurate indicat, haustus et concinnatus. Quod si iudicio subactiore peractum fuisset, gratularentur utique orbi literato de hoc opere. Verum enimvero auctor causas rerum nec satis perspexit, nec declaravit. Non omnia iuste cohaerent, nonnulla etiam capta manca apparent. Insunt nihilo minus passim observationes minime et trivio petitae novitatisque gratiam spirantes. Auctor forte, si ipse opus suum typis mandare potuisset aut voluisset, perfectius istud redditurus fuisset. Attamen hac operatione editoris operam curamque in redigendis chartis posthumis sollertem minime contemnimus.

Heyne.

C. G. HEYNE *Antiquitas Romana in primis iuris Romani, in usum doctionum academicarum adumbrata. Göttingae 1779. 8. — Ratio et ordo rerum, quem auctor in hac elegantissima antiquitatis Romanae tabula conficienda amplexus est, idem fere, quem scriptores statisticae, quam vocant,*

cant; scientiae sequi solent, fuit. Quapropter sapientissime statuit, non satis esse, ritus, leges et instituta, ad certa capita redacta, memoriae mandasse, sed, si institutorum ac legum causas et naturas perspectas habere velis, totam temp. eius variam fortunam, vicissitudinum causas et origines, tum pro singulis temporibus instituta publica ac privata tenere. Hunc in finem recepit in antiquitatem Rom. nonnulla, quae vulgo eo nomine comprehendere non solent, qualia vero ex parte Grunerus iam receperat, ita quidem, ut declaret primo loco, quale imperium per longi temporis decursum fuerit, quos fines, quae incrementa, quas provincias habuerit; proxime, ut origines reip. Romanae, fortunam populi per tot aetates, reip. institutionem ac formam, leges ad temp. constituendam latas, reip. immutationes earumque causas exponat. Sequitur non tam ius publicum, quam enarratio eorum, quae ad ius publicum spectant: instituta reip. pro variis aetatibus, quae ad rem militarem, tum ad religiones, ad disciplinam publicam et politiam, quam nos vocamus, ad redditus ac vectigalia spectant; maxime vero res iudiciaria vetus. Inde quae ius privatum antiquius illustrent. Tandem de vita privata Romanorum quae utiliter tradi possunt. Utnam artifex hanc antiquitatis Rom. delineationem praestantissimam ipse coloribus induere indeque picturam consummatissimam creare vellet!

Entwurf eines Vortrags über die Römischen Alterthümer für Schulen von G. (forte GEORGI, Corr. G. rectore scholae Muhlhusanae). Muhlhausen 1780. 8. — Nimia brevitate hoc compendium laborat.

GEORGII GUIL. RULLMANN, *D. der Philos.* Rullmann. und derselben ord. öffentl. Lehrers, auch Rectors der Stadtschule zu Rinteln, *Versuch eines Lehrbuchs der Römi-*

Römischen Alterthümer. Rinteln 1783. 8. Editio secunda multo auctior et emendatio, hoc titulo: *Lehrbuch* etc. *ibid.* 1787. 8. — Scholis quidem minoribus aequae ac maioribus auctor scripsit hoc compendium: at illis tamen magis convenire videtur, quam hisce. Tempora imperii Romani distinctius discernenda fuissent, licet auctor hoc negotium non prorsus neglexerit. Modum in tractandis argumentis aequalem haud ubivis observasse videtur. Quae aliave in editione futura, qua libellus propter indolem caeterum praecellaram dignus est, ut mutantur, maxime optandum.

Dillenius. FRIDERICI GUIL. JON. DILLENII (Praeceptoris primarii scholae Uracensis) *Antiquitäten-Wörterbuch für Schulen, worinnen die vornehmsten griechischen und römischen Alterthümer kurz und deutlich vorgetragen und erklärt sind*. Leipz. 1783. 8 mai. — Hederico duce, qui Lexicon antiquitatum universale olim congeffit, recentiorumque copiis instructus, Dillenius tironum in usum suum concinnavit.

Beschreibung etc.

• *Beschreibung des häuslichen, wissenschaftlichen, sittlichen, gottesdienstlichen, politischen und kriegerischen Zustandes der Römer nach den verschiedenen Zeitaltern der Nation. Zum Schulgebrauch und Selbstunterricht*. Erfurt 1788. 8. — Auctor, qui perhibetur PAULLUS FRIDERICUS ACHATIUS NITSCH, ecclesiastes Oberwündscha-Thuringus, cui debemus initium operis haud contemnendi de historia generis humani universali (*Erford.* 1784. 8), antiquitatem Romanam secundum recentiorum, Heynii potissimum, praecepta et consilia tradere paulloque uberius exponere aggressus est; ita quidem, ut argumenta nonnulla, a scriptoribus huius generis superioribus neglecta, utilia tamen admodum et necessaria, operi intexuerit, perio-

peritosque historiae Romanae curatius discrete-
verit, recentiorum quoque disquisitiones in usus
suos converterit. Titulus libri dolose tacet, eum
nondum esse absolutum; nam primam solummo-
do partem complectitur, in qua elaborationis li-
bri s. partes quatuor priores de urbe Roma, de
Romanis in universum ac de eorum classibus, de
eorundem vita domestica et de statu litterarum et
artium apud Romanos sistuntur: reliquae tres po-
steriores alio volumine sequentur. Quod ut per-
ficiatur, finire optamus.

SECTIO II.

Scriptores miscelli de antiquitatibus Romanis.

PLUTARCHI Quaestiones Romanae (quibus Plutarchus
varii verterum Romanorum ritus enarrantur et
illustrantur); inter eiusdem Operas; et cum Box-
hornii Quaestionibus Rom. statim commemoran-
dis; etiam, cum notis et animadversionibus Guil.
Xylandri et Boxhornii, in Graevii Thes. Antiqq.
Rom. T. V. p. 974 sqq.

JULII BARBARANI (*Nobilis Vicentini saeculi* Barbarano.
XVI) Promptuarium rerum quam plurimum, in
re praesertim Romana. *Venetis*, apud Bevila-
quam 1567. 4. *Postea hoc titulo*: Officinae ju-
LII BARBARANI tres: Promptuarium rerum
electarum, in re praesertim Romana. Index Ti-
tulorum omnium. Cum licentia Superiorum ac
Privilegio Summi Pontificis et illustriss. Senatus
Veneti. *Venetis* ap. Joannem Andream Valua-
forem, cognomine Guadagninum. 1569. III To-
mi in 4. *Clement in Bibl. curiensis* T. II. p. 408
supplicatur, utramque editionem esse unam, titulo
solum

soluti diversa: sed quum idem solum posterorem oculis usurpaverit adeoque comparationem cum priore instituisse nequiverit, adhuc dubitandum de eius opinione videtur. Caeterum opus ipsum continet collectanea s. excerpta ex variis scriptoribus, in usum filiorum Barbarini.

Manutius. ALDI MANUTII de Quaestis per Epistolam, Libri III. *Venet. ap. Aldum 1576. 8.* Idem libri Hic oberrantem, recusi in *Gruteri Thes. crit. F. IV. p. 169-318.* — Praeter multa alia dissertationes insunt de aquis in urbem Romam olim influentibus, de ratione intercalandi, de accumbendi et comedendi ratione, de libertis, libertinis et ingenuis, de auspiciis, de primipilo, de tibiis, de drachmis et sestertiis, de re vestitaria, de subsellis, de parma, clypeo etc. Inscriptiones sat frequentes in his conspiciuntur.

Alexandro
degli Ale-
sandri.

ALEXANDRI AB ALEXANDRO (*Protonotarii regni Neapolitani* † 1523) Dies geniales. *Romae 1522. fol.* Hanc editionem principem, valde raram, secutae sunt plures, v. c. *Parisi 1532. fol. ibid. 1539. fol. Colon. 1539. fol. Paris 1549. 8. ibid. 1550. 1561. 1569. 1575. 1579. 8. Lugduni 1586. fol.* (huic editioni primum inserti sunt commentarii *Andreae Tiraquelli*, quibus Alexander ab A. illustratur) *ibid. 1608. 8. ibid. 1651. fol. Colon. 1593. fol. Francos. 1594.* (huic editioni primum accesserunt scholia *Dionysii Gothofredi, Christo. Colari et Nic. Mercuri*) 1625. 1646. 1667. 8. Recentissima optimaque editio sic inscribitur: ALEXANDRI AB ALEXANDRO Genialium dierum Libri VI, cum integris Commentariis *Andr. Tiraquelli, Dionysii Gothofredi, Chph. Colari et Nic. Mercuri*. *Lugd. Bat. 1673. II Voll. in 8. mai. Fean. togallite a Bernardo de la Roche . . .* — Multa in hoc opere inventiuntur, quibus historia vetus Romana

Romana potissimum, illustratus. Agitur maxime de honoribus et magistratibus, Senatusconsultis, re bellica, sacris, caerimoniis, cultuque deorum. Nec tamen pauca in eo sunt, ad verborum proprietatem aliaque studia pertinentia. Merito vero in hisce praeclaris commentariis improbari solebat, quod eorum auctor, unde profecisset, dissimularet scriptores. Sed huic vitio medicinam fecit Tiraquellus, qui digitum ad fontes intendens, unde quaeque hausta essent, indicavit.

Cf. VOSSIIUS de Historicis Latin. L. III. cap. VIII. p. 608 sq.

FABRICII Bibl. med. et inf. Latin. T. I. p. 160 sq.

CLEMENT Bibl. cur. T. I. p. 177 sq.

JANI GRUTERI Lampas five Fax artium li- Gruterus.
beralium h. e. Thesaurus criticus etc. (*Francos.*
1602-1623. VII Voll. in 8 mai.) etiam multa huc
pertinentia continet.

MARCI ZUERII BOXHORNII Quaestiones Boxhorn.
Romanae, quibus sacri et profani ritus, eorum-
que causae et origines, plurima etiam antiquitatis
monumenta eruuntur et explicantur. Accedunt
PLUTARCHI Quaestiones Romanae, Graeco-
Latinae, cum Boxhornii commentario. *Lugd. Bat.*
1637. 4.

FORTUNII LICETI (*Medici, Philologi et Ar-* Licetus.
chaetologi mox *Genuensis*, mox *Patavini* † 1656) de
Quaestis per Epistolas a claris Viris responsa. *Bo-*
noniae 1640-1650. VII Vol. in 4. Maxima pars
est medici et physici argumenti, antiquarii mi-
nima.

Eiusdem Miscellanea erudita, decerpta ex eius
Libris de Quaestis per Epistolas; in *Gaudentii Ro-*
berti Miscell. Ital. T. II. p. 169 sqq.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

I

PETRI

Servius. PETRI SERVII (*Medici et Philologi Romani* † 1648) *Juveniles Ferae*, quae continent Antiquitatum Romanarum Miscellanea. *Avenione* 1638. 8. Secunda editio castigatio. *Romae* 1640. 8; et in *Gaud. Roberti* Miscell. Ital. T. II. p. 1-96.

Laurentius. JOSEPHI LAURENTII (*Historici, Philologi et Archaeologi Lucensis saeculi superioris*) Polymathiae, sive variae antiquae eruditionis Libri II, in quibus ritus antiqui Roman. sacrificiorum, nuptiarum, comitiorum, conviviorum, fori, theatri, militiae, triumphi, funeris etc. eruuntur. *Vicentiae* 1631. 4. Altera editio auctior, saepe et correctior, *Lugduni* 1666. fol. — Locis communes sunt, qui varia continent sine ordine disposita, pleraque tamen, quae ad ritus et antiquitates Rom. pertinent, Laurentius hinc inde ex recentioribus maxime congeffit, saepe absque iudicio. Auctoris tamen consilium laudat *Morhofius* in *Polyhist.* L. I. cap. 21.

Zabarella. JACOBI ZABARELLA, (*Patavini, Credatii et Imperii Comititis, Historici, Genealogici et Archaeologici scriptoris saeculi superioris*) *Gli Arronzii, ovvero de' marmi antichi, dove con la vita di Lucio Arronzio Stella, e di Marco Arronzio Aquila, Padovani, si dà notizia delle antichità, riti, monete, medaglie, magistrati, e sacerdotii di Roma, di Padova, dell' Italia e dell' Imperio Romano.* Padova 1655. 4.

Ptolemaeus. FRANCISCI PTOLEMAEI *Vetustalia*, seu *Vetustatis admiranda.* *Romae* 1664. 8. Cum figg. — Describit auctor, caeterum nobis plane ignotus, varios antiquos ritus et monimenta, adiectis studiose locis ex veteribus auctoribus, qui eadem attigerunt.

Merula. PAULI MERULAE, *ICti, dum viveret, in Academia Lugd. Batavorum Historiarum Professoris, et Ordinum*

Ordinum Hollandiae Frisaniae borealis. Historiographi († 1607) Opera varia posthuma, iuxta autographum edita. *Lugd. Bat.* 1684. 4. — Sunt quatuor dissertationes diligenter compositae, quarum duae spectant ad sacra, de sacrificiis et sacerdotibus, duo itidem ad profana, de legibus comitiisque Romanorum, subiuncto brevi de praemiis, quae militiam eorum sequebantur, commentario. Alii quidem eadem argumenta tractarunt, tamen Merulae manet sua laus in colligendis corrigendisque testimoniis veterum, potissimum ubi de sacerdotibus Rom. agit. Nemo fere ante eum legum verba tam accurate recitavit, nec usum earum moribus temporum recentiorum applicuit. Quamvis porro Gruchius in comitiarum historia palmam praeripuit Merulae, hic tamen, quae diffuse ille pertractavit, in compendium redegit.

Cf. *Acta Erud.* a. 1685 p. 28 sqq.

TOBIAE GUTBERLETHI, *ICti et Praefecti* Gutberleth. *bibliothecae Franequeranae* († 1703) *Opuscula. Franequae* 1704. 8. — Complectitur hoc volumen libellum de Saliis sacerdotibus, dissertationem philologicam de Deorum Cabirorum mysteriis, et explicationem duarum inscriptionum.

Cf. *Acta Erud.* a. 1705. p. 534 sqq.

Dissertations historiques sur divers sujets d'Antiquité et autres matières, qui la concernent. à Paris 1706. 12. Diff. hist.

GISBERTI CUPERI et OTTONIS SPERLING. Cuper et Sperling.
● II *Dissertationes sive Epistolae mutuae de variis rebus et quaestionibus, quae pertinent ad Antiquitates Graecas et Romanas; nunc primum ex MSS. editae ex Museo Jo. Grammii; in Poleni Supplemento Thesauri Antiqq. Graec. et Rom. T. IV. p. 1-303.*

Neue Acer-
ra philol.

Neue Acerra philologica, oder gründliche Nachrichten aus der Theologie und den Römischen und Griechischen Antiquitäten. I-XII Stück. Halae Magdeb. 1715-1723. II Voll. in 8. Cum figg. aen.

Scarfo. JOH. CHRYSOSTOMI SCARFO *Lettera nella quale vengono espressi colle figure in rame e dilucidati, colle annotazioni varii antichi monumenti. In Venezia 1739. 4.* Plures quae insunt huc volumini epistolae, supra a nobis singulae excitatae sunt.

Mueßter. THEOPHILI LUDOLPHI MUENTERI, *Scholae Hannoveranae Correctoris (postea Rectoris scholae Osterodunae † 1764) Parerga historico-philologica. Gottingae 1749. 8 mai.* — Primum parergon agit de Herculaneo, secundum de puerorum apud veteres Germanos educatione, tertium de Petalismo, quartum de ara Lugdunensi, quintum habet epistolam Cardinalis Quirini de Herculaneo, sextum de musa, a poetis implorari quondam solita.

Schoettgen. CHRISTIANI SCHOETTGEN *Commentatio, sistens antiquitatum Romanarum quaedam apud Rabbinos vestigia. Dresdae 1751. 4.*

Richter. ZACHARIAE RICHTERI, *Lipfensis, Epistola gratulatoria, qua, antiquitatum Romanarum perfectam scientiam sine litteris Graecis esse non posse, ostendit. Lipfiae s. a. (post a. 1750, ut videtur).*

CAPVT XV.

SCRIPTORES DE ANTIQUITATIBUS ROMANORUM SACRIS.

SECTIO I.

Scriptores generales.

Discours de la Religion des anciens Romains, escript par Noble Seigneur GUILLAUME DU du Choul. CHOUL, Conseiller du Roy, et Bailly de montaignes du Dauphiné, et illustré d'un grand nombre de Medailles, et de plusieurs belles figures retirées des Marbres antiques, qui se trouvent à Rome, et par nostre Gaul. à Lyon 1556, fol. *ibid.* 1567. 4. Huic et sequentibus editionibus adiungitur eiusdem auctoris tractatus des Bains et antiques exersitations Grecques et Romaines, qui prima vice prodierat Lugd. 1555. fol. Reliquas editiones, una cum versionibus, recensuimus Vol. III. P. II. p. 301 sq.

BURCARDI GÖTTHELFII STRUVII Anti-Struve, quitatum Romanarum Syntagma, sive de ritibus sacris Systema absolutius, adiecta Bibliotheca, figuris aeneis, et indicibus necessariis. Jenae 1701. 4. *ibid.* 1707. 4. — Bibliotheca, quam titulus innuit, habet duas partes, generalem, de scriptoribus, qui de antiquitatibus Romanorum in unum egerunt: specialem de scriptoribus, qui ad deorum Romanorum fabulas vel historiam faciunt. Opus ipsum duodecim absolvitur capitibus, quorum primum de diis Romanorum, secundum de sacrorum caerimoniis, de precibus Rom. tertium, quartum de variis precationum generibus, quintum de votis Romanorum, sextum de impetrato,

scientia augurali, haruspicum disciplina, oraculis, prodigiis, sortibus et sacris magicis, septimum de iuramentis Rom. de Kalendario Rom. et dierum diversitate octavum, nonum de feriis et decimum de sacrificiis, undecimum de templis, et duodecimum denique de sacerdotiis eorundem praecipit. Ordine satis accurato utitur Struvius, neque veterum tantum auctorum testimoniis, sed numis etiam selectioribus aliisque antiquitatis nritur monumentis, quorum nonnulla aeri incisa, arte quidem valde rudi, conspiciuntur.

Cf. Acta Erud. a. 1701. p. 350-360.

v. Bynkers-
hoek.

CORNELII VAN BYNKERSHOEK Opusculum de cultu religionis peregrinae apud veteres Romanos; inter eiusd. Opuscula varii argumenti. (Lugd. Bat. 1719. 4) p. 233-297. — Duabus dissertationibus absolvitur hoc thema, antea non passim obvium. Prima ostendit, cultum religionis semper pertinuisse ad curam legum et Iureconsultorum Romanorum. Ipsas etiam leges Romanorum cavisse, ne quid novae vel peregrinae religionis admitteretur, quod remp. turbaret. Cuius rei duplex argumentum insigne exhibet auctor in famoso SCto Marciano s. Postumiano contra Bacchanalia, et in Edicto Diocletiani atque Maximiani contra Manichaeos. In utraque campum ingressus est amplissimum exserendi copias ditissimi ingenii ad erudiendos sensus pridem sepultos in scriptura perantiqua. Id quod agit in dissertatione altera, cui praemittitur disquisitio, quid senserint Romani de peregrinis religionibus, et an earum causa coire licuerit? Odium religionis non peraeque olim omnes gentes auctor dicit infecisse, ut nunc infecerit. Ex Aegypto fuisse originem mali, eamque facete depictam Juvenali. Hoc odium

odium inde deportasse Judaeos in Syriam; illis enim *adversus omnes alios hostile odium*, apud Tacitum. Christianos, partim a Judaeis ortos, etiam hic sibi nimium indulgisse contra dissentientes. Persas olim, Graecos, Romanos huius mali fere immunes fuisse. Romulum forte prima illa et rigidissima aetate peregrinos deos repulisse: postea reip. rationem postulasse, ut civitate donarentur. Nec tamen eandem semper Romanis fuisse mentem. Maecenatem enim suadere Augusto apud Dionem, arcenda esse peregrina sacra, cum quibus etiam peregrinae leges adsciscantur, unde coitiones nascentur et tumultus. Vicissim didicisse Romanos, proscribi etiam homines, si extera sacra proscriberentur, quorum zelo illi ducuntur.

Cf. Acta Erud. a. 1720. p. 474-478. Addantur CHRISTFRIDI WAECHTLERI observationes in hoc Bynckershoekii opusculum *ibid.* Supplement. T. VII. p. 397-405.

CONYERS MIDDLETON'S *Letter from Ro-* Middleton.
me, shewing an exact conformity between Popery and
Paganisme, or the Religion of the present Romans
derived from that of their Heathen Ancestors. The
third Edition, with Additions. London 1733. 4. —
Dum auctor in eo est, ut ritus hodiernorum Romanorum s. Pontificiorum cum religiosi ritibus veterum Romanorum comparet, multos horum docte illustrat. Eiusdem fere argumenti est dissertatio sequens:

GEORGII CHRISTOPHORI HAMBERGERI Hamberger.
(Praefide J. M. Gesnero) Rituum, quos Romana ecclesia a maioribus suis gentilibus in sua sacra transtulit, enarratio. *Gottingae 1751. 4. —* Contra Warburtonum in primis statuitur, eo tempore, quo Christiani ritus gentilium religiosos varios
I 4_ adscive-

adsciverint, utique gentiles multos superstites fuisset, qui cum publice tum privatim cultum religionis suae profiterentur. Christianos supersticiosos gentilium Romanorum opiniones fovisse seu admisisse, ut eo gentilibus religionem suam gratam redderent, doctissime demonstratur. Tunc auctor comparisonem festorum Romanorum veterum et Pontificiorum instituere aggreditur; nam ad finem eandem non perduxit.

Walch.

CHRISTIANI GUIL. FRANC. WALCHII

Commentatio de persecutionum Christianorum Romanorum causis non solum politicis, sed etiam religiosis: in *Novis Commentariis Societ. Gotting.* T. II. inter Commentt. hist. p. 3 - 39. Ad quaestionem solvendam, numne Romanorum in tolerandis religionibus disciplina limites habuerit, nec ne, auctor harum rerum peritissimus, veterum testimonia de Romanorum animo adversus alias religiones, de eorum hac de re sententiis et legibus diligenter collegit, sine respectu ad id, quod ad Christianos solum spectavit. Quibus omnibus sagacissime inter se collatis atque examinatis, ratio sat probabilis elucet, quam Romani secuti fuerint in dijudicandis, fovendis vel proscribendis aliorum religionibus.

de Burigny.

De Burigny Mémoire sur le respect que les Romains avoient pour la religion; dans lequel on examine jusqu'à quel degré de licence la tolérance étoit portée à Rome; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XXXIV. p. 110 - 125. — Loca quidem veterum scriptorum collecta hic invenies, sed sine iudicii subacti usu.

SECTION

SECTIO II.

Scriptores de Romanorum diis.

Praeter scriptores, qui de idololatria et historia deorum in universum, ideoque etiam de Romanorum diis eorumque cultu egerunt, inter quos GERARDUS JACOBUS VOSSIUS et ANTONIUS VAN DALE, cum Mythographis antiquis et recentioribus, eminent, consulendi sunt frequentes:

FABIANI TOERNERI Diff. de religione Romana. *Upsal.* 1713. 8. Toerner.

ERHARDI PFAUZII Exercitatio historico-philologica de diis Romanorum tutelaribus. *Lips.* 1663. 4. Pfauz.

JOH. GEORGII LEBRECHT WILKII de diis nuptialibus veterum Romanorum Dissertatio. *Dresdae* 1745. 4. Wilke.

ADAMI DAN. RICHTERI de Conso Romano Commentatio. *Annaberg.* 1749. fol. Richter.

Epistola de Dio Fidio Romano, et vinea aurea templi Hierosolymitani; in *Nouvelles de la Republ. des Lettres* a. 1685. Aug. p. 833-849. Epistola etc.

CLAUDII GROS DE BOZE *Dissertation sur le culte, que les anciens ont rendu à la déesse Santé; on y joint les Medailles et quelques autres monumens antiques qui ont rapport à cette matière.* à Paris 1705. 8. Latine in (*Woltereck*) *Electis rei numar.* p. 23-41. — De Graecorum etiam huius deae cultu agitur.

Cf. *Acta Erud.* a. 1706. p. 153-156.

CHRISTI. WEIDLINGII Progr. de Dea Sa-
lutis. Leucopetrae 1714. fol. Weidling.

Musgrave. GUILIELMI MUSGRAVE, G. F. & Collegio Oxoniensi, Dissertatio de Dea Salute, in qua illius symbola, templa, statuæ, numi, inscriptiones, exhibentur, illustrantur. Oxonii 1716. 4.

Cf. Actor. Erud. Suppl. T. VII. p. 34 sq.

Goldner. GEORGII LUD. GOLDNERI Diss. de Romanorum Dea Salutis, Salutisque augurio. Geras 1738. fol.

Moreau de Mautour. PHILIBERTI BERNHARDI MOREAU DE MAUTOUR *Dissertation sur le Dieu Bonus Eventus, et sur les Médailles qui concernent son culte; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. II. p. 418-443.*

Balhorn. LUDOVICI GUILIELMI BALHORN Progr. de bono eventu, veterum deo. Hannoveræ 1765. 4. — Exemplis nonnullis aucta sunt ea, quæ Francogallus modo nominatus de hoc Romanorum numine differuit.

Merlin. P. MERLIN *Dissertation de la Déesse Flora; in Mém. de Trevoux. a. 1735. Nov. p. 2205-2231.*

de Foncemagne. STEPHANI LAUREAULT DE FONCEMAGNE *de la déesse Laverne; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. V. p. 50-62.*

Moreau de Mautour. PHILIB. BERNHARDUS MOREAU DE MAUTOUR *de la Peur et de la Paleur, divinités représentées sur les Médailles Romaines; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. IX. p. 9-15.*

Diene-mann. GOTTH. JOH. LUDOVICI DIENEMANN Progr. de Pace, eiusque apud Romanos præcipue signis. Islebiæ 1746. 4.

Fischer. JOH. FRIDERICI FISCHERI (*Professoris Lipsienfis*) Commentatio de ara Pacis. Lipsiæ 1749. 4. Cum numis aeri incis.

De dea Pace in numis v. *Second Mémoire sur les Médailles de restitution par M. LE BEAU; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. XXI. p. 369 sqq.*

ULRICI

ULRICI OBRECHT Diff. de sacris *Termini*. Obrecht.
Argent. 1674. 4; et in *eiusd.* Differtt. acad. p.
406 sqq.

CLAUDIUS GROS DE BOZE du *Dieu Terme*, de Boze.
et de son culte chez les Romains; in *Mém. de l'Acad.*
des Inscr. T. I. p. 50-59.

ADAMI GRENZII, *Diatoni ad aed. S. Crucis* Grenz.
Dresdae, Diff. qua Deum *Terminum* motum suo
loco restituit, et simul numum Des. Erasmi Rote-
rodami illustrat et vindicat. *Dresdae ac Lipsiae*
1752. 4. — Erasmi sigillum ac symbolum, Deus
scilicet *Terminus*, et Cedo nulli, occasionem au-
ctori praebet de origine quoque et causa cultus,
Deo *Termino* exhibiti, atque de figura huius Dei,
nonnulla differendi. Et cum idem statuisset, huic
Deo non semper solam vel simplicem aram posi-
tam, sed etiam passim figuram, hunc deum refe-
rentem, eidem impositam fuisse, auctor disserta-
tionis sequentis contrarium affirmat.

BERNHARDI FRID. RUDOLPHI LAUHN, Lauhn.
J. U. D. Diatriba de ara et nummo Dei *Termini*.
Lips. 1753. 4.

PETRUS ZORNIUS de templo *fortunas* Zorn.

GEORGII PHIL. OLEARII Diff. de *Fortuna* Olearius.
populi Romani. *Lips.* 1713. 4.

JOH. HENRICI A SEELEN Progr. de *Fortu.* a. Seelen.
na Milichia ad Plutarchi quaestiones Rom. *Lubecae*
1748. 4.

JOH. GOTTL. BIEDERMANN de *Fortuna* Bieder-
Primigenia; in *eiusdem* Otii litter. P. I. p. mann.
223 sqq.

CAROLI FRID. WALCHII Commentatio de Walch.
Fortuna Reduc. Jenae 1751. 4.

J. E. JABLONSKI Spicilegii animadversio- Jablonski.
num de cultu virtutum sacro apud gentes profa-
nas specimen, quo de *Fide* Dea eiusque sacris in
primis

primis differitur. *Francof. ad Viadr. 1752. 8.* —
Dionysii Halicarnassensis narratio de instituto Nu-
mae regis, Fidem tanquam deam colendi, docte
illustratur, simulque agitur de eiusdem deae tem-
plis, imaginibus, sacerdotibus, sacrificiis.

Schulz. JOH. HENR. SCHULZII *Diff. de Dea Victoria*
Halae 1741. 4.

Hoffmann. CAROLI FRID. HOFFMANNI *Diff. de ara*
Victoriae, imperatoribus Christianis odiosa. Viteb.
1760. 4.

Geißler. JOANNIS GOTTFR. GEISSELER *Diff. de Dea*
Concordia, ex monumentis veterum illustrata. *Lips.*
1750. 4. Cum II tabb. aen. — Agitur doctissi-
me eleganterque de Concordiae cultu, cur nempe
inter Deos relata fuerit, de eius signis, templis,
sacrificiis, votis, festis diebus, sacerdotibus, et
cognominibus, quae et viri et foeminae ab ea
sumserunt. Simul monumenta huc spectantia il-
lustrantur.

Eiusdem Recensio numorum Thesauri Friede-
riciani, in quibus *Concordia* laudatur. *Partes III.*
Gothae 1768-1769. 4.

Eiusdem Progr. *Concordia* in argento
1780. 4.

Wernsdorf. JOH. CHRISTIANI WERNSDORF Progr.
Bona mens a veteribus consecrata. *Helmstadii*
1755. 4.

de la
Chausse. MICH. ANGELI CAUSEI DE LA CHAUSSE
Diff. de Mutini simulacris; in *eiusd.* Museo Ro-
man. p. 121 sqq. et in *Gravii Thes. Antiqq. Rom.*
T. XII. p. 974 sqq.

Consulendi etiam sunt nonnulli e scriptoribus,
proxima sectione enumerandis.

SECTIO

SECTIO III.

Scriptores de templis, aris et locis sanctis.

Praeter scriptores generales, V. C. RUDOLPHUM HOSPINIANUM de templis, PERIZONIUM de templis antiquorum, PETERUM BERTHALDUM de aris etc. et praeter eos, qui descriptiones veteris urbis Romae dedere, mox capite sequenti recensendos, huc pertinent sequentes.

JOH. FRANCISCI SIMON *Dissertation des Simon. Temples de l'ancienne Rome; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 199-204.*

THOMAE WAGNERI (Praef. *Fried. Menzio*) Wagner. *Diff. de consecratione templorum Romanorum. Lips. 1729. 4.*

JOH. BAPTISTAE BELLI *Cattaris Salyi, e Bellus. Societate Jesu, Diatribae duae: prima de partibus templi auguralis, altera etc. Tolosae 1637. 8. (Editio rara). Prima ista diatriba exstat etiam in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 542-590.*

JOSEPHI CASTALIONIS *Opusculum de Pa-Castalio. cis Templo, unde columna exempta in Exquillum est translata. Romae 1614. 4; et in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. IV. p. 1843 sqq.*

JOH. SEBASTIANI MITTERNACHT *Pacis Mitternacht. Templum et Simulacrum mythologicae enodatum. Gerae 1649. 4.*

JOH. GOTTL. BIEDERMANNI *Templorum Biedermann. Concordiae et Pacis delineatio. Freiberg. 1748. 8.*

PHILIPPI VENUTI *Dissertazione sopra il tem-Venuti. pio di Giano; in Dissertazioni dell' Acad. Etrusca di Cortona. T. IV. p. 93 sqq.*

JACOBI HENR. BORNII *Dissertatio de tem-Born. plo Fortunae primigeniae. Lipsiae 1729. 4.*

JOH.

Moerlin. JOH. GOTTFRIIDI MOERLIN *Commentatio de templo et vico Fortunae hulusce diei. Altenburgi 1742. fol.*

Wagner. THOMAE WAGNERI *Diff. de aris in curiis et pro tribunali apud Romanos positis. Lips. 1732. 4.*

Toerner. FABIANI TOERNERI *Diff. de ara Consi subterranea. Upsal. 1721. 8.*

Boehmer. GEORGII LUDOVICI BOEHMERI *de aris pro salute Imperatorum in itu et reditu exstructis Dissertatio. Gotting. 1740. 4; et in eiusdem Electis iuris civilis (ibid. 1768. 4) p. 1 sqq. — Consuetudo Romanorum, Imperatoribus e bello seu provinciis redeuntibus aras vovendi, ara quadam, in honorem M. Aurelii Antonini Dunelmi in Anglia posita, illustratur.*

Puteanus. ERYCII PUTEANI *de iureiurando antiquorum Schediasma, in quo de Puteali Libonis; in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 885 - 900.*

Crell. CHRISTOPHORI LUDOVICI CRELLII *Puteal Libonis ex antiquitate erutum. Vitebergae 1729. 4; et in Fasciculo III Dissertationum atque Programmatum Crellianorum a Holzhauero collectorum. Halae 1775. 4.*

Pagenstecher. HEINRICI THEODORI PAGENSTECHERI *Oratio de Puteali Libonis; cum eiusd. edit. Libri IV Pomponii ad Sabinum. Lemgov. 1733. 4.*

Conradi. FRANCISCI CAROLI CONRADI *Schediasma de Puteali Scribonii Libonis; in eiusd. Parergis (Helmst. 1738. 8) Lib. III. p. 323 - 349.*

Hommel. C. F. HOMMEL *in Prolusione de forma tribunalis et maiestate Praetoris (Lips. 1763. 4) § X etiam de puteali egit.*

SECTIO

SECTIO IV.

Scriptores de sacerdotibus et personis sacris.

L. FENESTELLA (s. potius **ANDREAS DOMINICUS FLOCCUS**, *Florentinus, Pontifici Eugenio IV ab epistolis* † 1452) de sacerdotibus et magistratibus Romanorum Libri II, additamentis ex *Joh. Camertis Concordantibus Historiarum* depromptis. *Parisis* 1530. 8. *Colon.* 1627. 12. Et in *Joh. Godescalci Clausingii iure publico Romanorum* (*Lemgov.* 1726. 8) T. I. p. 1 sqq. Hoc opus ab aliis etiam tributum est *Poggio Florentino, Pomponio Laeto* et aliis: sed Flocco auctori MSS. Codicum fide illos restituit *Aegidius Witsius*, et sub eius nomine vulgavit *Antwerpiae* 1561. 8; unde saepius Flocci nomen praeferens recusum est, ut *Antwerpiae* 1609. 8, et in *Petri Scriverii Republica Romana*, atque in *Phil. Caroli Antiquitatibus Romanis. Italicae a Francisco Sansovino*, Venet. 1547. 8. — Nimis severum censorem, teste Vossio, agit Thomas Demsterus paralipomenis in Rosini L. III. cap. 11, ubi ait, opusculum Flocci esse aeternis tenebris suo iudicio damnandum. Nam pro saeculo, quo ille vixit, est libellus bonus. Atque utinam nunc quoque deteriores nulli prodirent libri!

Cf. **VOSSIIUS** de Hist. Lat. I. cap. 19. p. 100sq. L. III. cap. 7. p. 581.

FABRICII Bibl. med. et inf. Lat. T. II. p. 506 sqq.

POMPONII LAETI Opuscula de Romanorum magistratibus, de sacerdotibus, iuris peritis, legibus, antiquitatibus urbis; Epistolae aliquot familiares; *L. Fenestellae* opuscula de Romanorum magistratibus et sacerdotibus. S. I. et a 4. Eadem opuscu-
Pomp. Laet. rus.

opuscula, cum praemisso *eiusdem* compendio historiae Romanae. *Argentor.* 1510. 4. *Romae* 1515. 4. *Basil.* 1523. 8. *ibid.* 1555. 1561. 1583. 8. *Parif.* 1560. 4. *Colon.* 1607. 12. *ibid.* 1609. 8. Hodie fere nullius usus.

Raph. Volaterranus.

RAPHAELIS (MAPHAEI) VOLATERRANI de magistratibus et sacerdotiis Romanorum commentarius (ex Comment. urbanorum Libro XXIX); in *Petri Scriverii* Republ. Rom. p. 179 sq. et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. 945 sqq. Et hoc opusculum, ut omnia huius scriptoris, mediocrem spirant eruditionem.

Bebel.

HENRICI BEBELII Tractatus de magistratibus et sacerdotiis Romanorum; inter *eius* Opuscula (*Argent.* 1513. 4) p. 119 sqq. et in *A. H. de Sallengre* Thes. T. III. p. 1101 sqq. *Eiusdem* farinae libellus.

Panvinus.

ONUPHRIUS PANVINIUS de sacerdotiis Romanorum; in *eius* opere de civitate Rom. cap. I-145.

Gutheries
f.
Guthierres.

JACOBI GUTHERII (*ICti, Philologi et Archaeologi Parisiensis* † 1638) de veteri iure Pontificio Libri IV. *Parifis* 1612. 4; et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 1-224. — Erudite in hoc libro enodantur, quae ad pontificum veterum Rom. curam, officium et dignitatem, templorum constitutiones et differentias, sacrorum atque sacrificiorum ritus et caerimonias faciunt: licet eundem non plane sine naevis esse ipse Graevius l. c. ostenderit. Guthesium enim fuisse, ait, virum diffusae lectionis, sed qui nonnunquam non satis, quae legerat, concoxerat, nec satis, antequam quae excerpserat et observaverat, chartis mandaret, expenderat. Norisius quoque in *Cenotaphiis Pisanis* varia notat atro lapillo.

PAULI

PAULI MERULAE Tractatus de sacerdotibus Merula.
Romanorum; in *eiusd.* Opp. posthum. p. 1 sqq.
Cf. supra capitis XIV. sect. II.

HENRICI HORCHII (*Theol. fanatici Hassiaci* Morch,
† 1729) Sacerdotium Romanum, una cum eius
sacrificio etc. *Amstelod.* 1690. 8. — *Fabricius*
quidem in Bibliogr. antiq. p. 648 hunc librum in-
ter scriptores de sacerdotibus veterum Romano-
rum retulit: sed agit ille potius de sacerdotio Ro-
mano-Catholico.

CHRISTIANI ERNESTI MUSIGK Diff. de Musigk,
sacerdotibus veterum Romanorum. *Witteberg.*
1695. 4.

GOTTL. SAMUEL TREUERI Diff. de sacer- Treuer.
dotibus Romanis in genere consideratis. *Lips.*
1703. 4.

M. ANTONII FERRATII Epistola de sacer- Ferratius,
dotiis; inter *eiusd.* Epistolas (*Venet.* 1738. 4) p.
88 sqq.

JOH. CASIMIRI HAPFACHII Commentatio Happach.
de calumnia religiosa et theologia civili veterum,
praesertim Romanorum; cum praefatione JOH.
MATTH. GESNERI. *Coburgi* 1749. 4. — Ar-
ctum apud Romanos veteres vinculum inter reli-
gionem et constitutionem civitatis civilem docte
describitur, singulisque postea capitibus agitur de
sacerdotibus, qui iidem publicam gesserunt perso-
nam, de ministris sacrorum privatis, de Ponti-
ficum collegio et Pontifice Maximo, et de Augu-
rum collegio. Alia huc pertinentia omisit auctor.

JOH. ANDREAE BOSII Exercitatio de Pon- Bosius.
tifice maximo Romae veteris. *Jenae* 1656. 4; et
in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 225-
268; et cum *eiusd.* *Bosii* Introductione in notitiam
Bibl. hist. Vol. IV. P. II. K scrip-

scriptorum ecclesiasticorum (*Jenae* 1723. 8) p. 219 sqq. — Opusculum eruditissimum, in quo, quidquid ad hanc materiam spectat, illustratur, pontificis maximi dignitas et iura describuntur et efferuntur, multae inscriptiones saepe obscurae emendantur, modo restituuntur, et explicantur accuratissime. Quum etiam *Jacobus Gothofredus* sub ficto primum nomine *Jacobi Pacidii* in Epistola ad *Andream Rivetum* de *interdicta Christianorum cum gentilibus communione*, de Pontificatu quoque maximo tractasset quaestionem, num Christiani Imperatores eum aliquando gesserint, idque plane denegaret; *Bosius* et rationibus motus et testimoniis veterum probatissimis, *Gothofredi* rationes, quas ex silentio scriptorum ecclesiasticorum et inscriptionibus quibusdam perperam explicatis, potissimum desumpsit, constantissime refellit, et pontificatum maximum Christianorum etiam Imperatorum firmiter adstruit. Prodiit *Gothofredi* epistola primum *Genevae* 1645. 8; inde cum eius opusculis iuridico-historico-politicis *ibid.* 1654. 4.

de la
Chausse. MICH. ANGELI CAUSEI DE LA CHAUSSE de insignibus Pontificis maximi, Flaminis dialis, Auguris, et instrumentis sacrificantium; cum figg. In *eiusd.* Museo Rom. (*Romae* 1690. fol.) p. 73 sq. et in *Grævii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 313-323.

van Dale. ANTONII VAN DALE Diff. de Pontifice maximo, Vicario Pontificis, Rege sacrorum et Archontibus; in *eiusd.* Dissertt. IX, antiquitatibus illustrandis inservientibus (*Amstelod.* 1702. 4) Diff. II. — Primum auctor probat, summum sacerdotem non semper notare Pontificem maximum, sed praecipuum inter sacerdotes cuiuslibet collegii. Inde inquit in sententiam *Baronii*, qui *Julianum Imp.* per *Taurobolium* factum fuisse Pontificem max.

max. dicit. Pergit deinde ad stolam pontificalem, quam a Gratiano Imp. reiectam dicit, non ipsum Pontificis max. titulum, quo ipsum usum fuisse, ex inscriptionibus probat, et quidem ut hoc titulo denotaret summum in Christianorum ecclesias regimen; quemadmodum et postea latius confirmat, Pontificatum max. Christianorum eiusdem naturae ac potestatis fuisse circa Christianismum ac Pontificatum Caesarum gentilium circa religionem eorum: post divisionem vero Imperii Episcopos Rom. titulum et munia Pontificis Max. sibi adrogasse. Porro de Rege sacrorum s. Sacrificulo primo dicit, eum Pontificis max. fuisse vicarium, et uxorem eius Reginam sacrorum dictam etc.

MICHAEL GEDDES in *Several Tracts against Geddes. Popery* (Lond. 1715. 8) p. 53 sqq. comparationem Pontificis M. veteris cum Papa Romano instituit. Cf. *Acta Erud.* a. 1716. p. 246 sqq.

FABIANI TOERNERI *Diff. de Pontifice Romano.* Upsal. 1719. 4. Toerneri

Scriptores de Pontificatu maximo Imperatorum Romanorum supra cap. XI. sect. IV excitavimus.

JOH. FRIDERICI GRUNERI (Praef. *Joh. Gruner. Conrado Schwarzio*) *Disp. philologica de Flaminibus.* Coburgi 1742. 4.

JOH. CHRISTOPH. IRMISCH *Prolusio de Irmisch. Flaminis Dialis cum Flaminica nuptiis.* Dresdae 1745. 4.

JOH. GODOFREDI BERNHOLDI *Diff. anti-Bernhold. quaria de Flamine Diali eiusque coniuge Flaminica.* Altorphii 1746. 4. — Disquiritur, quid sint flamines, et unde dicti, quo tempore et a quo instituti fuerint, praesertim vero, quaenam fuerit

K 2

dignitas,

dignitas, praerogativae et leges flaminis dialis.
Addita sunt nonnulla de Flaminica.

- Kirch-
maier. GEORGII CASP. KIRCHMAJERI Diff. de
Auguribus Romanorum. *Witteb.* 1669. 4.
- Gutberleth. TOBIAE GUTBERLETHI de Saliis, Martis
sacerdotibus apud Romanos, Liber singularis.
Cum figg. Inter eius Opuscula p. 1 sqq et in *Po-
leni* Supplem. Thes. Antiqq. T. V, p. 685 sqq. —
Doctissime exponitur de Saliorum nomine, origi-
ne, diversis generibus, vestitu, armis s. ancilibus,
carminibus et coenis.
- Crell. CHRISTO. LUD. CRELLII Diff. de Saliaribus
carminibus. *Viteberg.* 1732. 4.
- Reich. NICOLAI REICH Diff. de Saliis. *Havniae*
1737. 4.
- Müller. JOH. JAC. MUELLERI Diff. de iure feciali
(et Fecialibus). *Jenae* 1693. 4.
- Lagerloef. PETRI LAGERLOEF Diff. de Fecialibus Ro-
manis. *Upsal.* 1698. 4.
- Arrhenius. LAURENTII ARRHENII Diff. de Fecialibus
Romanis. *Upsal.* 1728. 4.
- Ritter. JOH. DAN. RITTERI Diff. de Fecialibus po-
puli Romani. *Lips.* 1732. 4.
- Hoier. JOH. WANDALINI HOIERI Diff. de Fecia-
libus Romanis. *Hafniae* 1732. 4.
- Conradi. FRANC. CAROLI CONRADI Diff. de Fecia-
libus et iure feciali. *Helmstad.* 1741. 4.
- Stuff. (JUSTI CHRISTIANI STUSS) *Gedanken von
den Fecialen des alten Roms. Mit Herrn Hofrath
Gefners Vorrede.* Göttingen und Leipz. 1757. 8.
Et, consentiente auctore, cum Joh. Mich. Heinzii
versione Theotisca librorum Ciceronis de legibus
(*Deffaviae et Lips.* 1783. 8) p. 163–228. — Au-
ctor potissimum causas politicas, ob quas Romani
sacerdotes huius generis habuerint, docte et acute
exponit, facialesque minime de bellorum iustitia
vel

vel iniustitia iudicare potuisset, sed solummodo solennia belli indicendi curasse.

JUSTI LIPSII de Vesta et Vestalibus Syn- Lipsius.
tagma; in eius Opp. T. III. p. 597 sqq. et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 619-655.

AUGUSTINI NADAL *Histoire des Vestales*; in Nadal.
Mém. de l'Acad. des Inscr. T. IV. p. 161-226.

Postea haec historia auctior et emendatior prodit sic inscripta: *Histoire des Vestales, avec un Traité du Luxe des Dames Romaines, par M. l'Abbé NADAL, de l'Acad. des Belles Lettres.* à Paris 1725. 12 mai. — Quatuor capitibus absolvitur haec elaboratio. Primum in origines Vestalium inquit, in cuius limite auctor multa de commodis, quae ex religionis sacrorumque cultu ad rerum. florem et incrementa redundant, praefatur. Hinc ipsas Vestales a Numa rege primum lectas Romaeque introductas esse evincit, eorum confutata opinione, qui Romulo illud vindicant. Fusius postea differit de igne sacro, cuius in Vestae altaribus conservandi negotium Vestalibus demandatum erat, ubi fere apud omnes gentes hunc morem obtinuisse observat. Ritus, quo Vestali lectae capilli abscedebantur, explicat, libertatisque concessae, honorem hoc ipso indicatum fuisse interpretatur. C. II praerogativas muneri Vestalium tributas eruit auctor. Tertio de supplicio Vestalium copiose agit, quod eo periculosioris aleae erat, quo magis illarum castitatem leges circumscribebant. Quarto capite ostenditur, quomodo sensim Vestalium auctoritas imminuta fuerit et sub Theodosio M. penitus expiraverit.

Cf. Acta Erud. a. 1729. p. 320 sqq.

JOH. CONSTANT. GELLII *Commentatio de* Gellius.
virginibus Vestalibus, instrumentorum pacis, foe-

K 3

derum,

derum, testamentorum aliorumque tractatum
solemnium custodibus. *Dresdae* 1735. fol.

Müller. DANIELIS TRAUGOTT MUELLER *Diff. de dignitate Vestalium. Chemnicii* 1737. 4.

Eisenhart. JOH. FRIDERICI EISENHART *Diff. de Vestalibus et iure Vestali apud Romanos. Helmstad.* 1752. 4; et in *eiusd. Opusculis (Halae* 1771. 4) Nr. 7.

de Fontanelle. JOH. CASPARI DE FONTANELLE *Essai sur le feu sacré et les Vestales. à Paris* 1768 8.

Dupuy. LUDOVICI DUPUY *Mémoire sur la manière dont les Anciens rallumoient le feu sacré, lorsqu'il étoit éteint; in Mém. de l'Acad. des Inscriptt. T. XXXV. p. 395-412.*

SECTIO V.

Scriptores de Festis, Sacrificiis, Votis, Devotionibus, Auguriis, Jureiurando, variisque ritibus sacris Romanorum.

A. *Scriptores de Festis Romanorum.*

Hospinianus. RUDOLPHI HOSPINIANI (*Theologi Calviniani et Archaeologi Turicensis* † 1626) de origine, progressu et cerimoniis festorum dierum, Judaeorum, Graecorum, Romanorum, et Turcarum Libri III. *Tiguri* 1592. fol. *) *ibid.* 1611. fol. Editio tertia, aucta et locupletata. *Genovae* 1675. fol.

Dresserus. DRESSERI liber Vol. I. P. II. p. 168 a nobis laudatus.

Morestellus. PETRI MORESTELLI (*Theologi Francogallici*) *Alypius, five de priscorum Romanorum feriis* liber.

*) Haec editio nos supra (Vol. I. P. II. p. 168), ubi de Hebraeorum festis scripsimus, laetit: contra de Genovensi 1669, quam ibidem laudavimus, nunc dubitamus.

liber. *Lugduni* 1605. 4; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VIII.* p. 789-816. — Sunt Dialogi XXI breves, non indocti quidem, sed non sufficientes.

MATTHAEI AEGYPTII Senatusconsulti de Aegyptius. Bacchanalibus — explicatio, de qua nos Vol. III. P. II. p. 271 sq. retulimus, praecipue huc pertinet. Nos hic monemus, eandem explicationem quoque insertam esse Novo Thesauo Antiqq. Rom. et Graec. *Poleni T. I.* p. 735 sqq. Ibidem in Bibl. nostra p. 271 lin. 8 scribendum 1730.

JOH. FRANC. SIMON *de l'origine des Saturnales* Simon. *les; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. III.* p. 52-56.

GEORGII THEOPHILI BOERNERI Disser- Boerner. tatio de Saturnalibus. *Lips.* 1751. 4.

GEORGII CHRISTIANI MATERNI DE CI- ^{Materni de Ciano.} LANO Progr. de Saturnalium origine et celebrandi ritu apud Romanos. *Altonaviae* 1759. 4.

ANDREAE SENFTLEBII Nuces Saturnalitiae. *Senftleb. Lips.* 1641. 8.

Dissertation sur les Vulpinales, fête des Romains; Diss. etc. in Continuat. des Mém. de Litterat. de M. de Sallengre T. XI. p. 463-471.

JOH. FRID. STUEBELII de vulpium com- Stuebel. bustione, festo Romanorum anniversario, Programmata. *Annaeberg.* 1739. fol.

ONUPHRII PANVINII, *Veronensis, Bratris* Panvinius. *Eremitae Augustiniani*, de Ludis secularibus Liber; *Venet.* 1557. fol. *Heidelbergae* 1588. fol. Separatim *Basil.* 1558. fol. In *Gaudentii Roberti Miscell. Ital. T. I.* p. 241 sqq. et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. IX.* p. 1059-1094.

Rycquius. JUSTI RYCQUII Syntagma de anno saeculari, iubilaeo et annis solemnibus diversarum nationum. *Antwerp*. 1625. 8.

Taffin. PETRI TAFFINI, *Audomarenfis*, S. I. († 1650) de veterum Romanorum anno saeculari, eiusque potissimum per ludos saeculares celebritate eorumque chronologia, liber in duas partes distributus. Opus historicum, chronicum et criticum. *Tornaci Flandrorum* 1641. 4; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. VIII. p. 467-640. In hoc libro, in memoriam societatis Jesuiticae, quae tunc temporis primum saeculum exegerat, auctor non solum annum saecularem, qui erat apud Romanos, ex historia atque chronologia accurate deducit, sed et omnia in ludis saecularibus exhiberi solita solemnia sacra, pompam aliaque festiva dilucide declarat.

Schott. ANDREAE SCHOTTI Electa de ludis festisque Romanorum diebus, cum scholiis *Petri Ciacconii*; saepe cum *Rosini* Antiquitatibus Romanis, de quibus supra, edita.

Rainssant. PETRI RAINSSANT *Dissertation sur douze Medailles des Jeux seculaires de l'Empereur Domitien*, supra quidem Cap. XI. Sect. III inter scriptores de Domitiano commemorata: sed quae huc spectant, hoc loco indicanda sunt. Primus nempe fuit Rainssantius, qui ludos saeculares ope numismatum illustraret. Tametsi vero ipsi hanc ad rem varia variorum, Augusti inquam, Domitiani, Severi item ac Philippi numismata in promptu essent: cum tamen dissertationem tantum, non iustum volumen concinnare ipso esset propositum, idcirco solos Domitiani numos, de ludis saecularibus agentes, enucleandos sibi sumsit, maxime quod eos a nemine adhuc explicatos existimaret. Fundamenti vero loco substernit Zosimi histo-

historiam, praecipuas istorum ludorum caerimonias continentem; cuius proinde etiam librum II, ubi nempe hoc argumentum tractat, aut eiusdem potius fragmentum, integrum Gallico idiomate operi subiectum voluit. Dissertationi ipsi praemittit pauca de origine et intervallis ludorum saecularium. Ipsum ludorum initium ab instituta solenni supplicatione fuisse factum docet, cui non sacerdotes tantum omnium ordinum, sed et senatus aliique magistratus, populus denique albis vestibus indutus, floribus redimitus palmasque manibus gestans adstiterint; hymnos praeterea per plateas cantatos, deorumque statuas superbis impositae lectis in transitu adoratas fuisse. Supplicationem hanc insecutum trium noctium pervigillum, vacatumque in templis fuisse precibus et sacrificiis. Die tertiam noctem sequente, tanquam ultimo horum ludorum, choros duos, alterum puerorum, puellarum alterum, e melioribus Romae familiis, quique omnes patrimi matrimique essent, cecinisse hymnum, hanc in rem compositum; cuius modi inter odas Horatii exstat, Augusti aevo recitatus. Quae omnia ex numis egregie illustrantur et quasi ob oculos ponuntur. Ex iisdem conjicit, eodem die tertio Salios etiam saltare more solenni solitos fuisse. Festo finito, ait, munera a Imperatore data administris caerimoniarum, et ab his deinceps eorum partem in populum distributam fuisse, tanquam rem sacram, reliquo sibi servato. Denique probat, memoriam horum solennium monumentis publicis inscribi ac marmori insculpi solitam fuisse, tametsi huius rei vestigia vix alibi, quam in numis, reperiantur.

Ludos saeculares, et illos quidem, qui post Christum natum, praecipue duobus Philippis Imperato-

peratoribus, habiti fuerunt, enumerat et illustrat
 Ciampini. JOANNES CIAMPINUS in libro, supra, ubi
 scriptores de Philippo Arabe Imp. recensentur,
 laudato.

Turretini. JOH. ALPHONSI TURRETINI de ludis sae-
 cularibus (Romanorum) academicae quaestiones.
Genevae 1701. 4; et cum eiusdem Orationibus.
Amst. 1707. 4.

de Bruin. FLORENTII DE BRUIN *Eeuwospelen der oude*
Romeynen. Amsterd. 1703. 8. Ita liber, caeterum
 nobis ignotus, laudatur in *Fabricii Bibliogr. anti-*
quar. p. 442.

Hardouin. HARDUINUS, LEIBNITIUS alique super nu-
 Leibnitz. mis Gratiani Imp. cum epigraphe: GLORIA NO-
 VI SAECULI, disputantes, atque in capite de
 scriptoribus rerum Byzant. recensendi, multa
 quoque de ludis saecularibus tradunt.

Bouffac. SIMONUS BOUSSAC *D. Theol. Parisinus*, in
 Noctibus theologicis (*Lutet. Paris.* 1698. 8) disser-
 tatione decima agit de anno saeculari.

Galland. ANTONII GALLANDI Refutatio explicatio-
 nis numorum, in quibus notati sunt ludi saecu-
 lares. *Franc.* 1708. 4.

Gesner. JOH. MATTHIAE GESNERI Commentatio
 de annis ludisque saecularibus veterum Romano-
 rum. *Vindobonae* 1717. 4.

Eiusdem Diff. de opinatis saecularium ludorum
 notis in numis Romanarum Gentium. *Göttingae*
 1745. 4.

Ayrmann. CHRISTO. FRIDERICI AYRMANNI Diff.
 de ludis Romanorum saecularibus. *Viteberg.*
 1717. 4.

Schwarz. CHRIST. GOTTL. SCHWARZII Exercitatio
 de tempore ludorum saecularium sub Philippis
 Augustis celebratorum. (*Altorfii*) 1723. 4.

JOH. ANDR. MICH. NAGELTI Disputatio de Nagel.
ludis secularibus veterum Romanorum, in Ger-
mara Babylonica commemoratis. *Altorf.* 1743. 4.

JOH. BENIAMINI SCHMIDTII Commentatio Schmidt.
de ludis saecularibus Romanorum; in *Actis Jubi-*
lasi secundi Gymnasii Gedanensis. 1758.

JOH. HENRICI STUSS Commentationes II Stuss.
de Natalitiis Imperatorum Romanorum. *Gothae*
1738. 4.

Eiusdem Commentatio de Imperatorum Ro-
manorum Quinquennialibus, Decennialibus etc.
ibid. 1739. 4.

Eiusdem Commentatio de Natalitiis Deorum
atque Templorum apud veteres Romanos. *ibid.*
eod. 4.

Eiusdem Commentatio de Natalitiis Urbium.
ibid. 1740. 4.

JOH. GERARDI WAGNERI *Helmstädtensis*, Wagner.
de ritibus primae anni diei solennibus inter priscos
Romanos Liber, ex quo plerorumque Calendis
Januarii nostra aetate solennium rituum origo ac
ratio elucescit. *Brunsvig.* 1727. 8. Est opuscu-
lum iuvenile.

JOH. PET. VON LUDEWIG *Anmerkung von* v. Ludewig.
der Brunnensfeyer oder Fest der Römer, und Teut-
schen; in eiusd. gelehrten *Anzeigen.* P. II. p. 249 sq.

B. Scriptores de sacrificiis Romanorum.

Sequentes, qui de sacrificiis veterum populo-
rum in genere exposuerunt, Romana maxime
illustrant.

LILII GREGORII GYRALDI de sacrificiis Gyraldus.
Syntagma; in eiusd. *Opp. (Lugd. Bat.* 1696. fol.)
T. I. p. 471 sqq.

JOH.

Stuck. JOH. GUIL. STUCKII (*Theologi, Historici et Philologi Turicensis* † 1607) Sacrorum sacrificiorumque gentilium descriptio. *Tiguri* 1598. fol. *ibid.* 1679. fol. et inter opera iunctim recusa *Lugd. Bat.* 1695. fol. T. II. — Multa quidem Stuckius proponit haud proletaria: tamen eius descriptio nec perfecta est, nec satis ordinata.

Saubert. JOH. SAUBERTI (*D. et Prof. Theol. modo Helmstadiensis, modo Altorfensi* † 1688) de sacrificiis veterum Collectanea historico-philologica et Miscella critica. *Jenae* 1659. 8. Editio secunda, cui accessit *eiusdem* de sacerdotibus et sacris Hebraeorum personis Commentarius. Recensuit, emendavit, praefatione et notis auxit *Thom. Crenius*. *Lugd. Bat.* 1699. 8. Cum figg. — Collectanea iuvenilia, quibus et multa aliena sunt immixta. Crenius in notis subiectis testimonia auctorum veterum minus accurate aut falso laudata emendat, et recte dicta pronunciataque confirmat magis, adductisque scriptorum sententiis corroborat.

Merula. PAULI MERULAE de sacrificiis Romanorum Tractatus; in *eiusd.* Opp. posthumis (*Lugd. Bat.* 1684. 4) p. I sqq. — Merula meliore ordine sua digessit, quam Saubertus.

Anonymus. ANONYMI Dissertatio de sacrificiis Romanorum, subiuncta editioni Venetae compendii Canteliani de Romana republica; de qua v. supra cap. XIV. sect. I.

Bellmann. JOH. ARNDII BELLMANNI Diff. de ritu sacrificandi Romanorum. *Upsal.* 1703. 4. — Sacrificia Romanorum cum Hebraicis conferuntur.

Spon. JACOBI SPON *Dissertation des Sacrifices et autres actes des freres Arvales*; in eius *Recherches cur. d'Antiqu.* (Lyon 1683. 4) p. 75-86.

JOH.

JOH. HERMANSSON Diff. de Ambarvalibus <sup>Hermanf-
son.</sup> sacris. *Upsal.* 1727. 8.

JOH. PAULI REINHARDI Diff. de sacrificiis ^{Reinhard,} et sodalibus Arvalibus. *Erlangae* 1744. 4.

JOH. BAPT. THIAUDIERE DE BOISSY *Dis-* ^{de Boissy.} *sertation des Expiations chez les anciens Grecs et Ro-* mains; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. L. p. 41-47.

BARNABAS BRISSONIUS de supplicationi- ^{Brissonus.} bus veterum Romanorum; in *eiusd.* Libro secundo de formulis solennibus Populi Romani.

LUDOVICI CHRISTO. BLOSSII de suppli- ^{Bloss.} cationibus Romanorum Programma. *Numburg.* 1709. 4.

JUSTINIANI THOELDEN *Commentatio de* ^{Thoelden.} sacris Romanorum gentilitiis. *Lips.* 1742. 4.

THOMAE STEGERI *Disputatio historico-phl-* ^{Steger.} *ologica de praecipuis veterum Romanorum lotio-* nibus. *Lips.* 1649. 4.

*C. Scriptores de votis et devotionibus
Romanorum.*

JACOBI PHILIPPI TOMASINI, *Episcopi* ^{Tomasini.} *Aemoniensis*, Dilucidatio manus aeneae Cecropii votum referentis post *Laur. Pignorii* *Mens. Ifiac.* (*Amstelod.* 1669. 4) p. 33 sqq. et in *Gronovii* *Thef.* *Antiqq. Graec.* T. X. p. 657 sqq.

Eiusdem de donariis et tabellis votivis liber singularis. *Utini* 1639. 4. *Patavii* 1654. 4; et in *Graevii* *Thef. Antiqq. Rom.* T. XII. p. 735-884.— In hoc libro, praeter generalia, ipsae votorum species, pro variis hominum necessitatibus et differentiis, utpote nubentium, aegrotantium, navigantium, agricolarum, magistratuum et similibus, et quae singulorum vota atque donaria fuerint, egregie illustrantur.

HENRI-

- Noris.** HENRICI NORISII *Dissertatio de votis decennialibus. Romae* 1684. 4; in *A. H. de Sallengre Thes. nov. Antiqq. Rom. T. I. p. 459* sqq. et in *Norisii Opp. (Veronae 1729. fol.) T. II. p. 1176* sqq. — Hæc dissertatione doctissima varii errores chronologici in historia alias recepti ex ipsa votorum, sub Imperatoribus, constitutione emendantur.
- Schuetz.** CHRISTOPH. SCHUETZII *de votis veterum Dissertatio. Lips.* 1665. 4.
- Nadal.** AUGUSTINI NADAL *Dissertation sur les vœux et sur les offrandes des Anciens; in eius Oeuvres mêlées (à Paris 1738. 8) T. I. p. 168-195.*
- Moerlin.** JOH. GOTTFRIDI MOERLINI *Commentatio de ritu suscipiendi et nuncupandi vota. Altenburg.* 1740. fol.
Eiusdem *Commentatio de ritu signandi et solvendi et nuncupandi vota. ibid.* 1741. fol.
- Gori.** ANTONII FRANC. GORII *Manus Panthea dextra ex aere, Mercurio ceterisque salutaribus Diis voto sacra, commentariolo illustrata. Florentias* 1744. fol.
- Weidling.** CHRISTI. WEIDLINGII *de votis nuncupatis pro salute principis Programma. Leucopetr.* 1714. fol.
- Moller.** SAM. MOLLERI *de Romanorum votis pro salute principis Programma. Freibergae* 1734. fol.
- Goldner.** GEORGII LUD. GOLDNERI *de votis peregrinantium causa susceptis Programma. Gerae* 1722. fol.
- Couture et Boivin.** COUTURE et BOIVIN senioris *Eclaircissement sur le Ver sacrum, ou Printemps sacré des Anciens; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. III. p. 86-89.*
- Beronius.** MAGNI BERONII *Diff. de vere sacro apud veteres Romanos. Upsal.* 1734. 8. — Ver sacrum erat votum, quo Romani, magnis periculis adducti,

adducti, diis immolanda vovebant pecora quaecunque illo anno a Kalendis Martiis ad Kalendas Maias nascerentur.

HENRICI AUGUSTI FRANK Progr. de vere Frank. sacro. *Erfordiae* 1779. 4.

JOH. FRANCISCI SIMON *Dissertation des Simon. Devouemens des Romains pour la patrie; in Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. IV. p. 264-280.

CHRISTI. SCHOETTGENII *Diff. de Devo-* Schoettgen. *tionibus veterum Romanorum. Stargard.* 1720. 4.

JOH. PETRI MILLERI *Disp. de Devotioni-* Miller. *bus veterum in bellis. Lips.* 1730. 4.

COUTURE *des Cérémonies de Religion, pour les Couture: quelles on a eu recours à la Diffature, c'est à dire, du Clou sacré, et des Feries Romaines; in Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. VI. p. 190-207.

Lettre de Mr. BERBIS DE MAILLY sur le Clou, de Mailly. que le paiens attachoient solennellement dans leurs temples; in Mercure de France a. 1728. Mart. p. 479-486; et in Variétés historiques, phys. et littér. (à Paris 1752. 8) p. 373 sqq.

D. Scriptores de Auguriis, Auspiciis et Ancilibus Romanorum.

Conferantur hoc loco etiam scriptores nonnulli, supra sectione IV de sacerdotibus laudati.

AUGUSTINI NIPHI, *Medici et Philosophi* Niphus. *Suessani* († 1546) de Auguriis Libri II. Cum capitum indice. His adiecimus Ori Apollinis Niliaci de hieroglyphicis notis libros II, a Bernardino Vincentio latinitate donatos. *Basileae* 1534. 4. Idem

Idem libri de Auguriis, nec non de diebus criticis liber I. *Marpurgi* 1614. 4. Et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 324-359. — Agitur non modo de Romanorum, verum etiam de aliorum populorum auguriis; et quidem libro priore ipsae veterum opiniones de auguriis, et quibus auguriorum superstitio constiterit, explicatur: posteriore omnia haec reprobantur et ipsa veterum fundamenta refelluntur.

Bulenger. JUL. CAES. BULENGERUS de Auguriis et Auspiciis; in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. V. p. 405-442.

da Longiano. FAUSTI DA LONGIANO *Trattato degli Auguri e delle Superstitioni degli Antichi.* Amsterd. 1641. 12.

Eschenbach. ANDR. CHRISTIANI ESCHENBACH Diff. de Auguriis veterum. *Altdorf.* 1692. 4; et in *eiusd.* Dissertt. acad. p. 551-596. — Auguriorum origo, vetustas et progressus, finis, varia genera, augurum collegium et caerimoniae, apud Romanos potissimum, demonstrantur.

Bullich. DITHMARI BULLICHII Diff. de Romanorum Auguriis. *Hafniae* 1696. 4.

Morin. HENRICI MORINI *Dissertation des Augures;* in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. I. p. 291-302.

Zorn. PETRI ZORNII Diff. de salutis augurio apud Romanos. *Ploenae* 1720. 4.

Hermanfson. JOH. HERMANSSON Diff. de collegio Augurum apud Romanos. *Upsal.* 1730. 8.

Kaalund. JOH. W. KAALUND Diff. de divinandi arte apud Romanos. *Havniae* 1733. 4.

Blasche. JOH. CHRISTIANI BLASCHE Epistola gratulatoria — qua Auguratum Romanum ad reipublicae procuracionem pertinuisse ostendit. *Jenae* 1747. 4.

ALDI MANUTII *Dissertatiuncula de Auspiciis* Manutius.
(ex eius *Quaestitis per epistolas deprompta*); in *A. H. de Sallengre Thes. nov. Antiqq. Rom. T. I. p. 306* sqq.

CHRISTI, FUNCCII *Commentatio de Auspiciis* Funccius.
Freibergae 1653. 4.

JOH. JACOBI MASCÓVII *Disp. de iure auspicii apud Romanos*, *Lipsi.* 1721. 4.

JOH. DAN. SCHÖEPLINI *Diff. de auspiciis Romanorum*, *Argent.* 1731. 4; et in eiusd. *Commentatt. hist. et crit. p. 145-170.* — Agit auctor de auspiciis in genere, de avibus auguralibus in genere et in specie, atque de auguriis.

JOH. PHIL. CASSEL *Diff. antiquaria de faustis Romanorum omine ex sue Albana, eiusque apud posteros in numis et statuis memoria*. *Magdeb.* 1749. 4.

Critische Untersuchung, ob die finstern Auspicia bey denen Römern allemal gut gewesen? in Arbeiten einer vereinigten Gesellschaft in der Ober-Lausitz (Leipz. u. Lauban 1750. 8) T. II. p. 14-24. *Quaestio negatur.* Crit. Untersuchung etc.

JOH. DAN. RAMI de *Ancilibus Romanorum* Ramus. *Exercitatio philologica. Hafniae* 1706. 4.

JOH. ANDREAE BADENI *Differt. de secretis, quibusdam Imperii (Romani) pignoribus (potissimum Ancilibus)*. *Viteb.* 1739. 4.

E. Scriptores de iureiurando et variis ritibus sacris Romanorum.

ERYCI PUTEANI de *iureiurando antiquorum* Puteanus. *Schediasma. Mediolani* 1606. 8; et in *Gravii Bibl. hist. Vol. IV. P. II.* L. Thes.

Thef. Antiqq. Rom. T. V. p. 885-900. — Agitur de iureiurando antiquorum iudicum in specie, quod cum ad Libonis puteal præstari dicebatur, idem quid sit, explicatur.

Hansen. JOH. BAPTISTAE HANSENII de iureiurando veterum Liber. *Tolosæ* 1614. 4; et in *Grævii* Thef. T. V. p. 797-868. — In ipsos iurandi ritus atque antiquitates auctor erudite inquirit.

Treliarius. STEPHANI TRELIERII de iureiurando liber in *Grævii* Thef. T. V. p. 869-884. — Hic auctor iuramenta, prout iure Romano obtinent, considerat.

Nicolai. JOH. NICOLAI Diatriba de iuramentis Hebraeorum, Graecorum, Romanorum aliorumque populorum. *Francos.* 1700. 12.

Schele. RATBODI HERMANNI SCHELII Dissertatio de sacramentis; in *Grævii* Thef. Antiqq. Rom. T. X. p. 1167-1181.

de Bassenn. THEODORI REGNERI DE BASSENN de iureiurando veterum, in primis Romanorum, liber singularis. *Trajecti ad Rhem.* 1728. 8. — Octo absolvitur capitibus, quorum primum orditur a verborum explicatione, et synonyma iurandi partim absolvit, partim vindicat. Caput II exhibet definitionem iurisiurandi, eiusque singulas partes illustrat. Deinde auctor res, per quas præsertim Romani præter Deos iurare soliti, recenset. Postea discrimen inter iusiurandum, preces, postulationes, devotiones, execrationes, constituit, finemque iurisiurandi explicat. Pergit capite III ad species iurisiurandi, corporalis nempe et incorporalis, ut ICI loqui amant. Capite IV aggreditur divisionem iurisiurandi in publicum et privatum. Observat, Romanos publice et privatim

vatum promiscue iurasse, ad aram maxime Herculis in foro boario. Explicat, quid sit, *praeire verba iurjurandi*, item *praeiunctum sequi*? quid *concupere*? aliasque eiusmodi formulas. Sigillatim tractat de diversis iurjurandi publici speciebus, ut de iurjur. Candidatorum, cum ordinario et consueto, tum extraordinario, Consulum designatorum aliorumque magistratuum honorem ineuntem. Porro explicat iurjur. eorum, qui sacris initiarentur, praecipue de sacris non vulgandis, porro tutorum et curatorum, advocatorum, item populi, quo leges sanciret, patrum patratorum et fecialium, populi nomine iurantium. Iurjurando publico ulterius accensetur, quod de calumnia iurabant accusatores, iurjurandum de domis et muneribus, nec datis, nec dandis, nec promissis; eutratio iudicium; testium iurjurandum; maritorum; civium; bona sua in censum deferentium etc. Caput V dicavit auctor iurjurando publico militari, cuius duplicem animadvertit usum, principalem in auctorandis militibus, adiuvantem in promovenda disciplina militari. Subnectitur appendix capitis IV et V de iuratis excusationibus eorum, qui consulatum reliquave munera publica deprecari vellent, item augurum ad coenam novi auguris non venientium, ut qui iustum militiae impedimentum allegarent. Caput VI exponit iurjurandi privati multiplices species; VII, affectus iurjurandi; VIII, poenas periurii. Insertae sunt passim digressiones doctae. Licet caeterum auctor pauca dixerit, quae non dicta sint aliis, gratissimum tamen officium fecit etiam colligendo, quae dispersa apud singulos requirenda erant.

Cf. Acta Erud. a. 1720. p. 55. 63.

- Funccius.** JOH. NICOLAI FUNCCII Diff. de veterum Romanorum per filium Dei iurandi consuetudine; in *Ikenii Symbol. litter.* T. III. P. IV. p. 639-675.
- * * *
- Blanchard.** ELIAE BLANCHARD *Dissertation des ceremonies observées par les Romains à la fondation des villes; in Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. III. p. 56-62.
- Cocceius.** HENRICI COCCII Diff. de evocatione sacrorum; in *eiusd. Exercitatt. curios.* V. I. p. 364 sq. Vol. II. p. 986 sqq.
- Berger.** JOH. GUILIELMI BERGERI Diff. de evocatione Deorum ex oppidis obsessis. *Vitemb.* 1711. 4.
- Lichtenhan.** DAV. LICHTENHANI Diff. de religione gentilium, in primis Romanorum, in peste. *Schneebergae* 1681. 4.
- Ellrod.** JOH. DAV. ELLROD Exercitatio acad. de pulvinaribus sacris veterum Romanorum. *Attorf.* 1736. 4.
- Hermanfson.** JOH. HERMANSSON Dissert. de supplicationibus et lectisterniis Romanorum. *Upsal.* 1717. 8.
- Schumann.** CHRISTI. ERDMANNI SCHUMANNI Commentatio de lectisterniis Romanorum in S. Codice frustra quaesitis. *Lips.* 1739. 4.
- Wagner.** THOMAE WAGNERI (Praef. *Frid. Menzio*) Diff. de consecratione templorum Romanorum. *Lips.* 1729. 4.
- Lichtner.** JOH. CHRISTOPH. LICHTNERI Historia apotheoseos gentilitiae s. de ritibus consecrationis apud Ethnicos, Romanos praesertim, usurpatis. *Lips.* 1653. 4.

Scripto-

Scriptores de consecrationibus Imperatorum Romanorum supra Cap. XI. Sect. IV. recensuimus.

*

*

*

CHRISTI. GOTTL. SCHWARZII Exercitatio academica de destinatione sacrorum secundum antiquum ius Romanum. *Altorf.* 1726. 4. Auctior recusa *ibid.* 1729. 4.

CAROLI CHRISTI. WOOG Diff. de hereditate sacrorum privatorum apud Romanos. *Lips.* 1738. 4.

CAPVT XVI
SCRIPTORES DE URBE ROMA

SECTION I.

Descriptiones Romae veteris.

Sextus
Rufus

SEXTI RUFII Opusculum de regionibus urbis
Romae; de quo vid. supra Vol. IV. P. I.
p. 183.

P. Victor.

PUBLII VICTORIS Libellus de regionibus
urbis Romae; una cum *Pomponio Mela* ap. Al-
dum 1518. 8. Inter *Sylburgii* Scriptores Histor.
Aug. (Francof. 1588. fol.) T. II. p. 611 sqq. Au-
ctus et emendatus; in *Onuphrii Panvinii* Com-
ment. de Republ. Rom. (Francof. 1597. fol.) p.
115 sqq. Idem cum *On. Panvinii*, *Barth. Marliani*
et *Jani Jac. Boissardi* Topographia Romae,
Francof. 1627. fol. Etiam in *Graevii* Thes. An-
tiq. Rom. T. III. p. 37-52. — Hic Victor lis-
dem temporibus, quibus Sext. Rufus sub Valenti-
niano et Valente Imp. vixisse creditur, qui et
ipse, meliore tamen fato, quam Rufus, librum
brevem sive indicem regionum urbis Romae
composuit. Eadem propemodum ratione, qua
Rufus, usus est. Multa tamen sunt in Rufo, a
Victore omissa, multaque contra Victor enume-
rat, quae Rufus praeteriit. Hic unus libellus est,
cuius potissimum ope omnes, qui haecenus de
urbis Romae antiquitate scripserunt, mirum in
modum sublevati sunt.

Mirabil.
Romae.

Mirabilia Romae, vel mirabilia urbis Ro-
mae. — His vel similibus inscriptionibus olim
varii libelli, saepissime typis excusi, sermone
Latino

Latino, Theotisco, Italo, aliisque, modo brevius modo copiosius, conditi sunt. Quisnam primus horum *mirabilium* auctor fuerit, quandoque vixerit, haecenus certo definiri haud potuit: eum tamen saeculo circiter XIII vixisse, vulgaris est opinio. Nomina quidem virorum doctorum in editionum nonnullarum epigraphis conspiciuntur, v. c. *Antonini Ponti, Petri Martyris Felini* caet. Sed nemo ex his pro vero et primario auctore, quippe qui aevo antiquiore vixerit, haberi potest. Hi enim fere inter eos referendi sunt, qui libellum istum emendaverint, auxerint vel mutilaverint, vel in alia Idioma transulerint, vel solummodo denuo in lucem ediderint. Distinguantur tamen hodie, ante et praeter seriores, tres huius operis diversi libelli. *Primus* quidem brevissimus, raro octo folia typis impressa excedens, semper titulo *Mirabilia Romae* vel *Mirabilia Romae urbis* insignitur. Cuius editiones tres, figillatim excusae, pro certo statuuntur. Prima prodit *Tarvisi* 1475, novem folia in 4 continens, inscripta: *Mirabilia Romae*. Secunda cum epigraphe: *Mirabilia Rome* sex habet folia in 8, sine loco et anno: ex Leonis vero X, Pont. Romani, insignibus, quibus titulus ornatur, tempus impressionis quodammodo deduci potest. Tertia sine proprio titulo statim ab initio primae paginae habet haec verba: *Mirabilia Rome urbis*, atque octo folia in 8 complet. Prodit eadem quoque sine indicio loci et anni: eam vero *Romae* per Stephanum Plank a. 1492. excusam fuisse, verosimillimum est. Hic igitur, quem diximus, primus libellus, nonnulla Romae memorabilia certis sub titulis dispersita, brevissime exponit, v. c. muros, portas infra urbem, trans Tiberim etc. et in fine, de Octaviano Imperatore. Passim fabulae aniles sunt admixtae.

Hocce opusculum nusquam civitate Theotisca redditum videtur. Idem variis in rebus a *secundo*, Latine quoque scripto, discrepat. Editio Romana summae raritatis, nec Lairio, nec Audifredo nota, titulo prorsus carens, in fine habet haec verba: *Impressum Rome per Magistrū Stephanū Planuck de Patavia. Anno MCCCCXCII. die ultima Mensis Octobris. Sedente Alexandro Maximo Pont. VI. Anno eius Primo.* Prima eius pagina incipit brevi contentorum indice, his quidem verbis: *In isto opusculo dicitur quomodo Romulus et Remus nati sunt et educati etc.* In pagina averſa est tabula ligno incisa, Capitolium repraesentans, atque dextra parte foeminam coronatam (Rheam forte) ante templum genua flectens, sinistra vero inferius lupam cum duobus infantibus. In superiore parte primae paginae alia est tabula lignea, habens tria signa: medium est insigne Pontificis Romani, dextrum sistit aquilam Romanam, sinistrum scutum, in quo litterae: S. P. Q. R. Quae subsequitur opusculum ipsum inde ab urbe Romae condita usque ad Constantinum M. In parte folii decimi quarti averſa apparet S. Veronicæ linteum cum capite Christi. Sequitur folio decimo quinto *oratio de sancta Veronica* versibus concepta. Quae in pagina folii decimi sexti prima finita incipiunt indulgentiae ecclesiarum Romanarum hoc indice: *Incipiunt indulgentie septem ecclesiarum principalium urbis Romae.* Septem hae ecclesiae et post easdem reliquae consignatae sunt foliis XXXIV. *Stationes* sic dictae cum indice typothetae ante tradito reliqua duo folia cum dimidio constituunt. Pagina ultima est vacua. Priorum octo ecclesiarum patroni vel sancti ligno incisi conspiciuntur. Integrum opusculum comprehendit LV folia. Ex hac descriptione patet, idem differre a superiore, adeo-

adeoque epigraphen: *Mirabilia Romae* eidem minime convenire: quod nihilo minus contendere voluit *Christianus Guil. Scheiderus* in Commentatione historico-litteraria de antiquo libello: *Mirabilia Romae*, inscripto. *Jenae* 1756. 4. Volumine uno quidem compactos fuisse libellos istos, quos vir iste doctus in bibliotheca Vinariensi oculis usurpavit, sed non iisdem typis compressos, postea ab aliis demonstratum est. *Tertius* denique libellus, sermone Theotisco compositus, sine ulla ratione titulo saepius dicto insignitus fuit. Cum priore minime convenit: ratione vero argumenti atque ordinis secundo quidem similis est, at ratione expositionis ab eodem abhorret; nam quaedam brevius, uberius contra nonnulla libello Latino traduntur. *Panzerus*, cui maximam huius notitiae partem debemus, libro locoque postea laudando adeo dubitationem movet, qua incertum sit, utrum auctor libelli secundi, Latine scripti, an tertii, Theotisce elaborati, antiquitate superior et cuiusnam liber archetypum quasi alterius sit. Certe adhuc nulla exstat editio Latina, quae ratione antiquitatis certare possit cum Theotisca, cuius nunc descriptionem exhibere volumus. Titulo ista quoque carens in parte folii primi averfa habet Veronicæ linteum cum capite Christi ligno incisum. In prima pagina folii sequentis est, ut in Latino libello ante descripto, index argumenti inchoans his verbis: *Item in dem puechlein stet geschrieben wie Rome gepauet ward und vō dem erste kunig etc.* Partem averfam occupat eadem tabula lignea cum Capitolio et lupa, de qua antea. Eadem insignia subsequitur opusculum sic incipiens: *Roma civitas sc̃a Caput mundi Von anbeginne der Welt MCCCC und L iare do throia erstoret ward von dem krychischen kayser und die fürsten und hern*

suchen etc. Ipsa quae sequitur historia Romana
deducitur usque ad Constantinum M. foliaque
complet XXIV. Tum nova sequitur sectio hoc
indice: Hier her noch stet geschriben die genade und
ablas und das heytkum Bey den Syben hauptkyrchen
und allen kyrchen zu Rome vnd vil wundertzalehen
und geschiecht so zu Rome ist gescheen Vnd alle Sta-
ciones in kyrchen vber iare. Initium ipsum ita se
habet: Sanctus Silvester der schreibt in seiner Coro-
nica etc. Folio LII desinit sermo de septem eccle-
siis principalibus. Sequuntur reliquae cum statio-
nibus XXXVII foliis. In aversa parte folii ultimi
leguntur verba sequentia: Also hat das buch ayn-
und. ihs vns allen kumer wend A. In folii ultimi
pagina priore figurae iterum visuntur ligno incisae.
Duo videlicet angeli in superiore parte tenent Ve-
ronicae linteum, et sub iis tria sunt insignia, quo-
rum medium est insigne familiae Sixti IV Pontifi-
cis Romani. Ad dextram apparet scutum cum
apostoli Petri clavibus: ad sinistram, scutum cum
litteris S. P. Q. R. Ex insigni isto pontificali tem-
pore impressionis fere definiri potest. Quum enim
Sixtus IV medio anno 1471 cathedram Petri ad-
scenderit, libellum saltem anno subsequenti pro-
diisse, verosimile sit. Typi, quibus libellus im-
pressus, primam artis typographicae infantiam
proderent, ni insigne istud pontificale obstaret;
sunt enim tam rudes, sibi que invicem minime
convenientes, ut scalpti potius, quam fusi, vi-
deantur. Similimi sunt iis, qui in antiquissimis
tabulis ligneis biblicorum pauperum sic dictorum
conspiciuntur. Numeri paginarum, custodes,
signaturae et interpunctiones prorsus desunt: mini-
me vero maiusculae et minusculae litterae. Inte-
grum opusculum complectitur XCVI folia in for-
ma, quam dicunt, duodecima. — Nunc exhi-
beamus

beamus catalogum chronologicum editionum et versionum horum libellorum hucusque detectarum, quas tamen non omnes secundum tres istos libellos diversos accuratē distinguere possumus.

1. Theotisca illa, quam modo descripsimus, circa a 1471 vel 1472.

2. Latina, *Romae* 1481.

3. Latina, *Romae* per Magistrum Stephanum Planck de Patavia. A. 1489. 8.

4. Theotisca, *Norimbergae* 1491. 8.

5. Latina, *Romae* per — Planck — 1492.

6. Theotisca, *ibid.* (durch Johanne besicken vnd Sygismundu Mayr.) 1494. 8.

7. Latina, *ibid.* 1499. 8.

8. Latina, *ibid.* 1500. 8.

9. Theotisca, *ibid.* (durch magister Stephan planck vō passau in dem iar als man zalt M. CCCCC zu der zeit des pabsts alexanders des VI. in seinem achten iar) 1500. 8 min. f. 12.

10. Theotisca, *ibid.* (cum iisdem verbis in fine, exceptis ultimis, quae sic se habent: in seinem neunten iar) 1500. 8 min. f. 12.

11. Theotisca, *ibid.* (getrukt z Rom am Campo Flore. im gulde iar. M. CCCCC). 1500. 8 min. f. 12.

12. Latina hac inscriptione: Opusculum de mirabilibus nouae et veteris Romae etc. *Romae*, per Jacob. Mazochium 1510.

13. Latina, sic inscripta: Liber Romanarum indulgentiarum. *Romae* 1515.

14. Latina, *Romae* 1516. 8.

15. Theotisca (hac epigraphe: *Dir seyn die kirchen vnd der ablas zu Rom.* In fine: *Getrukt zu Rom als man zalt von crist gepurt. M. D. XVIII. jar. XX. Martii.*) 1518. 8.

16. La-

16. Latina, *Romae* 1524. 8. In huius editionis titulo tanquam editor et emendator nominatur *Antoninus Pontus*.

17. Latina (*Liber Romanarum indulgentiarum etc.*) *Romae* 1525. 8.

18. Italica (*Le cose maravigliose della città di Roma, con le Reliquie, con le Indulgentie de di in di, che sono in tutte le Chiese di essa*. Vineg. 1541. 8.

19. Latina, *Romae* 1550. 8.

20. Italica, *ibid.* 1570. 8.

21. Theotisce (*Ablaßbüchlein — für 90 Jahren zu Rom lateinisch (v. Nr. 2) und hernachmals 1491 zu Nürnberg teutsch (v. Nr. 4) ausgegangen — aufs neu gedruckt mit einer Vorrede Joh. Petreii, Superattendenzen zu Mühlhausen* 1571. 8.

22. Italica, *Mediolani* f. a.

23. Italica, *Romae* 1574. 8.

24. Theotisca f. l. 1580. 8.

25. Theotisca, cum *Calvini Brodkorb etc.* f. l. 1582. 8.

26. Theotisca, eadem ratione, *Christlingen* 1583. 8.

27. Theotisca, eadem ratione. *ibid.* 1590. 8.

28. Theotisca, eadem ratione. *ibid.* 1594. 8.

29. Italica, *Romae* 1595. 8.

30. Italica, f. l. et a. 8.

31. Belgica, *Lugd. Bat.* 1600. 8.

32. Theotisca, cum *Calvini Brodkorb, Christlingen* 1601. 8.

33. Theotisca, eadem ratione, 1608. 8.

34. Italica, hac epigraphe: *PIETRO MARTIRE FELINI Trattato delle cose maravigliose dell'alma Città di Roma, ornato de molte figure. In Roma* 1610. 8.

35. Italica, eadem ratione, *ibid.* 1615. 8.

36. Fran-

36. Francogallica, hoc titulo: *Les Merveilles et antiquitez de la Ville de Rome. Traduit d'Italien en François par J. P. à Lyon 1618. 8.*

37. Theotisca (s. potius epitome et imitatio) hac inscriptione: *Wegzeiger zu den wunderbarlichen Sachen der heiligen Stadt Rom, furnemblich zu den Siben in der ganzen Christenheit hochberumbten, aus ihren 350 Kirchen. Haltende 7 Wege etc. Rom 1618. 8.*

38. Italica, *Romae* 1621. 8.

39. Theotisca, cum *Calvini Brodkorb, Christlingen* 1622. 8.

40. Italica, *Romae* 1627. 8.

41. Theotisca, (*Wegzeiger* etc. v. Nr. 37). *Romae* 1628. 8.

42. Italica, *Romae* 1637. 8.

43. Italica, *ibid.* 1638. 8.

44. Theotisca (*Wegzeiger* etc.) *Romae* 1639. 8.

45. Theotisca (*Wegzeiger* etc.) *Romae* 1645. 8.

46. Theotisca (*Wegzeiger* etc.) *Romae* 1670. 8.

47. Italica, *Romae* 1686. 8.

48. Italica, *Venet.* 1687. 8.

49. Latina, *Romae* 1688. 8.

50. Latina, hoc titulo: *Anonymi, seculi XIII scriptoris, Liber de Mirabilibus Romae, cum notis Bern. de Montfaucon; in huius Diario Italico (Parisi. 1702. 4) p. 283-301.*

51. Latina, secundum Nr. 4 per *Godofr. Tentzel*, *Amstadii* 1722. 8. Cf. huius *Bibl.* Vol. IV. P. I. 186 fqq.

52. Latina secundum Nr. 50, hoc titulo insignita: *Duae antiquitatum Romanarum prolusiones. I. Anonymi liber de mirabilibus Romae, ex recensione Bernardi de Montfaucon. II. Viri ill. Io. Guilielmi de Berger de Romae veteris maiestate*
in

in ruinis ac vestigiis adhuc spirante. *Altdorffii*
1747. 8.

Cf. I. B. RIEDERER *Nachrichten zur Kirchen-Gelahrten- und Bücher-Geschichte* T. III. p. 394-410. T. IV. p. 123 sq.

(AM ENDE) *freymüthige Betrachtungen über alte und neue Bücher* T. I. p. 36-44.

PANZER *Annalen der ältern teutschen Litteratur* p. 43-46. 190. 213. 247 sqq. 418.

Eiusdem *Älteste Buchdrucker-Geschichte Nürnbergs* p. 122.

Panciro-
lus.

GUIDI PANCIROLI (*ICTi, Philologi et Archaeologi Patavini* † 1599) *Urbis Romae descriptio*; cum eiusdem *Notitia Dignitatum etc.* de qua alias; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. III. p. 317-322. Eadem descriptio, cum lectione duorum MStorum Codd. Bibliothecae Vaticanae recusa, in *Muratorii Thes. Inscriptt. veter.* T. IV. p. 4125 sqq. — Est brevissimus index memorabilium urbis secundum quatuordecim eius regiones.

Poggi.

POGGII, *Florentini*, de fortunae varietate urbis Romae et de ruina eiusdem descriptio; in eiusdem operibus; in *A. H. de Sallengre nov. Thes. Antiqq. Rom.* T. I. p. 502 sqq. et in *Claussingii Jure publ. Rom.* T. IV. p. 339 sqq.

Blondus.

FLAVII BLONDI de Roma triumphante libri X, et de Roma instaurata Libri III. — Posteriores libri saepe quidem cum libris de Roma triumphante prodierunt, ut ex notitia nostra, supra cap. XIV. sect. I exhibita, patet: sed hoc loco indicare sovat editionem principem, inter libros rarissimos rarissimam, in qua libri de Roma instaurata primum in lucem editi sunt, hoc quidem titulo:

Blondi Flavii Foroliviensis Roma instaurata. In fine legitur: Romae i domo Nobilis viri iohannis Philippi de

de Lignamine Messanen. S. D. N. familiaris hic liber impressus est Anno domini MCCCCLXXIII. Die vero lune quinta Mensis Decembris. Pont. Sixti III. Anno Quarto. fol. Haec editio princeps, nec Maittairio, nec Clementio, et ne Audifredo quidem, nota, summam prae se fert raritatem.

Opusculum de mirabilibus novae et veteris Urbis Romae, editum a FRANCISCO DE ALBERTINIS, Clerico Florentino, dedicatumque Julio Secundo Pont. Max. In fine leguntur haec verba: Ex urbe die III. Men. Jun. M. D. IX. in die sanctiss. et individuae Trinitatis in aedibus Rever. Card. tit. sanctae Sabinae. — Impressum Romae per Jacobum Mazochium, Romanae Academiae Bibliopolam. — Anno Salutis M. D. X. die III. Febr. in 4. — Haec igitur prima est editio, minime vero ea, quam Comes Mazzuchelli (*Scrittori d'Italia* Vol. I. P. I. p. 321) anno 1505 adscribit aliamque aliam anno 1508; nam ex verbis, modo commemoratis, elucere certe videtur, auctorem annum demum MDIX operam suam absolvisse, nisi credere velis, eundem ipsum editionem utramque curavisse. Freytagius etiam in Apparatu litter. T. I. p. 23 editionem a. 1510 principem esse statuit*). Postea liber prodiiit *ibid.* per eundem Mazochium a. 1515. 4. (Adiectus est huic editioni libellus eiusdem auctoris de laudibus civitatum Florentiae et Saonae). Porro *Basil.* apud Thomam Wolff 1519. 4. *Lugduni*, per Joh. Marion 1520. 4. Huius posterioris editionis exempla exstare dicuntur, quibus *Banoniae* urbis nomen impressum sit.

*) Quae in re iniuriam fecisse videtur Freytagio Saxius in Onomast. litter. P. III. p. 581, dum illum reprehendit, quod librum istum primum lucem a. 1508 vidisse, statuerit, quum potius Freytagius contenderit, factum hoc fuisse a. 1510.

fit. — Fundamento huic libro quoque est vetus ille libellus de mirabilibus Romae. Auctor nempe hunc, monitu Cardinalis Galeotti, correxit, a fabulis purgavit, atque auxit.

Cf. CLEMENT *Bibl. curieuse* T. I. p. 120 sq.

Fulvius. ANDREAE FULVII, *Sabini Antiquarii*, Libri V de antiquitatibus urbis Romae. *Romae* 1527: fol. *) Editio secunda emendatio. *ibid.* 1545. 8. *Italice*, hac epigraphæ: *Opera di Andrea Fulvio, dell' antichità di Roma, e degli Edifici memorabili di quella; tradotta dal Latino in lingua Toscana per Pado de Rosso, Citadino Fiorentino.* In Venezia 1543. 8. *ibid.* 1569. 8. *E con le Aggiunte di Girolamo Ferrucci, ed un Orazione delle lodi di Roma.* *ibid.* 1588. 8. — Auctor iussu Leonis X Pontificis Max. excitatus, ruinas Romae per temporis iniuriam et barbaros factas ab interitu vindicare voluit. Primo libro ineunte urbis natalem describit, quem Romulo tribuit. Inde ad moenia, ambitum, pomoerium et portas antiquae urbis procedit, secundum mutationem rerum. Pergit ad regiones urbis, quarum ab initio saltem quatuor, post factae quatuordecim, quas singulas enumerat, et quaeenam palatia vel opera publica in singulis fuerint, describit. Liber secundus montes continet, quos cum prisca ornamentis suis,

*) *Am Endius* in *Freymüth. Betracht.* p. 51 huius editionis meminit eique libros IV solum tribuit: alibi nihil de eadem reperire potuimus. Simul hoc loco notare lubet, *Servium* in *Bibl. antiqua* a. 1705. p. 282 statuere, Fulvium a. MDC septuagenarium mortuum esse, quod minime admitti potest, quum Fulvius iam a. 1513. carmen epicum de urbis Romae antiquitatibus ediderit. Nihil nos quidem certi de huius scriptoris anno emortuali scimus.

suis, templis et palatiis exponit. Libro tertio Tiberim fluvium, pontes supra illum structos, atque inter hos præcipue Sublicium et Milvium, aquæ ductus, fontem, aquam virginis dictum, et thermas varias sistit. Hinc etiam de naumachiis agit, cloacis et earum structura, vico Fusco et eius ambitu. Tum fora Romana describit, horumque conditores, Romanum potissimum forum atque eius ornamenta exponit luculentius. Liber quartus varios arcus triumphales considerat, explicans semper, qua occasione et in cuius memoriam fuerint exstructi. Hinc theatra et amphitheatra lustrat, circos, porticus, columnas etc. Pergit ad bibliothecas, ubi memorabilis locus de prima typographica apud Romanos officina occurrit (p. 314 sec. edit. alt.), ad vestibula atque atria, carcerem Tullianum, Marforii statuam, quæ hodie ante illam recumbit, hippodromum, horrea et salinas. Liber quintus demum basilicas et templa tradit, Aequimelium, Carinas, domum auream Neronis, Campum Martium, insulam Tiberinam, et Basilicas Christianorum. Succedit oratio ad Quirites de laudibus urbis, carmen in laudem populi Rom. et ecloga de expositione Romuli et Remi.

Cf. (STRUUVII) Bibliotheca antiqua. 1705. p. 281 sq.

FABRICII Bibl. med. et inf. Latin. T. II. p. 677 sq.

FREYTAGII Analecta litt. p. 355 sq.

BARTHOLOMÆI MARLIANÆ, *Patricij Marlianus. diolanenſis* († post 1560) *Topographia urbis Romæ. Romæ 1534. 8. Lugduni 1534. 8. Bernæ 1539. fol. Romæ 1543. fol. Cum figg.* (Adiecta huic editioni, a Marliano ipso auctæ, sunt alla v. c. De legionibus Romanorum; Budæus de Asie; Erasmi Adagia etc.) *Romæ 1544. fol. Basiliæ 1550. fol. Bibl. hist. Vol. IV. P. II.* M Inter

Inter septemdecim auctores variarum antiquitatum, *Lugd.* 1552. 16. Sine loco et anno. fol. Cum figg. *Parif.* 1573. fol. Cum additt. *Hieronymi Ferrarii, Romae* 1588. 8. *Francof.* 1588. fol. Cum figg. Cum Panvinio et aliis (*Francof.* 1627. fol.) de qua editione proxime. Cum notis ineditis *Fulvii Ursini*, in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. 54-202. — *Italice* ab *Hercule Barbarosa*, in Bracciano, per *Andrea Fci* 1622. 12. Cum Nardino aliisque hulus generis scriptoribus, *Romae* 1633. 8. Cum figg. *ibid.* eadem ratione 1689. Cum figg. — Marlianus antecellit scriptores superiores paulloque rudiores, ipse quidem etiam a posterioribus victus.

Descriptio etc. Descriptio brevissima priscae urbis Romae. *Venet. ap. Cominum de Tridino Montisferrati* 1544. 8.

Fauno. LUCIO FAUNO *delle Antichità della Città di Roma. Libri V.* In Venetia 1548. 8. Secunda editio hac inscriptione: *Delle Antichità della Città di Roma, raccolte e scritte da M. Lucio Fauno con somma brevità et ordine, con quanto gli Antichi ò Moderni scritti ne hanno, libri V, corretti dal medesimo autore in molti luoghi. Con Compendio di Roma antica.* In Venetia 1552. 8. *ibid.* 1558. 8. *Latine, Venet.* 1549. 8. *ibid.* 1553. 8. *ibid.* 1559. 8. et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 173 sqq. — Primo libro Faunus, Archaeologus Venetus, portas urbis cum sui tum superioris aevi, earum nominibus novis priscisque additis, describit; item vias, quae per portas exeunt. Secundus liber agit de Capitolio, de valle, quae est inter Capitolium et Palatinum; de foro Romano, quod cum hac valle coniungebatur; de Palatino; de aliis foris. Tertius de Aventino, de Testaccio, de foro olitorio, de velabro, de foro boario, de

de circo maximo, de valle, quae est inter Coelium ac Palatinum usque ad amphitheatrum Titi, de omnibus locis, quae erant usque ad portam Capenam. Quartus collem Exquilium describit; mox Viminalem, et differit de Suburra, de vico Patritio, de valle Quirinali, de alta semita, de circo Florae, hortis Sallustii, de valle Martia, de Mausoleo Augusti, de villa publica etc. Quintus liber continet expositionem Tiberis, pontium Insulae Jovis, regionis transtiberinae, omnium partium Vaticanæ, aquaeductuum, novem aquarum. Multa opusculo diligentia inest, licet passim offendas oscitantias et in laudandis testimoniis negligentiam.

Cf. THEOPHILI SINCERI *Neue Sammlung von lauter alten und raren Büchern* p. 167 sq.

CLEMENT *Bibl. curieuse* T. VIII. p. 264 sq.

GEORGII FABRICII (*Chemnicensis*, *Poetae* Fabricius. et *Archaeologi Misenensis* † 1571) Roma, sive veteris Romae cum nova collatio. *Basileae* 1550. 8. *ibid.* (hoc titulo: *G. Fabricii Roma, et Antiquitatum Libri II, ex aere, marmoribus, membranisve veteribus collecti. Accedit Itinerum Liber unus*). 1560. 8. *ibid.* 1587. 8. Cum *Ant. Thyssi* Roma illustrata, *Lugd. Bat.* 1650. 12 (ubi vero caput ultimum omissum). *Amstelod.* 1657. 12. Denuo edita cura *L. G. H. Helmstadii* 1670. 8. Et ex editione auctiore *Basileensi* (1587) in *Graevii* *Thef. Antiqq. Rom.* T. III. p. 393-468. — Fabricius, politissimus suae memoriae homo, aequalis Marliano, eoque, cum Romae versaretur, usus est familiariter. Observavit multa non protrita, ut semper iste liber fuerit viris elegantibus in deliciis.

Gamucci. BERNARDI GAMUCCI *da San Gimignano* — *Antichità della Città di Roma, raccolte sotto brevità da diversi antichi et moderni scrittori. In Venetia 1565. 4. Con nuovo ordine fedelmente descritte et rappresentate con bellissime figure, nel modo che a' tempi nostri si ritrovano, in questa seconda editione da infiniti errori emendate et corrette da Thomaso Porcacchi. In Vinegia 1569. 8. ibid. 1580. 8. ibid. 1588. 8. Cum figg. Omnes editiones rarae, prima autem rarissima.*

Contarini. LUDOVICI CONTARINI *Antichità di Roma, sito, imperadori, famiglie, statue etc. In Venetia 1575. Il Voll. in-8. In Napoli 1678. 4.*

Francini. HENRICI FRANCINI (alii FRANZINI) *Las cosas maravillosas de la Ciudad de Roma. Roma 1589. 8. Italice, Venet. 1594. 8. Rom. 1595. 8. Latine, Romae 1596. 12. — Bibliographi vulgo credunt, archetypum esse Latine sive Italice compositum, ideoque difficultatibus se impediunt; quae vitassent, si, archetypum Hispano sermone conditum esse, scivissent. Auctor erat bibliopola eruditus.*

Cf. FREYTAGII *Analect.* p. 347.

ONUPHRII PANVINII, BARTHOLOMAEI MARLIANI, PETRI (s. potius PUBLII) VICTORIS, et JANI JACOBI BOISSARDI *Topographia Romae, cum tabulis geographicis, imaginibus antiquae et novae urbis, inscriptionibus, marmoribus, aedificiis, sepulcris, et quidquid est a veneranda antiquitate, magna diligentia aeri incisis. Partes VI. Francofurti in bibliopolio Bryanno, apud Matthaeum Merianum 1627. fol. Generalis hic est titulus, omni operi praefixus, quod etiam plures aliorum tractatus continet, qui tamen a Boissardo congesti. Altera quidem haec editio*

editio est primae et secundae partis, post mortem et Boissardi et de Bry curata, cum prioris pars I et II a. 1597 prodisset, reliquae partes unica tantum vice editae: tertia quidem a. 1597, IV. a. 1598, V a. 1600, VI a. 1602. — Ipsum opus primo loco continet topographiam Romanam, a Boissardo compositam, eorum quidem in gratiam, qui antiquitatum visendarum causa Romam urbem adeunt, quo huius scripti ope singula melius possint perlustrare. Distinxit descriptionem suam in dies quatuor, quibus posse perlustrari totam urbem putat. Viatorem per Hetruriam Romam venientem, per Vaticani portam, castello Sancti Angeli conterminam, ducit. Ab ista opera Romanorum et antiquitatis rudera, templa, statuas, arcus triumphales, portas, palatia, et quae alia magnifica, perlustrare incipit, usque ad portam Ostiensem, in qua primum diem claudit. Secundum diem ab Aelio ponsae incipit, et quae intermedia considerat ad Colisaeum usque. Tertium diem a Tibertina platea incipit atque ad templum Pacis desinit. Quartum a Tiberi ad Quirinalem collem usque extendit, et sic omnem descriptionem urbis concludit. Brevis quidem est libellus, qui non quidem operum descriptionem copiosam continet, sed tantum situm et ordinem, licet, uti fieri solet, multa interim fuerint immutata.*) Subsequuntur in parte prima aliorum topographiae,

M 3

et

*) Haec Boissardi descriptio *Theatrisce* quoque exstat, hoc quidem titulo: *Topographia urbis Romae, oder Beschreibung der Stadt Rom; mit allen in Kupfer gestochenen Antiquitäten, so in und ausserhalb der Stadt Rom gefunden und in vier Tagen besehen werden können. In lateinischer Sprache beschrieben durch Joh. Jac. Boissard und ins Teutsche übersetzt von Dietr. de Bry. Frankfurt. 1681. fol.*

et quidem *Panvinii* descriptio quatuordecim regionum urbis, ex Sexto Rufo, Publio Victore aliisque collecta, et huius Victoris libellus ipse. Secunda pars *Marliani* topographiam complectitur, licet alio ordine, ac in editionibus superioribus, exhibeatur. *Theodorus de Bry* figuras addidit urbis, XIV tabulis comprehensas, secundum totidem regiones ab Augusto Imp. factas, brevi ubique adiecta descriptione. Addita est uberior urbis imago. Subjiciuntur inde aliae figurae, Circi, insulae Tiberinae, fori Romani, Castelli S. Angeli, aliarumque memorabilium rerum, cum succinctis descriptionibus. Tertiae parti praemissa est brevis dissertatio de antiquae Romae situ et origine, praecipuisque eius ruinis et reliquiis. Et cum in marmoribus antiquis littera saepe vocabulum faciat, subiicitur *Valerii Probi*, Grammatici veteris, de notis antiquarum litterarum, liber brevis quidem, sed ad intelligenda antiquitatis monumenta non inutilis. Quibus dein vel centum inscriptiones veterum Romanorum accedunt. Quarta parti praemittitur de funeribus et modo sepeliendi apud antiquos tractatio, ab ipso *Boissardo* composita, ad melius intelligendas inscriptiones, quae in eodem tomo continentur, potissimum sepulcrales. Brevem inde de apotheosi dissertationem subnectit, quam Romanos a Graecis accepisse dicit. Subsequuntur tabulae CXLIX, quae varia antiquitatis marmora cum suis inscriptionibus, multasque Deorum statuas adiunctas habent. Praeferendum in hoc est operi Gruteriano aliisque, sola inscriptionum verba reddentibus, cum ista marmora aeri incisa varias contineant figuras atque ornamenta, multas antiquitatis partes illustrantia. Quinta pars marmora sistit multa, atque inter haec aliquot statuas Augustarum praefertim.

sertim. . . . Sexta pars praemissum habet: *Lilii Gregorii Gyraldi* singularem librum de sepulcris et vario sepeliendi ritu. Subsequuntur variae inscriptiones, maximam partem sepulcrales, quibus insertae sunt variae statuae. Singula magno nitore et industria, integra quoque fide, prout vel in pugillaribus suis annotaverat Boissardus, vel ab amicis ad eundem fuerant transmissa, expressa sunt. Commendandum ergo est opus, ex quo multa ad Romanorum antiquitates singularia hauriri possunt. Sumtuosum tamen est ob tabellarum aenearum, et hodiernum quoque rarum. Dolendum caeterum, quod indicibus, ad eiusmodi res maxime necessariis, destituatur.

Cf. Observationes select. Halens. T. IV. p. 16-18.

JUSTI LIPSII Admiranda, sive de magnitudine Romana Libri IV. *Parisis* 1598. 8. *Antwerpiae* 1605. 4. Et in eius Opp. (*Antwerp.* 1637. fol.) T. III. p. 367 sqq. *Italice* hac inscriptione: *Della Grandezza di Roma e del suo imperio Libri IV, volgarizzati da Filippo Pigafetta; con tre Discorsi, de' Sestertii antichi, del cadimento degl' Imperii, et delli porti di Roma.* Roma 1600. 8. *Theotisce*, Argentor. 1620. 8. — Lipsius in hoc libro more suo nemini ignoto exponit de Romanorum veterum provinciis, copiis, coloniis, vectigalibus, tributis, aerario, metallorum fodinis, impendiis, donis, operibus, aedificiis, templis, foris, balneis, cloacis, aquaeductibus, aliisque populi Romani prae caeteris insignibus.

Ristretto delle Grandezza di Roma al tempo della Republica, e degl' Imperadori, tratto dal Lipso ed altri, dell' Incrustato Academico della Crusta, posto in luce per GIO. AGNOLO RUFINELLI. In Ro-
ma 1600. 8. Rufinelli.

Felini. PETRI MARTYRIS FELINI *Trattato nuovo delle cose maravigliose dell' alma città di Roma.* In Roma 1610. 8. Cum figg. ligno incis. *ibid.* 1615. 8. Cum iisdem figg. *Hispunios*, ab *Alphonso Muñoz*, Ord. Praedio. Romae 1610. 8. *ibidem* 1619. 8.

Donatus. ALEXANDRI DONATI (*Sanenſis Jeſuitae*, et *Archaeologi Romani* † 1640) *Roma vetus ac recens*, utriusque aedificiis ad eruditam cognitionem expofitis. Romae 1639. 4. *ibid.* 1648 4. *Amſelæd.* 1664. 8. *Romae* 1665. 4. *Amſelod.* 1695. 4. Omnes cum figg aen. Et in *Gravii Theſ. Antiqq. Rom.* T. III. p. 469. 874. Cum figg. aen. *Italice*, Romae 1653. II Voll. in 8. — Hic priores ſcriptores longo intervallo poſt ſe reliquit, ſive ſtudium anxie et magna cura perveſtigandi urbis ſitum, loca et moenia, ſive ingenium et eruditionem ſpectes, et in lectione veterum ſcriptorum diligentiam. In primo libro exponuntur urbis incrementa, ſecundum tempora curate diſtincta; tum portae et aedificia memorabilia diverſis temporibus. In libro ſecundo, capitolium, templa varia, forum Romanum cum eius aedificiis, aliaque fora. In libro tertio, palatium Caſarum, domus Neronis aurea, amphitheatra, templa, thermae, aliaque aedificia ſeu rudera eorum. In quarto denique, ſacra aedificia recentiora, a Pontificibus Rom. potiffimum exſtructa. Nescimus, quo iure *Bandurius* in *Bibl. numaria* (ex edit. Fabricii p. 56) affirmare potuerit, Graevium opus Donati in Theſauro ſuo interpolaffe atque aeneas tabulas haud paucas addidiſſe, in quibus plurimorum numorum averſae partes (a Donato neglectae) ad illuſtrandam lucubrationem oppoſite caelatae ſint. Nam hac de re in Theſauro iſto nos quidem nihil invenimus. Addit *Bandurius* ſequentia:

quentia: „Nimirum in his tabulis non solum veterum aedificiorum vestigia, qualia adhuc exstant, aut superiori saeculo existabant, repraesentari, sed haec etiam integra delineari curavit, saepe quidem ex coniectura, non raro etiam fide numerorum, quibus tabulas tanto studio distinxit, ut his quoque locum esse voluerit, in quibus Deorum, Dearumque, et Virtutum, quarum vestigia supersunt, nec non consecrationis Augustarum rarissima quaeque symbola expressa sunt.“ Nonne Bandurius credere videtur, haec perfecisse Graevium, non Donatum? Forte ille primam solum editionem oculis usurpavit; forte sequentes editores ante Graevium ista iam adiunxerunt: quae quam vera aut falsa sint, dijudicabunt ii, quibus editiones, ante Graevium curatas, inspiciendi copia sit.

PHILIPPI ROSSI *Ritratto di Roma antica*, Rom. son l'Esplicationi di B. Marliani e de più celebri Antiquarii Roma 1645. Cum figg. *ibid.* 1689. Cum figg.

FIORAVANTE MARTINELLI (Archaeologi[†] Martinelli. Romani) *Roma ricercata nel suo situ e nella scuola di tutti gli Antiquarii, e descritta con breve e facil modo per visitare gli luoghi antichi e moderni della città.* Roma 1650. 16. *ibid.* 1653. 8. *ibid.* 1688. 16. *Venet.* 1664. 12. *Rom.* 1699. 8.

Roma antica e moderna, nella quale si contengono Roma antica e moderna etc. Chiese, Monasterij, Hospedali, Compagnie, Collegij, e Seminarij, Tempij, Teatri, Anfiteatri, Naumachie, Cerchi, Fori, Curie, Palazzi, e Statue, Librerie, Musei, Pitture, Scolture, et i nomi de gli Artifici; Indice de' Sommi Pontifici, Imperatori e Duchi. In Roma 1657. 8. post p. 448 legitur sequens titulus: *Roma antica figurata, nella quale si tratta de' principali Tempij, Teatri, Anfiteatri, Cerchi, Naumachie, Archi trionfali, Curie, Basiliche,*

*Colonne, Ordine del Trionfo, Dignità militari e civili, Riti, Cerimonie e altre cose notabili. In Roma. Sine anni mentione. Continuantur postea paginae superiores. Permultae figurae ligno incisae libri contextui impressae sunt. Auctor nos latet. Caeterum idem liber rarus esse videtur, qui in bibl. Saltheiana (p. 613) et ex eadem ab *am Endio* (in *freymüth. Betracht.* p. 45) laudatur, cum anno 1653. Cum in nostro exemplo, anno 1657 impresso, prioris editionis nulla mentio sit, annus ille 1653 forte errore typographico positus erit. Idem *am Endius* l. c. editionem etiam de anno 1678 laudat, simulque monstrat, hunc librum enatum esse ex Feliniano, a. 1613 prima vice edito, et quem nos supra excitavimus.*

Reimarus. ALBERTI REIMARI junioris, Lubecensis, *Abgebildetes altes Rom, darinn die weiland gewesene Kirchen, Schaubürge, runde Schaubürge, Rennkreiße, Schiffgefechtesplätze, Triumphbögen, Rathhäuser, Palläste, Säulen, Triumphsproceß, Kriegs- und Bürgerliche Dignitäten — der Stadt Rom beschrieben und mit 28 zierlichen und recht lebendigen Kupferstücken vor Augen gestellet werden. Samt einem Anhange von der Größe des Römischen Reiches. Aus dem Italienischen mit Fleiße ins Hochteutsche übersetzt. Arnheim 1662. 12. — Archetypum nos latet; forte idem est, quod modo descripsimus. Idem Reimarus novam Romam eodem modo edidit.*

Nardini. FAMIANI NARDINI (Florentini, Typographi, et Archaeologi Romani † 1661) *Roma antica. Col Discorso d'OTTAVIO FALCONIERI intorno la Piramide di C. Cestio, et alle pitture che sono in essa. Di più la Lettere del medesimo sopra l'iscrizione d'un Mattone cavato dalle ruine. In Roma 1666.*

1666. 4. Cum figg. aen. *) *ibid.* 1704. 4. Cum figg. aen. *ibid.* (con note ed osservazioni storico-critiche)
 1771. 4. Latine a Jacobo Tollio; quam versionem Grævius intulit Thesaurō suo T. IV. p. 877-1460. Cum figg. aen. — Falconerius post mortem demum Nardini doctissimum et elegantissimum hunc librum, ab eius hæredibus acceptum, vulgavit. Nardinus vel Donatum superavit, accurata sua diligentia, qua multa post scriptores præcedentes nova et indicta observavit, ac multos ingenii sui sagacitate aliorum errores detexit, iudicii que subacti vi dissentientium opiniones accurate confutavit, suamque sententiam argumentis gravissimis stabilivit. Elegantior Donato ac distinctior apud Nardinum rerum series et digestus per regiones ordo est, sic ut singulae quæque in suum locum situmque revocate, certæque ab incertis discretæ sint; et, cum Donatus, non secus ac caeteri, non tam integram ac rite digestam Romæ descriptionem tradiderit, quam notabiliora quæque notioraque persequutus sit: Nardinus contra ea exactissima diligentia minima quæque antiquorum operum vestigia perscrutando per omnes sensim magnitudinis Romanæ partes procedit, nihilque relinquit intactum atque intentatum, aliorumque atque ipsius etiam Donati, cum aberrant, opiniones gravissimis argumentis refellit.

Attamen

- *) *Crevenna* quidem in *Catalogue raisonné* Vol. V. p. 180 contendit, primam editionem prodisse a. 1665; *Corn. à Beughem* etiam in *Bibliographia* (*Amstel.* 1685) p. 419 annum 1665 posuit: sed quomodo hoc conciliabis cum subscriptione dedicationis Falconerii editoris, quæ signata est: a. d. Kal. Novembris MDCLXVI? quomodo cum epigraphæ editionis a. 1704. quæ verba: *Edizione seconda* præ se fert? Eadem ex causa dubitandum de editione anni 1668, quam nonnulli consignant, forte typographi errore.

Attamen haud dubitandum, quin Nardinus, si ipse operi ultimam manum imponere potuisset, idem perfectius reddidisset. Falconerius autem testatur, se in hoc opere sibi nil aliud permisisse, quam ut verba quaedam paucula immutaverit obscuriora, quae scriptoris sententiam infuscabant, et errores in citandis veterum locis ac testimoniiis commissos correxerit. Libri operis priores introductioni inserviunt aguntque de antiquissima historia Romana facieque urbis prisca. Subsequuntur libri sex de urbis divisionibus diversis pro temporum diversitate, additis rebus memorabilibus secundum divisionem in quatuordecim regiones, ab Augusto constitutam. Graevii animadversiones, quas in praefatione tomi quarti thesauri antiq. Rom. in loca Nardini nonnulla propinat, non sunt negligendae.

d'Assigny. **MARII D'ASSIGNY** *Two Treatises, one, of the Curiosities of old Rome, and of difficult names relating to the Affairs in that City: the other containing the most remarkable Hieroglyphicks of Egypt.* London 1671. 8.

* Sandrart. **JOACHIMI A SANDRART** *Romae antiquae et novae Theatrum, sive genuina ac vera urbis delineatio topographica, cum primariis illius aedificiis ac monumentis tabulis aeneis exhibita.* Norimbergae 1684. fol. — Auctor artis pictoriae peritissimus, ipse per annos septem Romae versatus est.

Vossius. **ISAACI VOSSII** *Observationes de antiquae Romae et aliarum quarundam urbium magnitudine, in eiusd. variis observationibus (Lond. 1685. 4) p. 1 sqq. et in Graevii Thes. Antiq. Rom. p. 1493-1516.* — Breviter, sed docte, licet passim, ob pruritum nova et insolita dicendi, putide capitibus duobus prioribus differitur de mensura moeni-

moeniorum veteris Romae, et de triginta septem eiusdem portis totidemque viis. Tertio disquiritur, qualia fuerint moenia Romae, antequam a Sylla vel potius ab Augusto ampliarentur. Quarto occurritur quibusdam argumentis, quae huic tantae magnitudini adversari videntur. Quinto ostenditur, quantus fuerit veteris Romae cum suburbiis ambitus; sexto, quando Roma fuerit maxima et hominum Romae multitudo; septimo, quomodo urbs et civitas et moenia Romana paulatim decreverint.

ANDREAE BORRICHII Dissertatio de Romae A. Borrichius. urbis primordio et ambitu, ad usque Caesaris Aureliani aevum. *Hafniae* 1686. 4. — Ad Aurelianium usque deducta est narratio, quia hic, teste Vopisco (cap. 39), muros urbis, sic ampliavit, ut quinquaginta prope millia passuum eorum ambitus tenuerit: qui Plinii aetate erat passuum 13200.

OLAVI BORRICHII de antiqua urbis Romae Ol. Borrichius. facie Dissertatio compendiosa. *Hafniae* 1687. 4; et in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. IV. p. 1517-1624. — Sex disputationes academicae hoc titulo comprehenduntur; quae quoniam synopsin quandam et compendium omnium eorum sistunt, quae a Donato et Nardino fusius disputantur, gratiae esse debent iis, qui volumina ista maiora fastidiunt. Commendantur non solum ob elegantiam et doctrinam, sed etiam propter perspicuam brevitatem.

Ritratto di Roma antica, formato nuovamente con la autorità di Bartol. Marliani, di Alessandro Donati, di Fam. Nardini e d'altri celebri Antiquarii, adornato di moltissime figure in rame, di varie medaglie di curiose notizie istoriche. In Roma 1689. 8. Ritratto etc.

D. JULII MINUTOLI, *Caelestinorum Abbat.* Minutolo. *tit.*, Dissertationes septem, Romanam antiquitatem illustran-

illustrantes. *Romas* 1689. 8; et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 1 sqq. — *Prima* dissertatio Romae originem exponit, et Remi ac Romuli historiam, diversis narrationibus impeditam aut fabulis prorsus adnumeratam. *Secunda* incrementa urbis et occasum imperii describit. *Tertia* topographiam exhibet, Donatum et Nardinum carpens interdum. Quadratam, non circularem, formam urbis fuisse, contendit; moenia a Servio Tullio dilatata, nec ab alio postea vel Consule vel Caesare ampliata fuisse, usque ad Aurelianum Imp. contra omnes fere scriptores superiores Dionysio Halic. innixus, evincit. Quo loco quid pomoerium fuerit, explicat, et qua ratione pomoerium urbis intactis moenibus ampliatum fuerit, ostendit. Situm moeniorum Servii Tullii monstrat et eorum magnitudinem non ad XIII millia passuum ut e Plinio contendit Is. Vossius, sed VIII milliaria extendendam. Vossii simul de nimia urbis magnitudine sententiam expendit. Narrat eadem dissertatione de portis urbis, de septem collibus, de fontibus, de cloacis, de viis, de vicis, de pontibus, de Tiberi fluvio, de Tiberina insula, de suburbiis, de incolarum numero, et de regionibus urbis quatuordecim. *Quartam* domibus impendit, earumque materiam, formam, tres antiquorum Graecorum aedificandi ordines, genus porro reticulatum, lateritium caet. exponit; ac dein sex aetates Romae constituit, et, quod quavis aetate aedificiorum genus obtinuerit, tradit. Partes domorum designat, vestibulum, januam caet. Numerum aedium et insularum — quo nomine parvae aedes veniunt — in quatuordecim regionibus indagat, eumque oppido magnum. Dissertit simul de Augusti magnificis aedibus, a Tiberio, Caligula et Nerone ampliatis.

pliatis. *Quinta* in sacris locis versatur, et templa eorumque originem, causas, inaugurationes, religionem, partes, ornamenta, species, quae sunt sanum, sacellum caet. numerum, nomina, et praecipuas in singulis urbis regionibus prae caeteris magnificas aedes sacras recenset. *Sexta* in sepulcris eorumque nominibus, speciebus, materia, structura, amplitudine, ornamentis, situ, conditoribus, conditis non solum hominum sed etiam brutorum cadaveribus, sepulcri honore indignis, sepulcrorum religione, violatione, eorundem in regionibus urbis designatione ac denique de lucernis sepulcralibus, perpetuo igne et istius ratione investiganda, versatur. *Septima* dissertatio aedificiorum, quae iudiciis exercendis dicata fuerunt, descriptioni impenditur. Inter haec auctor primo loco ponit forum, cuius vocabuli originem et varias significationes, multiplicem usum, figuram, numerum et diversa genera recenset. Postea basilicas foris adiunctas enumerat, in quas e foro translata fuerunt iudicia, earumque aetatem, formam, partes, genera explicat. Deinde Rostra describit et Curias recenset veteres. Addit pauca de Senaculis, qualia fuerunt Martis aut Bellonae templum, aliudve extra portam Capenam, et in Quirinali colle, et in fine de Comitio.

Cf. Aëtor. Erud. Suppl. T. II. p. 565 - 569.

FRANCISCI DESSEINE (bibliopolae Franco-gallici docti † 1715) *Description de la Ville de Rome.* à Lyon 1690. III Parties in 12. Huic editioni auctor nomen suum non praefixit, sed litteris solum initialibus *F. D. P.* istud innuit. Postea cum nominis mentione prodiit, hac epigraphe: *Rome ancienne, avec toutes ses magnificences et ses delices, nouvellement décrite depuis sa fondation, divisée en IV* *Tomes.*

Tomes. à Leide 1713. II Voll. in 8. Cum multis figg. aen. *Belgice*, cum *Basili Kenneti* Antiquitatibus Romanis, Belgice redditis, (hac quidem epi-
graphie: *Beschryving van oud en nieuw Rome*) cu-
rante *W. V. R.* Amstelod. 1704. fol. Cum figg.
aen. nidd. — Hic scriptor unum fere sequutus
est *Famianum Nardinum*. Idem in lucem edidit:
Rome moderne, iunctam plerumque laudatae Ro-
mae veteri, qui vero liber hoc loco nihil ad nos.

Cf. de priore editione *Aetorum Erud. Supplement. T.*
II. p. 345 sq. et de versione Belgica *Act. Erud. a.*
1705. p. 478.

Ancherfen. JOH. PETRI ANCHERSEN Notitia Romae
generalis, in supplementum et illustrationem bre-
viarii antiquitatum Romanarum Cellario-Freyeria-
rii (de quo supra Cap. XIV. Sect. I). *Hafniae*
1733. 4.

Roma anti-
ca etc.

*Roma antica distinta per regioni, secondo l'esem-
pio di Sesto Rufo, Vittore e Nardini, ornata di ra-
mi delle più celebri fabbriche antiche diligentemente in-
tagliate; coll' aggiunta dello stato di Roma nel secolo
XII, e delle memorie di varie antichità trovate in di-
versi luoghi della città di Roma, scritte da Ulisse Al-
drovandi, Flamiano Vacca, Francesco de Ficoroni,
Pietro santo Bartoli ed altri fino all'anno MDCCXLI.*
Tomo primo. In Roma 1741. 8. Alter tomus
sistit Romam recentiore. Auctor anonymus *)
Nardinum quidem potissimum secutus est, con-
sultuit tamen et alios v. c. *Donatum*, *Marlianum*,
Minutolum. Idem opus denuo prodit *Romas*
1745. III Voll. in 8.

BERNAR-

*) Forte RUDOLPHINUS VENUTI? Certe in-
dex librorum ab eo editorum (in *Neuen gelehrten Euro-
pa* P. XIV. p. 408) habet: *Roma antica e moderna, vi-
neuvata.* In Roma 1741. II Voll. in 8.

BERNAEDINO BERNARDINI *Descrizione* Bernardini.
del nuovo ripartimento de' Rioni di Roma, fatto per
ordine di Papa Benedetto XIV. In Roma 1744. 8.
ibid. 1774. 8.

FRANCISCI DE' FICORONI (Archaeologi Ficoroni.
 Romani † 1747) *Le vestigia e Rarità di Roma antica,*
e la singolarità di Roma moderna. In Roma 1744.
 II Voll. in 4. Cum figg. aen.

JOSEPHI VASI DA CORLEONE (Siculi) Vasi da
 Corleone.
Magnificenza di Roma antica e moderna, cioè le Por-
te, e Mura, Piazze principali, con Obelischi etc.
Basiliche, e Chiese antiche, Palazzi e V.le più celebri,
Ponti, ed Edifizj sul Tevere, da lui disegnate, ed
incise in Roma, con una spiegazione istorica. Roma
 1747-1754. V Partes f. II Voll. in fol. oblong.

Roma ampliata e rinovata, o sia nuova Descrizione Roma am-
ne dell' antica e moderna città di Roma, e di tutti gli pliata etc.
edifizj notabili che sono in essa. In Roma 1750. 8.
 Cum figg.

Les Merveilles de la Ville de Rome. à Rome Merveilles
 1750. 8. Cum figg. Forte versio libri modo ex- etc.
 citati?

FRANCISCI ESCHINARDI *Descrizione di* Eschinardi.
Roma e dell' Agro Romano, fatta già ad uso della
Carta topografica del Cingolani, in questa nuova Edi-
zione accresciuta con figure in rame, e corretta dell'
Abate RUDOLFINO VENUTI Roma 1750 8. —
 Nec de auctore, nec de prima editione quidquam
 nobis constat.

RUDOLPHINI VENUTI (Abbatis ac Praefi- Venuti.
 dis antiquitatum Romanarum † 1763) *Accurata e*
succinta Descrizione topografica delle Antichità di Ro-
ma. In Roma 1763. II Voll. in 4. Cum figg.
 aen. — Hoc opere, cui Roma hodierna succes-
 sit (a. 1766), auctor re finxit et amplificavit librum
 suum, a nobis paullo ante in margine laudatum.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

N

Testi-

Testimonia veterum accurate excitata sunt: Opus ipsum post auctoris obitum in lucem prodit.

Bernardus
vulgo
Rucellai.

BERNARDUS ORICELLARIUS (*Florentinus, rum legatus ad Carolum VIII, regem Franciae, Historicus, Philologus, et veterum monumentorum diligens conquisitor*) de urbe Roma, seu Latinus Commentarius ejusdem in Pub. Victorem ac Sextum Rufum de Regionibus Urbis. Accedit ipsius *Pub. Victoris*, ac *Sext. Rufi* Textus ex fide complurium MScriptorum Vaticanae bibliothecae; inter rerum Italicarum Scriptores (*Florentiae* 1770. fol.) T. II. p. 755-1190. — Editor huius topographiae antea ineditae est *Dominicus Beccucci*. *Gorius*, notus ille antiquarius Florentinus, negotium hocce capefferat: sed morte praeventus id relinquere coactus erat. Beccucci non solum *Gorii* apographum cum *Oricellarii* archetypo contulit et prius ex posteriore emendavit, sed topographiam ipsam *Gorianis* et suis animadversionibus emendavit, polivit, illustravit. *Victoris* contextum ex editionibus *Aldina* et *Juntina*, atque ex quatuor MSptis bibliothecae Vaticanae correxit. *Sextum Rufum* non integrum typis imprimi curavit, sed solum lectiones varias e codice Vaticano, ab *Onuphrio Panvinio* haud collatum, excerpsit.

Rossini. *Il Mercurio errante delle grandezze di Roma, tanto antiche che moderna*, di PIETRO ROSSINI. In Roma 1771. 12. Aliae editiones nobis ignotae praecesserunt. Descriptio ipsa est nimis brevis et manca.

Nova Descriz.

Nova Descrizione di Roma antica e moderna. In Roma 1775. 8. Editio auctior *ibid.* eod. 8.

La Città di Roma.

La Città di Roma; ossia Descrizione compendiosa di questa superba città con due piante generali, e quattordici piante particolari de' suoi XIV Rioni, intagliate in rame per commodo de' forestieri. In Roma

1778.

1778. 12. Adjuncta est versio Francogallica. Est forte editio nova libri ante iam editi.

(DOMINICI MAGNAN, Ordinis St. Francisci Magnan. ci de Paula Romae) *La Ville de Rome, ou Description succinte de cette superbe ville*, à Rome 1778-1779. IV Voll. in fol. Cum CCCCXXV tabulis aeneis. — Descriptiones rerum memorabilium breves quidem, at perspicuae: imagines partim egregiae, partim mediocres, partim etiam rudes. Monumenta recentiore aetate detecta hoc in opere repraesentata invenies.

GEORGII CHRISTIANI ADLER (ecclesiastis Altonaviensis) *Ausführliche Beschreibung der Stadt Rom nach allen Gegenden*. Altona 1781. Post ea titulo mutato *Deßaviae* 1782. 4. Cum XVI tabb. aen. — Opus e potioribus a nobis hactenus recensitis auctoribus, laudabili diligentia, liocet acumine non adeo critico, excerptum seu congestum. Testimonia veterum auctor accurate apposuit. Prior pars sistit descriptionem Romae generalem: posterior, specialem secundum quatuordecim regiones. Adnexi sunt libelli Sexti Rufi ac Publii Victoris.

Topographiae, soli hodiernae Romae dicatae, alio loco enumerabuntur. Opera vero, tabulas solummodo cum monumentis veteris Romae, sine descriptionibus exhibentia, studio omisimus.

SECTIO II.

Scriptores de portis, muris, aquis, aquaeductibus, pontibus, viis, Romae veteris.

MATTHAEI MAYER Roma septicolis anti-qua, seu brevis discursus de septem montibus urbis Romae, de portis, pontibus, aliisque antiquitatibus. Romae 1677. 12.

Arrhenius. LAURENTII ARRHENII Schediasma historicum, septem colles Romae leviter adumbrant. *Upsal.* 1728. 8.

Gronovius. JACOBI GRONOVII Exercitatio de clivo Capitolino. *Lugd. Bat.* 1696. 4.

Behr. CHRISTOPH BEHR de muris urbis Romae conjectura. *Gedani* 1689. 4.

Frontinus. SEXTI JULII FRONTINI, viri consularis, de aquaeductibus urbis Romae Libri II; cum eundem operibus, varie editis; etiam una cum *Vitruvio* de architectura, *Florent* ap. hered. Juntae 1513. 8. *ibid.* ap. eosd. 1522. 8. Porro, cum *Onaph. Panvinii* Reipubl. Rom. commentariis *Parisi.* 1588. 8. Et in *Grævii* Thes. antiqq. Rom. T. IV. p. 3625-1675. Adiectae sunt notae *Roberti Kuchanii*. Separatim quoque editi Frontini libri a *Joh. Poleno*, Patavii 1722. 8. Subnexae sunt, praeter ipsius Poleni annotationes, egregiae huius editioni: Leges s. Constitutiones imperiales de aquaeductibus, tam Romae veteris, quam novae urbis, scilicet Constantinopolitanae; *Joh. Obsoposi* et *Petri Scriverii* notae; variae lectiones a *Jos. Scaligero* collectae; *Rob. Kuchanii* notae, et index vocabulorum Frontini de aquaeduct. omnium. — Frontinus, ipse aquaeductuum praefectus, Traiano Imp. hoc opusculum confecit. Inserta sunt Senatusconsulta et leges antiquissimae, ad opera ista magnifica spectantes.

Manutius. ALDI MANUTII Dissertatiuncula de aquis in urbem Romam influentibus; in *A. H. de Sallengre* nov. Thes. antiqq. Rom. T. I. p. 784 sqq.

Fabretti. RAPHAELIS FABRETTI *Gasparris F. Urbina-tis*, (*Philologi et Archaeologi* † 1700) Dissertationes III de aquis et aquaeductibus veteris Romae.
Romas

Romae 1680. 4. Cum figg. Et in *Gravii Thes. antiq. Rom.* T. IV. p. 1677-1778. — Egregie hae dissertationes, in quibus multa praeclare observantur, varique doctorum virorum errores refelluntur, interserviunt opusculo Frontini accuratius intelligendo.

JOH. CHIFLETII *Canonici Tornacensis*, Aqua Chiflet.
Virgo, fons Romae celeberrimus, et prisca religione sacer, opus aedilitatis Marci Agrippae, in vetere annulari gemma. *Antwerp.* 1662. 4. Cum figg. Et in *Gravii Thes.* T. IV. p. 1779-1796. — Libellus nec indoctus, nec illepidus.

LUCAS PAETUS de restitutione ductus aquae Paetus.
virgatis; in *ciisd.* libro de ponderibus et mensuris (*Venet.* 1573. fol.) p. 83 fqq.

HENRICI GAUTIER (Architecti et Inspectoris viarum regiarum, pontium et aggerum in Francogallia † 1737) *Traité des Ponts, où il est parlé de ceux des Romains et de ceux des modernes, tant de ceux de maçonnerie, que de charpente, et de leur disposition dans toutes sortes des lieux.* à Paris 1716. gr. 12. Cum figg. aen. — augmenté d'une *Dissertation sur les Culées, Piles, Vouttoirs et Ponts-sous des Ponts.* *) *ibid.* 1723. 8. Cum figg. aen. *ibid.* 1728. 8. Cum figg. aen. — Huc potissimum spectat caput primum, in quo auctor harum rerum peritissimus generatim de pontibus veterum Romanorum, et iis, qui hodie in Italia, Gallia et Britannia celebrantur, historice exponit, et quae Palladius, Albertus, Serlio, Blondellus de his commemoraverint, in compendio refert.

N 3

NICOLAI

*) Haec dissertatio antea separatim prodierat. *Paris.* 1717. 8.

Bergier. NICOLAI BERGIER, *Advocat au siège présidial de Reims* († 1623) *Histoire des grands Chemins de l'Empire Romain, contenant l'origine, progrès et estenduë quasi incroyable des Chemins militaires, parvez depuis la ville de Rome jusques aux extremittez de son Empire. Où se voit la grandeur et la puissance incomparable des Romains: Ensemble, l'esclaircissement de l'Itineraire d'Antonin, et de la Carte de Peutinger.* à Paris 1622. 4. *) Quum vero haec editio princeps tanta aviditate a viris doctis fuisset excepta distractaque, ut nullo fere modo comparari insecuto tempore potuerit; Graevius auctor suaviorque fuit *Henrico Christiano Henninio*, artis salutaris et litterarum elegantiorum Professore Duisburgensi, ut istos commentarios Latina civitate donaret, atque ita efficeret, quo in plurimum manibus essent, et ab iis etiam, qui Francogallicae linguae imperiti essent, intelligi possent. Prodit haec versio in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 1-814*. Insunt notae quaedam et emendationes, quas ipse Bergierus margini editionis suae apposuerat. Accesserunt praeterea in calce animadversiones *Joannis Baptistae du Bos*, et post eas annotationes interpretis. Novam archetypi editionem splendidam curavit et exhibuit *Burguignonus*, Geographus celebris, *Bruxellis* 1728. II Tomi in 4. *ibid.* 1736. II Tomi in 4. Cum figg. aen. Liber huius operis primus *Anglice* redditus hoc titulo insignitur: *The general History of the Highways in all Parts of the World, particulary in Great Britain: Containing I. The Manner of making and managing of them by the Carthaginians, Lacedaemonians,*

*) Exstat quoque editio, anno 1628 insignita: sed nil, praeter inscriptionem, in eadem mutatum.

nians, Romans, Indians of Peru and all other Nations, from the remotest Antiquity to this time, II. An Account of Antoninus's Itinerary, and the Peutinger Tables. III. The just Proportion between the ancient and modern furlongs, miles and leagues. IV. The Original and Advancement of the Post. V. Canals cut, Bridges built, and Ports made by the Romans. VI. An accurate Description of Rome, in three several Ages. VII. And lastly, an Account of the modern Roads in Great Britain: with an Abstract of the Laws concerning them etc. London 1712. 8. *Italicam quoque versionem*, a *Benedicto Bacchinio* elaboratam, exstare, *Henninius* quidem l. c. p. 634 et post eum *Nkeronus* in *Memoires* etc. T. VI. p. 398 affirmant: sed *Clement* in *Bibl. curius*. T. III. p. 170 negat. *Mazzuchellum* in *Scrittori d'Italia* Vol. II. P. I. p. 11, quem consulimus, nihil hac in re novi nos docuit. — Opus ipsum, in quinque libros, hi vero plures in sectiones divisi, vix ulli doctrinae variae copia cedit. Libro primo *Bergierus* persequitur viarum istarum auctores et conditores, qui fuerunt Magistratus et Imperatores Romani; secundo materiam earundem et formam exhibet; tertio sistit earum numerum, dimensiones, et rationem distinguendi intervalla per lapides, cippos, columnasque milliares; quartus ob oculos ponit harum viarum commoda et utilitatem, quae inde in Romanum imperium redibat; quintus denique vias militares, omnium maximas et celeberrimas; ubi simul de aedificiis Romae publicis magnificentioribus eorumque ornamentis exponitur.

Cf. FREYTAGII Anal. litt. p. 83sq.

CLEMENT l. c. p. 166-171.

DENIS *Merkwürd. der Garrell. Bibl.* p. 361.

Gautier. HENR. GAUTIER *Traité de la construction des Chemins, où il est parlé de ceux des Romains, et de ceux des modernes dans toutes sortes de lieux. Les arrets, edits et déclarations du Roi concernant les ponts et les chaussées. Dissertation sur les projets de canaux de navigation, d'arrosage, et pour la conduite des fontaines. Autre dissertation sur la conduite des mats pour les vaisseaux du Roi.* à Paris 1715. 8. *ibid.* 1721. 8. *Theotiste.* Lips. 1759. 8. — Sub initium auctor veterum Romanorum in viis sternendis firmandisque curam laudat, et quemodo in Galliis rex Ludovicus XIV feliciter istos imitatus fuerit, refert. Sub finem vero ex itineraio Antonini, quae ad Gallias spectant, illustrare nititur.

Pratilli. FRANCISCI MARIAE PRATILLI *della via Appia riconosciuta e descritta da Roma a Brindisi Libri IV.* In Napoli 1745. fol. Cum figg. aen. — Primo libro auctor exponit de cura Romanorum in tutandis et conservandis viis publicis, de populis, quos Romani hac in re imitati sunt, atque de curatoribus viarum cum temporibus reipublicae tum imperatorum. Docet porro, quis viam Appiam primum instituerit, quousque procurrerit, et qua auctoritate Appii Coeci familia Romae usa fuerit. Post disquirt, quisnam viam istam inde a Capua usque ad Beneventum duxerit, quibus diis cura huius viae mandata fuerit etc. Libro secundo congestae sunt narrationes veterum de hortis Faustinianis, de villa Formiana Ciceronis, et de urbe Minturna diruta. Tertio libro vetus urbis Capuae situs demonstratur; et quarto explicantur antiquitates urbium Beneventi, Tarenti, Canosae, aliarumque, quas via Appia tetigit. Vel ex hoc brevi indice patet, quam multa auctor, more popularium suorum, immiscuerit ad rem haud pertinentia. Verum multo plura huius generis insunt,

insunt, quae minime hic expectes, v. c. occasione multarum, quas effert, inscriptionum differt copiose de rebus, quarum mentio in iisdem fit; ubi adeo multa e trivio petita occurrunt, ut de diis vialibus, de quibus iam *Eugenardus Otto* libro singulari exposuerat, de Floralibus, Lupercalibus, et quae sunt reliqua.

Cf. *Zuverläss. Nachr. von dem Zustand der Wissensch.*
P. CXVII. p. 629-652.

ERASMI GESUALDO *Osservazioni critiche* Gesualdo.
sopra la storia della via Appia di D. Francesco Maria
Pratili, e di altri Autori nell' Opera citati. Napoli
1754. 4.

D'ANVILLE *Mémoire sur l'étendue de l'ancienne* d'Anville.
Rome et sur les grandes voies, qui sortoient de cette
villes; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. XXX. p. 198-
236. — Prior dissertationis praestantissimae pars
de urbis ambitu praemittitur solum hunc in finem,
ut posterior de viis magnis, quae ex eadem ver-
sus omnes imperii Rom. partes ducebant, eo me-
lius intelligatur. Ubi quidem accurate agitur de
milliario aureo, de via Appia, Ostiensi, Lauren-
tina, Latina, Labicana, Praenestina, Tiburtina,
Nomentana, Salaria, Flaminia, Claudia, Aure-
lia, Portuensi. Addita est *viarum Romanarum in*
circuitu Romae tabula longimetrica, qualem antea
nemo delineaverat, magnae sane utilitatis.

CAROLI CHRISTI. SCHRAMM de statuis Schramm.
mercurialibus, columnis brachiatis ac miliaribus,
una cum affinibus de Angariis et Parangariis, Po-
starum origine, viis publicis, miliaribus in gene-
re, Tractatio historico-iuridico-politica. *Vitemb.*
1726. 4. Cum figg. aen.

GOTTF. LEON. BAUDISII *Diff. de Her-* Baudis.
mis, viarum indicibus. *Lips.* 1729. 4.

Holstenius. LUCAE HOLSTENII *Observatio de milliaro aureo; post eiusd. Notas posthum. ad Steph. Byzant. p. 388. et in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. IV. p. 1805 sqq.*

Revillas. DIEGO REVILLAS *Dissertazione sopra la Colonna dagli Antichi chiamata, Milliarium aureum; inter Diss. dell' Acad. Etrusca di Cortona T. I. P. II. p. 65-92.*

Lucatelli. JOH. PETRI LUCATELLI *Dissertatione sopra il porto di Ostia e sua medaglia, e sopra la maniera usata da i Romani nel costruire i porti del Mediterraneo; ibid. T. VI. p. 1-25.*

SECTIO III.

Scriptores de Romae priscae rudaribus, aedificiis, aliisque, quae supersunt, antiquis monumentis.

Ligori. PYRRHO LIGORI, Napolitano († 1586) *delle Antichità di Roma, nel quale si tratta de' Circi, Teatri, e Anfiteatri, con le paradosse del medesimo autore, quai confutano la commune opinione sopra varii luoghi della Città di Roma. In Venetia 1553. 12.*

Paben. ACACII HULS PABEN *Hodoeporicum Romanum, in quo Romae Admiranda breviter describuntur (a. 1559 scriptum); in J. P. de Ludewig Reliquiis Manuscr. omnis aevi diplom. T. X. p. 447-504.*

Mauro. LUCII MAURO *Antichità della Roma, brevisamente raccolte da chiunque ne ha scritto, o antico, o moderno; e le Statue antiche, che per tutta Roma si*

Adrovandi. *veggono raccolte e descritte per M. ULISSE ALDROVANDI etc. In Venezia 1556. 8. ibid. 1558. 8. ibid. 1562. 8.*

Urbis

Urbis Romae aedificiorum illustrium, quae supersunt, reliquiae, a JOH. ANT. DOSIO stilo Dosius et de Cavalleriis. ferreo, ut hodie cernuntur, descriptae, et a JOH. BAPT. DE CAVALLERIIS aeneis tabulis incisis repraesentatae. S. l. 1569. fol.

I Vestigi dell' Antichità di Roma, raccolti e ritratti in prospettiva da STEFANO DUPERAC. In Perac. Roma 1575. 4 oblong.

LUDOVICI DEMONTIOSII (nobilis Gallo- Demontiosius s. de Montjoseu. Franci, Philologi et Archaeologi Romani) Gallus Romae hospes. Ubi multa antiquorum monumenta explicantur, pars pristinae formae restituantur. Opus in quinque partes tributum. *Romae* 1585. 4. Cum figg. — Auctor ipse argumentum libri hodie rari ita designat: „In prima parte anni veteris rationes explicantur et eius symbola. De pyramidibus. De obeliscis. De Jano bifronte. Cur ei portae geminae attribuerentur. Varias eius formae et de earum significatione in re numaria. Quid in numis bigae et quadrigae significarent. Arcus Jani pristinae formae restituitur, et in eo condita quaedam explicantur. Jani symbolum cur sepulchris adponeretur. Cur item in circo. Septizonium pristinae formae restituitur et arcana eius explicantur. In secunda, quae est de Pantheo et symmetria aedium sacrarum, Caryatides eius templi indicantur et locus, ubi quondam sitae fuerunt. Panthei symmetriam, ut nunc est, vitiosam esse. Quid in eo de antiqua forma mutatum fuerit. Quomodo pristinae elegantiae restitui possit. Quid sint Scamilli apud Vitruvium. De porticu Panthei. De symmetria corporis humani. De octastylo Hermogenis Vitruvii locus explicatus et emendatus. Quid apud eundem Tholus, quid Pyramis, quid Flos, ubi multi recentiorum errores adnotantur.“

tantur." Pars tertia inscribitur: Sculptura s. de veterum sculptura et gemmarum sculptura. Quarta: Pictura, ubi Plinius pluribus locis emendatur et explicatur. Quinta pars de foro Romano veteri, et aliis quibusdam locis circumstantibus. At haec omnia paucissimis et levissimis verbis perstringuntur.

Cf. FREYTAGII Anal. litter. p. 286 sq.

Cf. CLEMENT *Bibl. curieuse* T. II, p. 403 sq.

Bergaeus. PETRI ANGELI BARGAEI Epistola de privatorum publicorumque aedificiorum urbis Romae everloribus (*Scripta* a. 1587); in *Grævii Thes. Antiqq. Rom.* T. IV. p. 1867 - 1892. — In eo auctor versatur, ut demonstret, hieroglyphicas notas, adversante Plinii auctoritate, illi obelisco potius tribuendas esse, quem Octavianus Augustus in Circo maximo posuit, quam illi, quem Constantius Imp. ex Aegypto allatum in eodem loco multis post annis statuit et collocavit; dein, opinionem eorum minus esse veram, qui Theatris, Thermis, Circo maximo, Obeliscis, Aquae-ductibus everfiones ac ruinas a barbaris nationibus, hoc est, a Gothis et Vandalis, illatas atque editas fuisse affirmant.

Vacca. FLAMINII VACCÆ Schedae de monumentis Romanis suo et maiorum aevo deprehensis, cum observationibus *Bern. de Montfaucon*; in huius *Diario Ital.* (*Parisi.* 1702.. 4) p. 105 sqq.

Ornamenti di fabbriche antichi et moderni dell'alma Città di Roma con le sue dichiarazioni fatti da

Rossi. Vac- BARTOL. ROSSI, *ad istanza di ANDR. DELLA*
caria. Maio. VACCARIA, *delinatore* JOH. MAIO. (Romae) 1600. 4.

Vestigi delle Antichità di Roma, Tivoli, Pozzuolo ed altri luoghi stampati. In Praga da EGIDIO

SADÉ-

SADELER 1606. fol. obliqu. Idem liber prodit Sadeler. G.
Romae 1660. fol. obliq. *ibid.* 1680. fol. obliq. —

Aegidius Sadeler, Antverpiensis, Joannis et Raphaelis, patruorum suorum discipulus; sculptor erat excellentissimus, adiutus in arte sua lauto Rudolphi II Imp. stipendio.

JACOBI LAURI (*Archaeologi Romani*) Antiquae Urbis splendor, hoc est, praecipua eiusdem Templi, Amphitheatra, Theatra, Circi, Naumachiae, Arcus triumphales, Mausolea, aliaque sumtuosiora aedificia, Pompae item triumphalis et Colossearum imaginum descriptio, cum brevi explicatione, lingua Italica, Gallica et Germanica. Romae 1612. fol. obliqu. Cum figg. *ibid.* editore Jo. Alto, Helveto, 1641. fol. obliq. Cum figg. — Auctor huius operi tres et viginti annos se impendisse testatur. Laurus.

Specchio ovvero Compendio dell' Antichità di Roma, raccolto dall' opera di GIORGIO PORTIO. Roma 1625. 16. Portio.

JACOBI MARCUCCI (*Archaeologi Romani*) Grandezza della Città di Roma antiche e moderne, di nuovo ristampato in quattro linguaggi, Latino, Volgare, Francese, Tedesco. Roma 1628. 8. Cum figg. Marcucci.

JOH. BAPT. MERCATI *Alcune vedute et prospettive di luoghi disabitati di Roma.* Roma 1629. 4 oblong. Mercati.

JOHANNES PETRI BELLORII *Fragmenta vestigia veteris Romae, ex lapidibus Farnesianis in lucem edita, cum eiusdem notis.* Romae 1673. fol. Cum XX tabb. aen. Et in *Gravii Thes. Antiqq. Rom.* T. IV. ad calcem novis paginis signatis 1-24. Cum eisdem tabulis. — Lux ex his fragmentis affulget multis obscuris locis de situ praesae Urbis. Bellori.

ANTO-

Desgodetz.

ANTONII DESGODETZ (Architecti et Archaeologi Parisiensis † 1728) *Edifices antiques de Rome desinez et mesurez exactement.* à Paris 1682. fol. mai. Cum figg. aen. *Anglica* a Georgio Marshall, Architecto, adiecto archetypo. *Londini* 1771. II Vol. in fol. mai. Cum figg. aen. — Auctor, cum in academia architecturae Parisiensi praestantissimis in ea arte viris operam per biennium dedisset, ac Romam inde a. 1674 uberioris capiendi cultus causa esset missus, id potissimum sibi sumxit, ut, quantum superesset antiquorum aedificiorum, ipse metiretur exactissime, et minimorum pariter ac maximorum symmetriam accurato studio exploraret, singulaque ichno-ortho-sciagraphice in futuros delinearet usus. Tametsi enim non ignoraret, occupatum iam ab aliis laborem hunc fuisse: operae tamen facturum se pretium existimavit, si cum exemplis opera ipsa sedulus conferret, laboremque saepius exercitum resumeret denuo, ac num typi archetypis responderent, etiam in minimis scrutaretur. Quo studio id visus sibi est deprehendisse, vix ullum Romae momenti alicuius antiquum monumentum exstare, in quo delirando errores non admiserint notabiliores, quotquot ante se experiri laborem hunc voluerunt; non ignorantia quidem artis, sed quod vel minutiora curatius expendere neglexerint, vel metiendi curam sibi gravem hominibus operariis, imperitis saepe, ignavis et infidis, commiserint. In singulis autem monumentis describendis sic versatus est, ut, quo auctore quodque conditum, quosque in usus fuerit, aut a quibus instauratum atque amplificatum, ex annalium fide memoret; inde structurae excutiat rationes, ac symmetriam in primis et proportionem singularum partium diligentissime describat, figuris ubique adiunctis; denique auctorum supe-

superiorum errores passim notatos castiget. Pantheo, templo celebratissimo, ab Agrippa, Augusti genero, exstructo ac Jovi vindici caeterisque diis olim dicato, maximam curam impendisse videtur auctor, quippe cuius partes singulas accuratissime exhibendo integras viginti et tres tabulas destinaret. Sequuntur monumenta alia, v. c. templa, arcus, amphitheatra, viginti et quatuor.

Cf. Acta Erud. a. 1683 p. 265 sqq.

LIVINII CRUYLI, *Presbyteri Gandavenfis*, Cruyl. Descriptio faciei variorum locorum, quam prospectum vocant, urbis Romae tam antiquae quam novae; ex cimeliotheca *Conradi Ruyssch* etc. in *Gravii Thes. Antiqq. Rom.* T. IV. post Paesat. Sunt XV Tabulae elegantes aeneae cum brevi explicatione. Omnia ad vivum verique similitudinem accurate expressa, et ne minima quidem res ab artifice omissa dicitur. In faciliorem tabularum usum adiecta est tabula topographica urbis Romae magna, a *Falda* descripta, nonnullis in locis mutata. Caeterum Cruylus circa a. 1660 Romae versatus est.

(FRANCISCI RAGUENET) *Monumens de* Raguenet. *Rome, ou Descriptions de plus beaux ouvrages de Peinture, de Sculpture, et d'Architecture, qui se voient à Rome et aux environs, avec des observations.* à Amsterdam. 1701. 12. — Romani librum tam benigne exceperunt, ut auctorem, theologiae doctorem Parisinum, iure civitatis suae donarent.

Reliquiae antiquae urbis Romae, quarum singulas Innocentio XI, Alexandro VIII et Innocentio XII P. P. M. M. diligentissime perscrutatus est, ad vivum delineavit, dimensus est, descripsit atque in aes incidit BONAVENTURA AB OVERBEKE. *Opus posthumum Michael ab Overbeke suis*

suis sumtibus edi curavit. *Amstelod.* 1708. Tomi
 III in fol. patentiss. Cum tabb. aen. CL. Adiecta
 est versio Francogallica. *Hagae Comit.* 1763. III
 Voll. eadem forma. *Itala* versio prodit hac epi-
 graphae: *Degli Avanzi dell' antica Roma, Opera*
postuma di Bonaventura Overbeke, tradotta e con
varie Osservazioni critiche riflesse accresciuta da Pa-
olo Rotti, F. R. S. Londra 1739. fol. max. Cum
 CL tabb. aen. Laudatur etiam editio in forma
 octava eiusdem anni et eodem impressionis loco
 notata; quae forte textum solum continet. In-
 terpres Italus, cuius annotationes minime negli-
 gendae, adiutus fuit ab *Jacobo Amico*, pictore Ita-
 lo celebri. — Recentiores artifices, qui caelo
 suo antiquariorum libros illustrare aggressi, vete-
 rum incuriam supplere ausi sunt, nimium arti suae
 indulgisse, queritur huius operis auctor. Saepi
 enim paucis aedificiis alicuius reliquiis caetera aut
 ab alio, quod supererat, intempestive translata,
 aut ex ingenio legum suarum et ornatus nimis
 studioso addidisse. Ipse igitur, cum Romae pri-
 mum esset, tanto maiore omnia studio et oblecta-
 tione in privatos usus delineavit, quanto vehe-
 mentius ad eiusmodi labores propriae naturae sti-
 mulis urgebatur. Reversus in patriam cum mo-
 neretur, ut laudatas eruditis et sculptoribus, quot-
 quot viderant, schedas cum publico communica-
 ret, Romam repetiit, accuratius cuncta ad moni-
 mentorum faciem exacturus. Defunctus altero
 itinere, decrevit, operum, quorum reliquias de-
 pinxerat, brevem notitiam, vocatis in partes,
 praeter auctores Latinos veteres, antiquariis om-
 nibus, numis et inscriptionibus, texere, et men-
 suras geometricas, architecturae ordines, mar-
 morum genera, quaeque detexerat Architecto-
 rum nomina indicare. Ubi cum incerta multa
 occur-

occurrerent, non piguit, cum aliter se extricare non posset, tertium Romam petere, ut oculorum iudicio uteretur. Tum demum admovit manum ipse et aeri sollicitè incidit, quicquid iconum conquisiverat, palmo in dimensionibus usus Romano. Caeterum vero universam totius molis faciem expressisse contentus, singulas imagines in ea occurrentes — quod multi dolent — leviter tantum et obscure adumbravit. Per fati autem legem non licuit illi absoluto opere frui, sed phthisis quadam specie interiit, cum iam elegantissimae tituli effigies a *Matthia Pool*, cui morbo impeditus sculpendas tradiderat, essent expeditae. Sed patruus eius imponi operi coronidem, et praecipue numos sculpi, versionem Francogallicam adornari, et, quae imperfecta manserat, descriptionem murorum Romae ex consilio *Johannis Clerici* suppleri curavit. Quo modo tabulae cum descriptionibus se excipiant, docent *Acta Erud.* a. 1711. p. 143-149.

JOH. PETRI PINAROLI *Trattato delle cose* Pinaroli.
più memorabili di Roma tanto antiche che moderne, che in esse di presente si trovano. Aggiuntevi le Spiegationi di Bassi Relievi et Inscrizioni colla notizia delle Chiese, Palazzi e Statue che l'adornano etc. Opera divisa in tre Tomi et descritta in Italiano et Francese con una aggiunta dell'importanza dello studio della Medaglie antiche coi loro giusti prezzi et il modo di formarne una erudita serie. In Roma 1725. III Voll. in 12. Laudatur etiam: JACOBUS PINAROLI *dell' Antichità di Roma, con le cose più memorabili.* In Roma 1703. II Voll. in 12. Sed nos nec huius nec illius operis notitiam iustam exhibere possumus.

JOH. GUIL. BERGERI *Diff. de Romae veteris* Berger.
maiestate, in ruinis ac vestigiis adhuc spirante.
Bibl. hist. Vol. IV. P. II. O *Visemb.*

Vitemb. 1727. 4. *ibid.* 1739. 4. Et in *eiusdem* Stromateo acad. p. 17 sqq.

de' Fico-
roni.

FRANC. DE' FICORONI *Memorie più singolari di Roma e sue Vicinanze, notate in una lettera al Sign. Bernard; colla Spiegazione d'una medaglia d'Omero.* In Roma 1730. fol. Rogatus, ut, quae Roma eiusque vicinia spectatu digniora hodiernum complectitur, memoriae sublevandae causa breviter exponeret auctor, enumerat libello hoc, ex quo forte maius opus, supra a nobis excitatum, ortum, antiqua templa, thermas, circus, atque alia, quae eius aevo sive integra, sive temporum iniuria corrupta, spectantium ad se oculos convertunt. Brevi horum memorabilium recensui, in quo nec mentio operum musivorum statuarumve aut picturarum recentiorum, quae nomen ferunt, deest, subiungitur disquisitio de conturniato numo Homeri, cuius adversa in parte expressa est Dirce cum Zeto et Amphione tauroque.

Cf. Suppl. ad Nova Acta Erud. T. II. p. 277 sqq.

Les plus beaux Monuments de Rome ancienne, ou Recueil des plus beaux morceaux de l'Antiquité Romaine, qui existent encore: dessinés par Monsieur BARBAULT, Peintre, ancien Pensionnaire du Roy (de France) à Rome, et gravés en CXXVIII planches, avec leur explication. à Rome 1761. fol. reg. — Pertinet inligne hoc opus, omnibusque chalcographicæ et typographicæ artis subsidiis ornatissimum, in primis ad architecturam antiquam. Quae cum templa, theatra, amphitheatra, circus, arcus triumphales, columnas, obeliscos, aedes, thermas, aquaeductus, sepulchra, ambitu suo contineret; pulcherrimæ harum partium monumenta, non plane temporum iniuria, hominumque

que furore deleta, ab eleganti ingenio manuque venusta praedito Barbalto electa, delineata, et tabulis aeneis, cum ab ipso, tum a Montageo (*Montagu*) impressa, cum antiquae elegantiae studiosis communicata fuerunt. In his delineandis non solum summam diligentiam ille adhibuit, sed etiam commentarios addidit. In quibus monumenta describit, auctores eorum enarrat, et usum, cui inservierint, exponit; etiam inscriptiones, quas praeferunt, et anaglypha, quibus ornata, memorat. Bonam et laudabilem in his commentariis brevitatem adhibuit eaque tantum explicuit, quae summe necessaria sunt ad cognoscenda melius monumenta.

Cf. KLOTZII Acta litter. Vol. II. p. 130-139.

(CHRISTIAN TRAUOGOTT WEINLIG, Architecti Dresdensis) *Briefe über Rom, nach Anleitung der davon vorhandenen Prospekte von Piranesi, Panini, und andern berühmten Meistern.* Dresdae 1781-1786. III Voll. in 4 mai. Cum tabb. aen. — Opus, quantum nos scimus, haud absolutum; quod non miraberis, si scias, tabulas aeneas maximam partem manu rudi exaratas esse: descriptiones probabiliores videntur. Est praeterea magis novae, quam veteri Romae dicatum.

ANTONII BOSIO (Mediolanensis, Icti et Bosio. Archaeologi Romani † 1629) *Roma sotteranea, opera postuma, compita, disposta et accresciuta da GIOVANNI SEVERANI DA S. SEVERANO, Severani. nella quale si tratta de' sacri cimiterii di Roma, del sito, forma et uso antico di essi, de' cubiculi, oratorii, imagini, ieroglifici, iscrizioni et epitaffi, che vi sono, nuovamente visitati e riconosciuti da OTTAVIO*

O 2

PICO.

Pico. PICO. *Del significato delle dette imagini et ieroglifici, de' riti funerali in sepolirvi i defonti, de' martiri in essi risposti, o martirizati nelle vie circonvicine, delle cose memorabili sacre et profane, delle medesime vie etc. Publicata dal Commendatore Fr. CARLO*

Aldobrandino. ALDOBRANDINO. In Roma 1632. fol. mai. Cum figg. aen. Ibid. 1650. 4. Cum figg. aen. *Latine*, variis accessionibus et mutationibus, a PAU-

Aringhi. LO ARINGHO, Romano, et Congreg. Oratorii Presbytero. *Romae* 1651. II Tomi in fol. Cum figg. aen. *Coloniae et veneunt Lutetias Parisorum* (s. potius *Amstel.*) 1659. II Tomi in fol. Epitome Latina (*Roma subterranea, ex maiori opere in portatilem formam continuata*) prodiit *Arnhemii* 1671. 12. *Theotisce a Christoph. Baumanno*, ibid. 1668. 12. ibid. 1671. 12. — Historiam operis celeberrimi optime Aringhus narrat his verbis: „*Antonius Bosius*, fama sat orbi notus *), et de sacra vir antiquitate optime meritus, primus omnium ecclesiasticam coemeteriorum historiam, ingenti studio ac labore, per annos multos, nec absque magnis impensis curiose perquisitam, congefferat in fascem potius, quam in volumen digefferat, cum re prorsus infecta satis concessit. Quapropter tenebris ac sepulchro, una cum suo pariter auctore, opus illatum addictumque fuisset, nisi benigna Eminentissimi *Francisci* Cardinalis Barberini . . . manus adfuisset. Eius quippe iussu *Joannes Severanus*, congregationis nostrae Presby-

*) Mala etiam ex parte. Certe *Janus Nicius Erythraeus* in Pinacotheca P. I p. 233 (sec. edit. Colon. 1645. 8) fuse exponit bacchanalia, strepitus, iocos et facetias, quibus Bosius cum amicis in cryptis istis indulgit, ita ut crederes, non illic versari homines, sed bacchari daemones, non opus religiosum elaborari, sed Baccho sacra fieri, vel manes evocari ab inferis.)

Presbyter, attritae iam inter studia aetatis provinciam subire coactus, temporis angustia, ac rerum, quas in unum coacervatas, haud probe tamen digestas reperit, copia absterritus lento sibi pede, ne passim aberrare contingeret, procedendum indixerat; verum Cardinalis eiusdem auctoritas, calcarium instar stimulos quotidie admoveans, instare ac reluctantem torpentemque in opus perurgere non destitit, ut qui subterraneam post auctoris obitum in lucem quantocyus prodire Romam, ut sacram quodammodo, vel unico isto opere ab interitu antiquitatem vindicaret, et Romae Romam redderet, impensius cupiebat. Quamobrem opus haud mature elaboratum, expensum, ac suis numeris absolutum (quod erat illi in votis) quam primum compilando, brevi, ut ita dicam, manu, librum, quem severa iudicii trutina librandum proposuerat, haud congruam temporis moram nactus, intempestive edidit potius, quam diu, ut par erat, lucubrando elaboravit. Nam ut de caeteris taceamus, quantum praecipue librum, qui multiplici recondendae antiquitatis eruditione scatet, dum ipsae illam sub praelo paginae laborarent, percurrendo exscripsit. Quod si Italico primum idiomate volumen in lucem prodiit, id eo potissimum consilio, ut multorum petitioni, qui Romanis res primum urbanas ac domesticas intra Urbem degentibus divitias innotescere cupiebant, importunisque amicorum votis fieret satis a Severano praestitum. Verum ubi praeoptatam lucem liber aspexit, utpote innumeris rei antiquariae thesauris refertus locupletatusque, cunctorum ultro, prompte, libenterque manibus exceptus est, quin immo cum idem omnium utilitati atque oblectamento inserviat, omnium enixe votis exquiri coepit Quapropter ipsemet, qui

qui vernacula librum lingua ediderat, Latino quoque a se conscribendum sermone putavit: at dum in rem totus incumbit, morte praeventus voti compos effici nequivit. Verum subinde eruditorum preces ac studia, ut subterranea Roma Latinitati redderetur optatamque, uti praeconcepata spes inerat, lucem tandem aspiceret, vehementius instare coeperunt. Quocirca fratrum ego minimus, licet invitus, eorum, quorum imperio reluctari piaculum fuerat, hanc subire, et Romae subterraneae, cui quondam perlustrandae pedem admoveram, manum quoque illustrandae admoveere coactus sum. Dum rem vero aggredior, multiplices difficultatum ambages, quod non putaram incurrens, haud ipsammet omnino subterraneam, editam haecenus a *Bosio* Romam, sed quam plura, et nova quidem, *Bosio*, *Baronio*, *Severano*, *Henrico*, *Spondano*, aliisque sacris probatisque Antiquariis facem praeferentibus, coemeterialium rerum monimenta, quae ad instituti propositum faciunt, et quae in iam edito opere desiderari videbantur, simul coacervando excultiorem, aliamque propemodum de facie Romam Urbem atque Orbi contemplandam exhibere pro viribus conati sumus. Novum igitur, ac non perexiguum mihi laborem imposui; meo quippe, etsi plano ac facili, grande et laboriosum opus stylo describere aggressus, ipsiusque auctoris mentem affecutus, eum veluti fidum itineris ducem mihi praescribens, operis quidem praecipue textum, ordinem tamen ipsiusque historiae contextum haud ex integro servandum, sed novis insuper quam pluribus, e probatorum promptuario scriptorum studiose collectis, praesens hoc opus concinnandum proposui. Atque ut totius rationem operis edisseramus, rem totam coemeterialem
sex

sex hisce libris distinctam illustratamque in duos tomos compilavimus, et primum quidem librum in studiosi gratiam lectoris, tam sacrae, quam profanae antiquitatis, etsi temporis angustiae praepedirent, pro nostri tenuitate ingenii, novo plane labore contexere atque uberrime excolere studuimus, quod et in caeteris passim libris, ubi opportuna se praebuit occasio, et in sexto praecipue, ubi de coemeterialibus symbolis atque imaginibus differitur, consulto a nobis praestitum est: in secundo autem libro antiquae faciem Romae levi penicillo delineavimus, atque aeneae incisum tabulae contemplantam lectori subiecimus, vastamque coemeteriorum urbis amplitudinem ac numerum pariter adumbravimus, ut tu ipsemet iudex aderis, si subterraneam haecenus a Bosio Romam in volumen congestam, et a Severano subinde cum additamentis editam, quae iam secundam sortita est editionem, cum hac nostra novissima componas, quae merito faciem una cum idiomate eum in modum immutasse censebitur, ut novum iam pro veteri legentibus praeferre opus videatur.“ — Monumenta igitur Romano — Christiana, ut ita dicam, cumulata vides in hoc opere; in quorum explicationem ingens eruditionis vis est consumpta: quae tamen maioris aestimanda esset, si testimoniorum selectul usuique maior cura subactiusque iudicium impensum fuisset. Inscriptiones magno numero insertae utilitatem non adeo laudabilem praestant.

Cf. IMMAN. FRID. GREGORII Descriptio operis Aringhiani, quam exhibuit, in *kritische Bibliothek* T. III. p. 323 sqq. et in *Hamburgischen Briefwechsel* a. 1751. Partic. 38.

CLEMENT *Bibl. curieuse* T. V. p. 110-116.

BAUNGARTEN *Nachrichten von merkwürd. Büchern* T. V. p. 317-322.

Gli antichi Sepolcri ovvero Mausolei Romani et Etruschi, trovati in Roma et in altri luoghi celebri, raccolti, disegnati et intagliati da PIETRO SANTO
 Bartoli. BARTOLI. In Roma 1697. fol. Cum tabb. aen. CX. *Latine*, hac inscriptione: Veterum Sepulcra, seu Mausolea Romanorum et Etruscorum, inventa in urbe Roma, aliisque locis celebribus, collecta et delineata a PETRO SANCTIO BARTOLIO, cum explicationibus JOH. PETRI BELLORII. Ex Italico in Latinum sermonem transtulit ALEXANDER DUKERUS. Editio correctior et emendatior. *Lugd. Bat.* 1728. fol. Eadem ex Latina Al. Dukeri versione in *Gronobii Thes. Antiqq. Graec.* T. XII. — Bartolius monimenta Romana sepulcralia, praeter illud, quod Curiationum esse creditur in Albano, in quinque quasi classes dividit, quarum prima comprehendit sepulcra antiquissima familiarum Romanarum, quae detecta fuerunt in illa parte viae Aureliae, in qua villa Corsina sita est; secunda, sepulcra familiarum, quarum nomen ad nos pervenit, et quae tempore reip. Romanae floruerunt; tertia, sepulcra eiusdem aetatis, sed familiarum, quarum nomen tempus delevit; quarta, sepulcra tempore Imperatorum Rom. constructa; quinta, sepulcra peregrina lingua, in primis Etrusca, inscripta. In tabulis aeneis non aedificia tantum sepulcrorum, sed inscriptiones quoque, picturae, figilla, sculpturae, opera plastica, musiva, urnae, lacrymatoria, aliaque vasa ad sacrificia pro mortuis facienda spectantia repraesentantur.

Cf. *Acta Erud.* a. 1698. p. 201 sqq.

(MAR-

(MARCI ANTONII BOLDETTI, reliquiarum sacrarum Praefecti et Consilarii congregationis de indulgentiis et reliquiis † 1746) *Osservazioni sopra i Cimeterj de' Santi Martiri ed antichi Cristiani di Roma; aggiuntavi la serie di tutti quelli, che fino al presente si sono scoperti, e di altri simili, che in varie parti del mondo si trovano i con alcune riflessioni pratiche sopra il culto delle sagre reliquie.* In Roma 1720. fol. Cum multis figuris, passim contextui insertis. — Opus praestantissimum in tres distinctum est libros, quorum primus LX, secundus XX, tertius XXII capitibus absolvitur. In libro primo coemeteria martyrum et veterum Christianorum, quoad eorundem situm, symmetriam, ordinem et dispositionem describuntur. In secundo coemeteriorum ornamenta ordine expnuntur, in quibus primum locum tenent inscriptiones sepulcrales. Quantum illae habeant auctoritatis et fidei, utilitatis et suavitatis, auctor erudite ostendit. Tum alia ornamenta sepulcralia, resque in sepulcris inventas, v. c. mures, testudines, statuas etc. persequitur; et lucernis veterum ac sepulcrorum sigillis lectoris animum non minus quam oculos delectat. In fine vero huius libri omnia, quae in agro Romano detecta sunt, coemeteria recenset, et vocabulis ac titulis, quibus sepulcra denotantur, expositis, coemeteria, quae extra Romam in reliquis Italiae provinciis, nec non, quae aliis in locis extra Italiam ostentantur, describit. In libro tertio de reliquiarum cultu pro religionis suae placitis et traditione disputat.

Cf. Acta Erud. a. 1722. p. 513-524.

BAUMGARTEN *Nachr. v. merkwürd. Büchern* T. V. p. 323-329.

Ficoroni. FRANC. DE' FICORONI *de' Mausolei Romani*; in eiusdem *Diff. della Bolla d' Oro de' fanciulli nob. Rom.* (Rom. 1732. 4) p. 29-76.

Scultore e Pitture sagre estratte da i cimiterii di Roma, pubblicate già dagli Autori della Roma sotterranea ed ora nuovamente date in luce, colle spiegazioni, per ordine di Clemente XII. Parte I. In Roma 1737. II Voll. Parte II. ibid. 1747. Parte III. ibid. 1753. fol. — Auctor operis splendidissimi, quod omnia hactenus recensita superat, erat JOHANNES BOTTARI, Canonicus ecclesiae S. Mariae Transtiberinae et Custos bibliothecae Vaticanae († 1775).

Monro. JOH. MONRO *Letter concerning the Catacombes of Rom and Naples*; in *Philos. Transact.* Vol. XXII, p. 643-650.

Fehmel. AMANDI GOTTHOLD FEHMELEII *Dissertationes II de Catacumbis Romanis.* Lips. 1710. 1713. 4.

SECTIO IV.

Descriptiones singularium quorundam aedificiorum et monumentorum Romae veteris.

Bianchini. FRANCISCI BIANCHINI, *Veronense* (Referendarii utriusque signaturae Innocentii XIII P. R. Canonici etc. † 1729.) *del Palazzo de' Cesari, opera postuma (data in luce da GIUSEPPE BIANCHINI *) in lingua Italiana e Latina.* Verona 1738. fol. mai. Cum tabb. aen. XXVII. — Narrant quidem varii scriptores de illustrissima veteris Romae parte, Palatio nempe Caesarum, de eius origine,

*) Qui fuit Francisci nepos ex fratre, et Congregationis Oratorii Romani Presbyter.

origine, incrementis et mirabili splendore; dicunt, sub Augusto modicas fuisse aedes, post a successoribus in eximiam magnitudinem auctas esse, et quidem imperante Tiberio domum Tiberianam, in qua imperator habitabat, accessisse; mortuo Tiberio, Caligulam Palatium maxime amplificasse, et, quamvis sub Nerone omnia foedis commacularentur incendiis, sub Vespasiano tamen et Tito resectam fuisse urbem, tandem Domitianum in immensum exornasse domum suam porticibus, statuis, arceis, vestibulis, balneis, ut fere domicilium tot Imperatorum simul esse posset, quot ante eum summam rerum in urbe tenuerant: attamen non idem est negotium, non aequae facili impenditur labor, verbisne describas facta domus illius, an formam, altitudinem, laxitatem, columnarum partitionem et dignitatem radio designes. Haec omnia vero praestitit Blanchinius. Opus ipsum in capita undecim divisit, quorum primum agit de ichnographia, orthographia, partibus inservientibus ornamento Romanae antiquorum Caesarum domus. Caput II sistit operis divisionem. III ideam generalem situs, ambitus cum Palatini montis tum domus Imperatorum ibidem exstructae. IV descriptiones superioris areae Palatini montis et vestigiorum dirutae Regiae Caesarum, ex reliquiis ibi detectis, ut per antiquarum rerum scriptores in lucem prodierunt. V exploratius cognita de structura palatii ex detectis amplissimis aulis in hortis Farnesianorum. VI Ichnographiam totius palatii, universum Palatinum collem occupantis, et a Domitiano pluribus in locis iterum exstructi, perfecti et ad meliorem symmetriam redacti. VII introitum ad palatium sic amplificatum, eiusdemque vestibulum, atrium et cavum aedium. VIII orthographiam sive sectionem

sectionem partium palatii. IX castra seu stationem militum ad tuendas palatinas Caesarum Augustorum aedes, prope atrium ac vestibulum sitam, atque alia aedificia, quae stationi erant proxima. X balneas domus Tiberianae. XI structuram aedificiorum, a Nerone domui palatinae adiectorum et a Palatio ad Exquillas productorum, paullo post a successoribus deictorum, praesertim a Tito, qui suas ibidem thermas erexit, atque amplitudinem Neroniani illius operis, a Nerone domus aureae nomine nuncupati. Huius capitis initium solum exhibetur, reliqua defunt. Editor, *Joh. Blanchinius*, schedas auctoris in ordinem redegit, opus limavit, emendavit versionemque Latinam adiecit.

Cf. *Acta Erud.* a. 1740. p. 97-110.

Cf. *Zuverläss. Nachr. von dem Zustande der Wissensch.* P. XIII. p. 1-19.

BAUMGARTEN l. c. T. IX. p. 414. sqq.

Bellori.

JOH. PETRI BELLORII Veteres arcus Augustorum triumphis insignes, ex reliquiis, quae Romae adhuc supersunt, cum imaginibus triumphalibus restituti, antiquis numis notisque illustrati, nunc primum per JOH. JACOBUM DE RUBEIS aeneis typis vulgati. *Romae* 1690. fol. mai. — Bellorius antea iam in *Admirandis Romanarum antiquitatum ac veteris sculpturae vestigiis* arcuum dictorum selectiores aliquot exhibuit: in hoc opere omnium, quotquot quidem Romae eo tempore exstabant, facies et ornamenta curiosae posteritatis oculis exponere constituit. Ad quod institutum impigre persequendum non parum excitatum se fatetur editione Arcus Severiani, de quo postea, adiutum etiam ex Bibliotheca Barberina codice *Francisci Jamberti*, architecti; cognomento Sanguisalli,

gallii, arcus aliquot delineatos-descriptosque continente, qui ea aetate, anno circiter 1468, non adeo, ut postea, mutili attritique, integriorem faciem referebant, ut ex eius delineationibus deperdita nonnulla restituere potuerit. Primum locum occupat arcus Imperatoris *Titi*, quatuor olim suffultus columpnis; iunctae sunt tabulae aeneae septem. Succedunt arcus *Septimii Severi*. Unus *Severi* eiusque filii *Antonini*, ad radices Capitolii collocatus, de novo aeri incisus est additis *Suarezii* explicationibus. Exornant hunc itidem septem tabulae. Alter ab argentariis in veteri foro boario eidem *Severo*, *Juliae* uxori, filiisque dictus duarum facierum est. Hos excipit *Gallieni*, vulgo *S. Viti* a templo, cui adhaeret, dictus. Sequitur *Constantini* arcus, qui ex Traianiano, sive ex triumphalibus Traiani monumentis detectis excitatus, ab una alteraque fronte quatuor praefert tabulas, eiusdem Traiani rebus gestis insignes. Ultimus est *Portugalliae* vulgo cognominatus, ab Alexandro VI P. R. destructus, auctoris incerti, qui ab una fronte duas Augustas imagines, sed deleta vultus similitudine, praetulit, quas ad *M. Aurelium* et *Faustinam* coniugem pertinuisse coniectura est. His Augustorum arcubus breves Belorii notae explicationis causa ad calcem uniuscuiusque schematismi adiectae sunt; et coronidis loco peculiari in tabula subnexi arcus Augustorum honoribus exstructi, qui temporum iniuria pridem intercideret, ea figura, qua in numis conspiciuntur, quorum beneficio eorum ad nos exempla pervenere.

Cf. Acta Erud. a. 1691. p. 201sq.

Arcus L. Septimii Severi Aug. anaglypha cum
explicatione JOS. MARIAE SUAREZII *Romae* Suarezii.
1676.

1676. fol. — Eminent hic liber inter alios huius generis.

Marm. basis etc. Marmorea basis Colossi Tiberio Caesari erecti, ob civitates Asiae restitutas, cuius Colossi fides a *Joh. Meursio* oppugnata defenditur etc. Primus trans Alpes vulgavit, revocavit, notis uberioribus et novis observationibus ac nummis illustravit

Gronovius. vit LAURENTIUS THEODORUS GRONOVIVS *Lugd. Bat.* 1720. 8. Et in *Gronovii Thes. Antiqq. Graec.*, T. VII. p. 433 sqq.

Reland. HADR. RELANDI de spoliis templi Hierosolymitani, in arcu Titiano Romae conspicuis, liber. V. supra Vol. I. P. II. p. 116.

Scriptores de columna Traiani et de columna Antonini Pii v. supra cap. XI. sect. III.

Severoli. MA'CELLI SEVEROLI *Differtazione sopra il già antico Arco, detto volgarmente di Portogallo, e de' Bassi relievi situati in esso; in Differtazioni dell' Acad. Etrusca di Cortona* T. I. p. 109 sqq.

Scriptores de Obeliscis enumeravimus Vol. III. P. I. p. 70-76.

*L'Anfiteatro Flavio ovvero Colosseo di Roma, de-
Fontana. scritto e delineto del Cavalier CARLO FONTANA*
(Architecto Romano celeberrimo † 1714). *Nell'Haia* (s. potius *Londini*) 1725. fol. reg. Cum tabb. aen. XXIV. — Ante et post Fontanam quidem plures homines docti et artifices amphitheatrum Flavianum, cuius reliquias Romani hodierni Colosseum nuncupant, exhibuerunt, v. c. *Bern. Gammucci*, architectus, libris IV *delle Antichità di Roma* (Venet. 1565. 4); *Vincent. Scamozzi*, architectus Vicentinus, Libro I operis, eodem titulo editi Venet. 1580.

1580. fol. nec non *Sebast. Serlius*, aequè architectus, in libro *d' Architettura* (Venet. 1566); quibus addatur *Justus Lipsius* de Amphitheatro (Antverp. 1569. 4), nec non *Scipio Massaeus* de Amphitheatro Veronensi L. I, quo differit de Amphitheatris in universum (Veronae 1728. 12); porro *Laur. Guazzesi* de Amphitheatris Tuscanis dissertatio, in vol. I operis inscripti: *Saggi di Dissertazioni accademiche lette nell' Accademia di Cortona* (Rom. 1738. 4) p. 79 sqq. Idem copiosius multa illustravit in supplemento *alla Dissertazione degli Anfiteatri Toscani* (in *Raccolta di Opuscoli scientif. e filol.* T. XX. p. 427 sqq. Nonnulla etiam habet *Alexius Mazzochius* in libro super mutilo Campani Amphitheatri titulo (Neap. 1727. 4). Verum omnes post se reliquit Fontana in opere, unice amphitheatro Flaviano dicato, in quinque distributo libros, quibus praemissa est generalis de theatris et amphitheatris introductio, cum apud Graecos, tum Romanos. Primo libro habetur ichnographia terrena omniumque theatri planorum, complexa sphaeras omnes, cum arcuum, pilarum, ambulacrorum, cuneorum, gradualium, praecinctionum, a sphaera extrema usque ad podium regium, apparatu; sic quidem, ut sectiones murorum, quorum portiones tunc temporis exstabant, in vivo plenae, reliquorum ex vestigiis tantum innotescentium dilatiores exhibeantur. Accedunt orthographiae exterioris amphitheatri etc. Librum secundum incipit ichnographia terrena restituta, quae oeconomiam totius amphitheatri, qualis integri fuit et illibati, complectitur. Huic subjiciuntur ichnographiae restituae planorum quatuor terreno imminuentium, et alia praetensionis velorum. Singulis enumeratio partium et mensurarum accurata adjicitur. Tertius liber

pandit

pandit historiam profanam huius amphitheatri, et sigillatim inquit in situm, erectionem, dedicationem, instaurationes successu temporis factas; partesque singulas excutit, ut caveam, gradualia, sedilia etc. Considerat porro capacitatem operis, effectum vocis quoad sonoram extensionem et reverberationem, suffitus e croco accendi solitos ad aërem purgandum, patronos, quibus dedicatum, et festa, quae in ipso celebrari sueverunt. Quartus historiam sacram seu martyrologium habet huius loci. Hisce omnibus subiungit auctor libro quinto ideam templi, quod in cavea amphitheatri exstruendum proponit ad renovandam celeberrimi loci gloriam.

Cf. Acta Erud. a. 1727. p. 9-13.

Marangoni.

JOH. MARANGONI (Vicentinus, et Canonicus Romanus) *delle Memorie sacre e profane dell' Anfiteatro Flavio di Roma, volgarmente detto il Colosseo, Dissertazioni.* In Roma 1746. 4. — Historiam amphitheatri inde ab ovo auctor repetit, illamque deducit usque ad saeculum septimum, ubi, Beda teste, adhuc integrum stetit, et postea ulterius. Ruinae originem quaerendam esse docet in anno 1084, et in Roberti Guiscardi armato Romam adventu. Maxime auctor in eo est, ut virtutem veterum Christianorum in hoc amphitheatro tentatam et probatam exponat.

Cf. Acta Erud. a. 1751. p. 600-606.

Camera ed Inscrizioni sepolcrali di liberti, servi ed uffiziali della casa di Augusto, scoperte nella via Appia ed illustrate con le annotazioni di FRANCESCO

Bianchini. CO BIANCHINI. Roma 1727. fol. Cum figg. aen. — Licet opus subsequens maiore doctioreque

aeque apparatu monumentum istud tractet, tamen et hoc Blanchinianum dignum utique est, quod inspiciatur et consulatur, maxime ob doctam inscriptionum explicationem.

Monumentum five Columbarium libertorum et servorum Liviae Augustae et Caesarum, Romae detectum in via Appia a. 1726, ab ANT. FRANC. GORIO descriptum, et XX aere incisiss ^{Gori et Sal. vini.} tabulis illustratum, adiectis notis ANTONII MARIAE SALVINII. Florentiae 1727. fol. Cum figg. aen. Et in Poleni Supplement. nov. Thes. Antiqq. Rom. et Graec. T. III. — In parte prima Gorius illustrat ornamenta monimenti istius: in altera sistit idem et explicat CCCIV Inscriptiones ibi detectas.

TOBIAE GUTBERLETHI Coniectanea in ^{in Guterleth.} monumentum Heriae Thibbes Monodiariae et Titi Claudii Glaphyri, Choraulae; cum figg. Inter eiusd. Opuscula (Franqu. 1704. 8) p. 143 sq. et in Poleni Thes. T. IV. p. 341 sqq.

Differtazione di un Religioso della Comp. di Gesu, ^{Differtazione etc.} sopra un Bidentale nuovamente scoperto; inter Differtazioni dell' Acad. Etrusca di Cortona T. VI. p. 161 sqq.

Aliorum scriptorum, quos forte in hoc capite quaerere malueris, recens dabitur paullo inferiorius locis nobis aptioribus visis.

CAPVT XVII.

SCRIPTORES DE ANTIQUITATIBUS ROMANORUM PROFANIS.

SECTIO I.

Scriptores de forma et statu reipublicae Romanae generales.

Panvinus. **O**NUPHRII PANVINII Civitas Romana. Paris. 1588. 8. Et in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 193 sqq.

Eiusdem Reipublicae Romanae commentariorum Libri III. Francof. 1597. fol.

Sigonius. CAROLI SIGONII de antiquo iure Romanorum Libri II, cum Latini Latini Observationibus; in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 93 sq. et in Praefat.

Eiusdem de antiquo iure populi Romani Libri XI: duo de civium Romanorum, tres de Italiae, totidem de provinciarum antiquo iure, reliqui de Romanae iurisprudentiae iudiciis. Accessit, praeter observationes Latini Latini, animadversiones Joannis Georgii Graevii, nova dissertatio prooemialis Thomasia de usu vario studii antiquitatum, in primis in studio iurisprudentiae Romanae. Lips. et Hae 1715. 8. — Sigonius libros istos duo de antiquo iure civium Rom. nec non libros tres de antiquo iure Italiae Venetiis a. 1560 edidit. Porro a. 1567 libros duos de antiquo iure provinciarum, deinde libros tres de Romanae iurisprudentiae iudiciis Bononiae a. 1574 absolvit, eosdemque cum prioribus libris et tractatu de lege curiata magistratuum et imperatorum et iure eorum, operi

operi de iure provinciarum nomine libri tertii adiecto, in unum corpus collegit, idque undecim libris constans *Bononiae* a. 1574 in fol. edidit. Secuta est alia editio eiusdem formae a. 1576 sub inscriptione librorum XI de antiquo iure populi Rom. *Latetias Paris.* apud *Jacobum du Puy* venduta. Cum illa conveniunt duae editiones in Germania impressae, prior *Brancofurti* a. 1593, posterior *Hanoviae* a. 1609, utraque in folio. Cumque nullum fere horum exemplar superesset, inferendos suo Thesauro Antiqq. Rom. censuit *Graevius*; quanquam in eo non tanta cura a viro doctissimo adhibita fuerit, quantam praestiterit alias, aliis occupationibus minus obrutus. Ipsum auctorem quod attinet, interdum aliquid humani passum esse negari non potest, id quod in opere tam impedito ac difficultatibus pleno mirandum forte non erit: sed et pauciora ista quidem sunt et leviora, quam ut detrahenda debeant existimationi elaborationis egregiae. Nova operis editio, de qua hoc loco sermo, iuxta exemplum *Francofurtense* adornata et in duos tomos divisa est.

Cf. *Acta Erud.* a. 1715. p. 203-208.

PAULI MANUTII Liber de civitate Romana; *Manutius.*
in *Gaud. Roberti Miscellan. Ital.* T. I. p. 161 sqq.
Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. I. post p. 31.

SCIPIONIS GENTILIS Disputationum illustrum, sive de iure publico populi Romani Liber; in *Polemi Suppl. nov. Thes. Antiqq.* T. I. p. 1125 sqq. *Gentilis.*

JOH. CHRISTOPH. FUGMANNI Notitia *Fugmann.*
Romani status. *Viteberg.* 1671. 4.

SAMUELIS PUFENDORFFII Diff. de forma *Pufendorff.*
Reipublicae Romanae; in *eiusd. Dissertatt. Acad.*
Select. (*Upsal.* 1677. 8) p. 357-404.

Gravina. JANI VINCENTII GRAVINAE de Romano Imperio Liber singularis; in *eius* Opp. (Lips. 1717. 4) p. 463 sqq. Et in editione eorundem operum, quam curavit *Gottfr. Mascovius*. Lips. 1737. 4. — Gravina, elegans iste doctusque Iureconsultus Romanus, in hoc libro potissimum probare studet, auctoritatem et maiestatem reip. Romanae sub imperatoribus ulterius floruisse; Augustum eo, quod potestatem tribuniciam, pontificatum, censuram nomenque patris patriae in se coniunxerit, desumxisse, non adsumxisse S. P. Q. R. maiestatem; nomen Imperatoris cum in Augusto tum in eius successoribus titulum fuisse militare, quo officium, cum exteris reip. hostibus pugnandi, iis incubuerit, simul vero inter cives ipsos rempublicam per collegium istud, cuius socius Imperator fuisset, sive per consules, quibus Imperator non semper adnumeraretur, totum imperium civile exercuisse; imperatoris auctoritatem nec cum ea comparari posse, quae dictatoribus conveniebat, nec cum dignitate regia caet. Quae omnia quidem cultissima oratione tradita, sed non satis fulta rerum peritiis videbantur.

Moyle. WALTHERI MOYLE (Baka - Cornubiensis, Armigeri † 1721) *Essay upon the Constitution of the Roman Government*; in *eiusdem* Opp. (Lond. 1726. 8) Vol. I. p. 1-48. — Causas in primis internas, cur imperium Romanum a statu monarchico limitato in Aristocratiam, ab hac in gubernationem popularem et hinc in tyrannidem delabi oportuerit, auctor investigat et demonstrat.

Schöttgen. CHRISTIANI SCHOETTGENII *Diff. antiquaria de iure publico Reipublicae Romanae*. *Stargard*. 1726. 4.

Trekell. ALBERTI DIETERICI TREKELL, *1Cti, Selectarum antiquitatum Romanarum Pars I*, in qua potissi-

potissimum agitur de iure civitatis, Quiritium, Latii, Italico, Coloniarum atque municiporum, multa insuper iuris ac veterum scriptorum loca illustrantur. *Hagae Comit.* 1744. 8. — Auctor centies dicta non repetiit, sed ipse veritatem studiose scrutatus est.

CHRISTIANI WILHELMI KUESTNERI *Küfner.*
 Diss. de modo regum appellandorum apud veteres Romanos. *Lips.* 1744. 4. — Auctor, historiae Romanae peritissimus, demonstrat, quo modo Romani aliis regum nomen et regia ornamenta concesserint. Id quod auctoritatem et dignitatem reip. maxime augebat. Quum enim Romani aliquem Regem appellabant, eo ipso certo et solenni modo, eum legitime regnum habere, et ab omnibus pro Rege haberi, velle significabant. Qua ipsa re cum Regibus regna confirmarent, illa Regis appellatio interdum scriptoribus regni confirmatio est. Praecipue auctor modum regni confirmandi per dona regia explicat, et indicem huiusmodi regum subnectit.

HENRICI BENEDICTI RICHTERI *Res Romanae exemplar.* *Lips.* 1747. 4. *Richter.*

JOH. JAC. HECKINGII *Diss. de ritibus conficiendae pacis apud veteres Romanos.* *Jenae* 1748. 4. *Hecking.*

SECTIO II.

Scriptores de magistratibus reipublicae Romanae.

A. Scriptores generales.

PETRI SCRIVERII *Respublica Romana.* *Scrivierius.*
Lugd. Bat. ex offic. Elzevir. 1626. 16. *ibid.* 1629. 16. — Inest huic libro, qui collectioni rerump. Elzevirianarum accensetur, collectio scriptorum

de magistratibus populi Romani sequentium: ANDREAE DOMINICI FLOCCI de potestatibus Romanorum libri II; POMPONII LAETI de magistratibus Romanis libri II; RAPHAELIS VOLATERRANI de magistratibus et sacerdotiis Romanorum commentarius; ANDREAS ALCIATUS de magistratibus et officiis Romanorum; PETRUS NANNIUS, *Alcmarianus*, de comitiis Romanorum; JUSTUS LIPSIUS de magistratibus veteris populi Romani; JANUS GULIELMUS, *Lubecensis*, de magistratibus reip. Romanae, dum in libertate urbs fuit; GEORGIUS VAUCHOPIUS, *Stotus*, de magistratibus veteris populi Romani; PETRI SCRIVERII de Pseudo-Fenestella admonitio; Appendix de Romae statu hodierno et Pontificis auctoritate.

Notitia dignitatum
etc.
Panciroli-
lus.

Notitia dignitatum utriusque Imperii, Orientalis scilicet et Occidentis, ultra Arcadii Honorique tempora, et in eadem GUIDI PANCIROLI commentarius, *eiusdemque* de Magistratibus municipalibus, rebusque bellicis tam novae quam veteris Romae Libellus. Accessit totius Imperii Romani typus. Editio auctior et emendatio. *Genovae* 1623. fol. Cum figg.

Fenestella. L. FENESTELLAE (s. potius A. D. FLOCCI) Libellus de sacerdotiis et magistratibus Romanorum. v. supra cap. XV. sect. IV.

Laetus. POMPONIUS LAETUS de Romanorum magistratibus et sacerdotiis. v. ibid.

Raph. Volaterranus. RAPHAELIS (MAPHAEI) VOLATERRANI de magistratibus et sacerdotiis Romanorum commentarius. v. ibid.

Bebel. HENR. BEBELIUS de magistratibus et sacerdotiis Romanorum. v. ibid.

Alciatus. ANDREAE ALCIATI de magistratibus, civilibusque et militaribus officiis Disertatio. Accessit Index

Index Dignitatum civilium et militarium in Oriente. Primum prodiit cum notitia dignitatum utriusque Imperii 1528; adiecta etiam editioni huius Notitiae Pancirollianae. Postea cum eiusdem libro de quinque pedum praescriptione, *Lugduni* 1529. 8. *ibid.* 1530. 8. Sigillatim. *Basil.* 1552. fol. *ibid.* 1556. 8. *Venet.* 1593. fol. *Lugd.* 1608. fol. Inter Scriptt. Histor. Rom. (*Aurel. Allobrog.* 1609. fol.) T. II. In *Scriverii* Rep. Rom. In Alciati Opp. (*Francof.* 1617. fol.) T. IV. p. 495sq. In *Gaud. Roberti* Miscellan. Ital. T. I. p. 527sq. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Ant. Rom. T. I. p. 328sq. In plerisque hisce collectionibus omisus est Index Dignitatum etc.

FRANCISCI ROBORELLI (*Rhetoris ac Archaeologi Patavini* † 1567) de gradibus honorum et magistratuum Romanorum Libellus; cum eiusdem opere de vita et victu populi Rom. sub Imperator. *Bonon.* 1559. fol. In *Gaud. Roberti* Miscellan. Ital. T. I. p. 680sq. Et in *Gracvii* Thes. Antiq. Rom. T. III. p. 43-46.

Idem de magistratibus Imperii; in *Gracvii* Th. T. III. p. 38-42.

JANI GULIELMI, Lubetensis († 1584) de magistratibus reipublicae Romanae, dum in libertate urbs fuit, Libellus. *Rostochii* 1577. 4. Et in *Petri Scriverii* Rep. Rom. (*Lugd. Bat.* 1629. 16) p. 307-378. Et in *Sallengrii* Nov. Thes. T. III. p. 965-1000.

Cf. **MOLLERI** Cimbria litterata. T. III. p. 310.

JOACH. PERIONII de magistratibus Graecorum et Romanorum Libri III. v. supra Vol. III. P. II. p. 280.

GUERINI PISONIS (*ICI Patavini* † 1591) Pifo. de Romanorum et Venetorum magistratuum inter

se comparatione, Libellus. *Patauii* 1563. 4. *Lips.* 1669. 8.

Hotoman-
nus.

FRANC. HOTOMANNUS de magistratibus, eorumque institutione. *Basil.* 1557. 8. In eius Opp. In *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1864 sqq. Et in *Clausingii* Iure publ. Rom. T. III. p. 603 sqq.

Faber.

PETRI FABRI de magistratibus Romanorum Commentarius; ad calcem Libri I Semestrium eiusdem scriptoris (*Lugd.* 1590. 4 saepiusque); et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. T. III. p. 1113-1167. Agit in primis de Consulibus Rom.

Prevotius.

Commentarius de magistratibus populi Romani ex variis autoribus collectus. Ad Reipubl. Rom. statum cognoscendum apprime utilis et necessarius. Opera CL. PREVOTII*), *Uxellodunensis*, ab eius obitu in lucem editus. *Loussanas* 1578. 8. *ibid.* 1579. 8. (Utraque editio, prima potissimum, rarissimis libris accensetur). *Francofurti* (cura *Joach. Clutenii*) 1612. 8. Et in *A. H. de Sallengre* Novo Thes. T. III. p. 1041-1100.— Omnis liber, in quo reipublicae Romanae gubernandae ratio exponitur, et magistratus, qui illi praefuerunt ab Urbe condita ad tempora usque *Julii Caesaris*, describuntur; in septendecim distinctus est capita, quorum I agit de populo Romano, ubi exhibetur accurata tabula, quae continet numerum, centurias, arma et tela censuum et classium, in quas *Servius Tullius* populum Rom. diviserat. Nonnulla deinde praemittuntur de comitiis, civibus Romanis, coloniis et municipiis. Cap. II agit de regno et magistratum potestate.

*) Alii AELIUM PRAEVOTIUM scribunt. Nec alii, nec nos, de huius scriptoris vita rebusve gestis quidquam indagare pbrimus.

estate. III de interrege et interregno. IV de senatoribus. V de consulibus et eorum potestate. VI de praefecto urbis, annonae, vigiliis, militum, legionum, fabrorum, castrorum, praetorio. VII de praetoribus. VIII de dictatore et magistro equitum. IX de tribunis plebis. X de censoribus. XI de aedilibus. XII de tribunis militum. XIII de tribunis aerariis. XIV de quaestoribus. XV de proconsulibus. XVI de legato proconsulis. XVII de decemviris, legum auctoribus. In fine additur Romanorum magistratuum brevis chronologia.

Cf. FREYTAGII Apparatus litt. T. III. p. 304 sq.

PETRI POISSON (Consilarii regis Francogal. Poisson. huius saeculi XVI) *Traité des anciens et nouveaux Magistrats et des dignitez du peuple Romain, selon l'ordre de leur institution; accommodé à l'usage de ceux de France.* à Paris 1583. 8. Hag. Comit. 1680. 12.

JOH. PYRRHI (ENGBERMAEI, Icti Aul. Pyrrhus. *reliantensis* saeculi XVI) de magistratibus Romanis Libri III; in Oceano iuris sive Tractatu tractatum (Vindob. 1584. fol.) T. I. p. 136 sqq. et T. XVI. p. 202 sqq. (Quam ob causam hic scriptor bis iisdem verbis in collectione ista occurrat, non liquet, nisi per errorem factum). — Agit quam maxime de magistratibus Romanorum palatinis, quaestoriis et militaribus.

GEORGII VAUCHOPII, Scoti, de magistratibus veteris populi Romani Tractatus. Romae 1595. 8. Cadonii 1595. 8. In Scriverii Republ. Rom. p. 385 sqq. et in A. H. de Sallengre Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. 1001 sqq.

IUSTI LIPSII Tractatus de magistratibus veteris populi Romani. Saepius typis repetitus v. c. Hamburgi 1608. 12. Helmstadii 1637. 8. In eius

Opp. In *Scriptorii Rep. Rom.* p. 245 sqq. Et in *Clausingii Iure publ. Rom.* T. I. p. 541 sqq.

Kirsch. HENRICI KITSCHII, (*Lipsiensis, Principum Aescanienfium bibliothecarii et Gymnasii Sturvestiani Professoris philosophiae*) de magistratibus Reipubl. Romanae, eiusque criteriis, Dissertatio aphoristica; adiecta eiusdem Symbologiae heroicae. 1607. 8. Sigillatim prodit *Lips.* 1607. 4. Exstat etiam, sine auctoris nomine, cum *Zamoscii* libro de Senatu Rom. *Argent.* 1608. 8; et in *Clausingii Iure publ. Rom.* Fasc. III. p. 435 sqq. — Agitur aphorismis CCCCLXIV de primis conditoribus magistratuum, singulorum munitis et differentiis, nec non de populo ipso etc.

Campianus. M. AUGUSTINI CAMPIANI, *ICI et Antecessoris Taurinensis*, de officio et potestate magistratuum Romanorum et iurisdictione Libri II. *Augustae Taurinorum* 1724. 4 mai. *Genevae* 1725. 4 mai. — Praemisit auctor dissertationem de potestate Romani Imperatoris, sine qua accuratam et perfectam magistratuum cognitionem dari non posse, recte vidit. In Imperatore igitur explicat eius nomen, Proconsulare Principis imperium, ius relationum ad Senatum, Censoriam et Tribunitiam potestatem, Consulatum, sacerdotia et potestatem divinam (ubi, Christianos Imperatores ad Gratiani tempora nomen Pontificis assumpsisse, adversus Jac. Gothofredum multis probat), liberam et legibus solutam auctoritatem, legislatoriam potestatem, nomen patris patriae, legem regiam, cuius celebre fragmentum exhibet et paucis illustrat, denique potestatem Principis in magistratibus diffusam. His expositis accedit ad Senatores, quorum recenset originem et numerum, censum et aetatem, ritum legendi in Senatum, auctoritatem Senatus, insignia Senatorum, praec-

praecipue tunicam laticlavem, quam sequioribus temporibus *colobium* appellatam fuisse, contra Jac. Gothofredum tuetur. Sequitur explicatio singularum legum, in digestis ad hoc argumentum spectantium. Talem in reliquis titulis, qui de iure et officio magistratum agunt, morem atque commentandi rationem auctor servavit. Non temere alios scriptores secutus est, sed eosdem cum cura legit et contulit, proprioque ingenio eruere meliora in haud paucis studuit. Liber de iurisdictione, quem libri inscriptio innuit, huic volumini non inest, nec, quantum nos quidem scimus, unquam in lucem prodit.

Cf. Acta Erud. a. 1726. p. 439 sqq.

FABIANI TOERNERI Candidatus Romanus Toerner. degener, breviter delineatus. *Upsal.* 1712. 8.

LAUR. ARRHENII Diff. historico-politica de Arrhenius. anno petendi magistratus apud Romanos. *Upsal.* 1728. 8.

JOH. HERMANSSON Diff. de aetate magistratum Romanorum legitima. *Upsal.* 1736. 4. Hermanf-
son.

M. ANT. FERRATII Epistola de creatione magistratum; inter eiusd. Epistolas (*Venet.* 1738; 4) p. 155-162. Ferratius.

Eiusdem Epistola de extraordinariis imperiis; *ibid.* p. 192-198.

JOH. HENR. WACKERI Diff. de magistratibus, qui in Senatu Romano sententiae dicendae locum obtinuerunt. *Dresdae* 1740. 4. Wacker.

BERNARDI ORICELLARII de magistratibus Romanorum veterum Commentarius; ex libro manuscripto Florentino edidit JOANN. ERNEST. IMMAN. WALCHIUS, Prof. publ. Societat. Lat. Jenensis Director. *Lips.* 1752. 4. — Post Oricellarium, scriptorem saeculi decimi quinti, varil quidem Oricella-
rius.

quidem scriptores, a nobis recensiti, argumentum istud copiosius maioreque eruditionis apparatu illustrarunt: tamen Italus iste vel ideo magni faciendus, quod rivulos neque sectatus est, neque sectari facile potuit, sed limpidissimos adit fontes. Optimos et probatissimos tam veteris Graeciae, quam Latii auctores perlegit, ac, quae ad ipsius rem facere videbantur, hinc inde dispersa, in breve hoc opusculum apte soiteque coëgit. Scribendi ratio elegans est, casta ac polita. Walchius adnotavit solum ea, quae prae caeteris animadversione digna sibi visa sunt.

Toerner. FAB. TOERNERI Diff. de fascibus Romanis. Upsal. 1722. 8.

B. Scriptores de Senatu Romano.

Maioragius.

M. ANTONII MAIORAGII de Senatu Romano Libellus. Mediolani 1561. 4. Haec editio tantae raritatis est, ut Jo. Petr. Kohlius in commentatione de vita et scriptis Maioragii (p. 195) dubitet, an unquam typis fuerit excusa. Verum Jo. Erh. Kappius illam re vera Mediolani prodixisse, probat in praefatione eiusdem Kohlii Delicis epistolice praemissa p. XXI. Kohlius idem antea iam discere potuisset ex Graevii praefatione ad Tom. I. Thes. Antiqq. Rom. ubi ille diserte ait: *M. Ant. Maioragii libellus de Senatu Romano in manibus hominum etiam est. Sed is, quamvis in aliis scriptis, quas edidit plurima, viri illius eruditionem et eloquentiam faciam permagni, strigosior est, nihilque docet, quod non uberius et ornatus prosecuti sint Mamutius et Zamoscus.* Nihilo minus Polenus opusculum istud typis repeti curavit in *Supplement. Thes. Antiqq. T. I. p. 675 sqq.*

Zamoscus
f. Sigonius.

JOH. Sarii ZAMOSCII (magni Poloniae Cancellarii, ducis copiarum, et pacis artium intelligentissimi

issimi Maccenatis † 1605) de Senatu Romano Libri II. *Venet.* 1563. 4. Idem, quibus accesserunt JOACH. PERIONII de magistratibus Romanorum et Graecorum Libri III; WILH. FOSSARDI Libellus de Atheniensium magistratibus, cum annexa Dissertatione aphoristica (HENRICI KITSCHII) de magistratibus Romanorum. *Argentor.* 1608. 8. (Haec editio rara). Eosdem libros de Senatu Romano recudi curavit *Graevius* in *Thes. Antiqq. Rom.* T. I. p. 951-1022; et *God. Clausung* in *Iure publ. Rom.* T. III. p. 1 sqq. — Opusculum Zamoscus adornavit et edidit in primo aetatis flore Patavii, cum ibi, vix vicesimum annum agens, expoliendi ingenii causa degeret. Unde nonnullis suspicionem movit, se non esse tam docti et pulchri libri, qui ab omnibus magno plausu excipiebatur, parentem, sed CAROLUM SIGONIUM, quo in primis Patavii utebatur, quod Thuarns in libris de vita sua prodidit. *Graevius* vero in praefatione ad T. I. Thesauri sui hujus suspicioni non accedit. *Freytagius* in Apparatu litter. T. III. p. 318 ait, Sigonium ipsum auctorem huius libri se publice professum esse: sed locum, ubi hoc factum fuerit, non indicat. In primo libro auctor ipsam Senatorum lectionem, munus et privilegia deducit, altero rationem et modum habendi Senatus, rogandarumve sententiarum illustrat.

PAULI MANUTII de Senatu Romano Liber. *Manutius.* *Venet.* 1581. 4. In *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. I. p. 894-950. In *Clausungii Iure publ. Rom.* T. II. p. 256 sqq. Et cum *Rosini Antiqq. Rom.* (*Traj. ad Rhem.* 1701. 4) p. 792 sqq. — Agit Manutius more suo de origine senatus, de eiusdem principe, de causis amittendi ordinis senatorii, de loco, tempore et potestate habendi senatus, de iure

iure referendi, de ordine rogandi sententias, de dicenda sententia, de senatusconsulto. Subiuncta sunt loca ex commentariis Manutianis in opera Ciceronis huc spectantia.

Hotoman-
nus,

FRANC. HOTOMANNI de Senatu et insignibus quibusdam Senatusconsultis Libellus; in eiusdem Opp. T. III. In Graevii Thes. Antiq. Rom. T. II. p. 1891-1908. et in *Clausingii* Iure publ. Rom. T. III. p. 665 sqq.

Senat Ro-
main.

Le Sénat Romain. à Paris 1702. 12. Liber valde ignobilis, cuius nec auctor nec ordo nobis innotuit.

Stanhope et
Vertot.

Difficultés touchant la Constitution du Sénat Romain, proposées par Milord STANHOPE, et résolues par M. l'Abbé DE VERTOT. à Paris 1721. 12; et in eiusdem historiae vicissitudinum in administratione reip. Rom. editione secunda (cf. hulus bibl. Vol. IV. P. I. p. 193). *Belgice*, Ultrajecti ad Rhen. 1722. 8. — Comitibus Stanhopii quaestiones seu difficultates numne aut ubinam primum luci publicae expositae fuerint, nescimus: sed sequentem fere in modum se habuerunt. Quenam primis quinque saeculis imperii Romani via consueta, dignitatem senatoriam adipiscendi, fuerit? utrum nobiles sive patricii iure hereditatis sive primogeniturae dignitatem istam nati fuerint, an consules ius eligendi in senatum habuerint?

Toerner.

FABIANI TOERNERI Diss. historico-politica de numero Senatorum Romanorum. *Upsal.* 1727. 8.

Eiusdem Diss. de acclamatione senatoria. *ibid.* 1722. 8.

Eiusdem Diss. de Senatore pedario veterum Romanorum. *ibid.* 1727. 8.

Ferratius.

M. ANT. FERRATII Epistola de Senatu; inter eius Epistolas (*Venet.* 1738. 4) p. 71-77.

CONY-

CONYERS MIDDLETON'S D.D. *Principal Librarian* Middleton.
brarykeeper's of the University of Cambridge. Treatise on the Roman Senate. London 1747. 8 mai.
ibid. 1748. 8 mai. Et in eiusdem *Miscellaneous Works*, *ibid.* 1752. 4. *ibid.* 1753. II Voll. in 8.
Italicae, Venet. 1747. 8. *Theotisce*, cura Christiani Ernesti de Windheim, Gottingae 1748. 8. *Franciae gallice* (par M. D. *** *Président du Parlement de Toulouse*) à Montauban 1753. 8. à *Amsterd.* 1755. 8. — Quum Vertotii responsa in Comitibus Stanhopii quaestiones alii optimati Anglico, cui nomen HERVEY, non satisfecerint; hic cum Middletono, rerum Romanarum peritissimo, per epistolas super quaestionibus iisdem urbane disputavit. Quae disputatio Anglo doctissimo ansam, argumentum de Senatu Romano altius perscrutandi, atque ortum huius libri dedit. In eius parte priore epistolae Middletoni ad Herveyum leguntur, in quarum prima potissimum affirmatur, magistratum candidatos, inde a quaestoribus et cum iis, ex eo tempore, quo etiam plebei senatores fieri poterant, semper ex ordine senatorio lectos fuisse. Tres reliquas epistolas in eadem parte contractas exhibet auctor, et in iis contra Herveyum contendit, creationem senatorum non solum per reges, et postea per consules vel censores fieri potuisse, sed potius hos omnes tanquam populi ministris hac in re egisse. Quae quidem non solo testimonio Dionysii Halicarnassensis, qui studiosius Romanis scriptoribus hac de re tradit, fretus, exponit, sed etiam aliis argumentis ductus, v. c. ex reipublicae constitutione in universum; ex locis nonnullis Ciceronis, et ex eo, quod Censores ne quidem levioribus in rebus pro arbitrio, sed populi consensu agere potuerint. In parte priore, quae antea non per epistolas innotuerat, auctor expli-

explicat potestatem et jurisdictionem senatus, ius et modum, eundem convocandi. Declarat porro, quibus in locis convenire solitus fuerit. Addit ordines senatorum, modum deliberandi, indolem senatusconsultorum, dignitates et honores senatoribus proprios, aliaque. Interpres Franco-gallicus notas versioni adpersit. Alii Angli idem argumentum sequentibus scriptis ventilant.

An Essay on the Roman Senate by THOMAS Chapman. CHAPMAN, D. D. *Master of Magdalen College in Cambridge, and Chaplain in ordinary to his Majesty.* Cambridge 1750. 8. *Francogalliae a Larchero*, Paris. 1765. 12 mai. — Auctor magnam huius libri partem iam consecerat, cum Middletoni opusculum in lucem prodiret. Cum voluptate quadam consensum plurium disquisitionum suarum cum Middletonianis animadvertit: tamen in proposito perrexit, ut argumento obscuro eo clarior lux forte accenderetur. Dignus utique liber, qui cum Middletoniano conferatur.

Hooker. Postea NATHANAEL HOOKE, cuius historiae Romanae supra meminimus, edidit observationes hac epigraphe: *Observations on 1. the Answer of M. l'Abbé de Vertot to the late Earl Stanhope's Enquiry concerning the Senate of ancient Rome, dated December 1719. 2. a Dissertation upon the Constitution of the Roman Senate by a Gentleman published in 1743. 3. A Treatise of the Roman Senate by Conyers Middleton published in 1747. 4. An Essay on the Roman Senate by D. Thomas Chapman published in 1750.* London 1758. 4. — Pruritu quodam, nova et inaudita dicendi, ductus, Hookius scriptoribus istis in omnibus fere, et quidem sine ulla ratione acerbè satis et vehementer, contradicit, Dionysium tanquam fabularum narratorem exprobrat; ius enim creandi senatus primitus haud penes

genes populum, sed penes reges fuisse, quippe qui senatum legerint, et quae sunt reliqua. Alius Anglus, SPELMAN, qui eodem tempore Dionysii ^{Spelman.} versionem Anglicam parabat, patronum eius egit sine nominis sui mentione hoc scripto: *A short Review of Hooke's Observations concerning the Roman Senate and the Character of Dionysius of Halicarnassus.* Lond. 1758. 4.

Tandem diu post HERVEYI obitum († 1743) ^{Hervey.} epistolae eius, quas ad Middletonum dedit, quarumque editionem se vivente prohibuit, publicae luci expositae sunt hac inscriptione: *Letters between Lord HERVEY and D. MIDDLETON concerning the Roman Senate, published from the original Manuscripts by THOMAS KNOWLES.* Lond. 1778. 4.

MICHAELIS CONRADI CURTII *Prof. Hist.* ^{Curtius.} *et Eloquent. in Academ. Marburg.* Commentarii de Senatu Romano post tempora reipublicae liberae. Praefatus est *Christianus Adolphus Klotzius.* Halae 1768. 8 mai. *Genevae* 1769. 4. — Multi quidem, ut haecenus ostendimus, de senatu scripserunt Romano, sed liberae reipublicae tantummodo tempora attigerunt; nemo, quod sciamus, collegii olim amplissimi historiam inde ab Imperatorum aetate usque ad nostra tempora deduxit. Hoc igitur opus aggressus est Curtius, non deterritus difficultate multiplici, quam scriptorum cum penuria, tum, si medii, quod dicunt, aevi historiam consideres, obscuritas et barbaries obicit. Totum vero opus in octo libros descripsit. Primum agit de nominibus Imperatorum, de iuribus ac potestate eorum, de lege Regia; tum ad dignitates magistratusque senatus Rom. ab Augusto ad

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

Q

Con-

Constantini M. tempora progreditur; porro de iuribus, senatui sub Imperatoribus eadem aetate relictis, exponit. Quibus explicitis dignitates et iura senatus a Constantino usque ad Carolum M. commemorat; tum de rebus gestis senatus Rom. loquitur a Carolo M. ad tempora senatus restituti a. 1144. Ab hoc tempore usque ad tribunatum Nicolai Laurentii a. 1346 procedit; *) denique eandem historicam usque ad nostram aetatem per-textit, et, qualis hodie est, senatus Romani conditionem describit, licet brevius quam multi expectaverint fortasse. Ipse etiam auctor hoc fate-tur. „Jeuna, inquit, videbitur recentiorum tem-porum nostrique aevi historia. Neque id factum culpa mea. Ea enim, qua decuit, Romanos eru-ditos adii observantia, adminicula rogavi, quae doceri vellem, exposui. Quin Romae enim plura lateant monimenta, quae lucem non adspexerunt, non est dubium; quorum quidem copiam mihi fa-ctum iri putabam. At spes ista me frustrata est.“ Verum etiam pro his, quae praestitit, magnae profecto gratiae Curtio debentur. Non exiguo studio, ut Klotzius in praefatione vere monet, in unum quasi locum congeffit, quae huic argumen-to illustrando inservirent, quam plurima; diligen-ter excussit varios scriptores, eosque, quos vulgo, qui paullo delicatiores sunt, non illubenter aliis relinquunt, libros cum examinavit, tum compa-ravit inter se sollerter; multa, quae antea dubia erant, firmavit cum testimoniorum auctoritate, tum coniecturarum subtilitate; alia obscura et ab-dita in lucem protulit; omnia vero ita exposuit ex-plicuit.

*) Haec historiae periodus illustratur etiam quodammodo Commentatione CHRISTIANI GUIL. FRANZ. WALCHII de Senatore Romano medii aevi. *Jenae* 1753. 4.

plicoitque, ut, aliis ex aliis annexis omnibusque inter se partibus colligatis, luculenta historiae continuatio rerumque gestarum series existeret. Dicendi genus, ex Klötzii sententia, adhiberi potuisset iucundius suaviusque, nec idem credit, in testimonio auctorum commemorandis omnia omnium verba repetenda fuisse, cum saepius auctorum tantum librorumque indicium suffecisset lectorum cupiditati.

Cf. KLOTZII Acta litteraria Vol. V. p. 341 sqq.

Acta Erud. a. 1768. p. 254 sqq.

Allgemeine teutsche Bibl. Anhang zu dem 1sten bis 12ten Band P. I. p. 427-433.

C. *Scriptores de singulis populi Romani magistratibus, ordine alphabetico.*

A E D I L E S.

JOH. AUGUSTI OLEARII Diff. de priscis Ro- Olearius.
manorum Aedilibus. Lips. 1692. 4.

FAB. TOERNERI Diff. de Aedilitate Romana. Toerner.
Upsal. 1713. 8.

EVERARDI OTTONIS de Aedilibus Colonia- Otto.
rum et Municipiorum Liber. Francof. 1713. 8.
Editio secunda. Trajecti ad Rhem. *) 1732. 8. —
Auctor ex penu iuris Romani, veterum auctorum scriptis, et monumentis marmori incisis omnia consignavit, ut nusquam fere, quod ad praesentem rem pertinet, desiderari quiquam posse videatur. Praeterea occasione data nonnulla iuris civilis aliorumque veterum scriptorum loca et inscriptiones in marmoribus inventas illustrare, obscura ac, five temporum iniquitate, seu negligentia commentatorum corrupta restituere successu haud in-

Q 2

felici

*) Alia huius editionis exempla Lipsiam in fronte gerunt, sed non vere.

felici conatus est. Ipsum opus per capita et paragraphos distinxit, et in illorum I. de coloniis et municipiis agit. De variis magistratibus coloniarum et municipiorum tractat cap. II, et III de aedilium necessitate et frequentia. Cap. IV etymologiam vocabuli Aedilis ab aedibus sacris deducit, bilinguum coloniarum seu Graecanicarum civitatum in Italia ἀγορανόμους et αἰνονόμους eosdem cum Romanorum aedilibus esse asserens; hos omnes autem studiose distinguit et ab Aedituis et ab Oeconomis, Arcariis alias nominatis, et a curatoribus civitatum. Cap. V aediles a Decurionibus ad postulationem populi ex ipso Decurionum ordine creatos, Aedilitatem vero gradum ad altiora munia fuisse tradit. Quinam ab aedilitate immunes fuerint, capite VI demonstratur. Varia Aedilium genera VII proponit, et incertum Aedilium numerum fuisse docet. Cura eorum circa aedificia privata, publica et sacra, balnea, vias, annonam resque venales, circa pondera et mensuras, denique circa ludos versabatur, uti fusc omnia auctor explicat c. VIII, IX et X, et annonae curatores ab aedilibus probe distinguendos esse monet, cum illi frumentum saltem compararent, Aediles autem id inter populum distribuerent. Summam Aedilium dignitatem cap. XI describit; iurisdictionem et potestatem XII persequitur. Ultimo cap. XIII auctor duo insignia aedilium privilegia, unum, quo a tutelae oneribus excusati, alterum, quod in coloniis Latinis civitatem Rom. per aedilitatis honorem adipiscerentur, coronidis loco subiicit. In altera libri editione eundem capitum ordinem retinuit, solo septimo excepto, quod plane novum est ac de Judaeis et Christianis, aedilitatem fugientibus, agit. Reliqua omnia insigniter aucta, et novi passim ex antiquitate flores sparsi.

Cf.

Cf. Acta Erud. a. 1714. p. 416-420. a. 1734. p. 527-531.

JOH. GOTTFRIDI MOERLINI Explicatio- Moerlin.
nes Didascaliarum Terentii Specimina XIV, de of-
ficio Aedilium curulium circa ludos scenicos. *Al-*
tenburgi 1738-1749. fol.

JOH. CHRIST. *Joh. Gottl. F.* HEINECCIUS Heineccius.
ad Edictum aedilitium florum sparsio, seu Differ-
tatio historica et iuridica, qua et aedilitii Edicti hi-
storia, et ipsum quod superest Edictum, passim
illustratur, *Halae* 1738. 4. — Non solum, quae
titulus prodit, docte tradita et explicata sunt, sed
auctor insuper de Aedilibus in universum, et de
Curulibus sigillatim exponit.

CENSORES.

JOH. MICH. DILHERRI Diff. de Censoribus. Dilherr.
Jenae 1638. 4. Et inter *eiusd.* Differtt. acad. (*No-*
rimb. 1652. 4) T. I. p. 515 sqq.

JOH. CHRISTFR. SAGITTARII Diff. de Cen- Sagittarius.
soribus. *Jenae* 1646. 4. Et in *eiusd.* Otio Jenens.
(*Jen.* 1671. 4) p. 261 sqq.

PETRI FONTELII Diff. de Censore Romano. Fontelius.
Holmiae 1665. 8.

CHRIST. DONATI Diff. de Censoribus Ro- Donatus.
manorum. *Witteberg.* 1670. 4.

ABR. RADERI Oratio in laudem Romanorum Rader.
censurae. *Ulmae* 1682. 4.

LAUR. NORMANNI Diff. de Censore Roma- Norman-
no. *Holm.* 1686. 8. nus.

JACOBI PERIZONII Diff. philol. de Censo- Perizonius.
ribus populi Romani. *Lugd. Bat.* 1697. 4.

NICOLAUS HIERON. GUNDLING von allen Gundling.
Römischen Schatz- und Zuchtmeistern oder Censori-
bus; in Gundlingianis (*Hal.* 1717. 8) P. XVI. p.
1-123. — Et dissertatio docta bonaeque frugis

plena, cui propterea versio Latina optanda est, ut etiam exteri eadem frui possent.

- Valois. CAROLUS VALOIS DE LA MARE *des Censeurs Romains*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. I. p. 63-69.
- Ferratius. M. ANT. FERRATII Epistola de Censoribus; inter *eiusd.* Epistolas p. 102-105.
- Conradi. FRANC. CAR. CONRADI Diff. de Censore sigillorum collegii signiferorum; in *eiusd.* Parergis (*Helmst.* 1740. 8) Lib. I. p. 43-56.
- Reinhard. JOH. PAULLI REINHARDI Progr. de Censore Romano, summi magistratus academici exemplari. *Erlangae* 1761. fol.

CONSULES.

Fastos Consulares, huc etiam spectantes, variasque eorum editiones supra Vol. IV. P. I. p. 228-241 recensuimus.

- Sundelius. JONAE SUNDELIJ Diff. de Consule et Dictatore Romano. *Ups.* 1658. 8.
- Frankenstein. CHRIST. FRID. FRANCKENSTEINII Diff. de Consule Romano. *Lips.* 1660. 4.
- Klengel. CHRIST. KLENGEL. Diff. de Consulibus Romanorum *Witteberg.* 1663. 4.
- Arrhenius. JAC. ARRHENIJ Diff. historico-politica de Consule Romano. *Ups.* 1705. 8.
- Hausotter. CHRIST. HENK. HAUSOTTER de Consulibus dignitate apud Romanos. *Lips.* 1748. 4.
- Mylius. FRID. HENRICI MYLIJ de insignibus Consulium Romanorum Dissertatio. *Lips.* 1749. 4.
- Otto. EVERHARDI OTTONIS Diff. de Consulibus extra Romam; in *eius* Dissertatt. iur. publ. et priv. (*Traj. ad Rhen.* 1723. 4) P. I. p. 437-495.
- De NORISII Epistola consulari, PAGII Dissertatione hypatica, aliisque huius generis libris v. supra Vol. IV. P. I. p. 235 sqq.

COR-

CORRECTORES IMPERII ROM.

SIGISMUNDI FRID. DRESIGII *Commen-* Drefg.
tatio de Correctoribus Imperii Romani. *Lips.* 1739.

4. — Cum origo vocabuli, tum dignitatis, quam magistratus, sub Imperatoribus Romanis provincias regentes, gesserunt, docte exponitur. Nulla occurrit correctorum mentio temporibus Aureliani antiquior.

DECEMVIRI.

GEORGII GOEZII *Diff. de Decemviratu le-* Goetze.
gibusque decemviralibus Romanorum. *Jenas*
1670. 4.

JOH. NICOLAI FUNCII *Diff. de Decemvi-* Funcius.
rum a Romanis creandorum diversa ratione; in
eiusd. *Dissertt. acad. (Lemgov. 1746. 8) p. 309sq.*

CAROLI LUDOVICI VOLLHARDT *Histo-* Vollhardt.
riae Decemviratus quaedam ἀποσπασματις ex Li-
vio et Dionysio. *Lips.* 1736. 4.

DICTATORES.

JOH. CHRISTER. SAGITTARII *Diff. de Di-* Sagittarius.
ctatore Romano. *Jenas* 1648. 4; et in *eiusd.* *Otio*
Jenenfi p. 346sq.

GODOFREDI STRAUSSII *Diff. de Dictato-* Straufs.
ribus Romanorum. *Witteberg.* 1667. 4.

JACOBI ROESERI *Dissertationes III de Di-* Roeser.
ctatoris potestate. *Viteb.* 1668. 4.

JOH. OLEARII *Diff. de Dictatoribus Roma-* Olearius.
norum. *Lips.* 1669. 4.

CHRISTIANI HOFFMANNI *Diff. de Dicta-* Hoffmann.
tura Romana. *Jenas* 1670. 4.

ULRICI OBRECHTI *Diff. de extraordinariis* Obrecht.
populi Romani imperiis (*praesertim Interrige et*
Dicta-

Dictatore). Argent. 1677. 4; et in eius *Differtt. acad.* p. 388 sqq.

Felwinger. JOH. PAULI FELWINGERI *Diff. de Dictatore Romano. Altorf.* 1678. 8.

Müller. JOH. JAC. MUELLERI *Diff. historica de imperio Dictatoris. Jenae* 1682. 4.

Cellarius. CHRISTOPH. CELLARII *Programma de Dictatura et Censura Romanorum. Merseb.* 1689. 4.

Barth. CASP. BARTHII *Observatio de Dictatore municipali, ex eius libro Gellianorum inedito deprompta a Christi. Schoettgenio. Dresdae* 1738. 4.

Verheyck. HENRICI VERHEYCK *Disputatiuncula de Dictatore populi Romani; in Praefatione ad eiusdem editionem Eutropii (Lugd. Bat. 1762. 8) p. 32 - 54. — Collecta et notata hic reperies, quae cum ab Eutropio, tum ab aliis, de argumento isto parum accurate tradita sunt.*

DUCENarii.

Siber. URBANI GOTTFR. SIBERI *Diff. de Ducenariis (iudicibus, ab Augusto constitutis, qui de levioribus pecuniae summis iudicarent). Schneeberg.* 1699. 4.

MAGISTRATUS MUNICIPALES.

Pancirolius. GUIDONIS PANCIROLI *Libellus de Magistratibus municipalibus et corporibus artificum; accessit Notitiae dignitat. utriusque Imperii. Et in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. (47)-(64) et deinde p. 1 - 22. — Multum hic libellus facit ad intelligendas leges, quae ad magistratus istos spectant.*

PONTIFICES.

V. scriptores supra cap. XV sect. IV recensiti.

PRAE-

PRAEFFECTI PRAETORIO.

MARCI ANTONII SURGENTIS, *U. J. D.* Srugena.
ac Patricii, et Equitis Neapolitani, Neapolis illustrata, Praefecti praetorio, reliquorumque antiquorum magistratuum, cum Vicerege aliisque magistratibus praesentis temporis, comparationem, eorumque potestatem, ordinem et inter se praecellentiam continens: omnium praeterea tribunalium regni Neapolis in iure dicundo ritum complectens, cum adnotationibus fratris MUTII SURGENTIS, *U. J. D. et Praesidentis regiae Camerae summariae*. Neapol. 1597. fol. *Idem liber sub titulo: Aureus tractatus, Praefecti praetorio, reliquorumque antiquorum magistratuum, cum Vicerege aliisque magistratibus nostri temporis comparationem continens etc. cum annotationibus Mutii Surgentis.* Neapoli 1602. fol. *Idem liber in Thef. Ital. et Sicil. T. IX. P. III. — Editio prima libris rarioribus, et secunda raris accensetur.*

JACOBI PERIZONII *Diff. philol. de origine, Perizonius.*
 significatione et usu vocum Praetoris et Praetorii, veroque sensu verborum Pauli Phil. I, 13. *Franequerae* 1687. 4.

Eiusdem *Diff. philol. de Praetorio Caesarum eiusque Praefecto. ibid.* 1688. 4.

Eiusdem cum Ulrico Hubero *disquisitio de Praetorio, cum alibi, tum maxime in urbe Roma, eiusque Praetorii Praefecto, ac vero sensu verborum Pauli Phil. I, 13. Accedit eiusdem Dissertatio de Augustea orbis terrarum descriptione, et loco Lucae eam memorantis. Franequerae* 1690. 8. *Lugd. Bat.* 1696. 8. — Verba Pauli apostoli indicata, quibus innocentiam vinculorum suorum in Praetorio toto manifestam se reddidisse declarat, occasionem litigandi dederunt Hubero et Perizonio super Praetorio; quod urbanum iste iuri dicundo

cundo auditorium partemque Palatii Caesarum: hic praetoriarum cohortium corpus seu castrum, ubi Romae praetoriani tenebant, unde submittebantur cohortes, quae per vices ad palatium Caesarum stationem agerent, contendit. Sententiam suam Perizonius dissertatione priore exposuerat. Huic in *praedictionum iuris Romani et hodierni* parte II, in expositione tituli XI. Lib. I. de Off. Praef. Praet. per modum digressionis contradixit Hubertus; adversus quem opinionis suae veritatem asserturus alteram dissertationem edidit Perizonius; quod aegre ferens Hubertus singularem librum de *Praetorio, quod Paulus Philip. I. 13 memorat*, annexum *Dissertationibus septem iuridico-theologicis* a. 1688 publici iuris fecit *). Postea Perizonius scripta sua iunctim edidit, simulque Huberi singulari libro fuse respondit; unde sententiam ipsius non adeo novam aut paradoxam esse intelligitur, ut ingenti inopia veri opus sit ad eam probandam: mitioribus certe verbis litem hanc praetoriam agi posse creditur. Notitiam huius litis plenioram qui vult, adeat *Acta Erud.* a. 1691. p. 237-243.

Haynisch.

JOH. CHRISTOPH. HAYNISCH Commentatio de iis, qui olim in prisco Romano imperio Principum Vicarii fuere. *Schleizae* 1742. 4.

Ritter.

JOH. DAN. RITTERI Historia Praefecturae Praetorianae, ab origine dignitatis ad Constantinum M. *Viteb.* 1745. 4.

PRAEFECTUS URBIS.

Contelorius.

FELICIS CONTELORII (*Historici et Archaeologi Romani* † 1652) de Praefecto Urbis Liber. *Romae* 1631. 4. Cum figg. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. T. I. p. 518 sqq.

*) Cf. *Acta Erud.* a. 1688. p. 475.

ARNOLDI DRAKENBORCHII (Praef. *Petro Draken-
Burmanno*) Diff. philologico-historica de Prae- borch.
fide urbi. *Ultrajecti* 1704. 4. Editio altera (cura
Joh. Ludovici Uhlii). *Trajecti cis Viadr.* 1752. 8.
Praemissa est huic et recentiori editioni, quam
curavit notulasque adspersit *Joh. Christ. Kappius*
Baruthi 1787. 8, Drakenborchii vita; auctore
Johanne Oosterdyk Schacht.

JOH. TOBIAE KREBSII Commentatio de *Krebs*
Praefecto urbis Romano. *Lips.* 1747. 4; et in
eiusdem Opusculis (*Lips.* 1778. 8 mal.) p. 109 sq.—
Maxime diversos fuisse praefectos urbis in republi-
ca libera ab iis, quos Augustus Imp. constituit,
Krebsius in primis probat.

EDUARDI CORSINI Series Praefectorum *Corsini*
Urbis, ab urbe condita ad annum usque
MCCCLIII, sive a Christo nato DC, collecta et
illustrata. *Pisis* 1763. 4.

Eiusdem Liber de Praefectis Urbis etc. Ad-
ditur *eiusdem* Diff. de Praefectorum origine, digni-
tate etc. *ibid.* 1766. 4.

Eiusdem *Difesa per la Serie di Prefetti di Roma*,
ibid. 1768. 4.

PRAESIDES PROVINCiarUM.

WILH. HENR. BRUCKNERI Diff. de Prae- *Bruckner*
fidibus provinciarum apud Romanos. *Genae*
1698. 4.

GUIL. TE WATER Diff. de Consilio Praefi- *te Water*
dum in provinciis; in *Miscellan. Duisburgens.* (*Am-
stelod.* 1734. 8) T. II. Fasc. I. p. 51-61.

M. ANT. FERRATII Epistola de Rectoribus *Ferratius*
provinciarum; inter *eius* Epistolas p. 126 sqq.

NIC. HUBERT MONGAULT *Dissertation sur* *Mongault*
les honneurs, qui ont été rendus aux Gouverneurs des
provinces, pendant que la Republique Romaine subsis-
toit,

toit; in *Mém. de l'Acad. de Inscr.* T. I. p. 353-369.

de Burigny. DE BURIGNY *Réflexions sur la conduite des Magistrats Romains dans le gouvernement des Provinces*; ibid. *Hist.* T. XXVII. p. 64-71.

PRAETORES.

Knorr. CAROLI GOTTLIEB KNORRII *Dissertatio de usu practico doctrinae iuris Romani de Praetore et Iudice pedaneo.* *Halae Magd.* 1725. 4.

Richey. JOH. RICHEY (*Praef. Gottl. Kortio*) *Diff. Vindiciae Praetoris Romani et iuris honorarii.* *Lips.* 1730. 4. — *Heineccium* quum refutasset Richeyus, affirmantem in *Histor. iuris* T. I. p. 69 sq. et in *Antiqq. iur.* P. I. p. 51, Praetores edictis suis leges sub specie aequitatis evertisse, ille in repetita editione *Historiae iuris* ad § 70 et in *Historia Edictorum* p. 100 *Opusculorum posthumorum*, maxima acerbitate respondit, castigatus est a Rittero ad eandem *historiae iuris* paragraphum.

Ferratius. M. ANT. FERRATII *Epistola de Praetoribus*; inter *eius* *Epist.* p. 105-112.

Conradi. FRANC. CAR. CONRADI *Diff. de Praetore peregrino*; in *eiusd.* *Parergis* L. I. p. 1-49.

Mylius. JOH. HENRICI MYLII *de Praetore peregrino* *Dissertatio.* *Lips.* 1732. 4.

a Felde. CORNELII MAURITII A FELDE *Diff. de iis, quae olim in iure apud Praetorem peragebantur.* *Ultraj. ad Rhén.* 1749. 4.

de Guasco. Abbé Comte DE GUASCO *Dissertation sur le Préteur des étrangers à Rome*; in *eiusdem* *Dissertations historiques* etc. à Tournai 1756. II Voll. in 12. Est *dissertatio secunda*, in qua auctor doctissimus non solum originem dignitatis istius, sed et eius indolem demonstrat, simulque ostendit, quam diu apud Romanos usitata fuerit.

CAROLI

CAROLI ACOLUTHI Commentatio de Prae- Acoluthus.
tore, fiscali Jenae 1758. 4.

PROCONSULES.

JOH. NICOLAI FUNCII Diff. de proconsu- Funcius.
lari dignitate; in *Ikenii Symbolis litter.* (Brem.
1746. 8) T. II. p. 581-647.

CHRIST. HENR. HAUSOTTER Diff. de Pro- Hausotter.
consulis dignitate apud Romanos. *Lips.* 1748. 4.

CHRIST. GOTTLIEB SCHWARZII Diff. Schwarz.
de Γραμματεῦσι, magistratu civitatum Asiae pro-
consularis. *Altdorf.* 1735. 4.

PROCURATOR CAESARIS.

GÖTTERIDI MASCOVII de Procuratore Mascov.
Caesaris Exercitatio I. *Altorf.* 1724. 4; et in *tius-*
dem Opusculis, a *Püttmanno* (*Lips.* 1776. 8 mai.)
editis, p. 1 sqq. Exercitatio altera, quam auctor
promiserat, nunquam in lucem prodit.

QUAESTORES.

HENRICI DODWELLI Praelectio de Quae- Dodwell.
sturae obeundae legitimo tempore; in *eiusdem*
Praelect. *Camd.* p. 362 sqq.

ERHARDI REUSCHII de populi Romani Reusch.
Quaestoribus ac potissimum aerariis, eorumque
ortu, numero et muniis selecta quaedam capita.
Helmstad. 1725. 4.

JOH. FRID. MAGERI Diff. de Candidatis Mager.
Principis. *Lips.* 1733. 4. Ideo hoc loco comme-
moratur, quia eiusmodi candidati simul quaesto-
res fuerunt.

M. ANT. FERRATII Epistola de Quaestori- Ferratius,
bus; inter *eius* Epistolas p. 112 sqq.

REGES.

R E G E S.

Scriptores de Regibus Romanorum supra Vol. IV. P. I. p. 222-227 recensuimus.

T E T R A R C H A E.

Græv. CASP. HENR. GRAUN *Diff. de Tetrarchis, ad Luc. III, 1. Wittb. 1684. 4; et in Thesaur. theol. philol. Dissertt. (Amstelod. 1702. fol.) T. II. p. 310sqq.*

T R I B U N I P L E B I S.

Franck. JOH. NICOLAI FRANCKII *Diff. de Tribuno plebis. Jussæ 1668. 4.*

Ferratius. M. ANTON FERRATII *Epistola de Tribuno plebis, in eiusd. Epistol. p. 112sqq.*

S E C T I O I I I.

Scriptores de imperio et provinciis Romanorum, de coloniis, municipiis, populis fundis.

Panvinus. ONUPHRII PANVINII *Imperium Romanum s. Descriptio imperii Romani. cf. supra Vol. IV. P. I. p. 132sq.*

Robortellus. FRANCISCI ROBORELLI, *Ulinensis, de Provinciis Romanorum, earumque administratione Liber (s. potius Libellus); in eius Opere de vita et victu populi Rom. Bonon. 1559. fol. in Gaudent Roberti Miscell. Ital. T. I. p. 593sqq. et in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. (1)-(11).*

Sigonius. CAROLI SIGONII *de antiquo iure Provinciarum Libri III; cum eiusdem libris de antiquo iure civium Romanorum. Paris. 1576. fol. Francof. 1591. fol. Lips. et Hal. 1715. 8. In Graevii Thes. Antiqq.*

Antiqq. Rom. T. II. p. 1528-1681. Et in Sigonii Opp. ab *Argelato* editis. — Auctor more suo i. e. doctissime differit cum de Romani imperii provinciis in universum, tum de earum singulis; postea de illarum praesidibus, de horum comitatu; iurisdictione et imperio, de quaestoribus provinciarum eorumque potestate, aliisque ad hoc argumentum spectantibus rebus. Libro tertio cum Nicolao Gruchio potissimum disputat super lege curiata magistratum, eorum in primis, qui in provincias profecti sunt.

Eiusdem de antiquo iure Italiae Libri III; cum *eiusdem* libris de iure civium Rom. modo laudatis; et in *Graevii* Thes. T. II. p. 1378-1528. — Agit Sigonius in hoc opere doctissimo aequae elegantissimo de triplici iure populorum Italiae, de agris, foederibus et iuribus singulorum Italiae veteris populorum, de coloniis earumque iure, de municipiis et illorum iure, ita et de praefecturis, foederatis civitatibus, de foris et conciliabulis, de civitate Latinis atque aliis populis Italicis data, de iure civitatis Galliae provinciae concessio, de coloniis militaribus, de Istria ad Italiam adiuncta, de Alpibus, ac foedere iureque gentium Alpinarum. Animadversiones nonnullas Latini Latinii in hoc opus Graevius exhibuit in praef. T. II. Thes.

CHRISTI. GOTTL. SCHWARZII, Specimen iurisprudentiae antiquariae de iure Italico. *Altorf.* 1720. 4.

PHILIPPI BERTIERII, in *Regis Consistorio Consiliarii*, et in *Senatu Tolosano Praesidis* († 1618) Pithanón Diatribae duae. Quibus Civilis Imperii Notitia et Ecclesiae Politia illustrantur. *Tolosae* 1608. 4. Et in Ever. Ottonis Thesauro iur. Rom. T. IV. p. 789 sqq. — Auctor ipse ita de se: „In his, quae iam recte tradita sunt, operam consumero

sumere absurdum; aliena meis intexere periniquum semper iudicavi. Meam ubique sententiam paucis et apertis verbis exposui: veritatis, quoad fieri potuit, vestigia sum persequutus; consequutum me semper nolim existimare — mihi abunde est, si nihil sine probabili ratione aut coniectura dixerim: qui propterea et *Pithanōn* nomen *Labio-
nis*, clarissimi Jureconsulti, exempla imposui istis lucubrationibus.“

Cf. CLEMENT *Bibl. curieuse* T. III. p. 238 sq.

Ferratius. M. ANT. FERRATII Epistola de Provinciis (scripta a. 1696); in *eius* Epistol. (*Venet.* 1738. 4) p. 185-192.

Eiusdem Epistola de Provinciis Consularibus; *ibid.* p. 181-184.

Eiusdem Epistola de Sociorum (i. e. Gentium, quae in ditionem Populi Romani venerant) officiis in Magistratus, *ibid.* p. 347-351.

Spanheim. EZECHIELIS SPANHEMII *Orbis Romanus*, seu ad Constitutionem Antonini Imperatoris, de qua Ulpianus Leg. XVII Digest. de statu hominum, Exercitationes duae; in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. XI. p. 1-170. Editio secunda, ab auctore recensita et altera parte auctior. *Londini* 1703. 4. Cum praefatione *Joh. Gottl. Heinzeii*, Halae et Lipsi. 1728. 4. — Summa totius operis doctissimi est interpretatio Constitutionis istius, qua omnes in Orbe Romano qui sint, cives Romani effecti essent. Exercitationis primae parte priore de statu civium sub Regibus Romanis disquiritur, qui quidem non optimus, tamen aliquis, nec poenitendus fuit, adscitis in Urbem pro incremento civitatis quibuscunque advenis, etiam hostibus devictis; et honoribus in digniores collatis. Exactis regibus ampliati sunt civium honores, plebeo magistra-

magistratu inducto, qui sacrata lege inviolabilis esset. Tum iura civitatis in publicum, suffragiorum et capeffendorum honorum; ac privata, connubii, testamenti, hereditatum, patriae potestatis, et alia, divisa sunt. In modo autem amplificandae civitatis beatiores Romani Graecis censentur. Et haec prioribus tribus capitibus disputantur: quarto et quinto de *ισοπολιτεία* Graecorum, qua unus homo diversarum civitatum potuit civis esse, differitur: quod secus Romae fuit. Deinde traditur, quibus modis amissa fuerit civitas. Sexto capite ac sequentibus de municipiis agitur, quorum duplex patria fuit, altera loci et originis: altera iuris, videlicet Roma; et una in utraque civitas. Municipiorum autem initium in Latio factum esse, civitate donata integris populis, Hernicis, Lanuvinis, Aricinis, Nomentanis, Fundanis, Anagninis, Arpinatibus caet.: nec vero his omnibus iure aequo, sed quibusdam plene, aliis sine suffragio, copiosius demonstratur; deinde extra Latium civitatem manasse, primo omnium Caeritibus concessam, dein Campanis aliisque, sed plerisque sine potestate suffragiorum. Post haec, capitibus VIII, IX et X, dilucidatur controversia, inexplicabilis ante multis visa, de iure Latii seu Latinitate, de Latinis coloniis, de Libertis Latinis seu Junianis, et quo pacto ius Latii ab iure Italico, et utrumque ab iure Quiritum, et hoc ab ipsa civitate Romana differat; quae omnia ita clare sunt exposita, etiam ab aliorum dissensu, Harduini, maxime, egregie vindicata, ut dubitari postea de illis non potuerit. Summa illorum haec est: Jus Latii libertatem habuisse, non autem ius ullum civitatis, nec privatum neque publicum, utpote quae propria fuerint civium: per

honores autem, in patria Latini iuris gestos, patuisse ad civitatem aditum. Nec colonias Latinas beatiores fuisse, et si cives etiam in illas fuerint profecti — quod reiectionem civitatis dixerunt — diminutionem capitis mediam fuisse passos, id est, amissa civitate solam libertatem tenuisse: colonias autem civium Romanorum privata tantum civitatis iura retinuisse; non aequè ius suffragandi et petendi honores, nisi per ius Latii, quo illis, qui magistratu inter suos functi erant, aditus ad honores in Urbe petendos patuit. Jus Italicum diversum a Latii fuisse iure, ac praecipue in immunitate, qualem Augustus toti Italiae concesserat, versatum esse. Jus Quiritium nonnunquam ipsum ius civitatis esse; aliquando ab illo distingui, nec priore notione omnia iura civium, sed privata tantum videtur habuisse. Latinos autem liberos, lege Junia sub Augusto inductos, dici ad similitudinem antiquae Latinitatis, quae in colonias missa fuerit; unde iurisconsulti illos Latinis colonis exaequant, quamvis distincti per se sint et maneant. A c. XI ad finem partis primae in hac exercitatione ius civitatis universae concessum Italiae describitur, idque qua occasione factum, recensetur. Post ad quaestionem acceditur, an municipia eo ipso, quod ius civitatis Romanae habent, ius suarum legum amiserint? quod Sigonius statuit. Cui respondetur, ut non unius conditionis municipia fuerint, verum alia cum suffragii pleno iure, alii sine illo, aut tantum cum iure legionis; sic neutra suis legibus destituta fuisse. Altera parte exercitationis primae, quae circa civitatem Romanam a Julii Caesaris temporibus ad Antonium Pium contigerunt, expenduntur. Secunda exercitatione status civitatis inde ab Antonio

tonino P. declaratur, et in auctorem inquitur, qui primus omnes in Romano imperio ingenuos civitatis iure ornaverit. Variæ prostant super hac re sententiae; sed peritior legum et constitutionum Ulpianus expresse *Antonino Imperatori* adscripsit. Cum vero plures Antonini fuerint, quaeritur, quisnam illorum fuerit conditor tam liberalis constitutionis? Mire etiam hac in re discrepant doctorum virorum sententiae. Spanhemius cap. IV *Antoninum Caracallam*, saepe ab historicis et iurisconsultis *Antoninus* simpliciter dictum, fuisse constitutionis auctorem demonstrat; cui aequalis scriptor, Dio Cassius in Excerptis Valesianis aperte adscripsit, etiam causam, qua inductus tam liberalis fuerit, addidit minus honestam, et neque Antonino Pio, nec Marco convenientem, videlicet ut plus lucri ex vectigali decimarum, quas pro vicesimis constituerat, et ex abolitis antecessorum benignis hereditatum aut manumissorum legibus acciperet. Illa autem de universali civitate constitutio de ingenuis solis intelligenda est; unde cap. V discrimen inter manumissos declaratur. Agitur etiam de fideicommissaria libertate et de poena in libertos ingratos; item de libertis deditiis. Cap. VI traditur, Romam post Antonini constitutionem factam esse communem patriam. Deinde de togae usu agitur proprio civium Romanorum, ad ultima usque tempora servato; et tandem vox *Romanitas* Tertulliani, *Ρωμαϊκὴ* Epiphanii, *Romania* Orosii explicatur. Cap. VII usque ad XIX demonstratur, Antonini constitutione factum esse, ut leges Romanae orbe toto Romano valerent, eiusque rei causa, legum scholae Beryti, Athenis et alibi instituerentur, et Edictum Provinciale cessaret: hic illic tamen et gentes

quaedam integrae, et civitates aliquot, praesertim in Graecia et Asia *αὐτονομίαι* i. e. sui iuris ac liberae manerent. Nec tamen libertas illa absoluta erat, sed Romano imperio subiecta et ad nutum eius adstricta, ut tamen civitates suis uterentur legibus, nec ad Romanas se componere necesse haberent. Capitibus XIX, XX et XXI docetur, quantae mutationes hanc constitutionem secutae sint. Excurritur hinc in veterem suffragandi ritum, quem Tiberius mutavit, comitiis e Campo ad Patres translatis, idque ad speciem, revera ad ipsum Principem. Denique Comitiorum status sub Caesaribus explicatur. Cap. XXII connubiorum, quae olim ad cives restricta erant, laxata iura describuntur; et quotuplex Peregrinitas fuerit, explicatur; post Antonini enim constitutionem novae notiones accesserunt iurisconsultis posterioribus usitatae, quarum erat praecipua, ut omnis peregrinus diceretur, qui non Roma oriundus esset, ut ita non civibus, sed Romae indigenis, peregrini opponerentur. Quae supersunt tria capita, de iure patrio, et testamenti factione, et cessione bonorum agunt, quatenus illa civibus vel servata fuerint vel amissa, praesertim in poenis exilii aut deportationis; eaque occasione de poenis ipsis earumque discrimine, et quae abstulerint ius civitatis, quaeve id reliquerint, accurate copioseque pertractatum est.

Cf. Acta Erud. a. 1704. p. 193-201.

* * *

Frontinus. **SEXTI JULII FRONTINI** de coloniis duo fragmenta, Frontino quidem vulgo adscribuntur: quum vero Imperatorum post eundem viventium mentio in iis fiat, sequitur, eadem vel
a Fron-

a Frontino non composita, vel ab aliis aucta siue interpolata fuisse.

D. VINCENTII BORGHINI (Ordinis Benedictini, Archaeologi et Litteratoris Florentini peritissimi † 1580) *Discorso de Municipii e Colonie Romane*; in eiusdem *Discorsi* (Firenz. 1584. 4) p. 361-381. Borghini.

Eiusdem *Discorso delle Colonie Latine*; ibid. p. 382-420.

Eiusdem *Discorso delle Colonie militari*; ibid. p. 421-455. — Perraram esse huius libri, in duas partes distributi, editionem a nobis memoratam, praeter alios affirmat Clement in *Bibl. curieuse* T. V. p. 101 sq. Propter hanc raritatem typis repetitus, cum annotationibus Dominici Mariae Manni, Florentiae 1755. 4.

VALENTINI ALBERTI *Diff. de Coloniis*. Albertus. Lips. 1671. 4.

JOH. GUIL. BERGERI ex antiquitate colonica disceptationum *Τμήματα*. Vitemb. 1714. 4. Berger.

C. G. HEYNIUS Prolusiones II de veterum coloniarum iure eiusque causis. Goetting. 1766. 1767. fol. et in *eiusd.* Opusc. Vol. I. p. 290-329. Heyne. Superiores quidem scriptores de veterum coloniis earumque iuribus haud raro disputarunt; ita tamen, ut aut ad antiqui moris ac ritus indagationem operam omnem referrent, aut, quum iura exponenda essent, ritus potius et instituta aliqua nobis commemorarent, certe de causis earum rerum parum solliciti essent. Id ipsum Heynius in his prolusionibus egregie praestitit, aliisque vlam in hoc argumento tractando veram monstravit. Ipse in alia prolusione figillatim egit.

De Romanorum prudentia in coloniis regendis. *ibid.* 1781. fol. Et in Opusc. Vol. III. p. 79-92. Ubi in causas et consilia inquiritur, quibus

R 3

effectum,

effectum, ut colonias suas Romani adeo obnoxias et iussis imperiisque parentes haberent; nempe vi fere et crudelitate.

Postea recentiore aevo a pluribus idem argumentum ventilatum est, opportunitatem et locum praebente bello, quod Magnae Britanniae exortum est cum coloniis Americae. E quibus sequentes solum huc pertinere videntur.

History etc.

History of the Colonisation of the free States of Antiquity, applied to the present Contest between Great Britain and her American Colonies. With Reflexions concerning the future Settlement of these Colonies. Lond. 1777. 4. *Francogallice* (a Cerisiero) Ultraj. ad Rhen. 1778. 8. *Theotisce*, Lips. 1778. 8. — Nova quidem de veterum Graecorum et Romanorum coloniis auctor non affert: accurate tamen fatis de iisdem differit.

Cf. (HEYNIUS) in *Götting. gel. Anz.* a. 1779. p. 59-62.

Contra Anglum istum disputatur multaque alia docte et iucunde dicta admiscuntur, licet maxime de Graecorum, non adeo Romanorum, coloniis in libro sic inscripto: *De l'Etat et du Sort des Colonies des anciens Peuples.* à Philadelphie 1779. 8 mai.

de St. Croix.

SAINTE CROIX, etiam impugnat auctorem libri, qui inscribitur: *Dissertation qui a remporté le prix de l'Acad. des Inscriptions en 1745: Quels étoient les droits des Metropoles Gracques sur les colonies; les devoirs des colonies envers les metropoles; et les engagements reciproques des unes et des autres.* Par Mr.

de Bougainville.

DE BOUGAINVILLE. à Paris 1746. 12.

Cf. (HEYNIUS) in *Götting. gel. Anz.* a. 1780. p. 613. 616.

Insurrexit quoque in Britannum anonymum Symmonds. JOH. SYMMONDS in *Remarks upon an Essay, intitled*

intituled *History of the Colonisation etc.* Lond.
1777. 4.

Attigere idem argumentum alii, inque iis
ADAMUS SMITH in libro aureo: *Inquiry into* Smith.
the Nature and Causes of the Wealth of Nations T.
III. L. IV. cap. 7. Minus tamen probandus in re-
bus antiquis, quas intexuit; inde ductus libellus
cum epigraphe: *Fragmens sur les Colonies*, à Lau-
fanne 1778. 8. Fragmens
etc.

* * *

Anonymi Diatriba de Colonia Cabe; in *Miscet-* Diatriba
etc.
tan. Observatt. in Author. T. V. Vol. III. p. 76 sqq.

PHIL. A TURRE Dissertatio de Colonia Fo- a Turre.
roluienti; cum eiusd. Monument. veter. Antii.
Rom. 1700. 4; et cum eiusd. Diff. de Deo Beleno,
in *Thef. Antiqq. et Histor. Ital.* T. IV. P. IV.

L. ANDR. RESENDII Epistola de Colonia Resendius.
Pacensi; in *Andr. Schotti Hispan. illustrat.* T. II,
p. 997 - 1002.

* * *

JAN. & W. SLICHER Disputatio de iure Mu- Slicher.
nicipum et Municipiorum. *Lugd. Bat.* 1714. 4.

JOH. GUIL. WALDSCHMIDT Diff. de diffe- Wald-
schmidt.
rentiis Municipiorum Romanorum et urbium Ger-
maniae medietarum. *Marburg* 1729. 4.

ADRIANI DEODATI STEGERI Diff. ad le- Steger.
gem municipalem Romanorum. *Lips.* 1738. 4.

* * *

NICOLAI RIGALTII, ISMAELIS BULLI- Rigaltius
Bullialdus.
Valesius.
ALDI et HENRICI VALESII Observationes de
Populis fundis; in *Graevii Thef. Antiqq. Rom.* T.
II. p. 1925 - 1950; et post *Henr. Valesii* Emendatt.
a *P. Burmanno* ed. *Amstelod.* 1740. 4. p. 189 sqq.

R 4

JOH.

Mitzel. JOH. MITZEL *Theses circulares iuridicae de Populis fundis. Regiomont. 1677. 4.*

De Rectoribus et Magistratibus Provinciae
vid. *Señ. præcedent. litt. C.*

SECTIO IV.

Scriptores de ordinibus et statu populi Romani.

A. Scriptores de Nobilibus, Patriciis, ordine equestri, eorumque iuribus.

De Ordine Senatorum conf. Scriptores de Senatu Romano *Señ. II præced. litt. B.*

Falck. JOH. ADOLPHI FALCKII *Epistola de antiquissimis civium Romanorum divisionibus. Jenae 1750. 4.*

Büttner. JOH. ERNESTI BUETTNERI *Civitas Romana virgideiis exempta, Jenae 1672. 4.*

Conradi. FRANC. CAROLI CONRADI *Diff. de iure Quiritium, a civitate Romana non diverso. Helmstad. 1742. 4.*

Hermanf- JOH. HERMANSSON *Differtationes II de or-*
son. *dinibus Romanorum. Upsal. 1722. 8.*

Santinelli. STANISLALI SANTINELLI; *Congregationis à Somascha Clerici regularis, Differtatio de Romanorum veterum nobilitate. Venet. 1717. 8; et inter eiusdem Differtatt. Oratt. Epist. et Carm. (Venet. 1734. 4) p. 1-92. — Capitibus undeviginti copiose et erudite agitur de nomine et natura nobilitatis, eiusque generibus, ut et iis, quorum fuerit, quibusque insignibus ostentetur.*

Euppius. JOH. SAM. LUPPIE *Diff. de iure imaginum apud veteres Romanos Viteberg. 1712. 4.*

Gundling. NICOLAI HIERON. GUNDLING *adher. Röm. mer; in Gundlingian. P. XXX, p. 479-488. —*

Auctor

Auctor demonstrare studet, notionem vocabuli nobilitatis diversam apud Romanos fuisse secundum temporum diversitatem; non omnes senatores et equites fuisse nobiles, nec omnes, qui e familiis antiquis et claris oriundi erant: sed solummodo illi, quorum maiores fuerint Consules, Dictatores, Censores, Praetores, Aediles curules, et quidem Romae, quorumque imagines in atriis positae erant; verbo, nobilitatem ex imaginibus magistratuum curulium ortam esse.

JOH. NICOLAI FUNCCII Diss. de Romano-Functis. rum ex imaginibus nobilitate; in eius Dissertat. acad. (Lemgov. 1746. 8) p. 409 sqq.

FRANCISCI DE FICORONI *Bolla d'oro d'* de Ficoroni. *Fanciulli Nobili Romani, e quella d'Libertini ed altre singolarità spettanti a Mausolei nuovamente scoperte, brevemente spiegate, e divise in 11 Parti.* In Roma 1732. 4. Cum figg. — Bulla, prioris huius libri partis argumentum, erat ornamentum infantile quondam apud Romanos, diversum pro diversa gestantium conditione. Hi illius usum, uti plura alia, ab Etruscis mutuati deprehenduntur, auctore eodem, qui et urbis perhibetur, Romulo. Tarquinius Priscus rex instituisse proditur, ut Patricii duntaxat, hoc est, Senatorum filii, bulla aurea uterentur, quorum patres curulem magistratum gessissent, aut meruissent equo. Saepe hoc incitamentum fuerat pueris nobili loco natis, ut imitarentur virtutem patriam, armisque in patriae commodum strenue gerendis mature adsuescerent. Numi supersunt et statuae bullatae, a Ficoroni delineatae ac descriptae. Sub finem idem observat, foeminas quoque Romanas bullis collum exornare solitas fuisse, sed minoribus illis, unaque pluribus, nec ex auro vel corio, ut in pueris, elabo-

boratis, sed ex varia materia, interdum et generis constantibus.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1734. p. 347 sqq.

Draco. JOH. JACOBI DRACONIS (*D. iuris, Cancellarii et Consiliarii intimi Coburgensis*) de Patriciorum origine et iure Libri III. *Basil.* 1627. 4. — Aliarum etiam gentium similis distinctio confertur cum Romana.

Ranger. A. C. RANGERII *Diff. de Patriciis. Regiomont.* 1684. 4.

Ferratius. M. ANT. FERRATII *Epistola de Patriciis; inter eius Epistol.* p. 92 - 95.

Gentili. OCTAVIANI GENTILII, *ex Dominis Rovelloni, Patricii Septempedani*, de Patriciorum origine, varietate, praestantia et iuribus, libri IV. *Romae* 1736. 4. — Differitur satis docte de Patriciorum origine, ratione, dignitate ac muneribus, non solum quidem temporibus reipublicae, sed etiam sub Caesaribus imperii occidentalis et orientalis, praecipue quoque de Advocatis ecclesiae, recentioribus adeo temporibus.

Chladenius. ERNESTI MARTINI CHLADENII (*D. et Professoris iuris Vitembergensis* † 1782) *Diatribae de Gentilitate seu de iuribus gentilitiis veterum Romanorum. Viteb.* 1738. 4. Uberior huius Diatribae doctissimae expositio prodit hac epigraphe: E. M. CHLADENII de Gentilitate veterum Romanorum Liber singularis, in quo cum iura, tum historia et fata familiarum Romanarum, fide scriptorum, legum, numismatum, marmorum aliorumque monumentorum antiquorum illustrantur et explicantur. *Lips.* 1742. 4. — Capitibus XIV docetur; quid vocabula *gens*, *gentilis* et *gentilitas* sibi voluerint, quid nomina et imagines gentilitiae, carumque

earumque usus fuerit, quo modo festa et sacrificia, ut et sepulcralia gentilitia se habuerint. Agitur porro de gentium successione, de cura earum legitima ac tutela, atque insignibus; de modis, quibus quis in gentem antiquam recipi eandemque deferre potuerit; de iudicibus in rebus gentilitiis; de lite super gentilitate inter patricos ac plebeios; de fatis et interitu rei gentilitiae. Capite ultimo historia gentis Corneliae sigillatim describitur.

CHRISTIANI WILHELMI AB EYBEN Diff. ab Eyben. de ordine equestri veterum Romanorum. *Francofurti* 1684. fol. Et in *Operibus Hulderici ab Eyben* (*Argent.* 1708. fol.) P. III. p. 877 sqq. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 1098 sqq.

CHRISTI. GOTTL. SCHWARZII Exercitatio de insignibus ordinis equestris veterum Romanorum. *Altdorf.* 1745. 4.

JOH. ERHARDI KAPPII Diff. de annua Equitum Romanorum transvectione et de eorumdem recognitione seu censura. *Lips.* 1734. 4.

M. ANT. FERRATII Epistola de ordine equestri; inter eius Epistolas p. 77-82.

PHILIPPI MUELLERI Diff. de novo homine. *Mueller.* *Jenae* s. a. 4.

B. Scriptores de ordine populari:

ANDREAE SCHOTTI Electa de Tribubus Romanis XXXV rusticis atque urbanis; accessere Rosni Corpori Antiquitatt. Rom. (*Traj. ad Rhem.* 1701. 4) p. 941 sqq.

NICO

Boindin. NICOLAI BOINDIN *Discours sur les Tribus Romaines, où l'on examine leur origine, l'ordre de leur établissement, leur situation, leur étendue et leur divers usages suivant les tems; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 72-93. T. IV. p. 67-115. Cum IV tabb. aen.*

Vaillant. JOH. FOI VAILLANT *sur les mots de Plebs et de Patricius; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 159 fqq.*

Ekermann. PETRI EKERMANNI *Diff. de nimia plebis licentia reipublicae Romanae. Upsal. 1746. 4.*

Funccius. JOH. NIC. FUNCCII *Diff. de hominibus publice in foro Romano nequam, ex Plauti Curcul. A& IV. Sc. I.; in Contr. Ikenii Symbol. litter. (Brem. 1745. 8) T. I. P. IV. p. 501-559.*

Stockmann. ERN. STOCKMANNI *Diff. de Patronis et Clientibus. Jenae 1721. 4.*

Kretzschmar. CHRISTOPH. KRETZSCHMAR *Meditatio de pietate Clientis Romani in Patronum. Dresdae 1752. 4.*

C. Scriptores de servis, libertis et ritu manumissionis.

Pompa. TITI POMPAE *de operis Servorum Liber. Antwerp. 1606. 8. Amstelod. 1672. 12. Et in Poleni Thes. T. III. p. 1319 fqq.*

Pignorius. LAURENTII PIGNORII *de Servis et eorum apud veteres ministeriis Commentarius. Accedit ANT. VELSERI Epistola de Zeta et Zetario, sive Diaeta et Diaetario. Aug. Vindel. 1613. 4. Patavii 1656. 4. Amstelod. 1674. 12. Patav. 1693. 4. Et in Poleni Thes. Antiqq. Rom. et Graec. T. III. p. 1125 fqq.*

Bulifon. PHILIPPI BULIFON *Epistola de antiquo statu Servorum; in Lettere d'Ant. Bulifon, Raccolta III (Napoli 1693. 12) p. 265-282.*

NIC.

NIC. HIERON. GUNDLINGII *Observatio-* Gundling.
nes de contubernio et coniugio Servorum; in
Gundlingian. P. X. p. 412 - 508.

FABIANI TOERNERI *Diff. de Servo Roma-* Toerner.
no. *Upsal.* 1727. 8.

LUDOVICI ANTONII MURATORI *Differ-* Muratori.
tazione sopra i Servi e Liberti antichi; in Memorie
della Società Colombaria Fiorentina (Firenze 1747.
4) Vol. I. p. 63 sqq. — Pignorium, qui servo-
rum et libertorum officia non satis accurate distin-
xit, Muratorius refellere atque ostendere studet,
servis viltora, libertis honoratiora demandata
fuisse ministeria.

JOH. GOTTLIEF DERLING *de servis littera-* Derling.
tis. *Halae* 1720. 4.

POLYCARPI LEYSERI *Observata diplomati-* Leyser.
co-historica de servis nobilibus. *Helmst.* 1727. 4.

JOH. WILH. GOLLING *Diff. de Catasta Ser-* Golling.
vorum. *Altdorf.* 1730. 4.

JOH. HENRICI SCHULZE *Excursio in anti-* Schulze.
quitates ad Servi Medici apud Graecos et Roma-
nos conditionem eruendam. *Hal. Magdeb.* 1733. 4.

ABRAHAM WIELING *Diff. de iure Servorum* Wieling.
apud Romanos. *Franequerae* 1734. 4.

GEORGII ERNESTI WALCHII *Progr. de* Walch.
Romanorum servis litterariis; Schlenfingae 1741.
fol. Cf. (*Biedermanni*) *Acta scholast.* T. I. p.
259 - 263.

JOH. FRID. JUGLER *Ἀνδραπώδοκα πηλείων,* Jugler.
five de Nundinatione Servorum apud veteres, Li-
ber singularis historico-iuridicus, ex quo lucem
capere possunt Auctorum loca complura. Acces-
dit Medicus Romanus Servus, sexaginta solidis
aestimatus, rarissimum nostris in oris Opusculum.
Lips. 1741. 8. — Praeter prooemium auctor in
decem capita dispersitus est libellum praestantissi-
mum.

mum. Primo quaestionem paucis examinat, an homo iure naturali sit in commercio. Cap. II agit de nundinatione fervorum apud Ebraeos; III de venditione fervorum apud Graecos; IV de venditione mancipiorum apud Romanos in genere, et de hominibus, qui illis sunt negotiati. Capite V disquiritur, ubi, quot modis, et quo ritu haec sit venditio instituta. Multa hic disputata leguntur de Catasta, veroque sensu verborum Petronii cap. 29: *venalitium titulis pistrum*; de praeconibus, qui vendiderunt mancipia; de servis nudis, vel gypsatis, pedibus adstantibus; de titulis, a fervorum collibus pendulis; de fervorum denudatione, modisque eorum valetudinem explorandi; de venditione sub corona et sub hasta; de servis pileatis; de servo sua pecunia emto. Sexti capitis summa est de iis, quae iure observanda erant in venditione fervorum; et quidem de portorio et vectigali mancipiorum causa solvendo; de natione servi indicanda; de servis novitiis et veteratoribus; de commendatione mancipiorum; de praecipuis corporis vitiis emtori significandis, pariterque de vitiis animi caet. In cap. VII de pretio fervorum docet auctor, meliora mancipia saepe reliquum villorem gregem reddidisse vendibiliorem: inde ortum esse proverbium, familiam ducere; nonnunquam rejicula mancipia, quasi appendicem, pretiosioribus accessisse; Romanos in servis emendis haud raro ultra modum prodigos fuisse; maximi eos fecisse evnuchos, de quibus Juglerus complura tradidit. His subiungebantur Medici, et deinceps Grammatici, litteras Graecas docti, Poetae, Librarii, Bibliothecarii, Paedagogi, Notarii, Anagnostae. Inter artium illiberalium peritos multum statuebatur pretii pictoribus, compedis, musicis, gladiatoribus, funambulis, palaestritis, negotia-

negotiatoribus, calculatoribus, topiariis, pocillatoribus et coquis. Denique moriones etiam, pueri formosi, servi bonae frugis, novitii, et peculio instructi, itemque puellae formosae, vel tenerae aetatis, obstetrices, puellae fides doctae, lanificii, telae, texturaeque peritae, foecundae gravidaeque, et ornatrices, sat grandi aeris summa vendi saepiuscule solebant. Cap. VIII recenset varias conditiones, venditioni servorum adiectas. Cap. IX agit de actionibus, propter nundinationem Mancipiorum constitutis, deque magistratu, huic negotio praefecto. Decimi capitis inscriptio est de venditione servorum apud Germanos usuque hodierno. Auctorem appendicis, in libri titulo commemoratae, perhibent JOH. FRID. BOECKELMANNUM, celebrem olim apud Batavos Ictum. Prodiit primum *Lugd. Bat.* 1671, et deinceps a. 1681, forma minore.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1742. p. 93-96.

JOH. GOTTL. IMMERMANN *Vergleichung* Immermann.
der Römischen Knechtschaft mit der Knechtschaft der
Christen. Magdeb. 1744. 4.

THEOPHILI LUDOLPHI MÜENTERI Diff. Müenter,
de honoribus servorum Romanorum; in Miscell.
Lipf. nov. Vol. V. P. I. p. 61-98.

JOH. CONR. SAM. HURTER (Praef. de Lo. Hurter,
henschiold) Diff. de servis, maxime Romanorum.
Tubing. 1755. 4. — Quae ab aliis doctius copiosiusve super argumento isto disputata sunt, apte ab auctore in compendium redacta.

J. E. I. WALCH Diff. de Servis fatidicis, ad Walch
Actor. XVI, 16. *Jenae* 1761. 4.

JOH. CONR. CAROLI OELRICHS Diff. hi. Oelrichs;
historico-iuridica de servis iuris peritis atque magistratibus apud Romanos *Palato-Stettini* 1765. 4.

DB

de Burigny. DE BURIGNY *Premier Mémoire sur les Esclaves Romains; dans lequel on examine quel étoit leur état avant qu'ils obtinssent l'affranchissement; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. XXXV. p. 328-359.*

. Eiusdem *Second Mémoire, dans lequel on traite de l'affranchissement et de l'état des Affranchis; ibid. T. XXXVII. p. 313-339.* — *Complatio rerum notissimarum.*

Heyne. C. G. HEYNII *Proklusio, qua disquiritur, e quibus terris mancipia in Graecorum et Romanorum fora fuerint advecta; Götting. 1789. fol. Cf. Götting. gel. Anz. a. 1789. p. 1161-1166.*

Henel. NICOLAI HENELII *Commentatio de Manumissionum ritibus; in eiusd. Otto Vratislav. (Jen. 1658. 8) p. 442 sqq.*

a Loon. WILH. A LOON (*Neviomagensis, ICTi et Philologi Trajectini*) *Eleutheria, sive de Manumissione servorum apud Romanos Libri quatuor. Ultrajecti 1685, 12. et in Poteri Thes. Antiqq. Rom. et Graec. T. III. p. 355 sqq.* — In hoc libello non ineleganti succincte proponitur ordineque congruo exhibetur quicquid aut in legibus Romanis, aut in optimis quibusque auctoribus de argumento isto traditum reperitur. Et primo quidem libro auctor iustas sive solennes manumissionis species exponit, quas inter eam, quae per censum fiebat, antiquitate caeteras superare probat, utpote quae iam Servii Tullii temporibus coeperit, cum ea, quae per vindictam expediebatur, non nisi post exactos reges; per testamentum vero; post conditas demum duodecim tabularum leges, invaluerit. Libro secundo reliquos minusque solennes in manumissionis modos pertractat, per epistolam, per convivium, aut inter amicos; quibus ipsis libertas

libertas quidem etiam conferebatur, non tam plene tamen nec pingui adeo conditione, ut prioribus illis iustis ac solennibus modis, donec tandem Justinianus Imp. omnium libertorum iura exaequata vellet. Tertius liber personas ad manumissionem tam expediendam quam patiendam aptas, ut et alios huius rei ritus tradit, et figillatim cap. V fusius persequitur, quae ratione servi quandoque a dominis suis pro certo pretio libertatem pacisci consueverint; id enim moris a nemine antea satis expositum se reperisse ait auctor. Ultimo libro enarrat, qui sine manumissione ad libertatem pervenire potuerint, nomina item libertis tribui solita, aliaque signa recens acquisitae libertatis, quae inter etiam soleas recenset, utpote quibus liberos homines duntaxat usos probat, cum servi sculponis saltem, quas vocabant, uterentur.

Cf. Acta Erud. a. 1686. p. 134sq.

JOH. ERID. CHAISTII Manumissionis Icon Christ. explicata; in eiusd. Noct. Acad. (Haf. 1727. 8) Spec. II. p. 99-101.

QUIRINI GOTTFR. SCHACHERI Diss. de Schacher. Justiniano, manumissionum fautore. Lips. 1735. 4.

JOH. ERID. GRUNERI Progr. de manumissione per convivium. Coburgi 1760. 4.

JANI GERH. MILZOVII Dissertationes IV. Milzovius. de Pileo, libertatis populi olim Romani indice et restitutae vindice. Hafniae 1655. 4. Cum figg.

JOH. BURCKHARDI MENCKENII Diss. de Mencken. Pileo, libertatis symbolo; in eiusd. Dissertatt. litterar. (Lips. 1734. 8) p. 211 sqq.

NIC. HIER. GUNDLING Gedanken über die Gundling. Worte: servus non habet caput, inglichen über Bibl. hist. Vol. IV. P. II. S den

den Hut der Freyheit und andere hieher gehörige Sachen; in eiusdem kleinen teutschen Schriften (Hal. 1737. 8) p. 465 - 482.

SECTIO V.

Scriptores de comitiis Romanorum.

Gruch. NICOLAI GRUCHII de comitiis Romanorum Libri III. *Latetias*, ex officina typographica Michaelis Vascosani 1555. fol. Hanc editionem principem et rarissimam secuta est altera, non minus rara, hac inscriptione: *Dottissimi Viri* NICOLAI GRUCHII *Rotomagensis*, de Comitiis Romanorum Libri tres. His accessit rerum et verborum in his memorabilium copiosissima et accuratissima diligentia conquisitus index. *Venetis*, apud Franc. Bindonum 1558. 8. Prostant etiam exempla huius editionis, anno 1559 insignita. Idem Gruchii opusculum adiectum est Sigonii historiae de rebus Bononiensibus, *Francos. ad Moen.* 1604. fol. Inseruit idem Graevius Thesauro Antiqq. Rom. T. I. p. 531-708; atque Joh. Godesc. Clausingius iuri publ. Rom. I. p. 145 sqq. — In praefatione Gruchius de comitiis in genere differit, eamque potissimum se esse persecutum illorum rationem, quae ante occupatam ab Imperatoribus rempublicam, et in primis Ciceronis tempore observabatur. Primus liber est de comitiis centuriatis, secundus de tributis, tertius de curiatis. Quemlibet librum in sex descripsit capita, ea quidem ratione, ut primum doceat, quae essent singula illa comitia; tum, quae et quot essent causae comitiorum habendorum; tum, per quas personas peragerentur; deinde, quis esset singulorum comitiorum modus; post haec de loco, ubi comitia fierent, agit; et postremo de tempore habendorum comitiorum

tiorum differuit. Quum vero Sigonius in libris de antiquo iure civium Romanorum nonnulla Gruchii loca expenderet et ab eius sententia, quam de binis magistratuum comitiis, et de lege curiata, protulerat, discederet; gravis exarsit inter hos duumviros doctissimos contentio. Gruchius sane librum adversus Sigonium evulgavit, hoc titulo insignitum:

Doctissimi viri NICOLAI GRUCHII responsio ad binas Caroli Sigonii reprehensiones: unam, de binis magistratuum comitiis: alteram, de lege curiata. *Parisi*. 1565. 8; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 709-730.* — Respondit Sigonius in libello sequenti:

CAROLI SIGONII de binis comitiis, et lege curiata, posterior cūm Nicolao Gruchio disputatio. *Venetiis* 1566. 8. et in *Graevii Thes. T. I. p. 731-754.* — Nec tum filuit Gruchius; sed litteram continuavit edendo sequentem libellum:

N. GRUCHII ad posteriorem Car. Sigonii de binis magistratuum Romanorum comitiis, et de lege curiata disputationem, refutatio. *Parisi*. 1567. 8; et in *Graevii Thes. T. I. p. 755-840.* — In qua, seposita omni modestia, adeo saevo atque impudenti animo Sigonium perstrinxit, ut quodam etiam in loco pro summo illi beneficio tribuat, quod non asperius illum atque contumeliosius appellaverit. Hac igitur re permotus Sigonius, novum in vulgus edidit librum, qui omnem controversiam diremit. Ornatus fuit hoc titulo:

CAR. SIGONII de lege curiata magistratuum et Imperatorum, et iure eorum, liber ad Nic. Gruchium. *Venet.* 1569. 4; et in *Graevii Thes. T. I. p. 841-892.* — Ludit in hanc controversiam epigrammate Q. Septimius Florens Christianus.

Antiquata iacent veteris quae culmina Romae
 Fractaque disiectis mœnia ruderibus,
 Et linguae accusant, et barbara proelia dextrae,
 Sic ut vix sit pes, quod fuit ante caput.
 At nunc doctarum linguarum mite duellum,
 Et caedes hosti non nocitura suo,
 Instaurat Romam, quæ vos, Gruchi atque Sigoni,
 Mavult, quam pacem, bella movere sibi.

Cf. FREYTAGII Appar. litt. T. III. p. 305 sqq.

Cf. CLEMENT. *Bibl. curieuse* T. IX. p. 284 sq.

Latinius. LATINI LATINII Observationes in Nic. Gruchii libros de Comitibus Romanorum; in *eiusd.* Bibliotheca sacra et profana (*Rom.* 1677. fol.) T. II. p. 30-36; et in praefatione *Graevii* ad T. I. Antiqq. Rom.

Manutius. PAULI MANUTII Liber de Comitibus Romanorum. *Bononiae* 1585. 4. Et in *Gaudentii Roberti* Miscell. Ital. T. IV. p. 1 sqq.; et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 476-530. — Brevis, sed probe, hocce argumentum a Manutio illustratur.

Normann. LAURENTII NORMANNI Diss. de Comitibus Romanorum. *Upsal.* 1674. 4.

Merula. PAULI MERULAE de Comitibus Romanorum opus posthumum. *Lugd. Bat.* 1675. 12; et in *eiusdem* Opp. variis posthum. *ibid.* 1684. 4; et in *Poleni* Thes. Antiqq. T. I. p. 237 sqq. — Quae Gruchius diffuse disputavit, Merula in compendium redegit.

Aicher. OTTONIS AICHER (*Monachi Benedictini, Oratoris et Poetae Salisburgensis* † 1705) Brevis institutio de Comitibus veterum Romanorum, libellis tribus comprehensa, quibus accessit liber IV de Comitibus Imperii Romano-Germanici. *Salisburgi* 1678.

1678. 12; et in *Petavi Thes. Antiqq. T. I. p. 273* sqq. — Gruchium potissimum sequitur.

BARTHOLOMAEI BEVERINI de Romano-^{Beverinus.}
rum Comitii libellus; cum *eiusd.* Syntagmate de
ponder. et mensur. *Lips.* 1714. 8.

JOACH. FRID. SCHMIDT Diff. de Comitii ^{Schmidt.}
Romanorum. *Stargard.* f. a. 4.

GEORG. LUD. GOLDNERI Progr. de Roma-^{Goldner.}
norum Comitii. *Gerae* 1722. fol.

JOH. AUGUSTINI GROEBEL Progr. de Co-^{Groebel.}
mitii. *Dango-Saliffae* 1730. 4.

M. ANT. FERRATII, Epistola de Comitii; ^{Ferratius.}
inter *eius* Epistolas p. 150-155.

Eiusdem Epistola de binis Comitii, *ibid.* p.
162-171.

ONUPHRII PANVINII Liber de Comitii ^{Panvinius.}
Imperatorii; cum *eiusdem* Libris IV de Roman.
Princp. Cf. supra Vol. IV. P. I. p. 187.

JOH. HENR. BOECLERI Diff. de Comitii ^{Boecler.}
Imperii, sive de electione successoris, descripta a
Corn. Tacito II Histor. cap. 12 et seqq.; in *eius*
Dissertatt. acad. (*Argent.* 1701. 4) T. II. p.
835-872.

SECTIO VI.

Scriptores de legibus Romanorum.

FRANC. PHILELPHI Epistola de praecipuis ^{Philelphus.}
Legibus Romanorum (scripta a. 1439); inter *eius*
Oratt. et alia Opusc. (*Venet.* 1492. fol.) fol. 73 sq.

PAULI MANUTII Liber de Legibus, Roma-^{Manutius.}
niis; in *Gaud. Roberti* Miscell. Ital. T. III. p. 139 sq.
in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1022-
1140. in *Rosini* Antiqq. Rom. (*Traj. ad Rhm.* 1701.
4) p. 792 sqq. in *I. G. Clausingii* Iur. publ. Rom.
T. II. p. 1 sqq.

Augustinus. ANTONII AUGUSTINI de Legibus et Senatusconsultis Liber, cum notis *Futv. Urfini* et Libello *Iusti Lipsii* de legibus regis. *Paris.* 1584. fol. Et in *Gracvii* Thes. T. II. p. 1139 - 1378.

Merula. PAULI MERULAE de Legibus Romanorum opus posthumum; in eius Opp. posthum. *Lugd. Bat.* 1684. 4; et in *Poleni* Thes. Antiqq. T. I p. 1 sqq.

Hotomannus. FRANC. HOTOMANNI Legum Romanarum enumeratio, ad litterarum ordinem accommodata; in *Clausingii* Iur. publ. Rom. T. III. p. 509-600.

Hausotter. CHRIST. HENR. HAUSOTTER Historia Legum Romanarum, quae omnes ab origine Romani Imperii usque ad tempora Augusti latas leges sistit et ritus varios antiquos Romanae Reipublicae enucleat. *Lips.* 1751. 8. — Docte et eleganter quatuor capitibus agitur de legibus a Regibus latis, de legibus a Regibus exactis usque ad legg. XII Tab., inde usque ad Augustum, atque de legibus incertae aetatis.

Goetze. JOH. CHRIST. GOETZE de Tabulis Romanorum. *Lips.* 1734. 4.

de Pilati. *Traité des Loix politiques des Romains du tems de la Republique.* Par Mr. DE PILATI DE TASSULO. à la Haye 1780. II Voll. in 8 mai. — Magna quidem ingenii, acuminis, ornatusque oratorii vi rem suam egit Pilatus: eo magis vero destituitur cognitione fontium accurata veterumque linguarum, atque praeconceptis opinionibus nimium indulget. Disputat potissimum de origine reip. Romanae, de potestate legislatoria, de senatus artibus politicis, de ordine civium, de provinciis, de redditibus, de magistratibus, de iurisdictione, de matrimonio, de patria potestate et educatione, de indole gentis Romanae eiusque habitu adversus leges, atque de religionē.

Cf. *Götting. gel. Anz.* a. 1782. p. 1274-1277.

De

De agrorum conditionibus et constitutionibus Scriptt. de re agraria. legibusque agrariis.
SICULI FLACCI Liber I, **JULII FRONTINI** Lib. I, **AGGENI URBECI** Liber II, **HYGINI Gromatici** Lib. II, variorum auctorum ordines finitionum; de iugeribus metiundis; finium regundorum; Lex Mamilia; Coloniarum populi Rom. descriptio; terminorum inscriptiones et formae; de generibus lineamentorum; de mensuris et ponderibus. Omnia figuris illustrata. *Parisia* 1554. 4.

Auctores finium regundorum, cum *Nic. Rigaltii* observationibus et notis, et glossis agrimensoriis. *Lutetiae* 1614. 4. Continentur hic sequentia: Lex Mamilia, Roscia, Peducia, Alliena, Fabia; Legis agrariae Servilianae fragmenta; **SICULUS FLACCUS** de conditionibus agrorum; **JULIUS FRONTINUS** de agrorum qualitate et limitibus, et de coloniis, cum **AGGENI** Commentario; **AGGENUS** de controversiis agrorum; **HYGINUS** de limitibus constituendis; ex lib. XII Innocentii de litteris notis iuris exponendis; ordines finitionum e diversis auctoribus; et Excerpta de mensuris.

Rei agrariae auctores legesque variae. Quaedam nunc primum, caetera emendatiora, produnt, cura **WILHELMI GOESII**, cuius accedunt indices, antiquitates agrariae et notae, una cum **NIC. RIGALTII** notis et observationibus, nec non Glossario eiusdem. *Amstelod.* 1674. 4. — Auctores, qui hic continentur, sunt: **SICULUS FLACCUS**, **JUL. FRONTINUS**, **AGGENUS URBICUS**, **SIMPLICIUS**, **HYGINUS**, **INNOCENTIUS**, **MARCUS BARO (VARRO)**, **VITALIS**, **ARCADIUS**, **CAIUS**, **THEODOSIUS**, **LATINUS**, **MYRSONTIUS**, **MAGO**, **VEGOIA**, **FAUSTUS**,

STUS, VALERIUS, DOLABELLA, ISIDORUS,
 Incerti aliquot → Cf. *Fabrian* Bibl. Lat. T. III.
 p. 511-520. ex edit. Ernesti.

Obrecht. ULRICI OERBCHTI Diff. de legibus agrariis
 populi Romani; in *eius* Diff. acad. (*Argent.* 1704.
 4) p. 109 sqq.

Exercitatio
 etc. Exercitatio iuridico-antiquaria de Agrimen-
 sibus Romanorum. *Bresl.* 1771. 8. — Studiose
 collegit auctor nobis ignotus, quae in legibus an-
 tiquis ad hoc argumentum illustrandum inveniun-
 tur; nec omisisse ille videtur quidquam, quod huc
 faceret.

Cf. KLOTZII Acta litter. Vol. VII. p. 102 sq.

Ferratius. M. ANTON. FERRATII Epistola de legibus
 iudicialibus; in *eius* Epistol. p. 1 sqq.

Guadagni. LEOPOLDI ANDR. GUADAGNI *Lettera delle
 Leggi censorie*; in *Novelle della Republ. delle Lettere
 dell' anno 1731. Venet.* 1732. 4.

Platner. FRID. PLATNERI de Legibus sacris Roma-
 norum Liber singularis. *Lips.* 1751. 8. — Ele-
 ganter vel acute differitur de nomine legum sacra-
 tarum, deinde de temporis, quo latae sunt; hi-
 storia, postremo de capitibus et numero earum.
 Historia illius temporis, quo hae leges latae sunt,
 capite tertio tradita, tota est à Livio.

Eiusdem Diff. de legibus Romanorum sumtua-
 riis. *Lips.* 1751. 8.

Haynisch. JOH. CHRISTI. HAYNISCH *Betrachtung des
 Römischen Zehrungs-Gesetzes.* Schleitz 1737. 4.

Placentius. PLACENTII Tractatus de Senatusconsultis;
 in Tractatu Tractatum. (*Venet.* 1584. fol.) T. I.
 p. 134 sqq.

M. ANT.

M. ANT. FERRATII Epistola de Senatus-Consultis; in eius Epistol. p. 176 sqq.

ERN. MART. CHLADENII Dissertationes II de Senatusconsulto tacito. Viteb. 1749. 4.

MATTHÆI ANTONII BOUCHAUD Recher-ches historiques sur les Edits ou Ordonnances des Magistrats Romains; Premier Mémoire: Observations générales et préliminaires sur les Edits des Romains; in Mém. de l'Acad. des Insér. T. XXXIX. p. 279-310. Suite des Observations préliminaires etc. Second Mémoire, ibid. p. 311-341. Recherches historiques sur les Edits et Ordonnances des Magistrats Romains. Troisième Mémoire, sur l'origine des Edits, considérés comme point historique et sur les Edits des Consuls; ibid. p. 342-381. Quatrième Mémoire, des Edits des Préteurs; ibid. T. XLI. p. 1-128. Cinquième Mémoire, des Edits des Édiles; ibid. T. XLII. p. 149-252. — Res maximam partem tritas auctor magna loquacitate profert.

Leviter attigimus scriptores huius generis, utpote qui diligentius recensentur in libris, qui historiam iuris Romani exponunt atque illustrant; ubi etiam scriptores, qui de singularibus quibusdam Legibus Romanorum commentati sunt, indicantur.

SECTIO VII.

Scriptores de iudiciis et antiquitatibus forensibus Romanorum.

A. Scriptores generales.

FRANC. ROBORTELLI de Iudiciis et omni consuetudine causas agendi apud Romanos; cura eiusd. Opere de vita et victu populi Rom. Bonon. 1559. fol. in Gaudens. Roberti Miscell. Ital. T. I.

Robortellus.

p. 611 sqq. Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. III.* p. (11)-(16).

Polletus. FRANC. POLLETI (*Duacensis, Icti et Archaeologi* † circa a. 1567) *Historia fori Romani*, restituta, illustrata et aucta corollariis et praetermissis per *Phil. Broidasum* (generum Polleti). *Duaci* 1572. 8 (Haec editio prima rarissime occurrit). *ibid.* 1576. 8. *Lugd.* 1587. 8. *Frankfurti* 1676. 8. *Duaci* 1691. 8. Et in *Poleni Thes. Antiqq. T. I.* p. 327 sqq. Et in *Thes. iur. civilis Everh. Ottonis.*

Sigonius. CAROLI SIGONII de *Judiciis Libri III.* *Bonon.* 1574. fol. *Lugd.* 1576. fol. *Frankof.* 1593. fol. *Hanoviae* 1609. fol. *Halae Saxonum* (curante *Christiano Thomasio*) 1716. 8. In Sigonii *Opp. ab Argelato collectis.* Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. II.* p. 1683-1824.

Siccama. SIBRANDI TETARDI SICCAMA *Bolsverdiensi Frisii*, de *Judicio centumvirali Libri II.* *Franequerae* 1596. 8. In *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* 1824-1862. *Halae Sax.* (forte editore *Friderico Schnaderbach*) 1725. 4. Accessere huic editioni *Cuiacii* *Observatio de Lege Glicia*, *Lipsii* *Epistola de recitatione apud veteres*, atque index. Caeterum huic editioni insunt peccata typographica haud pauca. Eosdem Siccamae libros iterum recensuit, animadversionibus et opusculis argumentum illustrantibus auxit *Carolus Fridericus Zepernick*, I. U. D. *Halae* 1776. 8. Opuscula, quae titulus innuit, sunt: I. I. G. GRAEVII *Animadversiones ad Siccamae de Centumvirali iudicio L. I. cap. IV et VI*; ex eius praefatione ad tomum II *Thesauri Antiqq. Rom.* II. GE. HENR. AYRERI *Disquisitio de iudicio Romanorum septemvirali.* *Goetting.* 1757. 4. III. JO. NIC. FUNCCII *Prolusio de lege Aebutia, legibus XII tabularum non de-*

derogante. *Rintel.* 1744. 4. IV. JOH. LUD. ERN. PUETTMANUS de iudicio Curiano. *Lips.* 1765. 4. V. CAR. FR. ZEPERNICK de causis centumviralibus disquisitio. VI. JAC. CUIACII Observationes de lege Glicia et origine inofficiosi testamenti. VII. C. F. ZEPERNICK de rerum perpetuo similiter a Centumviris iudicatarum auctoritate, fori disputationis nobilissima specie, fonteque iuris civilis Diatriba (p. 284-423). VIII. JUSTI LIPSII Epistola de recitatione apud veteres.

CAROLI BRETI (*Regi Franciae a consiliis et le Bret. Archaeologi Parisiensis* † 1655) de ordine antiquo iudiciorum civilium apud Romanos, Commentarius. *Parisis* 1604. 4. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1053-1200; et in *Christ. Gottfr. Hofmanni Hist. iur. Romani* Vol. II. P. II.

M. ANT. FERRATII Epistola de forma iudiciorum Romanorum (scripta a. 1698); inter eius Epistol. p. 4-9. Ferratius.

Eiusdem Epistola de personis iudiciorum (scripta a. 1697); *ibid.* p. 10-15.

Eiusdem Epistola de iudice quaestionis; *ibid.* p. 16 sqq.

Eiusdem Epistola de iudicibus; *ibid.* p. 18-22.

Eiusdem Epistola de iudicio repetundarum, inter *ficarios, ambitus, perduellionis*; *ibid.* p. 30, 48. 54. 58.

CHRISTOPH. CELLARII Diff. sistens proces- Cellarius.
sum iuris Romani antiquum; habita a. 1698, re-
cusa cum augmento. *Halas* 1705. 4.

JOH. GOTTL. HEINECCII Antiquitatum Ro- Heineccius.
manarum, iurisprudentiam illustrantium, Syn-
tagma, secundum ordinem Institutionum Justinia-
ni digestum. *Halas* 1719. 8. *Argentorati* 1724. 8.

Editio

Editio tertia auctior et emendatior. *ibid.* 1730. II Voll. in 8. Editio quarta. *ibid.* 1734. 8. Editio quinta *ibid.* 1741. 8. Editio sexta. *ibid.* 1755. 8. — Hoc utilissimo notissimoque libro Institutiones Justiniani scita ratione ex humanissimorum Ictorum scriptis, quandoque et ipsis veterum auctorum locis illustrantur. In Appendice libri primi ius in primis antiquum civium Rom. Latinarum, Italiae, Provinciarum, ut et status Peregrinorum, velut praeclara antiquitatis Romanae pars, exponitur, Sigonii libris de antiquo iure civium Rom. Italiae et provinciarum, ut et Spanhemii orbe Romano, in compendium redactis.

Toerner. FABIANI TOERNERI Diss. de iudiciis publicis veterum Romanorum. *Upsal.* 1722. 8.

Iselin. JOH. RODOLPHI ISELII Brevi Romano-
rum iudiciorum historia. *Basil.* 1722. 4.

Brissotius. BARNABAE BRISSONII de formulis et sollemnibus populi Romani verbis Libri VIII. *Parisi* 1583. fol. *Francos. ad Moen.* 1592. 4. *Moguntiae* 1649. 4. Ex recensione *Francisci Caroli Conradi*; accedunt praefatio nova et vita Barn. Brissonii. *Halae et Lips.* 1731. fol. Editio recentissima prioribusque auctior cura *Joh. Augusti Bachii*, *Lips.* 1754. fol. — In hoc opere omnes cum in Romanorum sacris, tum civilibus, militaribus etiam occurrentes formulae congeetae et explicatae sunt, adductis scriptorum veterum verbis et testimoniis quam plurimis.

Hotomann. FRANC. HOTOMANNI Formularum antiquarum reliquiae aliquot ex veterum monumentis collectae; in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. II. p. 1909-1926; et in *Claussingii Iure publ. Rom.* T. III. p. 737 sqq.

Heineccius. JOH. GOTTL. HEINECCII Oratio de Iur prudentia veterum Romanorum formularia, ritibusque,

busque, quibus negotia civilia explicabant, solennibus. *Frankenae* 1724. 4. Et in eiusd. Opusculi var. (*Hals. Magd.* 1735. 4.) p. 431 sqq.

JOH. SALOM. BRUNQUELLI Progr. de sollemnibus in executione sententiarum a Romanis adhibitis. *Genae* 1733. 4.

FRANC. CAR. CONRADI Oratio de Iurisprudentia regulari Romanorum, et de veterum Icturum studiis circa regulas iuris. *Vitumb.* 1728. 4.

JOH. SAM. FRID. BOEHMERI Progr. academicum de auditorio iudiciali. *Hals. Magd.* 1726. 4.

JOH. CHPH. HAYNISCH de Tribunali Romanorum Commentatio. *Schleizae* 1739. 4.

JOH. TOB. KREBSII Diff. de iudicium Romanorum decuriis. *Lips.* 1744. 4; et in eiusd. Opusc. (*Lips.* 1778. 8 mai.) Nr. III.

DAN. MUELLERI de Advocatis veterum Romanorum) Dissertatio. *Chemnicii* s. a. fol.

ADAM. DAN. RICHTER de Advocatis, eorumque officio, virtutibus, praemiis etc. apud veteres Romanos. *Annaeberg.* 1752. 4.

C. G. HEYNI Commentatio I et II de accusationum et iudiciorum publicorum ratione et ordine apud Romanos et Graecos. *Götting.* 1788; 1789. fol. — Cf. *Götting. gel. Anzeig.* 1789. p. 65-69.

B. Scriptores speciales de singularibus nonnullis ritibus rebusque forensibus.

JOH. PHIL. SLEVOGTII Diff. de in ius vocatione antiqua et nova. *Genae* 1705. 4.

JOH. FRID. CHRISTII Observatio de in ius vocatione, quae oborto collo fiebat; in eiusd. Noct. acad. Specim. IV. p. 282 sqq.

- Born.** JAC. HENR. BORN Diff. de antestatione in ius vocantium apud Romanos. *Lipf.* 1737. 4.
- Christ.** I. F. CHRISTII Observatio de ritu vindictarum apud antiquissimos Romanos; in *eiusdem* Noct. ac. Sp. III. p. 171-180.
Eiusdem Observatio de vocabulo: Ex iure manu confertum; *ibid.* p. 180-190.
- Jocher.** GEO. GUIL. JOECHERI Diff. de ritu vindictarum apud Romanos. *Lipf.* 1723. 4.
- Steger.** ANDR. DEODATI STEGERI Vindictae manibus confertis fumendae ex lege XII Tabularum. *Lipf.* 1737. 4.
- Ferratius.** M. ANT. FERRATII Epistola de comperendinatione (scripta a. 1698); in *eius* Epist. p. 36-39.
- Spies.** JOH. ALBERTI SPIES Diff. de comperendinatione, ex antiquitatibus Rom. forensibus. *Lipf.* 1728. 4.
- Bose.** CHRIST. WILH. BOSII de reis ampliatis dissertationeula epistolica. *Lipf.* 1743. 4.
- Grabener.** CHRIST. GODOFR. GRABENERI Strictione antiquariae de commentariis auctorum veterum in foro litigantium. *Lipf.* 1738. 4.
- Schreiter.** JOH. FRID. SCHREITERI Sacramentorum in veteris Romae iudiciis antiquitates. *Lipf.* 1740. 4.
- Ernesti.** JOH. AUG. ERNESTI Diff. de ritu pignorum capiendorum apud veteres Romanos. *Lipf.* 1742. 4.
- Kuestner.** CHRIST. WIL. KUESTNERI de ritu pignorum capiendorum in Republica Romana Dissertatio. *Lipf.* 1743. 4.
- Ferratius.** M. ANT. FERRATII Epistola de patronis et accusatoribus (scripta a. 1698); inter *eius* Epistolas p. 22-25.
Eiusdem Epistola de obnuntiatione; *ibid.* p. 144-149.

M. ANT.

M. A. FERRATII Epistola de iure suffragii; Ferratius.
ibid. p. 171-176.

FRANC. CAR. CONRADI Jus provocationum Conradi.
ex antiquitate Romana erutum. *Lips.* 1723. 4.

C. W. K. (CHRIST. WILH. KÜSTNER) C. W. K.
Historiae provocationum et appellationum apud
veteres Romanos Specimen I. *Lips.* 1740. 4.

JOH. DAN. RITTER de cognitoribus Dis- Ritter.
sertatio. *Lips.* 1735. 4.

J. C. HAYNISCH de clepsydris fori Romani Haynisch.
Commentatio. *Schleizae* 1737. fol.

SECTIO VIII.

Scriptores de poenis et suppliciis Ro- manorum.

HENRICI FRANC. SALOMON (*Præfdis* ^{Saleman.}
Parlamenti. Burdegalenfis † 1670) Commentatio
de iudiciis et poenis Romanorum. *Burdigalæ*
1695. 8; et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. An-
tiqq. T. III. p. 625 sqq.

FRANC. ROBORTELLUS de poenis et igno- <sup>Robortel-
lus.</sup>
miniis militum Romanorum; in *eiusd.* Opere de
vita et victu populi Rom. *Bonon.* 1559. fol. In
Gaud. Roberti Miscell. Ital. T. I. p. 670 sqq. Et in
Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 1482-1487.

GERARDI SICHTERMANNI de poenis mi- <sup>Sichter-
mannus.</sup>
litaribus Romanorum Dissertatio philologico-
iuridica. *Amstelod.* 1708. 8.

JAC. HENR. BORN Diff. de poenis liberto- ^{Born.}
rum apud Romanos. *Lips.* 1738. 4.

NICOLAI CALLIACHII Diff. de suppliciis <sup>Callia-
chius.</sup>
servorum, nunc primum edita; in *Poleni* Thes.
Antiqq. Rom. et Graec. nov. Suppl. T. III. p.
343 sqq.

- Extraneus.** M. A. BEHRATI Epistola de quaestionibus publicis; in eius Epist. p. 26-30.
- Preuss.** GODOFR. PREUSSII Diff. de *Διχοτομία* (poena dissectionis) ad Matth. XXIV, 51; in Theol. philol. Dissertt. exeg. (Amstelod. 1702. fol.) T. II. p. 185-188.
- Schelhorn.** JOH. GEO. SCHELHORNII Diff. de *Διχοτομία* servi nequam; in *Bibl. Bremens.* Class. V. Fasc. VI. p. 111 sqq.
- Krumbholtz.** CAR. FRID. KRUMBHOLTZII Diff. de poena per *διχοτομείν* significata ad Matth. XXIV, 51 *ibid.* Class. VII. Fasc. II. p. 234 sqq.
- Heumann.** CHRISTOPH. AUG. HEUMANNI Illustratio vocis *διχοτομείν* Matth. XXIV, 51; in *Actis Erud.* a. 1712. p. 26 sq. et in eorundem Supplement. T. V. Sect. V. p. 202-206.
- Jugler.** JOH. FRID. JUGLERI Dubia de sectione debitorum apud Romanos. *Lips.* 1741. 4.
- Taylor.** JOH. TAYLOR Commentarius ad L. decemviralem de inope debitore in partes disseccando. Accedunt a viris eruditissimis confectae, nec in lucem haecenus editae, Notae ad marmor Bosphoranum Jovi Urino sacrum; Dissertatio de voce Yonane; Explicatio inscriptionis antiquae in marmore Oxon. Commentatio de Historicis Anglicanis. *Cambridge.* 1742. 4 mai.
- Cf. Leipz. gel. Zeit.* 1742. p. 801-804 Ad nova Acta Erud. Suppl. T. VIII. p. 49 sqq.
- Schaumburg.** JOH. GOTTFR. SCHAUMBURG Progr. de sectione debitoris in partes, occasione legis decemviralis. *Genae* 1746. 4.
- Bombardini.** ANTONII BOMBARDINI (*Professoris iuris canonici et criminalis Patavini* † 1726) de carcere et antiquo eius usu ad haec usque tempora deducto Tractatus in duas partes distributus, quarum altera Historiam Carceris, altera Praxin com-

complectitur. P. I. *Patavii* 1713. 8. Et in *Poleni* Thes. Antiqq. T. III. p. 731 sqq. Altera operis pars ab auctore non elaborata est, lucem certe publicam haud vidit.

HIERONYMI MAGII (*Anglariensis Florentini* Maggi. † 1572) de Equuleo liber posthumus, cum notis *Gothofr. Jungermanni*. Amstelod. 1664. 12. Cum figg. Et in *A. H. de Sallengre* Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1201 sqq.

JOH. WARD Diff. de Equuleo; in *Philosophi*. Ward. *cat. Transact.* Vol. XXXVI. p. 231 sqq.

MICH. MEISNERI Diatriba de Stigmati; Meisner. in *eiusd.* Syntagm. super adnotam. philol. (*Hofii Varistor.* 1623. 8) p. 39 sqq.

JOH. MOEBII Diff. de hominibus stigmate *Moebius*. insignitis. *Lips.* 1687. 4.

Eiusdem Diff. de Cauteriat. *ibid.* 1689. 4.

JOH. LOMEIERI Diff. de notis et stigmatibus; in *eiusd.* Diebus genialibus (*Zutphan.* 1696. 8.) Dec. II. p. 328-397. — Non de Romanis sigillatim, sed de stigmatibus in genere auctor disputat. Singulas eorum species ex omni historia petitas illustrat.

CORNELII HASAEI Diff. de ΣΤΙΓΜΑCΙ *Hasaecus*. veterum.. *Bremae* 1704. 4.

JOH. AUGUSTINI GOEBELII Observatio *Goebel*. exhibens ΣΤΙΓΜΑCΙCΜΟΝ veterum tam Graecorum quam Latinorum; in *Miscell. Lips.* T. X. p. 79 sqq.

JOH. DERLINGII Commentatio de usu stig- *Derling*. matum apud veteres. *Lips.* 1733. 4.

JUSTI LIPSII de Cruce Libri III; acce- *Lipsius*. dunt CORNELII CURTII de clavis dominicis liber, HONORATI NICQUETI historia tituli sanctae crucis, THOMAE BARTHOLINI Hypomnemata quatuor de crucis sedile medio, de *Bibl. hist. Vol. IV. P. II.* T vino

vino myrrhato, de corona spinea, de fudore sanguineo. Omnes cum figg. aen. *Amstelod.* 1679. 12. *Vesaliae* 1679. 12. et in eius Opp. (*Amst. verp.* 1637. fol.) T. III. p. 637 sqq.

Eiusdem Tractatus de crucis supplicio apud Romanos usitato; post *Kippingii* Antiqq. Rom. p. 624 sqq. et in *Clausingii* Jure publ. Rom. T. I. p. 607 sqq.

Salmasius. CLAUDII SALMASII Epistolae III. de Cruce ad Thom. Bartholinum; cum huius *Bartholini* libro de latere Christi aperto. *Lugd. Bat.* 1646. 12.

Schmidel. IOH. SCHMIDELTI Diff. de supplicio crucis. *Jenae* 1658. 8.

Freiesleben. JOH. JAC. FREIESLEBEN Diff. de forma crucium. *Jenae* 1662. 4.

Graef. CHRISTO. GRAEFII Diff. de cruce. *Jenae* 1667. 4.

Kipping. HENR. KIPPINGII Liber singularis de cruce et cruciariis, in quo supplicii eius circumstantiae omnes docentur. *Bremas* 1671. 12.

Meisner. MICH. MEISNERI Diff. historica de supplicii crucis abrogatione. *Lips.* 1686. 4.

Moebius. G. MOEBII Diff. de crucis supplicio. *Lips.* 1689. 4.

Goldner. GE. LUD. GOLDNERI Diff. de cruce, disifimo veterum supplicio. *Gerae* 1693. fol.

Seyppel. IOH. IAC. SEYPPELII Dissertatio historica de ritu flagellandi apud Romanos. *Wittenberg.* 1670. 4.

Heyna. C. G. HEYNIII Progr. Cur virgis caesi Romano more, qui mox securi percutiendi essent. *Goetting.* 1784. fol. Et in eiusd. Opusc. Vol. III. p. 184 - 197.

Rivinus. AUG. FLOR. RIVINI Diff. de poena gladii ex legibus Romanis. *Lips.* 1727. 4.

§IGISM.

SIGISM. FRID. DRESIGII Commentatio Drefig.
de praecipitatione, Romanorum poena publica.
Lips. 1737. 4.

IOH. HAENFLER de missione sanguinis ex ^{Haenfler.}
venis, apud Romanos ignominiosa, Dissertatio.
Cüstrini s. a. 4.

GODOFREDI LENGNICH Diff. de origine ^{Lengnich.}
et progressu poenae adulterarum apud Romanos.
Hal. Magdeb. 1712. 4.

IOH. PETRI LUDEWIG Diff. de ortu et ^{Ludewig.}
progressu poenae adulterarum apud Romanos.
Halae 1740. 4.

IOH. ERN. IMMAN. WALCHII Diff. de vin- ^{Walch.}
culis Apostoli Pauli, ex antiquitatum profana-
rum monumentis illustratis. *Jenae* 1746. 4. —
Differitur in primis de custodia in carcere, et
quidem generatim de carcerum veterum diver-
sitate; speciatim de carceribus, qui Romae fue-
runt. Postea agitur de custodia militari, de custodia
apud magistratus, et de custodia apud fideiussores.

SECTIO IX.

*Scriptores de Romanorum tributis, vectiga-
libus, aerario, censu, congiariis, nun-
dinis, auctionibus, novis tabulis caet.*

IULII CAESARIS BULÉNGERI de Tri- ^{Bulenger.}
butis et Vectigalibus populi Romani Liber; in
eiusd. Opere de Imperatore Rom. Lib. IX. *Lugd.*
Bat. 1618. fol. Cum *Chph. Besoldi* Tractatu de
Aerario. *Tubing.* 1618. et *Francos.* 1620. 4. Et
in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 817-
920. Magna est rerum varietas in hoc libro;
agitur enim capitibus XCVII de tributorum ori-
gine et necessitate, de publicanis et vectiga-
lium ac tributorum exactoribus, de agris vecti-
galibus,

galibus, de agris quaestoriis et assignatis, de portario, de comitibus portus Romae et Ravennae, de decumis, de invectione frumenti, de censu, de census magistro, de iugis et de iugatione, de capitatione, de indictionibus, de indulgentiis et immunitatibus, de superindictis et augmentis, de salinis, de metallis et variis fodinis, de consuetudinibus, de massa auri et augmento, de Augo coronario, de Embolicis speciebus, de scriniis, de Quinta et Quadragesima et Octava, de semissibus et trientibus, de vini portorio, de vectigali lupanarium et matrimonii, de Vicesima eorum, qui manumitterentur, de Vicesima hereditatum, de Centesima rerum venalium, de vectigali urinae et stercoris et chrysargyri, de Octava libertorum, de solario, de apostole, de monopolio, de filiquatico, de foliis, de Octava mercium, de Quinquagesima pro feris et mercibus, de Sextario, de tyrocinio et chrysotelea, de metoecio et enoecio, de canone, de gleba senatorum, de auro negatiatorio, de piscina, de fisco, de vectigali fumi, umbrae et aeris, de exagio, de commerciis, de servis vectigalibus, de iis, qui constituendi vectigalia aut locandi ius habuere, de summa vectigalium et tributorum caet.

Francken-
stein.

CHRIST. FRID. FRANCKENSTEIN *Dissertationes IV de Aerario populi Romani. Lips. 1643-1647. 4; et in J. G. Graevii Collect. Dissertatt. rar. (Ultraj. 1701. 4) p. 623 sqq.*

Schelius.

RATBODI HERMANNI SCHELII *Diff. de Tributo et Aerario; in eius notis in Polybium, exhibitis in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. X. 1222-1229.*

Donatus.

CHRIST. DONATI *Exercitatio historica de Aerario Romano. Witteb. 1670. 4.*

M. ANT.

M. ANT. FERRATII Epistola de pecunia pu- Ferratius.
blica (scripta a. 1697.) in eius Epistolis p. 221-
226.

Eiusdem Epistola de Publicanis; *ibid.* p. 95-99.

PETRI BURMANNI de Vectigalibus populi Burmana.
Romani Dissertatio. *Traj. ad Rhen.* 1694. 12. *ibid.*
1714. 12. Eadem, curis secundis illustrata, cum
Diff. de Jove Fulgeratore in Cyrrhestarum num-
mis. *Leidas* 1734. 4. Et in *Poleni* Thes. Antiqq.
nov. Suppl. T. I. p. 911 sqq. — Capitibus XII
Burmannus nobile de vectigalibus — quae fulcra
velut imperii Romani nominare liceat — argu-
mentum accuratius, quam antea factum, excu-
tere, et vectigalium historiam per omnia imperii
Rom. tempora contexere, atque eorumdem non
solum originem, sed augmenta quoque, abolitio-
nes et restitutiones exponere studuit, magnum-
que inde plausum sibi peperit. Post varia vectiga-
lium Romanorum genera recensita id in primis
egit, ut decimas earumque exactionem diligen-
ter describat. Valde diversam fuisse agrorum et
vectigalium rationem stante et everfa republica,
clare ostendit. Non enim subiectos populos de-
cumarum amplius praebitione defunctos legi,
sed unicuique pro modo atque ubertate agrorum
certam fixamque imperatam quantitatem, quam
Imperatori quotannis transmitteret, ut inde Do-
mus Augusta, milites, et plebs inops aleretur;
unde in hunc finem ab Imperatoribus, et fortas-
sis ab ipso iam Augusto, confectum ait quendam
canonem, frumentarium nuncupatum, quo quic-
quid quaeque provincia quotannis praestare de-
beret, comprehensum fuerit. Inter alia olei
quoque et vini exactionem eo relata perhibet,
deque provinciis ea pendentibus fuisse differit. A
fructibus ad pecora progreditur, et vectigalia e
pascuis,

pascuis, saltibus, et silvis publicis pro gregum pastione soluta examinat, locataque refert pascua publicanis, qui a pascere volentibus certum aes acceperint, vectigalis nomine, quod dici consueverit, scriptura. Exolevisse autem hanc consuetudinem sub Imperatoribus, qui pascua occupaverint, eorumque reditus in fiscum contulerint. Portoria quando primum exerceri coeperint, non accurate definitum reperiri: sed regibus tamen ea iam invaluisse colligit, et Siciliam quoque, Asiam, Britanniam id vectigal exsolvisse, omnia vero Italiae portoria lege perniciosissima Caecilium Metellum Praetorem sustulisse docet, quae tamen postmodum a Caesare et Imperatoribus subsequentibus restituta sint. Deinde ad metalla et ad salem properat, et in his quatuor vectigalium generibus, quae ex agris, pascuis, portubus et metallis capiebantur, acquiescens, de iure vectigalia constituendi dispicit. Nec publicanos vectigalibus conducendis operam impendentes praeterit, variaque circa eorundem personas annotat. Adiunctos item publicanis milites stationarios et urbanos, et tandem manicipes salinarum, qui earum conductores fuerint, considerat. Cuncta autem isthaec vectigalia cum nondum quotidianis reip. sumtibus suffecerint, excogitatum inter alia dicit nobile illud et pingue vectigal, quod ex servorum manumissione solutum fuerit. Manumissionum vicefimae postea accessisse vicefimam hereditatum, quam Augustus A. U. C. 759 invenerit. Reliqua populi Rom. vectigalia, quae neque pingua neque etiam diuturna satis fuere, Burmannus ad finem usque servavit, illa nempe, quae pro aquaeductibus, cloacis, viis publicis, solo, columnis et ostiis aedium, libero artium exercitio, e diurnis

geru-

gerulorum quaestibus, pro aëre, pro fumo red-
denda venerunt. Cuiacium quidem et Bulen-
gerum vectigal etiam pro umbra nominare, sed
perperam, probat. Vectigal etiam, quod Bu-
lengerus aliique vocent aedilitium, ex hoc ca-
talogo eradi debeat.

Cf. *Acta Erud.* a. 1695. p. 178-183. *Nova acta Erud.*
a. 1737. p. 489 sqq.

JOH. STRUCKMANNI, *Phil. Mag.* de Por- Struck-
titoribus in litteris Romanis obviis, ad illustranda mann.
varia veterum loca, Commentatio, quam tracta-
tioni de portitoribus in N. T. obviis praemittit.
Lemgoviae 1750. 4.

Ejusdem de portitoribus s. publicanis in N. T.
obviis, ad illustranda nonnulla N. T. loca, Com-
mentatio, qua praecedens de portitoribus in lit-
teris Romanis obviis tractatio continuatur. *Ibid.*
eod. 4.

MATTHAEI ANTONII BOUCHAUD *Mé. Bouchaud.*
moire sur les sociétés que formèrent les publicains, pour
la levée des impôts; in Mémoires de l'Acad. des inscr.
T. XXXVII. p. 241 — 261.

JUSTI LIPSII Tractatus de censura et cen- Lipsius.
su; post *Kippingii* Antiqq. Rom. p. 611 sqq. et
in *Clausingii* Iure publ. Rom. T. I. p. 611 sqq.

De censu Augusti, Imperatoris, scriptores supra
Cap. XI. Sect. III. recensentur.

Antiquum Rationarium *AUGUSTI Caesaris*, Antiquum
et novum Rationarium *ALEXII COMNENI* Rationa-
Imperatoris; Graece et Latine; in *Analectis* rium etc.
Graecis, per Monachos Benedictinos edit. *Parif.*
1688. 4. p. 316 sqq. et post *I. F. Gronovii* *Librum*
de Sestertiis (*Lugd. Bat.* 1691. 4.) p. 709 sqq.

T 4

CHRI-

Wolle.

CHRISTOPH. FRID. WOLLII D. de rationario Imperii Romani. *Lips.* 1773. 4. — In hoc libello doctissimo elegantissimoque declaratur potissimum Augusti Imp. consilium, quod in rationario conficiendo secutus est; differitur de adminiculis, quibus hoc in negotio adiutus fuit; atque ostenditur, illud continuisse militum numerum, provincias et regna, redditus publicos, necessitates, largitiones, beneficia, privilegia, et reliqua, quae concessa erant a principe. Auctor quoque probat, Augusti exemplum subsequentes imperatores excitasse, ut et ipsi rationaria conficerent, atque disquirat, quo tempore ab hac diligentia desciverint, additque, posteriore imperii Romani aetate rationes publicas sub comitibus sacrarum largitionum et rerum privatarum scriptas, vectigalia et tributa in scriniis canonum, largitiones autem in scriniis beneficiorum conservatas fuisse.

Remarques
sur

Remarques sur l'Administration des Finances des Romains, traduites de l'Anglois; in Recueils de pieces d'histo^r et de litterature (à Paris 1738. 8.) T. I. p. 103 sqq.

Traité etc.

Traité des Finances et de la fausse monnoye des Romains, au quel on a joint une Dissertation sur la manière de discerner les medailles antiques d'avec les contrefaites. à Paris 1740. 12. Anglice, Lond. 1741. 8.

Henel. NICOLAI HENELII Observationes de vectigali meretricio et urinario; in *eiusd.* Otio Vratislav. cap. 32. et 50.

Puteanus.

ERYCII PUTEANI de Nundinis Romanis Liber. *Lovanii* 1646. 12. Idem Liber, cum adiecta Mantissa e Gregorii Tholosani Syntagmate iuris

iuris de mundinis et mercatibus; in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 641 — 704.*

VINCENTII CONTARENI de frumentaria Centareus
 Romanorum largitione Liber, in quo ea praecipue, quae sunt a Justo Lipsio cum in *Electis*, tum in *Admirandis* de eadem prodita, examinantur. *Eiusdem* de militari Romanorum stipendio *Commentarius. Venet. 1609. 4. Vesaliae 1669. 8.* Liber de frum. larg. exstat etiam in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 923-974.* — Capitibus X. agitur de frumentariae largitionis initio et progressionem, dum fuit arbitraria, de legibus super hac re latis, de frumentariis Principum largitionibus, de pane pro frumento dari coepto, de modo frumenti, de iis, quibus dabatur publicum frumentum, de numero accipientium publ. fr. de iis, qui curabant publ. fr. de iis, qui fr. distribuerunt, de frumentariis provinciis.

JOH. ZIMMERMANNI *Diff. de Congiario.* Zimmermann.
Vitemberg. 1712. 4.

(JEAN FOI) VAILLANT *des Congiaries sur Vaillant. Médailles des Empereurs Romains; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. p. 244-248.*

FRID. HENR. GRAFFII *Diff. de Missilibus.* Graff.
Lipsiae 1734. 4.

Lettre du P. LE PELLETTIER *sur les largesses* le Pelletier.
(ou distributions de bled faites au peuple) des Romains; in Mercure de France, a. 1737. Juil. 1474-1480.

Dissertation des largesses des Romains et de l'ancien- Dissertation
neté des Carosses; in Variétés historiques, phys. et etc.
litter. (à Paris 1752. 8.) T. II. p. 81-96.

LUDOVICI DE HEMMER *Diff. de pueris* de Hemmer.
puellisque alimentariis. Havniae 1733. 4.

JOH. ERHARDI KAPPII *de alimentariis* Kapp.
Prolusio. Lips. 1735. 4.

- Boecler. JOH. HENR. BOECLERI Diff. de annona sub
Imperatoribus Romanis. *Argentor.* 1662. 4. et
in *eiusd.* Differtatt. acad. T. II. p. 512 sqq.
- Shaghen. DIDERICK SHAGHEN| Diff. de re frumen-
taria. *Traj. ad Rhen.* 1709. 4.
- Rabirius. JUNIUS RABIRIUS (*Archaeologi Parisiensis*
saeculi XVI.) de hastarum et auctionum origine
et ratione. *Parisis Rom.* T. III. p. (19)-(36.) In
praefatione huius tomī nonnullae Graevii legun-
tur animadversiones.
- Matthaei. ANTONII MATTHAEI (*Herbornensis, Icti et*
Historici, primum Harderoviceni, tum Rheno Trais-
ßini † 1654.) de Auctionibus Libri duo, quorum
prior venditiones, posterior locationes, quae
sub hasta fiunt, exsequitur: adiecto passim vo-
luntariarum auctionum iure. *Ultrajecti* 1653. 4.
Antverpiae 1680. 4. Utraque huius libri doctis-
simi editio haud parabilis.
- Jünger. CHRIST. FRID. JÜNGERI de Auctionibus
veterum Romanorum Commentatio. *Chemnicæ*
1752. 4.
- Rhenanus. BEATI RHENANI Epistola ad Matth. Erbium
de Argentariae antiquitatibus; in *Musæo Helvet.*
Vol. I. P. III. p. 541 sqq.
- Sieber. JOH. GOTTFR. SIEBERI Diff. de Argen-
tario. *Lips.* 1737. 4. — Cf. *Acta acad.* a. 1737.
Sect. XI.
- Hubert. HERMANNI HUBERT (*Præf. Everhardo*
Ottone) Dispp. II de Argentariis veterum. *Traj.*
ad Rhen. 1739. 1740. 4. Et in *Oelrichii Thesauro*
diff. iuridicar. selectiss. in Acad. Belgicis habitar.
Vol. II. T. I. p. 1 sqq.
- Cf. SCHOTTI *unpartheyische Critik.* T. I. p. 900 sq.
- Scheffer. JOH. SCHEFFERI Agrippa liberator s. Dif-
fertatio de novis Tabulis. *Argentorati* 1645. 12.
In

In *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 975-
 1006. Eundem libellum recensuit atque prae-
 fatione nonnullisque observationibus et indicibus
 necessariis instruxit *Joannes Christimus Leusch-
 nerus*, A. M. Scholae Hirschbergenfis Prorektor.
Lignitii et *Lips.* 1752. 8. — Novae tabulae, ut
Schefferi verbis utamur, erant nihil aliud, quam
 lex seu decretum communi consensu factum, quo
 civitate per alterius partis ultimam pauperiem et
 ex ea seditionem, in extremo periculo consti-
 tuta, nexis atque obaeratis ad concordiam fa-
 ciendam debita in universum remittuntur, ita
 ut hoc nomine nec corpora eorum, nec bona
 vineta teneri queant. Et haec quidem capite I.
 exponit, ut et earum tabularum apud Graecos
 appellationem. Cap. II. differit de auctore nov.
 tabularum et ubi primum sint inventae. Cap. III.
 docet, qui has tabulas, et quam ob rem postu-
 lare solebant. Cap. IV. de eo, quod praestant
 novae tabulae. Cap. V. unde vis harum tabula-
 rum oriatur. Cap. VI. de commodis earum vel
 incommodis, quibusque rationibus a priscis aut
 defensae sunt aut oppugnatae. Cap. VII. de va-
 riis remediis contra easdem, quoties iniquo
 tempore reipubl. petebantur.

FABIANI TOERNERI Exercitium acade- Toerner.
 micum de novis tabulis. *Upsal.* 1727. 8.

JOH. AUG. ERNESTI de Negotiatoribus Ernesti.
 Romanis disputatiuncula. *Lips.* 1737. 4.

GEO. HENR. AYRERI Epistola, qua in cam- Ayer.
 bialis instituti vestigia apud Romanos inquiri-
 tur. *Lips.* 1735. 4; et in *Heineccii* Elementis iuris
 cambialis. *Francof.* 1748. 8. Editio auctior sic in-
 scripta: AYRERI Vindiciae cambiales. *Goett.*
 1764. 8. et cum *Heineccii* Elem. iur. camb. ed. 2.
 1764. 8.

GEOR-

Hamberger. GEORGIICHRISTOPHORI HAMBERGERI, *Dissertatio de pretiis rerum apud Romanos. Götting. 1754. 4. —* Vicissitudines, quas aurum argentumve et ex iis conflata pecunia Romanae experta fuerit egregie doctèque exponuntur, indeque pretia rerum pro temporum varietate eruuntur et indicantur. Auctor adeo singularum rerum v. c. carnis et vini, boum atque equorum, servorumque, pretia e veterum monumentis summo studio ac sagacitate in lucem profert.

Cf. *Götting. Anzeigen. a. 1754. p. 1225-1228.*

Müller. JOH. MARTINI MUELLERI *Commentatio de aerario mercatorum apud veteres Romanos. Hamburgi 1778. fol.*

Mengotti. *Del Commercio de' Romani, della prime Guerra Punica a Constantino. Dissertazione coronata dall'Accademia Reale delle Inscrizione e belle Lettere di Parigi il 14 Nov. 1786, di FRANCESCO MENGOTTI, dell'Accademia delle Scienze, Lettere ed Arti di Padova. Traduzione del Francese. In Padova 1787-4. mai. —* Romanis prisca commerciorum peritiam aut nullam aut valde exiguam fuisse, et auctor huius libelli demonstrat. Satis acute quidem rem suam gerit, minus vero docte et ad veritatis amussim. Ratione argumenti sui tres statuit historiae Romanae periodos. Usque ad primum bellum Punicum Romani paupertate rerumque simplicitate, usque ad proelium Actiacum vi opum nimia, et usque ad Constantinum Imperatoris servitute et luxuria impediabantur, quo minus veram commerciorum indolem perspicere eorumque usum exercere potuerint. Plura insunt ulteriore examine utique digna.

Cf. *Goetting. gel. Anzeig. a. 1788. p. 622 sqq.*

SECTION

SECTION X.

*Scriptores de re militari et nautica
Romanorum.*

A. Scriptores generales.

FLAVII VEGETII RENATI de re militari; Vegetius,
Frontinus
etc.
SEXTI JULII FRONTINI de Strategematis;
AELIANI de instruendis aciebus; MODESTI
de vocabulis rei militaris, praeclara opera, nunc
demum ad multorum vetustissimorum codicum
fidem recognita et castigata. *Coloniae* 1524. 8.

FL. VEGETII RENATI de re militari Libri
IV. SEXTI JUL. FRONTINI de Strategematis
Libri totidem; AELIANI de instruendis acie-
bus Liber unus; MODESTI de vocabulis rei mi-
litaris Liber unus. Item picturae bellicae CXX.
passim Vegetio adiectae. Collata sunt omnia
ad antiquos codices, maxime Guil. Budaei.
Parisi. 1553. fol.

FL. VEGETII RENATI de re militari Libri
IV. SEX. JUL. FRONTINI Strategematum Libri
totidem; AELIANUS de instruendis aciebus;
MODESTUS de vocabulis rei militaris. Omnes
post *Hermolai Barbari*, *Budaei*, et quorumcun-
que aliorum editiones diligenter recogniti et
emendati: Vegetius vero, et subinde Frontinus
etiam, notis illustrati a *Franc. Modio*. *Coloniae*
1580. 8.

V. inl. *) FL. VEGETII RENATI, Comitum,
aliorumque aliquot veterum de re militari libri
(M. PORCII CATONIS, *Cincii*, aliorumque de
re militari fragmenta, CLAUDII AELIANI
Tacti-

*) i. e. Viri illustres & illustris.

Tactica, sive de instruendis aciebus more Graecorum, POLYBII Tractatio de militia et castrametatione Romanorum; JULII HYGINI Gromaticus s. de castrametatione liber, nunc primum ex antiquissimis membranis editus, *Anonymi* de rebus bellicis liber, cum figuris, semel antea tantum excusus, MODESTI libellus de vocabulis militaribus, RUFII leges militares). Accedunt FRONTINI Strategetatibus eiusdem auctoris alia opuscula. Omnia emendatius, quaedam nunc primum edita a PETRO SCRIVERIO. Cum commentariis aut notis GOD. STEWÉCHII et FR. MODII. (*Antverpiae*) ex officina Plantiniana Raphelengii 1607. 4.

Veteres de re militari Scriptores, quotquot extant, nunc prima vice in unum redacti corpus (*mendacium patet vel ex collectionibus modo exci-tatis*). FLAVII VEGETII RENATI Institutio-num rei militaris Libri V. SEXT. JUL. FRONTI-NI Stragematum et Stfategeticôn Libri IV. CLAUD. AELIANUS de instruendis aciebus; MO-DESTUS de vocabulis rei militaris; AENEAS Polierceticus, seu de toleranda obsidione; *Incerti* Auctoris de re militari opusculum, quod M. T. CICERONI vulgo tribuitur. Accedunt GODE-SCALCI STEWÉCHII in Fl. Vegetium Com-mentarius; *eiusdem* Coniectanea et FRANC. MODII Notae in Sext. Jul. Frontinum Animad-versionses. *Vesaliae Cliviorum* 1670. 8.

du Choul. GUTLIELMI DU CHOUL *Discours sur la Ca-strametation et discipline militaire des Romains*; cum eiusdem auctoris opusculis de balneis et de religione veterum Romanorum. V. supra Vol. III. P. II. p. 301 lq. ubi etiam versiones in-dicantur.

PETRI RAMI Liber de militia C. Jul. Caesaris Ramus.
ris. Cf. supra Vol. IV. P. I. p. 301 sqq.

FRANCISCI PATRICII *Militia Romana* di Patrizzi.
Polybia, di Tito Livio, e di Dionigi Alicornasso dichiarata. In Ferrara 1583. 4. Ex Italica in Latinam linguam versa a Ludolpho Neacora (i. e. Kistlero); in Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 821-998. — Totum hoc opus de re militari Romana divisum est in partes quindecim, singulaeque in sectiones plures. Pars I agit de delectu et divisione Tribunorum militarium, quorum dignitas, secundum Imperatorem et Legatos, in exercitu Rom. summa erat. P. II de delectu et divisione peditum Legionariorum. P. III de divisione peditum, instituta a Servio Tullio Rege. P. IV de ordinibus Legionum. P. V de armis, quibus pedites instructi erant. P. VI de delectu et divisione Centurionum et Tergiductorum. P. VII de divisione et armatura equitum. P. VIII de fortiorum numero eorumque divisione. P. IX de forma castrorum, tam simplicium, quam dilatorum et duplicatorum. P. X de legibus et excubiis castrensis. P. XI de poenis malefactorum et Praemiis virtutum. P. XII de stipendio. P. XIII de ratione movendi castra et ducendi agminis. P. XIV de ratione castra metandi, ubi castrametatio Romana cum Graeca confertur. P. XV de modo ordinario et extraordinario instruendi aciem. Graevius in praefatione ad thesauri antiqq. Rom. T. X de hoc opusculo ita: „Quantus vir fuerit Patricius in omni doctrinae opere, in philosophiae reconditae mysteriis dilucidandis, aequae ac in literis abstrusioribus illustrandis, nemo paullo humanior ignorat. Id enim tot eximia ingenii eius monumenta luculente testantur. Primus Romanae rei militaris praestantiam Polybium secutus detexit,

detexit, cui quantum debeant, qui post illum in hoc argumento elaborarunt, non nesciunt viri docti, qui Josephi Scaligeri epistolas, aut Nicii Brythraei Pinacothecam legerunt. Nonnulla quidem rectius et explicatius sunt tradita de hac doctrina post Patricium a Justo Lipsio et aliis, qui in hoc stadio cucurrerunt, ut non difficulter inventis aliquid additur, aut in iis emendatur, sed praeclare tamen fractae glaciei laus Patricio est tribuenda.“

Lipſius. JUSTI LIPSII de militia Romana Libri V. *Antwerp.* 1596. 4. Cum figg. aen. *ibid.* 1602. 4. Cum figg. aen.

Eiusdem Analecta. *ibid.* eod. 4. Cum figg. aen. Uterque liber etiam in *eiusd.* Opp. (*Antwerp.* 1637. fol.) T. III. — Lipſium hoc in argumento auctorem eſſe clafſicum, quis nescit? Annadverſiones quaedam in hoc opus *Claudii Daufqueii* exſtant in Sylloges Epistoliarum Burmannianae T. II. p. 149 ſqq. et notae *Delrii* in idem *ibid.* p. 156 ſqq.

Valtrinus. JOH. ANTONII VALTRINI (*Jesuitae et Philologi Romani* † 1601) de re militari veterum Romanorum Libri VII. *Coloniae* 1597. 8.

Savile. HENRICI SAVILII (*Equitis Anglicani, Philologi et Historici Oxoniensis* † 1622) de militia Romana Commentarius. *Anglice*, Londini, 1598.... Ex Anglico Latine factus (a *Marquardo Frehero*) *Heidelbergae* 1601. 8. Et cum *eiusdem* Commentar. in Taciti Histor. *Amstelod.* 1649. 12.

Salmaſius. CLAUDII SALMASII de re militari Romanorum opus poſthumum (editore *Georgio Hornio*). *Lugd. Bat.* 1657. 4. Et in *Gravii* Theſ. Antiqq. Rom. T. X. p. 1284-1453. — Fragmentum quidem operis poſthumi, continens vero multa, a ſuperioribus ſcriptoribus praetermiſſa aut non intellecta.

intellecta. Tempora in primis ac mutationes militiae Romanae Salmasius melius distinxit, quam antea factum. Itaque statim cap. I differit de mutatione artis militaris apud Romanos, multisque argumentis, eam saepe variasse, probat. Agit deinde de legionis Romanae divisione, et aliam fuisse Scipionis aevo, aliam sub Caesaribus, demonstrat; legionem quoque antiquam sive Polybianam a Caesariana et nova diversam fuisse ordinatione; potissimum hoc loco tradit de ordinariorum in acie locatione, sive ordinationis ordine, qua differebat legio vetus a nova. Ostendit porro, quot modis acies Rom. instrueretur numero ac genere differentibus in antiqua ac nova militia. Disputat posthaec de cornibus Rom. aciei veteris et novae. Monstrat, qua nota dignosci debeat, utrum acies simplex sit, an multiplex, quid fuerit acies quadrata, quae ratio subsidiorum, et quantitas in his differentia Scipionum temporibus usitatae militiae ac Caesarianae. Tum agit de levi armatura ac velitibus, de accensis ac rorariis, de antesignanis et, qui in locum eorum succedere, vexillariis. Postremo de equitibus et in his differentia antiquae rei militaris atque novae, et qui numerus eorum in antiqua legione fuerit.

• JOH. VAN PAFSENRODE *der Griechen an Romeynen Krygs-Handel* etc. V. supra Vol. III. P. II. p. 291. v. Paffenrode.

JOH. CHRISTOPH. KIESEWETTER, *Rechts-Gymnastii Vinariensis*, Syntagma historico-philologicum de re militari veterum, praecipue Romanorum, ex optimis scriptoribus, tam Graecis quam Latinis collectum. *Erfurti* 1736. 8. — Ordine alphabetico corrasa sunt sat negligenter, quae ad illustrationem argumenti istius faciant. Kiesewetter.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

U

HEN-

Nebel. HENRICI CHRISTO. NEBEL *Diatriba de militia Romana, monumentis Q. Horatii Flacci illustrata. Gissae 1750. 4.*

Volkmar. FRIDERICH NATHAN. VOLKMAR *Histoire de la Tactique des Romains, de ses progrès et de sa decadence, avec des recherches militaires. Tome I. à Breslau 1780. 8.* — Non ubique quidem auctor fontes salutavit: tamen passim nobis offert, quae antea vel minus clara, vel non satis cognita visa sunt. Ubi scriptores antiqui ipsi obscuri sunt atque ancipites, auctor non poterat non, quin opinionibus et coniecturis indulgeret. Continuatio operis, quantum nos scimus, non in lucem prodit.

Cf. Götting. gel. Anz. a. 1781. p. 38 sqq.

Römische Kriegsalterthümer aus ächten Quellen geschöpft. Ein Beytrag zur Aufklärung der römischen Taktik. Mit Kupfern. Halae 1782. 8 mai. —

Nast et Roesch. JOH. JACOBUS NAST, Professor litteraturae Graecae et Romanae Stuttgardiensis, et JACOBUS FRIDERICUS ROESCH Centurio Wirtembergensis et Professor artis bellicae Stuttgardiensis, communi consilio hunc librum praestantissimum elaborarunt, ita quidem, ut ille partem historicam et philologicam, hic eam, quae ad artem bellicam ipsam pertinet, sibi sumeret. Qua ratione factum, ut historia critica omnibusque fere numeris absoluta artis Romanorum bellicae, per omnes historiae Romanae periodos deducta, inde nasceretur, atque ut loca scriptorum veterum haud pauca, antea vel a doctissimis viris non rite intellecta, lucem felicissimam nanciscerentur. Sectio operis prima sistit historiam cohaerentem tacticae Romanae per omnes, quas experta est, mutationes. Quo loco potissimum doctrina de divisione legionis

legionis Romanae in manipulos ac cohortes, earumque ratio collocandi diversa, egregie exponitur, erroresque scriptorum superiorum arguuntur. Sectione secunda castrametatio Romanorum secundum Polybium et Hyginum illustratur, simulque ordines varii, quibus imperatores exercitus duxerunt, ita exponuntur, ut haec militaris veteris artis pars novam fere planeque diversam faciem ab ea, quam alii, v. c. Quintus Icilius, Borufforum dux militaris, protenderat, acciperet. Verior etiam castrorum Romanorum species inde elucet. Addita est accuratior interpretatio agminis quadrati, aciei triplicis, orbis, testudinis atque ferrae. Sectio tertia comprehendit excerpta e Vegetii libro de re Romanorum militari; quo in negotio scriptorum nostrorum diligentia et acumen eo tendunt, ut ea, quae Vegetius de acie disponenda tradit, rectius, quam antea, explicarentur. Sectio quarta eaque ultima continet brevem, at accuratam delineationem artis Romanorum bellicae imperatorum temporibus usque ad interitum imperii occidentalis. Omnia ex fontibus limpidis, ubique rite indicatis, hausta atque proposita.

B. Scriptores de Romanorum legionibus, praefectis militum, instruenda acie, laboribus militaribus, deditionibus.

FRANC. ROBORTELLUS *Utinensis*, de Legionibus Romanorum ex Dione lib. LV; in *ciusd.* Robortellus.
Opere de vita et victu populi Rom. Bonon. 1559.
fol. In *Gaud. Roberti* Miscellan. Ital. T. I. p. 621 sq.
Et in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 1468-1473.

Schel. RATRODI HERM. SCHELII *Diff. de Cohortibus Legionis antiquae; inter eius Notas in Polybium; in Graevii Thes. T. X. p. 1277 sqq.*

Boecler. JOH. HERM. BOECLERI *Diff. de Legione Romana. Argent. 1670. 4; et in eiusd. Dissert. acad. T. II. p. 541-559; et in Graevii Thes. T. X. p. 1454-1467.*

Musgrave. GUIL. MUSGRAVE *Epistola de Legionibus Romanis (scripta a. 1713); in Philosophical Transactions. Vol. XXVIII. p. 80-90; et in Guil. Musgrave Antiq. Britanno-Belg. (Iscae Dunmonior. 1720. 8) p. 33-54.*

Hoere. JOH. GOTTFR. HOERII *de constitutione Legionis Commentatio. Francus 1734. 4.*

le Beau. CAROLUS LE BEAU *de la Légion Romaine. Avant-Propos; in Mém. de l'Acad. des Inscr. T. XXV. p. 457-479. Second Mémoire — du nombre de gens de pied dont elle étoit composée; ibid. p. 480-493. Troisième Mémoire — de l'origine de la Cavalerie légionnaire, et de l'état dans lequel elle subsista jusqu'au temps des Gracques; ibid. T. XXVIII. p. 1-34. Quatrième Mémoire — de l'état de la Cavalerie légionnaire après les Gracques, et du nombre de Cavaliers que renferma la légion dans les temps différens; Art. I. Naissance et formation de l'ordre Equestre. Art. II. Comment l'ordre Equ. se sépara de la Cavalerie. Art. III. Quel fut l'état de la Cavalerie de la Légion après la séparation de l'ordre Equ. Art. IV. Du nombre de Cavaliers dans chaque Légion; ibid. p. 35-68. Cinquième Mémoire — des diverses espèces de Soldats, et premièrement des Soldats pesamment armés; ibid. T. XXIX. p. 325-363. Sixième Mémoire — des Troupes légères; ibid. p. 364-391. Septième Mémoire — de la Cohorte; ibid. p. 392-420. Huitième Mémoire — du Manipule et de ses parties; ibid. T. XXXII. p. 279-308. Neuvi-*

Neuvième Mémoire — des diverses parties de la Cavalerie légionnaire; ibid. p. 309-317. Dixième Mémoire — de la manière dont on levait les Soldats pour composer la Légion; ibid. p. 318-354. Onzième Mémoire — des qualités requises pour le service légionnaire, et des causes qui en procuroient l'exemption; ibid. T. XXXV. p. 189-223. Douzième Mémoire — du serment militaire; ib. p. 224-245. Treizième Mémoire — des Exercices militaires; ibid. p. 246-276. Quatorzième Mémoire — des Enseignes; ibid. p. 277-308. Quinzième Mémoire — des Officiers généraux de la Légion. Art. I. Origine des Tribuns, et leur nombre dans chaque Légion. Art. II. Election des Tribuns. Art. III. Fonctions des Tribuns. Art. IV. Rang et dignité des Tribuns. Art. V. Marques de dignité des Tribuns. Art. VI. Changemens arrivés dans l'ordre militaire par rapports aux Tribuns; ibid. T. XXXVII. p. 112-145. Seizième Mémoire — des Officiers qui commandoient les diverses parties de la Légion; ibid. p. 146-175. Dix-septième Mémoire — des dénominations et des fonctions diverses des Soldats qui composoient la Légion; ibid. p. 176-221. Dix-huitième Mémoire — des diverses sortes de personnes attachés au service de la Légion; ibid. p. 222-240. Dix-neuvième Mémoire — des armes défensives du Soldat Légionnaire; ibid. T. XXXIX. p. 437-477. Vingtième Mémoire — des Armes offensives; ibid. p. 478-505. Vingt-unième Mémoire — Habillement du Fantassin Légionnaire; ibid. p. 506-528. Vingt-deuxième Mémoire — de l'Equipement du Cavalier légionnaire, et de la fourniture des habits; ibid. 529-548. Vingt-troisième Mémoire — de la Nourriture du Soldat Légionnaire; ibid. T. XLI. p. 129-180. Vingt-quatrième Mémoire — de la Paye du Soldat Légionnaire; ibid. p. 181-205. Vingt-cinquième

Mémoire — Discipline de la Légion; *ibid.* p. 206-241. *Vingt-sixième Mémoire — de Délits et de peines Militaires*; *ibid.* T. XLII. p. 253-285. — Vel ex inscriptionibus dissertationum elucet, omnem fere rem Romanorum militarem comprehensam esse ab auctore, qui omne hoc argumentum magno eruditionis apparatu ordineque lucido pertractavit.

Stedman. (D. STEDMAN) *A critical Enquiry into the Constitution of the Roman Legion, with some Observations on the Military Art of the Romans.* London 1783. 4.

Schwarz. CHRIST. GOTTL. SCHWARZII *Diff. de Cohorte Italica et Augusta.* *Alterf.* 1720. 4.

Ernesti. JOH. AUG. ERNESTI *Commentatio de Vexillariis*; in *Commentar. Societat. scient. Gottingenf.* (Gotting. 1752. 4) T. I. p. 291-296.

Strauch. AEGIDII STRAUCHII *Exercitium historicum de Imperatore f. Duce exercitus Romani summo.* *Witteb.* 1659. 4.

Manutius. ALDI MANUTII, *Pauli F.* *Dissertatiuncula de Primipilo*; in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 824 sqq.

Kaestner. ABRAHAMI KAESTNERI *de debito primipilari* *Dissertatio.* *Lipsf.* 1746. 4.

Schelius. R. H. SCHELII *Diff. de agmine Vespasiani*; in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 1262-1270.

Eiusdem *Diff. de agmine Polybiano*; *ibid.* p. 1257-1262.

de la Scala, JOSEPHI DE LA SCALA *Discours sur quelques particularitez de la milice Romaine*; in *Joh. Just. Scaligeri* *Opuscul. var.* (Paris. 1610. 4) p. 561-566.

Traité

Traité de la Bataille des Romains; in calce ver- *Traité et*
fionis Francogallicae stratagematum Frontini, ab
Ablancurtio elaboratae (Paris. 1739. 8.) T. II.
P. 383 fqq.

R. H. SCHELII *Diff. de itinere militum; in* Schellius.
Graevii Thes. T. X. p. 1245-1287.

Eiusdem Diff. de custodia castrorum; ibid.
p. 1181-1189.

LAUR. ARRHENII *Diff. de vigiliis militum* Arrhenius.
Romanorum. Upsal. 1726. 8.

CHRIST. GOTTL. SCHWARZII *Diff. de* Schwarz.
Speculatoribus veterum Romanorum, ad illustr.
Marc. VI. v. 27 et alia quaedam novi foederis
loca. Altorf. 1726. 4. Et in Thes. novo theolog. phi-
lolog. Dissertt. exegett. T. II. p. 405 fqq.

CHRIST. GODOFR. GRABENERI *Diff. de* Grabener.
nomine ac origine Protectorum (s. Satellitum
Imperatorum Romanorum et Constantinopolita-
norum) Dresdae 1751. 4.

Eiusdem Diff. de scholis Protectorum. ibid.
1751. 4.

JOH. FRANG. MADRISII *Lezzione sopra le* Madrisio.
dedizioni; in Raccolta d'Opuscoli scientif. e filol.
T. IV. p. 233 fqq.

GEORGII SIGISM. GREENII *de aratro ho-* Green.
stili muris ab insolenti exercitu impresso, ad
Horat. Lib. I. Od. V, XI. v. 20, Dissertatio. Lipf.
1738. 4.

C. Scriptores de machinis bellicis, armis et signis
militaribus Romanorum.

JUSTI LIPSII *Poliorecticon, sive de Machi-* Lipsius.
nis, Tormentis, Telis, Libri V. Antverp. 1599. 4.
Cum figg. aen. ibid. 1605. 4. Cum figg. aen. ibid.
1625. 4. Cum figg. aen. Et in eiusdem Opp.
(Antverp. 1637. fol.) T. III. — Lipsius in hoc

opere exarando ita rem suam gessit, ut, si pauca excipias, omnia huc spectantia exhaustisse videatur.

Manutius,

ALDI MANUTII *Dissertatiuncula de parma, clypeo, scuto, pelta, ancile; in eius Quaestis per epistolas; et in A. H. de Sallengre Nov. Theſ. Antiqq. Rom. T. I. p. 818 ſqq.*

Spelmann.

HENRICI SPELMANNI *Aspilogia; edita e codice manuscripto cum Nicolai Uptoni de studio militari libris quatuor et Joh. de Bado Aureo Tractatu de armis, ab Eduardo Bissaco, qui et notas adiecit. Londini 1654. fol.*

Thode.

JACOBI THODE *Diff. IV de clypeis scutisque veterum. Hafniae 1718. 4.*

Sartorius;

JOH. SARTORII *de Clypeo schediasma litterarium. Viteberg. 1724. 4.*

Dodwell.

HENRICI DODWELLI *de parma equestri Woodwardiana Dissertatio. Accedit THOMAE NELI Dialogus inter reginam Elizabetham et Rob. Dudleium de Academiae Oxoniensis aedificiis. Recensuit ediditque Tho. Hearne, A. M. Oxoniensis. Oxonii 1713. 8. —* Primum Dodwellus disputat, cur clypeus iste, museo Woodwardiano olim asservatus, pro vetusto monumento sit habendus, eumque prima Julii Caesaris dictatura esse antiquiorem non posse, ex eo concludit, quod eadem arma gerentes Romani et Galli conspiciantur; nec eundem Traiano Imp. recentiorem esse, ex vexillorum equestrium in eo apparentium figura colligit. Postea contendit, verosimile esse, clypeum illum attingere Neronis Imp. aetatem. Inserta hinc ex Plinio disputatione, quibus veteres usi sint artibus ad ferrum indurandum, lentum reddendum, et a rubigine defendendum, ex rotunditate et brevitate ostendit, hunc non fuisse clypeum peditis, sed parmam

nam equestrem. Inde demonstraturus, quibus gradibus ad hanc formam pervenerint parmae equestres, docet, apud Romanos ad Polybii usque tempora non fuisse in usu clypeos metallicos, sed primum e corio, deinde ex ligno factos; postea umbones ex ferro elaboratos esse, nondum integros clypeos. Tum de variis modis ornandi clypeos differit, ac docet, vetustiores Romanos usos esse paleas ex corio, cassidum metallicarum usum sub Hadriano Imp. demum receptum esse. Artifices in ornandis armis occupati vocabantur *barbaricarii*, cuius nominis causam investigat, et eius originem ad tempora Constantii Imp. refert. Hinc parnam saepe dictam deo perlustrat oculo, singula eius explicans, simulque illustrans historiam Camilli, Gallorum Senonum victoris, in hac parma eleganter descriptam. Quâ occasione variis armorum ac vestitus Romani antiquitatibus lucem affundit, agens de crista equina, ducum bellicorum insigni, de varietate gladiatorum, de hastis, loriceis, sagis et calligis.

Cf. Acta Erud. a. 1715. p. 13 sqq.

Eadem a. 1709. p. 246.

JOH. WOODWARD Epistola ad Abbat. Woodward. Bignonium de clypei sui antiquitate, *scripta a.* 1713; in Joh. Ward *Lives of the Professors of Gresham College* (Lond. 1740. fol.) in Append. p. 139-142.

JOH. FRID. REXRATH Oratio de Clypeis in loco sacro suspensis. *Lips.* 1737. 4.

BLASII CARYOPHILI (*ſſſi*, *Archaeologi et Poetae Neapolitani*, † *Vindobonae* 1762) de veterum Clypeis opusculum, in quo plura, quae ad Graecam Romanamque militiam pertinent, explicantur et illustrantur. *Lugd. Bat.* 1751. 4 mai.

U 5

Cum

Cum figg. aen. — Ex optimis scriptoribus illustroque ordine omnia, quae ad hoc argumentum illustrandum spectare poterant, congesta exhibentur.

- de la
Chausse. MICH. ANGELI CAUSEI DE LA CHAUSSE
de signis militaribus (ex eiusdem Romano Museo);
in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. X. p. 1526 sqq.
- Roth. EBERHARDI RUDOLPHI ROTH Exercita-
tio historica de antiquissimo et adhuc durante
Romanorum signo Aquila. *Jenae* 1669. 4.
- Fossius. NICOLAI FOSSII Diff. de Aquilae apud anti-
quos usu. *Hafniae* 1692. 4.
- Forelius. HENRICI FORELII Diff. de Aquila Roma-
norum. *Upsal* 1694. 8.
- Paullini. CHRIST. FRANC. PAULLINI *kurze Abhand-
lung von dem Roemischen Heer- und Feld-Zeichen,
dem Adler*; in eiusd. *Zeitverkürzenden erbaul. Lust*
(*Francof.* 1695. 8.) P. I. p. 735 sqq.
- Musgrave. GULL. MUSGRAVE Epistola de Aquillis Ro-
manis; in *Philos. Transact.* Vol. XXVIII. p. 145-
150.
- Cassel. JOH. PHIL. CASSEL Observationes antiqua-
riae de porco in vexillis, et in foederibus apud
veteres Romanos. *Magdeb.* 1748. 4.

Silber-
schlag.

JOH. JESAIAS SILBERSCHLAG *Dissertation
sur les Machines balistiques des Anciens*; in *Mémoires
de l'Acad. Roy. des sciences et des belles lettres de Ber-
lin* T. XVI. p. . . . Auctor, disciplinae mathe-
maticae peritissimus, multa de veterum balistis,
catapultis, arietibus caet. melius rectiusve supe-
rioribus scriptoribus docuit.

D. Scri-

D. Scriptores de stipendio, praemiis, donis, privilegiis et poenis militum Romanorum.

VINCENTII CONTARENI de militari Romanorum Stipendio Commentarius; cum eiusdem Libro de frumentaria Romanorum largitione, supra sectione IX. commemorato; et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. X. p. 1512-1525. — Contra ea disputat auctor, quae Lipsius de hoc argumento in *Electorum* libro primo et in commentario ad Tacitum differuit.

ERYCII PUTEANI de stipendio militari apud Romanos Syntagma. *Coloniae* 1620. 8. et in *Graevii Thes.* T. X. p. 1488-1510. — Puteanus, nec Lipsii, nec Contareni assensu, et hunc a veris scopo aberrasse, contendit. Quam ob causam in diversas stipendiorum rationes pro temporum diversitate diligenter inquirat, ut et in stipendiorum ordinem et numerum, annum, semestrem, quadrimestrem, trimestrem. Penultimum istud tribus aureis s. denariis septuaginta quinque definitum, non vero menstruum, ut Contarenius vult, demonstrare studet.

RATBODI HERM. SCHELII Diff. de Stipendio militari; in *Graevii Thes.* T. X. p. 1191-1204. — Veriora illis, quae Lipsius et Puteanus super difficultatibus in illo argumento occurrentibus disputarunt, profert Schelius, praecipue ratione loci nobilissimi apud Plinium in *Hist. nat.* L. XXXIII. cap. 3.

Eiusdem Diff. de Stipendio Ductorum; *ibid.* p. 1209-1213.

Eiusdem Diff. de stipendio equestri; *ibid.* p. 1204-1209.

Eiusdem Dissertatio de die Stipendii; *ibid.* p. 1214 sqq.

RAT.

RATBODI HERM. SCHELII Diff. de Frumento et veste militari; in *Graevii Thes. T. X. p. 1217-1223.*

Eiusdem Diff. de Victu militum; *ibid. p. 1236-1245.*

Mencken. FRID. OTTONIS MENCKENII Diff. de Romanorum veterum Stipendiis militaribus; adiecta *Joh. Burch. Menckenii* Dissertationibus litterar. (*Lips. 1734. 8.*) p. 268 sqq. — Origō militaris stipendii, mutationes, incrementa, aliaque ex prisca auctoribus enarrantur docte et accurate, diversae scriptorum sententiae inter se componuntur, nec paucis auctorum veterum locis obscurioribus lux accenditur.

Progr. Programma Decani Facultatis philos. Lips. ad Orat. in memoriam Geierian. (de Stipendio militum Romanorum). *Lips. 1729. fol.*

Robortellus FRANC. ROBORELLUS de commodis, praemiis et donis militaribus; in *eiusd.* Opere de vita et victu populi Rom. *Bonon. 1559. fol. in Gaud. Roberti Miscellan. Ital. T. I. p. 655 sqq. et in Graevii Thes. Antiqq. Roman. T. X. p. 1474-1481.*

Merula. PAULI MERULAE Diff. de praemiis, quae militiam sequebantur Romanorum; inter *eius* Opp. posthuma, in fine.

Funcius. CHRIST. FUNCII Diff. de praemiis et poenis militaribus Romanorum. *Altenb. 1665, 4.*

Schelius. R. H. SCHELII Diff. de praeda; in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. X. p. 1229-1235.*

Couture. JOH. BAPT. COUTURE *Dissertation historique des Vétérans; in Mém. de l'Acad. des Inscri. T. IV. p. 281-295.* — Disputatur de origine vocabuli *Veteranus*, de varia eius significatione, de honoribus militum veteranorum et privilegiis.

- DAN.

DAN. MUELLER *Progr. de missione militum* Müller
apud veteres Romanos. *Chemnitii* 1734. fol.

AUGUSTINI NADAL *Dissertation de la liberté*, Nadal.
qu'avoient les Soldats Romains de railler et de dire des
vers satyriques contre ceux qui triomphoient; in Hist.
de l'Acad. des Inscr. T. III. p. 89-92; et in Oeu-
ures de l'Abbé Nadal (à Paris 1738. 12.) T. I.
p. 145 sqq.

LUDOVICI FRID. DE BEULWITZ *Diff. de* Beulwitz.
consuetudine arma et insignia in funeribus mili-
tum vertendi, Romanis haud ignota. Francof.
1747. 4.

BENEDICTI HOEFFNERI *Diff. historico-* Hoepfner.
moralis de ritu Decimationis veterum Romano-
rum, omnique adeo fortitione ad mortem. Tu-
bing. 1677. 4.

JOH. SARTORII *Diff. historico-moralis de* Sartorius.
ritu Decimationis veterum Romanorum. Tho-
runii 1693. 4.

GEORGII ANDR. VINHOLD *Diff. historico-* Vinhold.
moralis de Decimatione militum. Lips. 1694. 4.

De aliis poenis militaribus Romanorum v. su-
pra huius capitis sect. VIII.

E. *Scriptores de re nautica Romanorum.*

Scriptores de re nautica sequentes Romanam
quoque perscrutati sunt:

CAELII CALCAGNINI *de re nautica com-* Calcagnini.
mentatio ad Lil. Greg. Gyraldum; in Calcagnini
Opp. (Basl. 1544. fol.) p. 301-316; et in Gro-
novii Thes. Antiqq. Graec. T. XI. p. 741 sqq.

LILII GREG. GYRALDI *de re nautica libel-* Gyraldus.
lus; in eiusd. Opp. (Lugd. Bat. 1696. fol.) pag.
599-676.

L A Z A -

Bayfius. LAZARI BAYFII Annotationes in legem II. de captivis et postliminio reversis, in quibus tractatur de re navali, per Auctorem recognitae. *Eiusdem* annotationes in tractatum de auro et argento legato. Idem ANTON. THYLESII libellus de coloribus. *Bafil.* 1537. 4. *Lutet.* 1549. 4. Et in *Gronovii* Thes. Antiqq. Graec. T. XI. pag. 564 sqq.

Doletus. STEPHANI DOLETI de re navali liber (ex eiusdem Commentariorum Latinae linguae Tomo II. decerptus); in *Gronovii* Thes. T. XI. p. 629 sqq.

Scheffer. JOH. SCHEFFERI Diff. de varietate navium. *Argentor.* 1643. 8. et in *Gronovii* Thes. T. XI. p. 769 sqq.

Eiusdem de militia navali veterum Libri IV. *Upsal* 1654. 4. cum fig. Et in *Poleni* Thes. Antiqq. Graec. et Rom. Suppl. Vol. V. p. 745 sqq.

Meibom. MARCI MEIBOMII de fabrica Triremium Liber. *Amstelod.* 1671. 4. et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. XII. p. 553-680.

Opelius. CONSTANTINI OPELII (s. potius JOH.

Scheffer. SCHEFFERI) de fabrica Triremium Meibomianarum Epistola perbrevis ad amicum. *Eleutheropoli* 1672. 4. Et in *Graevii* Thes. T. XII. pag. 681-704. — *Schefferus* opiniones de re veterum navali suas, a Meibomio impugnatas, defendere hac epistola studet, non sine acerbitate.

Vossius. ISAACI VOSSII de Triremium et Liburnicarum constructione Dissertatio; in *eiusd.* var. Observatt. (*Lond.* 1685. 4.) p. 95-139. et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. XII. p. 705-734.

de Langue-
doc etc.

*Nouvelles Conjectures sur les Trirèmes ou Vais-
seaux de Guerre des Anciens (par les Peres DELAN-
GUEDOC, SANADON et DE LA MAUGERAYE);*
in *Mémoires de Trevoux* a. 1722. Aug. p. 1347 sqq.
Octob.

Octob. p. 1749 fqq. a. 1728. Mart. p. 389 fqq.
a. 1729. Jan. p. 123 fqq. Octob. p. 1898 fqq.

(ANDREAE FRANC. BOUREAU) DESLANDES. Deslandes.
DES *Essai sur la marine des Anciens et particulièrement sur leurs Vaisseaux de Guerre.* à Paris 1748. 8. —
Auctor, artis mathematicae et nauticae aequae ac antiquitatum peritus, probe differit de re veterum navali, in primis de eorum ratione naves construendi. Addita est, praeter alia, descriptio praelii navalis Actiaci.

SECTIO XI.

Scriptores de triumphis et tropaeis Romanorum.

ONUPHRII PANVINII Commentarius de Panvinius.
Triumpho, notis et figuris illustratus a JOACH. JOH. MADERO. *Helmstadii* 1675. 4. Idem Commentarius cum Maderi notis in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. IX. p. 1334-1398. — Septem capitibus agitur de triumpho in genere, de triumpho navali, de triumphis extra urbem vel praeter veterem consuetudinem actis, de ovatione, de quaestione: quamdiu usus triumphi permanferit? de triumphalibus ornamentis, de spoliis opimis, quae a triumphantibus relata et suspensa sunt.

Amplissimi ornatissimique Triumphi, uti L. Paulus de rege Macedonum Perse capto, P. Africanus Aemilianus de Carthaginienfibus, Cn. Pompeius M. ex Oriente, Jul. Augustus, Vespasianus, Traianus et alii Imperatores Romani, triumpharunt, ex antiquissimis lapidum, nummorum et librorum monumentis, accuratissima descriptio, ONUPHRII PANVINII inventoris
opera

opera, et aeneis formis. *Antverpiae* primum, nunc *Romae* apud Godofr. de Scaichi edita 1618. fol. obliqu.

Modius. FRANC. MODII Pandectae triumphales, si-
ve pomparum et festorum ac solennium appa-
ratuum, conviviorum, spectaculorum etc. omni-
um nobiliorum gentium, re bello bene gesta,
item inaugurationibus, nuptiis, amicis congre-
sibus, aut ingressibus ac funeribus Principum
concelebratorum. Tomi II. *Francosf. ad Moen.*
1586. fol. Cum figg.

Bulengerus. IUL. CAES. BULENGERI de Triumphis,
spoliis bellicis, trophaeis, arcubus triumphali-
bus et pompa triumphi Liber unicus; in *Quart.*
Varior. opusculor. T. VI; et in *Gronovii* Thes.
Antiqq. Graec. T. XI. p. 857 sqq.

Gebhard. IOH. ERN. GEBHARDI Diff. de Triumpho
nov-antiquo. *Witteb.* 1648. 8.

Sagittarius. IOH. CHRISTFR. SAGITTARII Diff. de
Triumphis Romanorum. *Jenae* 1649. 4. Et in
eiusdem Otio Jenens. p. 400 sqq.

de Guichardo. MARTINI DE GUICHARDO Noctes Gran-
zovianae de antiquis triumphorum spectaculis.
Amstelod. 1661. 12.

Drabitus. JOH. DAV. DRABITII Diff. historica de
Triumpho Romanorum. *Lips.* 1667. 4.

Reiske. JOH. REISKII Diff. de Triumpho Romano,
per equos candidos facto. *Luneburg.* 1675. 4.

Mobach. VESALIUS MOBACHIUS de Triumpho Ro-
mano, seu Dissertationes quaedam, habitae sub
illius auspicio, quibus Triumphus Romani origo,
nomen, pompa, iura, leges etc. repraesentantur.
Alcmariae 1681. 8.

Arstenius. IOH. HENR. ARSTENII Diff. de Triumphis
veterum (Romanorum). *Enford.* 1685. 4.

CHRIST.

CHRIST. FUCHS Diff. historica de Triumphis Romanorum. *Viteb.* 1692. 4. Fuchs.

IOH. DAV. SCHIEFERDECKERI Dissertationes II de Triumphis et Ovationibus Romanorum. *Lips.* 1695. 1697. 4. Schieferdecker.

IOH. NICOLAI Romanorum Triumphus fo- Nicolai.
lennissimus, quo caerimoniae, vestitus, cur-
rus aliaque, quae ad hunc pertinebant, illustran-
tur. *Francos. ad Moen.* 1696. 12.

IOH. CONRADI RUPERTI Diff. de Roma- Rupert.
norum Triumphis. *Jenae* 1702. 4.

LAUR. ARRHENII Diff. de praemiis Impe- Arrhenius.
ratorum apud Romanos. *Upsal.* 1729. 8.

MICH. HOFFMANN de Triumphis Romano- Hoffmann.
rum veterum. *Schneeberg.* 1737. fol.

CHRIST. BRUNINGS Diff. de Triumpho Bruning.
Romanorum; adiecta eiusd. Compendio Antiqq.
Graecar. (*Francos. ad Moen.* 1745. 8) p. 421-441.

ZACHAR. RICHTERI Commentatio de or- Richter.
namentis triumphalibus. *Lips.* 1752. 4.

JOH. FRID. HEKELII Diff. de Tropaeis. Hekel.
Rudolphop. 1687. 4.

JOH. FRANC. MADRISIO *Lezione sopra i* Madrisio.
Trofei degli Antichi; in Raccolta d' Opuscoli scient. e
filol. (Venez. 1730. 12.) T. III. p. 318-350.

ADRIANI DEODATI STEGERI Diff. de an- Steger.
tiquissimis Tropaeis populi Romani. *Lips.*
1738. 4.

PETRI EKERMANNI Diff. de Tropaeis. Ekermann.
Upsal. 1743. 4.

JOH. PETRI MILLERI Progr. de Tropaeis Miller.
generatim. *Ulmae* 1768. 4.

LEBR. PETRI PLOETTNERI Commenta- Ploettner.
tiuncula de arcubus triumphalibus. *Lips.* 1750. 8.

SECTIO XII.

*Scriptores de re vestiaria Romanorum.*A. *Scriptores generales.*

Baysius
f.
de Baif.

LAZARI BAYFII *Andegavenfis, Francisci L. Galliarum regis ad Venetos et nonnullos Germani principes Legati, et Archaeologi Parisiensis* † 1545) Annotationum in L. vestis ff. de Auro et Argentio Leg. Seu de re vestiaria Liber. Nunc primum typis excusus. *Basileae* 1526. 4. S. l. et a. 8. Cum *eiusdem* Libro de re navali, *Bafil.* 1531. 8. *Parisis*, excud. Rob. Stephanus 1536. 4. *Bafil.* 1537. 4. *ibid.* 1541. 4. *Parisi.* ap. Rob. Stephanum 1549. 4. Et in *Graevii* Theſ. Antiqq. Rom. T. VI. p. 553-604. — Omnium optima est editio *Parisi*na ultima: omnes vero rarae, in primis *Basileensis* a. 1531. Libro epistolion praemissit Carolus Stephanus, medicus, ad lectores, in quo figuras navium, vestium ac vasculorum, quibus liber ornatus fuit, cum ex antiquissimis monumentis, tum maxime e vetustis marmoribus, quae tunc temporis Romae adservabantur, fuisse desumptas, ait, sed illis minime fidem esse adhibendam monet, ut ad unguem effectas fuisse credant, et iam in ipsis marmoribus, cum marmora, antiqua licet, non nihil interdum habeant, quod artificis libidini potius, quam veritati respondeat. Redegit Bayfii libros in compendium CAROLUS, Henrici senioris filius, Roberti nepos, STEPHANUS, cui a Bayfio liberorum instituentorum cura commissa fuerat. Cum is enim audiret nonnullos conquerentes, quod Bayfius libris suis non aequè pueris atque eruditissimis consulisset, visum est illi operae pretium, summam eorum, quae istis libris continentur, breviter perstringere, atque in ordinem disponere

nere ex ipsius auctoris voluntate atque praecepto. Adiecit praeter ea rerum antiquarum, quas descripsit Bayfius, nomina Francogallica, et nonnulla, quae Bayfius praetermiserat, inseruit, nulla tamen auctoris, ut in praefatione refert, gravitate imminuta, sed tantum ex ipsius opusculis, selectis iis, quae ad puerorum utilitatem facere videbantur. Compendium libri de re vestiaria lucem viderat *Parif.* ap. Rob. Stephanum 1535. 8. Liber vero de re vascularia in compendium redactus prima vice editus fuit *Parif.* ap. Mauricium de Porta 1535. 8; quam editionem eodem anno duae aliae excepere, altera ex officina Rob. Stephani, altera apud de Colinaes (forte Simon. Colinaeum). Junctim utriusque libri epitome prodiit hac inscriptione: De re vestiaria, vascularia, et navali: ex BAYFIO. In adulescentulorum, bonarum literarum studioforum, gratiam. *Lutetiae*, ap. CAROLUM STEPHANUM, Typographum regium (et auctorem libelli). 1553. 8. Caeterum monendum, Bayfium quidem de aliarum quoque gentium, in primis tamen Romanorum, re vestiaria differuisse. Quia primus in hoc argumento elaboravit, saepe offendit; quod a posterioribus huius generis scriptoribus animadversum atque correctum est.

Cf. CLEMENT *Bibl. curiense* T. II. p. 502 fqq.

FREYTAGII *Apparat. litter.* T. II. p. 1037 - 1040.
T. III. p. 311 fqq.

OCTAVII FERRARIJ de re vestiaria Libri *Ferrarius*.
III, adiectis iconibus, quibus res tota oculis subicitur. *Patavii* 1642. 4. *ibid.* quatuor libris aucti 1654. 4. Cum figg. aen. Editio tertia, cui accesserunt *eiusdem* *Analecta de re vestiaria (seorsim antea Patav. 1670. 4. contra Rubenium edita).* *Patav.*
X 2 1685.

1685. 4. Gum figg. aen. Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VI. p. 605-912.* ubi et *Analecta p. 1033-1148.* — Libro *primo* luculenter aequae eleganter agitur de Toga; *secundo* de Praetexta, *tertio* de Tunica, *quarto* de Lacerna, *Gaulope*, Laena, de fibulis, fimbriis, Birrhis et Carcallis, *quinto*, de penula, *sexto*, de chlamyde, *sago* et paludamento, *septimo*, de pallio.

Rubenius.

ALBERTI RUBENII *Petri Pauli F. de re vestiaria veterum*, praecipue de lato clavo libri duo, et alia *iussidem* opuscula posthuma. *Antwerp. 1665.*
 4. Cum tabb. aeri lignoque incis. Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VI. p. 913-1030.* — Graevius ipse, post Rubenii mortem praematuram et ex eius voluntate, scidas, quibus sine ordine, quae de re veterum, Romanorum maxime, vestiaria meditatus erat, coniecerat, permagna molestia in ordinem digessit. „Si, Graevius ait in „praefatione ad T. VI Thesauri Antiqq. Romanarum, Rubenio ipsi licuisset adornare ac limare „hoc opus de lato clavo, longe politius, perfectius, splendidius fuisset futurum, et fortasse navis illis omnibus, qui pulchro corpori adpersi „sunt, careret. Nunc, quoniam factorum acerbitas intercessit, hoc centone simus contenti, „praecipue cum tam multa in hoc syntagmate ex „abstrusis Musarum penetralibus sint hausta, quae „aut luce perfundant tot obscura praestantissimorum scriptorum loca, aut emendent depravata, „ut labeculas illas facile tegant. Si nihil aliud nos „docuisset Rubenii hic postumus foetus, vel propter solam de clavis vestium Romanarum, qui doctissimorum hominum exercuerant ingenia, doctrinam verissimam, quam primus aperuit, dignus „equidem erat, qui non lateret in tenebris. — „Hos Rubenii libros, cum emerfissent in lucem, „non

„non aequis oculis adspexit Octavius Ferrarius;
 „qui indignabatur in hanc messem, quam omnem
 „sui iuris esse sibi persuaferat, alium immisisse fal-
 „cem, aut alium esse, qui plus se videre postula-
 „ret in hoc argumento, quod exhaustisse se, cum
 „in eo tot annorum, aut potius totius vitae spa-
 „tium, consumsisset, in animum induxerat. Hinc
 „contra Rubenium edidit *Analecta*“ (paullo ante
 „a nobis iam commemorata) „in quibus totum Ru-
 „benianum opus confodere et iugulare studuit. —
 „In quibusdam recte reprehensum, ut de toga et
 „paenula, nonnullisque aliis, non nego; quae
 „forte Rubenius ipse fuisset rescripturus, si suas
 „scidas recognoscere per se et componere per fa-
 „torum legem potuisset. — At in non paucis
 „castigationibus Ferrarii aerugo pellucet caet.“
 Defendit postea in singulis momentis Graevius
 Rubenium suum contra Ferrarium.

M. ANT. FERRATII Epistola de mutatione *Ferratius*.
 vestis, contra Octav. Ferrarium, scripta a. 1697;
 in *eius* Epistol. p. 226 sqq.

AUGUSTINI NADAL *Traité du Luxe des Da-* Nadal.
mes Romaines (principalement par rapport à leur ha-
billement); in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. IV. p.
 227-263. et in *eiusdem* Epp. (Paris 1738. 12)
 T. I. p. 9 sqq.

JOH. GUIL. HOFMANNI Diff. ad Legem Hofmanni.
 Opplam de Matronarum cultu. *Frankof. ad Viadr.*
 1736. 4.

B. *Scriptores speciales.*

JOH. CLODII de capillis Romanorum vete- Clodius.
 rum Dissertatio. *Witteberg.* 1665. 4.

JOH. HENNINGII Trichologia s. de capillis Henning.
 veterum Collectanea historico-philologica. *Mag-*
deb. 1678. 12.

- Faber. PETRUS FABER de Coronis; in *eius* Semeſtr. (*Lugd.* 1595. 4) L. III. cap. XXV. p. 399 - 414.
- Paschalius. CAROLI PASCHALII de Coronis Libri X, quibus omnis res coronaria e priſcorum eruta et collecta monumentis continetur. *Parif.* 1610. 4. *Lugd. Bat.* 1681. 8.
- Thyleſius. ANTONII THYLESII de Coronarum generibus Commentarius, et FRANC. RUAEI de Gemmarum ortu ac viribus Syntagma. *Groningae* 1629. 12.
- Mader. JOACH. JOH. MADERI de Coronis, nuptiarum praefertim, facris et profanis, Libellus. *Helmſtad.* 1688. 4; et in *Gravii* Theſ. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 1403 - 1430.
- John. JOH. SIGISM. JOHN de coronarum et fertorum apud Romanos uſu diſſertatiuncula. *Vratiſlav.* 1717. 4.
- Chriſt. JOH. FRID. CHRISTII de cultu virorum (apud Romanos) Singularia quaedam; in *eius* Noct. acad. Specim. IV. p. 282 - 290.

- Manutius. ALDI MANUTII Diſſertationes epiſtolicae de Toga et Tunica Romanorum; in *eius* Quaefit. per Epiſtolas. *Venet.* 1576. 8. Et in *Gruteri* Theſau. crit. T. IV; et in *Gravii* Theſ. Antiqq. Rom. T. VI. p. 1183 - 1210.
- Bosſe. HIERONYMI BOSSII (*Ticinenſis*, *Patricii Romani*, *Rhetoris et Archaeologi* † poſt a. 1645) de Romana Toga Commentarius, ex quo facile Romanae antiquitatis ſtudioſi cognoscere poterunt de ipſius togae forma, authore, tempore, dignitate, textura, coloribus, uſu et varietate. *Ticini* 1612. 4. *ibid.* 1614. 4. *Amſtelod.* 1671. 12. (Huic editioni acceſſit ex Phil. Rubenio iconiſmus ſtatuae togatae et de modo togam geſtandi, ex Ferrario, Differ-

Differtatio). Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1305 sqq. — Bossius, credens, se esse primum, qui argumentum istud sigillatim excofferit, in paucis hisce pagellis primum de Toga Romana in univcrsum, deinde de eius generibus diversis agit.

Cf. (GOETZII) *Merkwürdt. der königl. Bibl. zu Dresden* T. III. p. 356.

CLEMENT *Bibl. curieuse* T. V. p. 125 sq.

MAZZUCHELLI *Scrittori d'Italia* Vol. II. P. III. p. 1857.

FRANC. MARIAE TURRIGII *Romani*, Ca- Turrigius. non. S. Nicolai in carcere de urbe, Notae ad vetustissimam Urbi togati inscriptionem. *Romae* 1630. 4; et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 389-404. — De variis togarum generibus breviter differitur.

ANTONII MATTHAEI Diff. de Toga. Ul- Matthaei. traj. 1638. 4.

JOH. GEORG. EILERI Diff. philologica de Eiler. Toga et Sago. *Witteberg.* 1671. 4.

HENR. DODWELLI Praelectio de aetate Fo- Dodwell. gae virilis sumendae et militiae ineundae apud Romanos; in eius Praelect. Camden. p. 245 sqq.

M. ANT. FERRATII Epistola de Pueris et Ferratius. Adolescentibus; in eius Epist. p. 99-102.

BARTHOL. CHRIST. RICHARDI Diff. de Richard. Toga Quiritium. *Vitemb.* 1702. 4.

GEORG. LUD. GOLDNERI Differtatiuncula Goldner. de Toga palmata. *Gerae* 1706. fol.

JOH. CHRIST. POLCKE Diff. de veste palma- Polcke. ta Romanorum. *Altorf.* 1720. 4.

ALDI MANUTII Epistola de Trabea; in eius Manutius. Quae sitis per Epist. *Venet.* 1576. 8. in *Gruteri* Thes.

Thef. crit. T. IV. et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thef. Antiqq. T. I. p. 812 sqq.

Doni. JOH. BAPT. DONII Diff. de utraque Paenula. *Paris*. 1644. 8. *Romas* 1658. 8. *Antwerp*. 1664. 4. Et in *Gravii* Thef. Antiqq. Rom. T. VI. p. 1150-1156.

Bartholinus. BARTOLI BARTHOLINI, *Casp. F.* de Paenula veterum Commentarius, cum HENRICI ERNSTII Epistola de eodem argumento. *Hafniae* 1655. 8; et in *Gravii* Thef. T. VI. p. 1157-1182. Cum figg. aen.

Bosio. HIERON. BOSSII de Senatorum Lato Clavo Observationes novae antiquae in Syntagmata XIX tributae: in quibus veteres praecipui lati clavi usus explicantur: scriptores multi illustrantur aut emendantur. *Ticini* 1618. 4. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thef. T. II. p. 1324-1371.

Cf. CLEMENT *Bibl. cur.* T. V. p. 126 sq.

Ferratius. M. ANT. FERRATII Epistola de Purpura et Praetexta, scripta a. 1699; in *eius* Epist. p. 115-122.

Steger. ADR. DEOD. STEGERI Diff. de Purpura, sacrae dignitatis insigni. *Lips.* 1741. 4.

Santoro. OCTAVII SANTORO *Discorso intorno alla Porpora degli Antichi*; in *Miscellanea di varie Operette* (Venet. 1747. 12) T. VIII. p. 319-363.

Schilderup. MICH. SCHILDERUP Diff. philologico-critica de Lunulis in veterum Romanorum calceis. *Hafniae* s. a. 4.

Scheffer. JOH. SCHEFFERI de antiquorum Torquibus Syntagma. *Holmiae* 1656. 4. Et in *Gravii* Thef. Antiqq. Rom. T. XII. p. 901-948. Idem, cum notis JOH. NICOLAI. *Hamburgi* 1707. 8.

THOMAS

THOMAE BARTHOLINI de Armillis veterum, praesertim Danorum, Schedion. Accessit OLAI WORMII de aureo cornu ad F. Licetum responsio. *Hafniae* 1647. 8. Cum figg. Editio novissima figuris aeneis illustrata. *Amstelodami* 1676. 12. Bartholinus.

JOH. BAPT. CASALII de Insignibus, Annulis, Fibulis, Syntagma; in *Gronovii* Thes. Antiqq. Graec. T. IX. p. 893 sqq. Casalius.

HENR. KITSCHII de Annulorum aureorum origine, usu, iure, varietate, abusu, efficacia. *Lips.* 1614. 4. Kitsch.

EGBERTI SCHAUMII (s. potius CONTRA-RI RITTERSHUSII) de Annulis eorumque iure et usu Collectanea. *Francos. ad Oder.* 1620. 4. Schaum s. Rittershusius.

JOH. KIRCHMANNI de Annulis Liber singularis. *Lubecae* 1623. 8. *Slesvigae* 1657. 8 (quae editio ab ipso auctore emendatio reddita et auctior, curante eius filio, Joh. Kirchmanno, cum nova eiusdem praefatione, prodiit) *Francos.* 1672. 8. (Cum eiusdem libris IV de fun. Rom.). *Lugd. Bat.* 1672. 12. (Cum Longi, Gorlaei et Kornmanni Tractatibus eiusdem de annulis argumenti). Licet haec Kirchmanni lucubratio saepius typis repetita fuerit, tamen imperfecta est ordineque claro destituitur. Kirchmann.

FORTUNII LICETI Epistola de Annulorum ferreorum et aureorum usu apud Romanos; in eius Respons. de primo Quaesit. per Epistol. (*Bonon.* 1640. 4) p. 74-77. Licetus.

Eiusdem de Annulis antiquis Liber singularis. *Utinii* 1645. 4. Cum figg. — Licetus Kirchmannum longe superat.

FRANCISCI DE LA MOTHE LE VAYER de la Mothe. *Traité des Bagues et des Anneaux*; in eiusd. *Oeuvres* (Paris 1656. fol.) T. II. p. 412 sqq.

Schwendendoerfer. BARTHOLOMAEI LEONHARDI SCHWEN-
DENDOERFERI *Disquisitionis de Annulis.* *Lips.*
1670. 4.

Gorlaeus. ABRAHAM GORLAEI *Dactyliotheca, seu*
Annulorum figillarium, quorum apud priscos
tam Graecos quam Romanos usus, ex ferro, aere,
argento et auro, promptuarium. Partes II, cum
explicationibus JAC. GRONOVII. *Lugd. Bat.*
1695. 4. Cum figg.

Dürt. JOH. FRID. DURRII *Dissertationes II de ve-*
terum calceamentis. *Altdorf.* 1688. 4.

Balduinus. BENEDICTI BALDUINI *Calceus antiquus*
Nigronus. *et mysticus, et JULIUS NIGRONUS de Caliga*
Salmasius. *veterum. Accesserunt ex CLAUDII SALMASII*
Rubenius. *notis ad librum Tertulliani de Pallio et ALB. RU-*

BENII *libris de re vestiaria Excerpta eiusdem ar-*
gumenti. Omnia figuris aucta et observationibus
Nilant. *illustrata a JOH. FRID. NILANT.* *Lugd. Bat.*
1711. 8. Balduini, futoris filii, nec futoriae ip-
sius imperiti, opusculum primo prodit *Parisiis*
1615. 8. et *Amstelod.* 1677. 12. cum *Julii Nigroni,*
Genuensis, pridem Dilingae 1621. 8. separatim
vulgato libello, qui etiam separatim prodit *Lipsiae*
1733. 16.

Bittner. HENRICI TOBIAE BITTNERI *Commen-*
tatio de Calceis veterum. *Altdorf.* 1740. 4.

Sperling. OTTONIS SPERLINGII *Diatribae de Crepi-*
dis veterum. *Hafniae* 1698. 8. Et in *Gronovii*
Thef. Antiqq. Graec. T. IX. p. 961 sqq.

Nicolai. JOH. NICOLAI *Tractatus de Calcarium usu*
et abusu, nec non iuribus illorum. *Francof.* 1702.
12. Cf. *Acta Erud. a.* 1702. p. 461 sq.

SECTIO

SECTIO XIII.

Scriptores de convivii et luxu Romanorum.

A. *Scriptores generales.*

ALDI MANUTII de convivio tempestivo et Manutius.
Intempestivo Epistola; in *eiusd.* Quaesit. per Epist.
Venet. 1576. 8. Et in *Gruteri* Thes. crit. T. IV.
Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Ant. Rom.
T. I. p. 801 fqq.

JOH. GUIL. STUCKII (*Theologi, Philologi et* Stuck.
Historici Turicensis † 1607) Antiquitatum convi-
valium Libri III. *Tiguri* 1582. fol. *Francof.* 1613.
fol. Cum *eiusdem* sacrorum sacrificiorumque gen-
tilium descriptione. *Lugd. Bat.* 1695. fol. —
Stuckius quidem de variarum gentium conviviiis,
maxime tamen Romanorum, differit.

ANDREAE BACCII, *Elpidiani Medici, atque* Baccio.
Philosophi, Civis Romani, de naturali vinorum
historia, de vinis Italiae et de Conviviis Anti-
quorum Libri septem. Accessit de Factitiis ac
Cerevisiis, deque Rheni, Galliae, Hispaniae et
de totius Europae vinis et de omni vinorum usu
compendiaria tractatio. *Romae* 1596. (in fine po-
tius est a. 1597). fol. Sunt exempla, insignita
a. 1598, sed solummodo ratione tituli diversa ab
editione ista. *Francof. ad Moen.* 1607. fol. Huius
operis librum quartum auctiorem postea, et in
libros quinque distinctum, edidisse Baccium,
Fabricius in *Bibliographia antiquaria* p. 871, et
ex eadem Freytagius quidem, sed falso, affir-
mant, adduntque, ita auctum opus immigrasse in
Gronovii Thesaurum Antiqq. Graec. T. IX.
p. 21 fqq. Sed nil aliud est, nisi operis Bacciani
modo

modo memorati liber quartus, in partes quinque divisus.

Cf. (GOETZII) *Merkwürd. der Bibl. zu Drusa*
T. I. p. 291.

FREYTAGII *Anal. litt.* p. 62.

CLEMENT *Bibl. cur.* T. II. p. 328 sq.

DENIS *Merkwürd. der Garell. Bibl.* p. 341 sq.

Ciacconius. PETRI CIACCONII de Triclinio Romano, et FULVII URSINI appendix. *Romas* 1588. 8. Editio recentior, hac inscriptione: PET. CIACCONIUS de Triclinio, sive de modo convivandi apud Romanos. Accedit FULVII URSINI appendix et HIER. MERCURIALIS Dissertatio de accubitus in coena antiquorum origine. *Amstelod.* 1664. 12.

Puteanus. ERYCII PUTEANI, *Sugambri, Auditoris Lipsiani*, Reliquiae convivii prisca; tum ritus alii, et censurae. *Mediolani* 1594. 4. Et in eiusdem Amoenitatibus exstat sub titulo *Sermorum genialium*, *Lovan.* 1615. 8. Et in *Gravii Thes. Antiqq. Rom.* T. XII. p. 233-280.

Lipsius. JUSTI LIPSII Tractatus de ritu conviviorum apud Romanos; in eiusd. *Opp.* Et post *Kippingii Antiqq. Rom.* (*Lugd. Bat.* 1713. 8) p. 607 sqq. Et in *Clausingii Jure publ. Rom.* p. 602 sqq.

Bulenger. JULII CAESARIS BULENGERI de Conviviis Libri IV. *Lugduni* 1627. 8; et in *Gravii Thes.* T. XII. p. 45-232. Cum figg. aen. — Libro primo agitur de variis conviviorum generibus, de temporibus eorum atque locis, de mensis, de accubitione et lectis. Libro secundo, de variis veterum cibis; tertio, de eorundem potibus; quarto, de obsonatore, cocis, carptoribus et scissoribus, de structore et architriclino, de praegustatore, de pocillatore, de pueris et puellis ministrantibus, de vasis culinariis et escariis,

riis, de poculis, de myrrhinis, de vasis vini, de panibus et placentis. Bulengerus collectanea, maximam partem indigesta rudave, apponit.

JOSEPHI LAURENTII (*Historici, Philologi* Laurentius. *et Archaeologi Lucensis*) *Opuscula de Conviviis, Hospitalitate, Tesseris et Strenis; in eisdem Polymathia f. variae antiquae eruditionis libris sex. Lugduni* 1666. fol. Et ex hoc opere excerpta in *Gronovii Thes. Antiqq. Graec. T. IX. p. 161 sqq.* Ibid. p. 285 sqq. exstant eiusdem de prandio, et coena veterum ac de aliis ad eadem spectantibus Miscellanea.

JOH. BAPT. CASALII de Tricliniis, Conviviis, Hospitalitate et Tesseris veterum Exercitatio (ex eius Opere de ritibus veterum excerpta); in *Gronovii Thes. T. IX. p. 121 sqq.* *Casalius.*

JOH. ERICI OSTERMANN de veterum Romanorum convivandi ritibus. *Witteb.* 1648. 4. *Ostermann.*

J. MURET *Dissertation des anciens Grecs et Romains.* à la Haye 1715. 12. Est forte nova editio libri eiusdem Mureti. *Traité des Fiestins.* à Paris 1682. 12. De quo v. *Acta Erul. a. 1683. p. 343 sq.* *Muret.*

CHRIST. GOTTL. SCHWARZII *Diff. de Commiffationibus Graecorum et Romanorum.* *Altorf.* 1744. 4. *Schwarz.*

JOH. MEURSII *Roma luxurians, five de luxu Romanorum Liber singularis, cum Mantissa.* *Lugd. Bat.* 1605. 4. Editio auctior, *Hafniae* 1631. 4. Et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom. T. VIII. p. 1215 - 1250.* — Loca scriptorum veterum congeffit Meursius, e quibus elucet Romanorum luxus in vestibus et ornatu corporis, in conviviis, vehiculis, aedibus, funeribus. *Meursius.*

STANIS-

Kobierzy-
cky.

STANISLAI KOBIERZYCKI (*nobilis Poloni, Historici et Archaeologi*) de luxu Romanorum Commentarius, in quo Romanarum opum admiranda copia, vestium splendor, aedificiorum magnificentia, conviviorum luxuriosi apparatus proponuntur, Libri II. *Lovanii* 1628. 4. et in *Gravii* Thes. T. VIII. p. 1251-1402. — Auctor copiosius ingeniosiusque Meurfio de rebus istis disputat. Meurfius, ut ipse ait, fontes aperuit, ego in rivos diduxi.

Schramm.

GEORGII WILH. FRID. SCHRAMMII Commentatio epistolica de coena frugali, a Plinio L. I. Ep. XV descripta. *Jenae* 1746. 4.

Schubert.

CAROLI FRID. SCHUBERTI Commentatio de ritibus Romanorum celebrandi dies natales. *Helmstad.* 1750. 4.

MEIEROTTONIS et MEINERSII libros, huc etiam facientes, infra sectione XIX de vita Romanorum privata recenserebimus.

B. *Scriptores speciales de ratione accumbendi, cibo, potu, vestibus et ludis convivalibus Romanorum.*

Manutius

ALDI MANUTII Epistola de accumbendi et comedendi ratione; in *eiusd.* Quaesit. per Epistol. *Venet.* 1576. 8. in *Gruteri* Thes. crit. T. IV. et in *A. H. de Sallengre* Thes. Antiqq. Rom. T. I. p. 799 sqq.

Mercurialis.

HIERON. MERCURIALIS Diss. de accubitus in coena antiquorum, et semel duntaxat in die coenandi consuetudinis origine (ex *eius* opere de arte gymnast. Lib. I. cap. XI.); cum *Patri Cincsonii* Libro de Triclinio (*Amstel.* 1664. 12.) p. 383 sqq.

ESA.

ESAIAE HELT. *Diff. de veterum accubitu.* Helv.

Hafniae 1704. 4.

JOH. PET. VON LUDEWIG. *Erläutertes Al. v. Ludewig. terthum der Weise zu Tische zu liegen; in eiusdem gelehrte Anzeigen.* P. II. p. 903 sqq.

ELIAE DI AMATO. *Lettera, quante volte al di di Amato. mangiavasi al tempo degli Antichi; in eius Lettere erudite.* (Genova 1714. 4.) P. I. p. 313-322.

FRANC. MARIAE GANASSONI. *Parere in, Ganassoni. torno al mangiare degli antichi Romani; in Raccolta d' Opuscoli scientif. e filol.* T. XLIV. p. 303 sqq.

LUDOVICI NONNII (*Medici, Philologi et Nonnius. Historici Antverpiani*) *Diaeteticon, sive de re cibaria (veterum) Libri IV.* Antwerp, 1627. 8. *ibid.* 1633. 8. *ibid.* 1646. 4. Quae editio tertia longe locupletior est auctiorque prioribus.

Cf. *Freytagii Anal. litter.* p. 636.

PETRI CASTELLANI *Κρησφάρυα* f. de esu Castellanus. carnum Libri IV. Antwerp. 1626. 8. et in *Gronovii Thes. Antiqq. Graec.* T. IX. p. 353 sqq.

HIERON. MERCURIALIS de potionibus et Mercurialis. edulis antiquorum (ex eiusdem var. Lect. excerpta); in *Gronovii Thes. Ant. Graec.* T. IX. p. 465 sqq.

ADRIANI TURNEBI de vino, eius usu et Turnebus. abusu Libellus; cum *Joh. Henr. Meibomii* Commentar. de Cerevisiis. Helmst. 1668. 4. Et in *Gronovii Thes. Ant. Graec.* T. IX. p. 517 sqq.

JOH. HENR. MEIBOMII *Commentarius de Meibom. cerevisiis veterum, potibusque et ebriaminibus extra vinum variis.* Helmstad. 1668. 4. et in *Gronovii Thes. Antiqq. Graec.* T. IX. p. 537 sqq.

VINCENTIUS BUTIUS, *Medicus atque Phi. Buzio. losophus*, de calido, frigido et temperato antiquorum potu, et quo modo in deliciis uterentur.

Romae

Romae 1653. 4. *ibid.* 1654. 4. et in *Gracvii Thes. Antiqq. Rom.* T. XII. p. 1-44.

Freinsheim. JOH. FREINSHEMII *Dissertatiuncula de calidae potu; in Gronovii Thes. Antiqq. Graec.* T. IX. p. 493 sqq.

Gebauer. GEORG. CHRISTI. GEBAUERI (*Prod. Euch. Gottl. Rink*) *Dissert. de aqua calda.* *Altorf.* 1714. fol. *Curis posterioribus tractata multo auctorior prodiit hac inscriptione:*

De caldae et caldi apud veteres potu Liber singularis. *Lips.* 1721. 8. cum figg. aen. — Postquam auctor cap. I. nonnulla de aqua in universum praefatus erat, cap. II. de calda veterum disputare aggrediens, Calidam et Caldā, vocabula ita nude usurpata, omisso per ellipsin aquae nomine, ab eo, quod caleant, traxisse nomen, et utrumque Latine dici ostendit. Mox ipsam rem aggredditur, et postquam monuit, Lipsio in *Electis* primam Caldae assertae deberi gloriam, deinde Freinsheimium Mercuriali et Castalione, Calda inimicis, in sua de Calidae potu dissertatiuncula pugnasse, sibi vero cum illis etiam, et in primis cum Andrea Baccio, acerrimo Caldae adversario, rem fore; in Caldae aetatem inquit, et cum ea non ita manifeste colligi posse videatur, bibisse tamen veteres Caldā, bibisse dulcibus infectā, bibisse etiam purā, bibisse sanitatis causa, bibisse etiam ad delicias, locis auctorum luculentissimis magna copia et ordine allatis astringit; mox ad pugnam se accingit, Caldāque a Mercuriali, Castalione et Baccio impugnatam vindicare studet cap. III. Hinc lectores suos in Thermopolium Romanum ipsum, ubi aqua calda parabatur et vendebatur, deducit cap. IV. illudque exacte describit aerique incisum ob oculos ponit. Cap. V. ad caldariae antiquitatis residua pro-

progreditur, inter quae primum Gemmam Saram, deinde tria vasa fictilia, Moguntiae eruta, postea in Musaeo Rinkiano asservata, exhibet. Cap. VI. docet, quid sint *Caccabus*, *Patinae*, *Pulmentaria*, *Ahenum*, *Urcei* et *Urceoli*. De Caldo, scil. vino, agit cap. VII. Denique Gebauerus cap. VIII. in originem calidi potus inquit, et mantissae loco nonnulla ex Rinkii epistolis de inventione vasorum modo memoratorum adiecit.

CE. Acta Erud. a. 1721. p. 354-360.

ELIAE DIAMATO *Piato erudito intorno alle di Amato. calde bevande; avute per delizie dall' antichità; in eiusd. Lettere P. I. p. 302-313.*

JOSEPH LANZONI *Lettera sopra l'uso del bere Lanzoni. caldo appresso i Romani antichi; in Giornale de' Letterati d'Italia. T. XXXII. p. 445 sqq.*

Eiusdem *Lettera circa l'uso antico delle Fontane nei Conviti e nei Teatri; in Galleria di Minerva. T. III. p. 86 sqq.*

NIC. HENELII *Observatio de vini usu, Henel. Romanis mulieribus interdicto; in eius Otio Vratilav. (Jan. 1658. 8.) cap. 26.*

DAN. FRID. JANI *Observatio de vini usu, Jani. feminis Romanis interdicto; in Miscellan. Lips. T. III. p. 185 sqq.*

CAROLI GÜNTHERI LUDOVICI *Diff. de Ludovici. ritu, osculis explorandi Romanorum mulierum abstinentiam a vino, lege Romuli sancitam. Lips. 1733. 4.*

CHRIST. GODOFR. GRABENERI *Diff. de Grabener. Polca. Misenas 1741. 4.*

JOH. LANZONI *Ragionamento intorno alle vesti Lanzoni. conviviali, o da camera usata dagli Antichi; in Suppl. Bibl. hist. Vol. IV. P. II. V. plementi*

plementi al Giornale de' Letterati d' Italia. T. I. p. 330-360.

Grese. JOH. GRESE *Diff. de Coronis epularibus. Lipsf. 1670. 4.*

Lanzoni. JOS. LANZONI *de Coronis et unguentis in antiquorum conviviis Exercitatio philologica. Ex Italica in Latinam linguam traduxit et notis auxit HIERONYMUS BARUFFALDUS. Accessit Eiusdem traductoris Schediasma de armis convivalibus. Ferrariae 1715. 8. et in A. H. de Sallengre Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. 669 sqq.*

Freytag. FRID. GOTTHILF FREYTAG *Diff. de Coronis convivalibus veterum. Lipsf. 1712. 4.*

Zorn. PETRI ZORNII *Diff. de antiquo aenigmat. in coenis nuptialibus Hebraeorum, Graecorum et Romanorum usu. Lipsf. 1724. 4.*

Bulenger. JULII CAESARIS BULENGERI *de ludis veterum (praesertim Romanorum) Liber; in Gronovii Thesaur. Antiqq. Graec. T. VII. p. 901 sqq.*

Simon. JOH. FRANC. SIMON *Dissertation des Jeux de hazard en usage parmi les Romains; in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. I. 120-124.*

Dragheim. JOH. BENJAM. DRAGHEIM *Diff. de Alea Romanorum. Rostoch. 1724. 4.*

de' Ficoroni. FRANCISCI DE' FICORONI *de Tali et altri Strumenti lusori degli antichi Romani. Romae 1734. 4 mai. — Auctor primo de origine ludis talorum disquirat. Porro talorum formam et partes et iactus eorumque nomina, ut *supini, convexi, Chii, Coi, Canis, Veneris, Vulturii, senarii*, describit, ac de iis contra aliorum mentem iudicium suum interponit. Veneris, qui dicebatur iactus, ac omnes continebat talorum nume-*

numeros, eius praerogativam prae aliis exponit, pessimum vero canum seu iactum quatuor unitatum fuisse monstrat. Ad obscura alia nomina et numeros, ut *Stefichori*, *gruis* caet. progressus, nihil certi de iis asseri posse arbitratur. De materia etiam talorum, ex qua formati fuerint, varia, ac de talorum usu apud Graecos et Romanos diverso, tabulaeque talariae et tesserariae figura, differentia et materia, et cellarum numero, differit. De tesseris, pennis et calculis, quicum talis saepe confundi solent, Ficoronius quoque fuse agit. Tesseras per fritillum saepe, ad evitandas fraudes, esse iactas, ostendit, non manu semper, et varia veterum auctorum loca de iis interpretatur, deque vocabuli tabulae sensu copiose disputat. Simul de instrumento, per quod tali aut tesserae in alveum ceciderint, differit, ac pyrgum etiam seu turriculam dictum esse probat, nec minus in fritilli etymon inquit; et quae sunt reliqua.

Cf. *Acta Erud.* a. 1738. p. 417 sqq.

SECTIO XIV.

Scriptores de nuptiis, puerperio, familiis, nominibus, institutione iuventutis et re litteraria Romanorum.

A. *Scriptores de ritu nuptiarum, puerperio, orbitate, adulterio.*

BARNABAE BRISSONII de veteri ritu Brissonus.
Nuptiarum et iure connubiorum Libri II. *Paris.*
1564. 8. *Antwerp.* 1585. 8. *Francos.* 1564. 4.
Paris. 1605. 4. Et in Tractatu Tractatum
(*Venet.* 1584. fol.) T. IX. p. 97 sqq. Et liber de
veteri

veteri ritu nuptiarum in *Graevii Thes. Antiqu. Rom. T. VIII. p. 1007-1106.* — Accurate et docte Briffonius rem suam gessit.

A. Hotomann.

ANTONII HOTOMANNI de ritu Nuptiarum Observatio; in *Graevii Thes. T. VIII. p. 1107-1144.*

F. Hotomann.

FRANC. HOTOMANNUS de Sponsalibus, de veteri ritu nuptiarum et iure matrimoniorum, item de Spuriis et Legitimatione; in *Graevii Thes. T. VIII. p. 1147-1214.* Iunctim editi sunt Briffonii et Hotomannorum opuscula modo memorata. *Lugd. Bat. 1641. 12.*

Marquart.

GABRIELIS CHRISTO. MARQUARTI Diff. de coena nuptiali veterum. *Lips. 1692. 4.*

Hist. Account etc.

Historical Account of the Marriage Rites and Ceremonies of the Greeks and Romans, Saxons and of the most Nations of the World at thisday; in Critical Essay concerning Marriage. (Lond. 1724.) p. 214-340.

Gundling.

NIC. HIERON. GUNDLINGII Diff. de conventionione uxorum in manum mariti secundum mores Romanorum; in *Gundlingianis P. XXXVII. p. 93-125.*

Gruppen.

CHRISTI. ULRICI GRUPEN Tractatio de uxore Romana, cum ea, quae in manum convenit facere, coemptione et usu, tum illa, quae uxor tantummodo habetur. *Hanoverae 1727. 8.* Cum fig. aen. — Post praefationem fufam, in qua, ut et in libro ipso, auctor saepe sententias Thomasio et Heineccio contrarias, tenet, ceput I. agit de uxore Romana, eiusque duplici forma; II. de conventionione in manum generatione et quibus modis fiebat; III. explicat effectum conventionis in manum, cum usu, tum confarreatione, tum coemptione; IV. enarrat modum conventionis in manum confarreatione. *Succedit cap*

cap. V. de conventione in manum usu; VII. de uxore tantum.

Cf. *Acta Erud.* a. 1727. p. 362-371.

Exercitatio de ritibus Romanorum nuptialibus; adiecta editioni Venetae libri Canteliani de Romana rep. 1730. 8. Exercitatio etc.

GEORGII HENR. AYRER Diff. de iure con- nubiorum apud Romanos. *Goetting.* 1736. 4. Ayrer.

Dissertation des Mariages des Romains; in Explication de divers Monumens, qui ont rapport à la Religion des Peuples anciens (à Paris 1739. 4.) p. 338 sqq. Dissertation etc.

CHRIST. SIGISM. LAURICH Commentatio de ritu Romanorum sponfas domum ducendi ad maritum. *Dresdae* 1735. fol. Laurich.

JOH. GOTTFR. MÜLLERI de nuptiis apud Romanos confarreatis *Dissertatio.* *Jenae* 1745. 4. Müller.

I. G. L. WILCKII Diff. de diis nuptialibus veterum Romanorum. *Dresdae* 1745. 4. Wilcke.

J. E. L. WALCHII Appendix quarta ad Cellarii Compendium antiquitatum Rom. de nuptiis veterum Romanorum. Walch.

GEORGII ADAMI VINHOLD *Dissertation- cula de ritibus Romanorum nuptialibus.* *Dresdae* 1749. 4. Vinhold.

FRID. AUG. JUNII de annulo Romanorum Sponsalicio *Commentatio.* *Lips.* 1744. 4. Junius.

JOH. MEURSII de Puerperio *Syntagma; in Gronovii Thesaur. Antiqq. Graec. T. VIII. pag.* 1418 sqq. Meursius.

THOMAE BARTHOLINI *Antiquitatum veteris Puerperii Synopsis, a filio Casp. Bartholino Commentario illustrata, cum Thomae Bartholini ad filium Epistola.* *Amstelod.* 1676. 12. Cum fig. T. Bartholinus.

- C. Bartholinus.** CASP. BARTHOLINI *Expositio veteris puerperio ritus, ex arca sepulcrali antiqua desumpti, et* THO. BARTHOLINI, patris, *de puerperio veterum Epistola. Romae* 1677. 8.
- Gutherius.** IACOBI GUTHERII *Choartius maior, vel de orbitate toleranda; in Graevii Thes. Antiq. Rom. T. VIII. p. 1337-1351.*
- Brissotius.** BARN. BRISSONII *ad Legem Julianam de Adulteriis Liber singularis. Lugduni . . . Henr. vique* 1599. 8, *Parisi.* 1605. 4. *Heidelb.* 1664. 4.

B. Scriptores de familiis et nominibus Romanorum.

Scriptores de Romanorum gentibus et familiis celebrioribus supra cap. XII. p. 97-102 recensuimus. Hoc igitur loco in censum veniunt qui de Romanorum nominibus figillatim diffuserunt.

Fragmentum etc. Fragmentum Libri de Nominum ratione cum notis variorum, subiunctum est *Valer. Maximo* ex edit. *Abr. Torrenii* (Leidæ 1726. 4. p. 873 sqq. et aliis eiusdem editionibus. — Fragmentum istud in quibusdam codicibus titulus Libri X. Valerii Maximi praefert et C. TIT PROBO tribuitur.

Probus. M. VALERII PROBI Libellus de interpretandis Romanorum litteris oliviumque Romanorum nominibus, pronominiibus et cognominibus; nominibus item sacerdotiorum, potestatum, magistratuum, praefecturarum, sacrorum, ludorum, rerum urbanarum et militarium, collegiorum, decuriarum, fastorum, iuris civilis etc. E vetustissimis MStis Codicibus auxit, emendavit et notis illustravit HENR. ERNSTIUS. *Sor.* 1647. 4. Accessit etiam *Ael. Antonii Nebrissensis* Dictionario, *Lugd.* 1683. fol. p. 695 sqq. *Exist.* etia

etiam in *Clausingii* Jure publ. Rom. T. I. p. 105 sqq.

ONUPHRII PANVINII Liber de antiquis Panvinius. Romanorum nominibus; cum *eiusdem* Fastis Romanorum; et in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. II. p. 1992-2049.

CAROLI SIGONII Liber de nominibus Romanorum; post *eiusdem* Fastos consular. Rom. (*Bafil.* 1559. fol.) p. 356 sqq. in *Sylburgii* Scriptor. Histor. Rom. (*Francof.* 1588. fol.) T. I. p. 340 sqq. in *Dionys. Gothofredi* Auctor. Linguae Lat. (*Genev.* 1602. 4) p. 1401 sqq. in *Gravii* Thes. Ant. Rom. T. II. p. 1952-1988; et in *eiusd.* Operibus ab Argelato editis.

JUSTI LIPSII Tractatus de nominibus Romanorum; in *eiusdem* Operibus; post *Kippingii* Antiqq. Rom. (*Lugd. Bat.* 1713. 8) p. 603 sqq. et in *Clausingii* Jure publ. Rom. T. I. p. 598 sqq.

JULII PARIDI de nominibus epitome; ex Paris. recens. *Steph. Pighii*; post *Erycii Puteani* Syntagma de Erycio nomine (*Hanov.* 1606. 8) p. 39-42.

PHILIPPI GROSSGEBAUER de veterum Grossgebauer. (potissimum Romanorum) Onomatothesia, et speciatim de praenominum origine, Prolusio. *Vindobonae* 1792. 4.

NICOLAI BOINDIN *Dissertation sur les Noms* Boindin. *des Romains*; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. I. p. 154-159.

HENRICI CANNEGIETER de mutata Romanorum nominum sub Principibus ratione, Liber singularis etc. *Ultrasecti ad Rhen.* 1758. 4. — Auctor doctissimus capitibus viginti praesertim demonstrare studet, Romam eodem modo, quo Imperium suum extenderit, ritus quoque suos, adeoque nomina, praenomina ac cognomina variis rationibus mutasse. Multae hac occasione

Illustrantur inscriptiones; loca veterum auctorum emendantur, recentiores passim reſoluntur.

Beger.

LAURENTII BEGERI Disquisitio, an *Quinus* Memmii cognomen sit, et nomina tribuum nominibus Romanorum adiecta, etiam cognominum formam admittant? in *eiusdem* Examine dubiorum quorundam (*Berolini* 1704. fol.) N. II. p. 4 - 9.

Maffei.

(SCIPIONIS MAFFEI) Dissertatio de Senatoris nominibus, qua de iis, quae in Cassiodoriana editionis fronte immutata sunt, ratio redditur, et Romanorum nominum argumentum animadversionibus pluribus illustratur; in *Offervazioni Letterarie* (Veronae 1738. 8) T. II. p. 299-338.

Sellius.

GODOFREDI SELLII ad locum M. Terentii Varronis de re rust. Lib. II. cap. I. N. VII, de nominibus Romanorum brutifonis Commentatio. *Halae Magdeb.* 1737. 4.

Servius.

PETRI SERVII (*Medici et Philologi Romani* † 1648) Observationes de mulierum Romanorum nominibus; in *eiusd.* *Ferriis iuvenil.* (*Roma* 1618. *Avenionae* 1638. et *Romae* 1640. 8) cap. V. VIII; et in Praef. ad T. II. Thes. Antiqq. Rom. *Graevii.*

Castalio.

JOSEPHI CASTALIONIS Disputatio adversus foeminarum praenominum assertores; in *Gaudent. Roberti* Miscellan. Ital. T. I. p. 122 sqq. et in *Graevii* Thes. Ant. Rom. T. II. p. 2050-2060.

Christ.

JOH. FRID. CHRISTII Observatio de nominibus mulierum apud Romanos; in *eius* Noct. acad. (*Hal. Magdeb.* 1729. 8.) *Specim.* IV. p. 276 - 279.

JOS. CASTALIONIS Commentarius de antiquis puerorum praenominibus; in *Gaud. Roberti* Miscell. Ital. T. I. p. 89 sqq. et in *Gravii* Thes. T. H. p. 2060-2071. Castalio.

C. Scriptores de institutione iuventutis et ratione litteras colendi apud Romanos.

I. Scriptores generales.

ALDI MANUTII Epistola ad Julium Jacobo-Manutium de artibus liberalibus veterum Romanorum; in *eiusdem* Quaesitis per Epist. (*Venet.* 1576. 8) Libri I. Epist. IX; et in *Gruteri* Lampade T. IV. p. 265 sqq.

HERMANNI CONRINGII Diff. ad L. I. Codicis Theodosiani de studiis liberalibus urbis Romae et Constantinopoleos, recensita, aucta et correcta. *Eiusdem* Dissertatio de iis, quae in studio quoque requiruntur, qui in Academia velit studiorum fructum carpere, excerpta ex JOACH. HOPPERI de vera Jurisprudencia Libro IV. *Helmst.* 1674. 4. Eadem Dissertatio in *Sallengrii* Thes. Antiqq. Rom. T. III. p. 1193 sqq. et in *Conringii* Opp. a *Göbelio* editis T. VI. p. 1 sqq. et adiecta *eiusd.* Antiquitatibus acad. *Göttingae* 1739. 4. Conring.

CHRISTOPH. CELLARII Diff. de studiis Romanorum litterariis in urbe et provinciis. *Halae* 1698. 4. Et in *eiusd.* Dissertatt. acad. (*Lips.* 1712. 8) p. 341-370. Et in *Sallengrii* Thes. T. III. p. 1233 sqq. Cellarius.

CONRADI BUDE Diff. de studiis liberalibus apud veteres Romanos. *Jenae* 1700. 4. Bude.

CHRISTI. FALSTERI Quaestiones Romanae, sive Idea historiae litterariae Romanorum. Accedunt memoriae obscurae clarissimorum Falster.

quorundam ingeniorum et monumentorum apud Romanos. *Lips. et Flensburgi* 1718. 8. — Auctor, vel titulo teste, methodo utitur quaestionum, exemplum secutus veterum quorundam, Plutarchi, Ciceronis, Senecae, aliorum: quamquam Tullius quidem et Seneca solo titulo in hunc censum referri possint, quibus hoc nomine veniunt eruditorum de rebus philosophicis disputationes. Veterum autem testimoniis productis ubique dicta confirmat. Recentiorum etiam non raro sententias commemorat, sed eorum quoque hinc inde reprehendit errores. Defuisse sibi non paucos ex recentioribus, ingenue fatetur, eorumque longum texit catalogum, qui aliquam argumenti huius partem tractandam sibi sumserunt: sed veterum locis allatis, recentiores non magnopere desiderabunt, qui rectam tractandae priscae historiae tenent rationem. Tribus libris universam distinguit tractationem Falsterus, eorumque primo de linguae Latinae divisione, origine et incrementis, Romanorumque litteris et scholis; altero de bibliothecis eorundem, bibliothecariis, et bibliopolis, professoribus item, stipendiis et solariis litteratorum, gymnasiis et peregrinationibus litterariis; tertio de studiis Romanorum, theologico videlicet, philosophico, poetico, historico, oratorio, iuridico, et mathematico, atque figillatim de arithmetica, musica, geometria et astronomia apud Romanos veteres exculta, exponit. Sub finem singularem adiecit libellum, quo memoriae obscurae virorum doctorum librorumque apud veteres Romanos, nemine recentiorum memoratae, e suis latebris erutae et renovatae exhibentur.

Cf. *Acta Erud.* a. 1719, p. 368 sqq.

JOH. GEO. FRICKII Diff. de initiis eruditionis apud Romanos. *Altdorf.* 1728. 4.

JOH. MICH. HEUSINGERI Disp. de studiis iuventutis generoso sanguine ortae apud Romanos. *Isenaci* 1745. 4.

ADAMI DAN. RICHTERI Progr. de populo veteri Romano neque forti neque erudito. *Anna-berg.* 1754. 4.

GEORGII STEPHANI WIESANDI Oratio de ratione Romanorum litteras docendi. *Jenae* 1755. 4.

LUDOVICI GUIL. BALLHORN de Studiis litterarum illustribus apud veteres Romanos Oratiunculæ. *Jenae* 1755. 4.

II. *Scriptores speciales.*

JOH. GEORGII WALCHII Diatribe de variis modis litteras colendi apud veteres Romanos. *Lips.* 1716. 4; et in *eiusdem* Parergis acad. (*Lips.* 1721. 8) p. 51 sqq.

JOH. OLIVÆ, *Rhodigini*, de antiqua in Romanis scholis Grammaticorum disciplina Dissertatio ludicra. *Venetis* 1718. 8. — Docte et copiose Italus argumentum istud excussit.

Cf. Act. Erud. Supplem. T. VII. p. 518 sqq.

JOH. JAC. CLAUDII Diatribe de veterum Paedagogis, recensita et edita a JOH. DAV. MUELLERO, in *Walle D. Mariæ* 1719. 4.

IOH. NICOLAI ANTONII Commentatio de paedagogis veterum Romanorum, ad illustrandum insignem epistolæ Pauli ad Galatas locum. *Vitemb.* 1773. 4.

JUSTI LIPSII Epistola ad Othon. Hartium de recitatione veterum Romanorum; inter *eiusdem* Epistolas ad Belgas, Centur. II. Epist. XLVIII, in Opp. T. II. p. 447 sqq. Et in editionibus

nibus Halensibus librorum duorum Siccamae de iudicio centumvirali, supra Sectione VII commemoratis.

Vossius. GERHARDI JOH. VOSSII de imitatione in oratoria, tum poetica, deque recitatione veterum Liber; inter *G. I. Vossii* et aliorum Dissertationes de studiis bene instituendis (*Traject.* 1658. 12) p. 48 sqq. Et in *eiusd.* Opp. (*Amst.* 1697. fol) T. III.

Neumann. JOH. GEO. NEUMANNI de Recitationibus Eruditorum Differtatio. *Wittimb.* 1685. 4.

Omeis. MAGNI DAN. OMEISII Diff. de Recitationibus veterum (cum primis Romanorum). *Altdorf.* 1697. 4.

Barth. CHRISTO. GOTHFR. BARTHII Diff. de Recitatione et Retractione veterum ad mentem sententiamque C. Plinii Caecillii Secundi. *Halae Magdeb.* 1701. 4.

Zeiske. JOH. GOTTFR. ZEISKE de veterum more, auditores ad recitationes advocandi, Programmata. *Soraviae* 1725. fol.

Ekerman. PETRI EKERMAN Diff. de studio veterum recitandi. *Upsal.* 1740. 4.

Barth. CHRISTO. GOTTH. BARTHII Diff. de Seccessibus veterum, ad mentem sententiamque C. Plinii Caecillii Secundi. *Halae Magdeb.* 1701. 4.

Cellarius. CHPH. CELLARIJ Lucubratiuncula de vigiliis et lucubrationibus veterum. *Hal. Magd.* 1699. 4; et in *eiusd.* Differtt. acad. p. 392-412.

Petzsch. CHR. HENR. PETZSCHII de veterum lucubrandi studio Oratio. *Misnas* 1742. 4.

Rohde. JOH. JAC. ROHDE Diff. de lectis veterum lucubratoriis. *Regiom.* 1714. 4.

Baumeister. FRID. CHRISTI. BAUMEISTERI Progr. de lecticulis lucubratoriis veterum Romanorum. *Gorlicii* 1740. 4; et in *eiusdem* Exercitationibus acad. et scholast. (*Lips. et Götting.* 1741. 4) p. 218-226.

BERNH.

BERNH. PETRI KARL Diff. de Applausibus Karl.
declamatoriis. *Rostoch.* 1696. 4.

F. C. BAUMEISTERI Progr. de more vete- Baumeister,
rum Quiritium Scholasticos finita recitatione
osculis excipiendi. *Gorlizii* 1740. 4; et in eius
Exercitt. p. 201 sqq.

JOH. BILBERG Dissertatio de Anagnostis. Bilberg.
Upsal. 1689. 8.

JOH. NIC. PUNCCII de Acroamatibus inter Funccius.
coenandum oblectamentis veterum Romanorum
Lucubratiuncula; in *Conr. Ikenii* Symbolis litter.
T. II. P. II. p. 342-560.

GEORGII NIC. KRIEGER Diatribe de Peregri- Krieger.
nationibus Romanorum academicis. *Jen.* 1704. 4.

Eiusdem de modis inclarescendi, apud Roma-
nos Diatribe. *Jenae* 1707. 4.

FRID. OERTELII Diff. de laudabili Romano- Oertel.
rum cura in constituendis Magistrorum salariis.
Erlangae 1746. 4; et in *Bidermannii* Select. scho-
last. Vol. II. Fasc. II. p. 574 sqq.

SECTIO XV.

*Scriptores de ludis Romanorum gymnics,
circensibus, et de gladiatoribus.*

ONUPHRII PANYINII, *Veronensis*, de Ludis Panvinius.
Circensibus Libri II. De Triumphis Liber unus.
Quibus universa fere Romanorum veterum sacra
ritusque declarantur, ac figuris aeneis illustran-
tur. Cum rerum memorabilium indice copio-
sissimo. *Venetis* 1600. fol. mai. *Paris.* 1600. fol.
Cum figg. aen. Idem libri cum notis JOH. AR-
GOLI et additamento NICOLAI PINELLI. *Pa-
tavi* 1642. fol. Cum figg. aen. Idem libri cum
hisdem notis, nec non JOACH. JOH. MADERI
in librum de triumphis notis *ibid.* 1691. Cum figg.
aen.

aen. Et in *Gravii* Thef. Antiqq. Rom. T. IX. p. 1 - 576. Cum figg. aen. — Panvinus primus nobilem hanc partem historiae Romanae peculiari opere summaque cura et doctrina tractavit. Posuit ob oculos atque descripsit carceres, aggerem, delphinos, utrumque spatium, metarum ac graduum ingentia fragmenta, obeliscos; porro, quadrigarum missus, flexus metarum, factionum colores, populi sponsonibus circa panni eventum certantis furorem totamque illam Circi insaniam.

Cf. THEOPHILI SINCERI *Neue Sammlung von alten und raren Büchern*, pag. 490 sqq.

Mercurialis HIERON. MERCURIALIS de arte gymnastica Libri VI, LAUR. JOBERTI de gymnasiis etc.
Joubert. Liber unus, PETRI FABRI Agonisticon Libri III,
Faber. PETRI JOH. BURETTII dissertationes de arte veterum gymnastica, aliique scriptores huius argumenti generales supra Vol. III. P. II. p. 291 sqq. a nobis recensiti sunt.

Bulenger. JULII CAESARIS BULENGERI de Circo Romano ludisque circensibus, ac circi et amphitheatri venatione Liber. Cui accessit D. JOAN. CHRYSOSTOMI, *Constantinopolitani Archiepiscopi*, Oratio de Circo, ex vet. Graeco manuscripto excerpta, nusquam hactenus edita; cum ejusdem BULENGERI interpretatione. Editio prima. *Lutetiae Parisorum*, apud Robertum Nivelles, via Jacobaea, ad insigne columnarum 1598. fol. Exstant quoque huius editionis exempla, in quorum fronte redemptorum nomina indicantur, nempe: *Impensis A. Saugrain et G. des Russ in vice D. Joannis Bellouacensis*. Insertus quoque est Bulengeri libellus de Circo eius Opusculis, et quidem tomus posteriori. *Lugd.* 1621. fol. Quae collectio admodum rara censetur. Exstat etiam in *Gravii* Thef. Antiqq. Rom. T. IX. p. 575-728. Ubi tamen

tamen omiſſa eſt Chryſoſtomi Homilia et dedica-
toria ad Servinum epiſtola: additus contra eſt
eiuſdem Bulengeri Tractatus de Equis p. 728-
748. — Capitibus LIX agit auctor de origine
Circenſium et nomine, de forma circi, de circo
maximo, de aliis circis Romanis, de circis aliarum
gentium, de quaſtionibus: an ludı circenſes iidem
eſſent, cum magnis Romanis aut Cerealibus? an
circenſes et magni fu-rint iidem, cum Megaliaeis
aut Megalenſibus? quibus diis ſacer circus fuerit?
de circi carceribus, de variis carcerum appella-
tionibus, de uſu repagulorum et equis ad repagula,
de ſortitione et ordine curſorum, de oſtiis, de
miſſibus, de mappa, de ſigno tubae, de praeco-
nibus, de ovis et delphinis, de obeliſcis, de Eu-
ripis, de metis et creta, de metis murtiis, de for-
ma metae, de ſpina circi, de forma decurſionis,
de agitatorum induſtria, de ſeptenario ſpatio ad
metas, de flexione metae, de naufragio circi, de
aſperſione equorum, de cavea et porticibus circi,
de popularibus et equeſtribus in circo, de viis,
baltheis, cathedris cuneorum, de ſeſſione et gra-
dibus, de honore in circo viris fortibus delato, de
reliquo ornatu circi, de pompa circi, de circen-
ſium ſtudio, de editoribus, de circenſibus privatis,
de habitu editoris, de familia quadrigaria, de ſpe-
ctatoribus, an pileati et diſcalceati ſpectarent? de
factionibus, de coloribus, aurigae an infames?
an equi de publico ederentur? de agitatoribus mi-
liaribus, de inſignibus agitatorum, de eorum elo-
giis et de iugis, de praemiis, de miſſibus circi,
ſcortis, mathematicis, furtis, de ſingularibus equis
et ſingularioribus, de paribus equis, de funariis
equis, de ſtudio alendorum equorum.

Cf. FREYTAGII Appar. litter. T. III. p. 291-294.

JOSE

- Moniard. JOSEPHI MONIARDI Commentarii in Rubr. Cod. publicae laetitiae vel Consulum (excerpti ex eiusdem Interpretationibus rubricarum. Codicis, Venet. 1571. 8); in *J. G. Clausingii* Jur. publ. Rom. T. II. p. 409 sqq. — Auctor omnia ludorum Romanorum genera describit.
- Calliachus. NIC. CALLIACHII Diff. de circensibus ludis, nunc primum edita; in *Poloni* Nov. Thes. Antiqq. Rom. et Graec. Suppl. Tom. V. p. 473 sqq.
- Miniana. JOS. EMMAN. MINIANAE Dialogus de Circi antiquitate et eius structura, nunc primum editus; *ibid.* p. 445 sqq.
- * * *
- Lipſius. JUSTI LIPSII Saturnalium Sermorum Libri II, qui de Gladiatoribus. . . . Idem noviter correcti, aucti, et formis aeneis illustrati. *Antwerp.* 1585. 4. *ibid.* 1591. 4. *ibid.* 1604. 4. Et in *eiusd.* Opp. Et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. IX. p. 1161 — 1266. Omnes editiones cum figg. aen.
- Freher. MARQUARDI FREHERI Cecropistromachia, antiqua duelli gladiatorii sculptura in Sardonyche exposita. *Heidelbergae* 1607. 4. Cum notis HENRICI GUNTHERI THULEMARI, *ibid.* 1681. 4. Exstat quoque in *Graevii* Thes. T. IX. p. 1143 — 1160.
- Ferrarius. OCTAVII FERRARII Diff. de Gladiatoribus. . . . Eadem cum eiusdem auctoris dissertatione de balneis, edita a JOH. FABRICIO, *Helmsſtad.* 1721. 8. Recusa in *Poloni* Thes. Antiqq. T. III. p. 313 — 332.
- Calliachus. NICOLAI CALLIACHII Diff. de Gladiatoribus, nunc primum edita, in *Poloni* Thes. T. III. p. 333 sqq.
- Bring. SUENONIS BRING Dissertatio de Gladiatoribus. *Londini Gothor.* 1747. 4.

PETRI

PETRI LASENA *dell'antico Ginnasio Napoletano opera postuma* (Roma 1641). 4. — Continet liber descriptionem certaminum gymnycorum in ista urbe sub Romanis Imperatoribus.

Lafena.

FRANC. CAROLI CONRADI *Diff. de honore in arena se honorari passos infamante, ad L. i. §. 6, de postulando.* Helmstad. 1744. 4.

Conradi.

DOMINICI JOSEPHI SCUTILLI *de Collegio Gladiatorum, seu in geminas inscriptiones gladiatorias nuperrime effossas commentarius.* Romae 1757. 4.

Scutilli.

FRANCISCI ANTONII VITALE *in binas veteres Inscriptiones L. Aurelii Commodi Imp. aetate positas, Romae recens detectas, Dissertatio, qua Gladiatorum materia fere tota enucleatur.* Romae 1763. 4.

Vitale.

SECTIO XVI

Scriptores de ludis Romanorum scenicis, Theatris, Amphitheatris.

A. Scriptores de ludis theatralibus, mimis, pantomimis, personis s. larvis.

I. Scriptores generales.

Supra quidem Vol. III. P. II. p. 296 sq. scriptores huius generis nonnullos excitavimus, de frequentibus vero notitiam paullo accuratorem atque copiosiore tradere hoc loco lubet.

ALBERICI GENTILIS *de Actoribus et Spectatoribus fabularum non notandis, et abusu mendacii, Disputationes duae.* Hanoviae 1599. 8. Prior disputatio exstat etiam in Gronovii Thes. T. VIII. p. 1626 sqq.

Gentilis.

Cf. (STRUVII) *Bibl. antiqua a. 1706.* p. 460 sqq.

Bibl. hist. Vol. IV. P. II.

Z

JUL.

Bulenger.

JUL. CAES. BULENGERI de Theatro Libri II (i. de Ludis scenicis, eorumque apparatu, tam apud Græcos, quam Romanos). Editio prima. *Tricassibus* 1603. 8. In *eiusd.* Opusculis paullo antelaudatis T. II. p. 217 sqq. Et in *Graevii Thel. Antiqq. Rom.* T. IX. p. 825 — 1058. — Quæ editiones posteriores non solum eo nomine meliores censendæ sunt, quod tot typothetarum erroribus, quibus prima scatet, non sint deformatae, sed etiam, quod Libro I. quatuor capita inserta et Libro II. sex capita addita fuerint, quæ in editione prima non leguntur. Mirandum autem, quod additiones et emendationes, quæ in prima editione p. 244 sqq. appendicem constituent, in editione Graeviana suis locis non insertæ, sed plane omissæ fuerint. Agitur vero libro priore, capita LX. comprehendente, de ludorum theatralium et scenicorum origine, de auctore tragoediae et comoediae, de harmonia, rhythmo, metro, de poematum et canticorum appellatione, de scriptoribus historiae dramaticae, de fabulis graecis et latinis, de satyra, fillis et atellanis, de tragœdiæ indole et generibus, de vetere comoedia, de origine satyrae, de theatro, de theatro Atheniensium et Romanorum, de theatris perpetuis Romae, de forma theatri, an theatra recta fuerint? quibus diis sacrum theatrum? de partibus theatri, de scenae significatione, partibus, ornatu, de machinis et vasis theatri, de Graecorum theatris, de Odeo, de proscenio et pulpito, de orchestra, aulaeis, foris et spectaculis, de iure sedendi, de concionibus in theatro, de factionibus theatri, de missilibus theatri, de iis, qui praeter scenicos et histriones in scena aut orchestra agerent, de voce miraculi et miraculorum patratoribus, de petauristis, de cernuatoribus

ribus et ascoliaſtis, de oſcillis, de grallatoribus, de acetabulariis, præſtigiatoribus et circulatoribus, de ſunambuljs, de apinariis et ridiculis, de paraſitis, morionibus et ſannionibus, de varijs hiſtrionum generibus, de ludjs ſ. ludionibus, de planipedibus, de mimis, de ſcenæ et orcheſtræ obſcœnitæte, de pantomimis, de præſide ludorum theatralium, de perſonis, de monitoribus, curionibus, liſtoribus in ſcena, de ornatu hiſtrionum, de calvis ſcenicis, de quaëſtione, an nominatim appellare aliquem in ſcena licuerit? de mercede ſcenicis data, de plaufu et ſibilo, de clamoribus. Libro poſteriore capitibus XLIX differitur de ludis muſicis et ſcenicis, de muſica theatraſi, de muſica eiufque partibus, de cantico affæ vocis, de ſibula, de phonaſcis, de mollienda voce, de plaſmate, de cantu in ſcena, de vocibus iuleis, de meſochoro, hilarodo, magodo, et alijs, de chori canticis, de choris cyclicis, de chorogo et chorodidaſcalo, de choro, de tropis muſicæ, de muſica pythagorica, de muſica, quæ fit flatu, pulſu, aut tactu, et de crumatis, de organis empneufſis, de tibia eiufque auctore, quid interſit inter tibiam et fiſtulam, de rebus, quibus uſi tibicines, de foraminibus tibiæ, de tibiarum varietate, de varijs tibiarum modis, de nomis tibicinum, de tibiæ cantu, de pythaule, panduria, hydraule et organis, de ſorte tibicinum et citharoedarum, de utricularijs, de cithara, lyra, chely, de partibus et ſonis citharæ, de habitu citharoedi, de legibus citharoedorum in theatro, de nomis citharoedicis, de pſalterio, de barbito et trigono, de crotalo, de ſambuca, de fiſtro, de verſu heroico, iambico et lyrico.

Cf. *FRYTAGII Appar. litter. T. III. p. 296 — 305.*

Bulenger.

JUL. CAES. BULENGERI de Theatro Libri II (s. de Ludis scenicis, eorumque apparatu, tam apud Graecos, quam Romanos). Editio prima. *Tricassibus* 1603. 8. In *eiusd.* Opusculis paullo ante laudatis T. II. p. 217 sqq. Et in *Graevii Thes. Antiq. Rom.* T. IX. p. 825 — 1058. — Quae editiones posteriores non solum eo nomine meliores censendae sunt, quod tot typothetarum erroribus, quibus prima scaturit, non sint deformatae, sed etiam, quod Libro I. quatuor capita inserta et Libro II. sex capita addita fuerint, quae in editione prima non leguntur. Mirandum autem, quod additiones et emendationes, quae in prima editione p. 244 sqq. appendicem constituerent, in editione Graeviana suis locis non insertae, sed plane omissae fuerint. Agitur vero libro priore, capita LX. comprehendente, de ludorum theatralium et scenicorum origine, de auctore tragoediae et comoediae, de harmonia, rhythmo, metro, de poematum et canticorum appellatione, de scriptoribus historiae dramaticae, de fabulis graecis et latinis, de satyra, fillis et atellanis, de tragoediae indole et generibus, de vetere comoedia, de origine satyrae, de theatro, de theatro Atheniensium et Romanorum, de theatris perpetuis Romae, de forma theatri, an theatra recta fuerint? quibus diis sacrum theatrum? de partibus theatri, de scenae significatione, partibus, ornatu, de machinis et vasis theatri, de Graecorum theatris, de Odeo, de proskenio et pulpito, de orchestra, aulacis, foris et spectaculis, de iure sedendi, de concionibus in theatro, de factionibus theatri, de missilibus theatri, de iis, qui praeter scenicos et histriones in scena aut orchestra agerent, de voce miraculi et miraculorum patratoribus, de petauristis, de cernuatoribus

ribus et ascoliaſtis, de oſcillis, de grallatoribus, de acetabulariis, praefigiatoribus et circulatoribus, de funambuljs, de apinariis et ridiculis, de paraſitis, morionibus et ſannionibus, de variis hiſtrionum generibus, de ludjs ſ. ludionibus, de planipedibus, de mimis, de ſcenae et orcheſtrac obſcoenitate, de pantomimis, de praefide ludorum theatralium, de perſonis, de monitoribus, curionibus, liſtoribus in ſcena, de ornatu hiſtrionum, de calvis ſcenicis, de quaefione, an nominatim appellare aliquem in ſcena licuerit? de mercede ſcenicis data, de plauſu et ſibilo, de clamoribus. Libro poſteriore capitibus XLIX diſſeritur de ludjs muſicis et ſcenicis, de muſica theatraſi, de muſica eiusque partibus, de cantico affae vocis, de ſibula, de phonaſcis, de mollienda voce, de plaſmate, de cantu in ſcena, de vocibus iuleis, de meſochoro, hilarodo, magodo, et alijs, de chori canticis, de choris cyclicis, de chorogo et chorodidaſcalo, de choro, de tropis muſicae, de muſica pythagorica, de muſica, quae ſit ſtatu, pulſu, aut tactu, et de crumatis, de organjs empneuiſtis, de tibia eiusque auctore, quid interſit inter tibiam et fiſtulam, de rebus, quibus uſi tibicines, de foraminibus tibiae, de tiliarum varietate, de varijs tiliarum modis, de nomjs tibicinum, de tibiae cantu, de pythaule, panduria, hydraule et organjs, de ſorte tibicinum et citharoedarum, de utricularijs, de cithara, lyra, chely, de partibus et ſonis citharae, de habitu citharoedi, de legibus citharoedorum in theatro, de nomjs citharoedicis, de pſalterio, de barbito et trigono, de crotalo, de ſambuca, de fiſtro, de verſu heroico, iambico et lyrico.

Cf. *FRYTAGII Appar. litter. T. III. p. 296 — 305.*

Montenari.

JOH. MONTENARI (Comitis Vicentini) *Dis-
corso del Teatro Olimpico di Andr. Palladio in Vi-
cenza*. Padova 1733. 8. Cum V tabb. aen.

Cf. Nova Acta Erud. a. 1735. p. 377—380.

B. *Scriptores speciales.*

Ferrarius.

OCTAVII FERRARIJ de Pantomimis et Mi-
mis Dissertatio, nunc primum edita, cum *Io. Fa-
bricii* ad non neminis dubia de orthographia Lati-
na responsionibus. *Wolfenbüttelii* 1714. 8. et in
A. H. de Sallengre Nov. Thes. Antiqq. Rom. T. II.
p. 677 sqq. Et in *Raccolta d' Opuscoli scientif. e filol.*
T. I. p. 1 sqq. — Fabricius hoc opusculum Ferrarii
posthumum a Jacobo Facciolato acceperat. In eo
ars pantomimorum describitur et exemplis illu-
stratur. Praeter alia etiam docetur, quantum fa-
voris popularis quantumque divitiarum histrio-
nes lucrati sint, cur ab Imperatoribus aliquot rele-
gati, a Traiano plane sublati sint, mimos non
saltatione ac gestu, sed voce ac verbis res ridicu-
las in scena repraesentasse, turpes vero plerum-
que et obscenas, ut adulteria et maritorum de-
ceptiones, quid fuerint Atellani et Exodiarii, Ae-
tologi et Copreae, buffones, fanniones caet.

Cf. Acta Erud. a. 1715. p. 15 sqq.

Calliachus.

NICOLAI CALLIACHII de ludis scenicis
Mimorum et Pantomimorum Syntagma posthu-
mum. *Patauii* 1713. 4.; et in *A. H. de Sallengre*
Thes. T. II. p. 699 sqq. — Calliachus paullo
plenius Ferrario idem argumentum pertractare
constituerat, et absolvisset quoque, nisi morte
praeventus filium abrumpere debuisset. Plura
tamen, quam Ferrarius, praestitit. Scilicet
sedecim tantum capita syntagmatis ad umbilicum
fere perducti reliquit auctor, in quorum primo,
cum ludi mimorum et pantomimorum scenicis
accen-

accenferi debeant, de scena agere incipit, eamque initio tabernaculum aliquod temporarium, ex frondibus, culmis, tabulis, pellibus similique alia materia ad faciendam umbram textum, fuisse, postea vero theatri frontem, exstructis theatris marmoreis, appellatam esse docet. Cap. II. scenae duas partes, interiorem aulaeis aut sipariis tectam, exteriorem apertam et proscenium vocatam, describit, ac circa priorem de scenis tragicis, comicis, satyricis, itemque versatilibus et ductilibus, circa posteriorem de pulpitato, orchestra, conistra, quae et area et cavea dicta fuit, differit. Cap. III. poetas veteres pro rerum diversitate repraesentanda scenas, prout hodie fieri consuevit, nunquam mutasse demonstrat, et cap. IV. pariter ac V. in originem ludorum scenicorum inquit, eosdemque sub ipsum vindemiae tempus et Dionysiacis festivitatibus ortum habuisse ostendit. Cap. VI. mimos poemata, quae mores hominum dictaque eorundem et facta turpia ac lasciva turpiter atque lascive representarent, fuisse ait. Cum vero mimi etiam actores denotent, illorum varias species, nomina, vestitum tum apud Graecos cap. VII. tum apud Romanos cap. VIII. in medium affert, ac in primis de Romanorum planipedibus fuse disputat. De pantomimis, qui non voce et cantu, sed pedum ac manuum agilitate totiusque corporis variis gesticulationibus facta dictaque hominum et fabulas integras repraesentare solebant, cap. IX. loquitur, saltationemque hanc pantomimicam a temporibus Aristotelis deducit. Cap. X. cum Salmasio, qui Pyladem primum saltationis artem a tragoedia et comoedia separatam in scenam Latinam introduxisse existimaverat, in arenam descendit, diuque ante Pyladem et Augusti tempora mimicas et

Z 3

panto-

pantomimicas saltationes a tragoedia et commoedia separatas fuisse, fufius declarat. Cap. XI. originem pantomimorum indagare studet, et, reiectis multorum opinionibus, poëfin et saltationem veluti gemellas iisdem initis eodemque tempore exortas, atque idcirco saltationem poëfin quandam, sed mutam, appellatam fuisse, cum Aristotele arbitratur, variaque inter saltationum genera pantomimicam vel maxime mores et perturbationes actionesque expressisse, ac italicam postmodum, eo quod in Italia maximos progressus fecisset, dictam fuisse notat. Cap. XII. saltationis pantomimicae artificum exponit, illudque perfectionis culmen tempore Neronis acquisivisse ostendit, apparatus vero pantomimorum, scenam, vestitum, instrumenta musica cap. XIII. recenset. Cap. XIV. obviat it Salmasio, et *ποδοπύλαι* s. *ποδῶν κτύπον*, cuius Lucianus meminit, non ad saltatores, sed ad tibicines potius spectare probat. Cap. XV. fabulas deorum ac heroum, utpotè spectatoribus magis notas, aliasque ex poëtarum epicorum, tragicorum, comicorum, atque satyricorum monumentis desumptas a pantomimis desaltatas fuisse, Pylademque in Tragicis, et Bathyllum in Comicis palmam retulisse observat. Cap. XVI. certamina pantomimorum enarrat, ac victores olim coronatos fuisse, ex variis inscriptionibus evincere conatur. Hoc igitur syntagma in lucem edidit *Marcus Antonius Madero*, Venetae D. Marci bibliothecae curator, qui et praefationem praemisit, ac de vitæ auctoris in illa certiores nos reddidit.

Cl. Actærum Erud. Suppl. T. VI. p. 363 sqq.

Scarella. JOH. BAPT. SCARELLA *Congettura del La-
serpiciario, Mimo di Petronio; in Galleria di Minerva*
(Venet. 1708. fol.) T. VI. p. 21 sqq.

JOH.

JOH. WEAVER *History of the Mimes and Pantomimes*, with an historical Account of several Performers in Dancing, living in the Time of the Roman Empire. London 1728. 8 maj. Weaver.

Recherches historiques et critiques sur quelques anciens spectacles, et particulièrement sur les Mimes et sur les Pantomimes. à Paris 1751. 12 maj. Recherches etc.

Praeter scriptores de personis, vulgo larvis, supra Vol. III. P. II. p. 297. recensitos, hoc loco sequentes sunt laudandi.

FRANCISCI DE' FICORONI *Maschere scèniche e figure comiche de' antichi Romani, descritte brevemente.* Roma 1736. 4. *ibid.* 1756. 4. Cum figg. aen. Latine. *ibid.* 1750. 4. Cum figg. aen. — Ingentem larvarum veterum vim Ficoronius congeffit easdemque aeri incidi curavit atque ipse capitibus LXXXIV. docte descripsit, simulque multis veterum scriptorum locis obscuris lucem affudit. de' Ficoroni.

FRANCISCI SERIO *Distorso sopra un antica Tavola di marmo, nella quale si descrivono i giuochi fatti nell' antico Teatro della città di Palermo dal Proconsole della Sicilia Aureliano.* In Palermo 1748. 4. Serio.

B. Scriptores de theatris et amphitheatris.

BULENGERI, BOINDINI et MONTENARI libri de veterum Theatro, huc etiam pertinentes, iam laudavimus. Nunc sequantur alii, sigillatim in hoc argumento versati.

JUSTI LIPSII de Amphitheatro Liber, in quo forma ipsa loci expressa, et ratio spectandi, ut et eiusdem de Amphitheatris extra Romam Libellus. *Antwerp.* 1585. 4. Cum figg. aen. *ibid.* 1598. 4. Cum figg. aen. *ibid.* 1604. 4. Cum figg. aen.

aen. *ibid.* 1608. 4. Cum figg aen. In *eiusd.* Opp. (*Antwerp.* 1637. fol.) T. III. p. 553 sqq. Et in *Graevii* Thes. Antiqq. Rom. T. IX. p. 1269-1333. Cum figg. aen. — Lipsius docte, ut semper solet, licet, ut ipse affirmat, ludica opera — vix enim duodecim dierum totam istam scriptionem meditationem esse asserit — exponit imaginem, faciem, habitum, ornatum amphitheatri veterum, in primis Romanorum.

Mazochius.

ALEXANDRI SYMMACHI MAZUCHII *Metropolitanae ecclesiae Campanae Canonici Theologi*, Commentarius in mutilum Campani Amphitheatri titulum, aliasque nonnullas Campanas Inscriptiones. *Neapoli* 1727. 4 mai. Cum figg. aen. Et in *Poleni* Nov. Thes. Antiqq. T. V. p. 485 sqq. — Praeter varia, ad rem ipsam haud pertinentia, velut Campanae urbis historiam, auctor docte exponit historiam ac formam amphitheatri, olim ibi exstructi. Inserta est diatriba de dedicationibus, explicatio multarum inscriptionum antiquarum, exercitatio in Campani proscenii anaglyptum, dissertatio de ludo gladiatorio, atque commentatio de lege pagana pagi Herculanei ex veteri elogio.

Cf. *Acta Erud.* a. 1728. p. 267-273.

Maffei.

(SCIPIO MAFFEI) *de gli Anfiteatri e singolarmente del Veronese Libri II. ne quali e si tratta quanto appartiene all' Istoria e quanto all' Architettura.* Verona 1728. 8. Cum XV. tabb. aen. Idem libri auctiores prodierunt in *eiusdem* Verona illustrata P. IV. *ibid.* 1731 fol. Idem Italice et Latine in *Poleni* Thes. Antiqq. Rom. et Graec. T. I. p. 1 sqq. *Anglice* ab *Alexandro Gordon.* Lond. 1730. 8. — Libro priore auctor curate recenset, quae ad historiam amphitheatrorum, originem nimirum, conditores, instauratores, materiam, formas varias,

varias, reliquias et similia pertinent: posteriore dilucide exponit, quae ad structuram architectonicam et ipsas aedificii rationes interiores spectant. Uterque autem ita comparatus est, ut superfuisset omnino post Lipsii, Fontanae, aliorumque, qui de Amphitheatris commentati sunt, lucubrationes, quae investigentur curatius, confirmarentur solidius, tradanturque perfectius, ipsam vero huius argumenti discussionem operosiores non vanam esse atque sterilem, sed ad intelligentiam scriptorum ex priscis sive sacrorum sive fanorum apprimè conducere, haud difficulter attendenti cuilibet lectori patefcet.

Cf. Acta Erud. 1729. p. 298 — 308. ubi et nonnullae archetypi figurae aeneae repetuntur.

Degli Teatri antichi e anfiteatri Lettere due critiche, l'una del Signore Marchese GIOV. POLENI^{Poleni} pubblico Professore di Matem. nello studio de Padova, et l'altra del Signore Conte GIOV. MONTENARI^{et Montenari}. In Vicenza 1735. 8. — Occasionem harum epistolarum praebuit Montenarii liber de Palladii Theatro Olympico, ante a nobis commemoratus. In eo nempe contenderat, falsam esse opinionem, quae omnia veterum theatra formam prae se tulerint rotundam; eandem vero Polenus in epistola priore tueri, Montenarius autem in posteriore ulterius confutare studet.

FONTANAE et MARANGONII Libri de Amphitheatro Flaviano supra cap. XVI. sect. IV. recensentur.^{Fontana et Marangoni.}

DOMINICI MARIAE MANNI *Notizie istoriche intorno al Parlagio ovvero Anfiteatro di Firenze.* In Bologna 1746. 4. — Est Florentiae, in urbis ea parte, quae orientem et septentrionem respicit, locus, vel potius monumentum veteris aedificii

terra sepultum, olim *al Parlagio* dictum, de quo, quod vario-varii censuerunt scriptores Itali, Man-
 nius evincere studet, fuisse quondam florentissi-
 mis Florentiae temporibus Amphitheatrum. Dis-
 tribuit opusculum in duos libros, in quorum al-
 tero recenset scriptores vetustiores Florentinos,
 qui eius molis meminerunt; inde locum designat,
 quem olim moles illa controversa occupavit; de-
 scribens etiam figuram molis; hinc ridiculam pro-
 ponit *Maleppini* opinionem, qui putat, in eo aedificio
 Caesarem cum proceribus suis ad deliberandum
 convenisse. Necmulto melior est *Villani* sententia,
 qui deceptus vocabulo *Parlagio*, credidit fuisse *per-
 latorium*, id est, ex aevi medii stilo, curiam Floren-
 tinorum, a Iulio Caesare conditam, exercendo ibi
 turi et deliberationibus celebrandis. Noster autem,
 illi usui inservire potuisse tam vastum aedificium,
 superne apertum, quod in latitudinem CLXX ulnas,
 et in ambitum DLXXIII impleverit, negat; quan-
 doquidem loca omnia, deliberationibus destinata,
 desuper tecta debeant esse, ne scilicet sonus in
 auras dissipetur. Tum varias proponit nominis
 descriptiones, et statuit unice veram esse *Peribasum*,
 quam in monumento anni MLXXI invenit. Putat
 nempe, nomen illud cum natura loci optime con-
 venire, et *opus in gyrum frustum*, seu rotundam
 deambulationem, denotare. Altero libro negat,
 amphitheatris aetatem et diem quasi natalem af-
 signari posse; asserit, Florentiam Romanam fuisse
 a Sulla deductam coloniam; excitat recentiorum
 scriptorum testimonia, qui, Florentinos habuisse
 amphitheatrum, perhibent, docens, amphithea-
 trum fuisse ex theatro, quod Florentiae conditum
 fuisse certo constat. In huius theatri situm in-
 quirit, putatque, illud amphitheatro proximum
 fuisse, dictumque *Parlagium minus*, amphithea-
 trum

trum vero *Partagium manus*, id quod doctè probat, ætatem, quæ structum fuerit amphitheatrum, Augusti nempe, definiens, et materiam indicans, e qua structum. Tum de usu gemino amphitheatrorum differit. Erant enim sive luctis bestiariorum cum feris, sive tormentis et martyriis Christianorum destinata. Narrat etiam casus, qui amphitheatrum hoc Florentinum nobilitarunt. Denique recenset statuas et alia, quæ de vetusta hac mole variis temporibus reperta fuerint.

Gf. *Nova Acta Erud.* a. 1748. p. 475 sq.

SCIPIONIS MAFEI *Lettere due degli Anfiteatri di Francia*; in *eiusdem Antiquitat. Gall. select.* (Paris. 1733. 4) p. 113 sqq. Eadem Epistolarum, Latine redditæ a Petro Facciolo, in *Polem. Nov. Thes. Antiqq.* T. V. p. 313 sqq.

Maffei

Description d'un Theatre dans la ville d'Arles; in *Journal des Savans* a. 1684. p. 336-341. Description etc.

Description de l'Amphitheatre de Nismes; in *Discours historique de l'antique Cité de Nismes*, de JEAN POLDO D'ALBENAS (à Lyon 1560. fol.) p. 119 sqq. D'Albenas.

Lettre au sujet de l'Amphitheatre de Nismes; in *Mém. de Trevoux* a. 1739. Jun. p. 1216-1229. Lettré etc.

Description de l'Amphitheatre de Bordeaux, vulgairément appelé le Palais Galien, par le Baron DE LA BASTIE; in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XII. p. 239-252. Cum III tabb. aen. de la Bastie.

Le Comte DE CAYLUS *du Théâtre de C. Scribonius Curion*; in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. XXIII. p. 369-393. Theotisce a J. G. Meusel in *eiusdem Abhandlungen zur Geschichte und zur Kunst* T. I. p. 281-302. Cum IV tabb. aen. — Locus in Plinii historia naturali de theatro isto nobilissimus æque ac difficillimus potissimum explicatur egregieque illustratur. de Caylus.

Extrait

Extrait
etc.

Extrait d'une Lettre écrite de Valognes en Basse-Normandie sur la découverte d'un Theatre; in Journal des Savans a. 1695. p. 679-682.

Le Beuf.

LE BEUF *Lettre sur un Amphitheatre, qui se voit dans le Gatinois; in Mercure de France a. 1727. Jul. p. 1500-1515.*

Alcaratius
f. porius
Martini.

IOACHIMI ALCARAZII GRAMONT *Epistola de Theatro Saguntino, fide Zachanthæo Visorio. Romæ 1716. 8. — Est hæc ipsa statim memoranda EMAN. MARTINI Descriptio docta elegansque Theatri Saguntini, quam Alcaratius, alienae laudis captator, suo nomine, cum levi Martini mentione, mutatis nonnihil corruptisque huius verbis, publicavit. V. Joh. Poleni Præfat. ad T. V. Novi Thes. Antiq. Rom. p. X, et ipsas Eman. Martini Epistolas (Amstelod. 1738. 4) T. I. Epist. VII. p. 11 sqq.*

EMANUELIS MARTINI, *Ecclesiæ Alonenfis Decani, Epistola ad Ant. Felic. Zondadarium, de Theatro Saguntino; in Bernardi de Montfaucon Antiquité expliquée T. III. P. II. p. 237 sqq. in Eman. Martini Epistol. (Amstel. 1738. 4) T. I. p. 198 sqq. et in Poleni Nov. Thes. T. V. p. 389 sqq.*

Miniana.

JOSEPHI EMMAN. MINIANÆ *Dialogus de Theatro Saguntino, nunc primum editus; in Poleni Nov. Thes. T. V. p. 401 sqq.*

Sur le Theatre
etc.

Sur le Theatre de Sagunt; in Journal de Paris a. 1785. N. 324. Theotisce in Meuselii Histor. litterar. Magazin (Baruthi et Lips. 1786). P. III. p. 175-180. Cum castigatione interpretis, qui est Fridericus Dominicus Ring, Carollsruhenfis.

Guazzesi.

LAURENTII GUAZZESI *Dissertazione sopra gli Anfiteatri Toscani, e principalmente dell' Aretino; inter Dissertazioni dell' Acad. Etrusca di Cortona (Rom. 1738. 4) T. II. p. 79 sqq.*

Eiusdem Supplemento alla Dissertazione intorno agli

agli Anfiteatri degli antichi Toscani; in *Raccolta d'Opuscoli scientifici e filol.* T. XX. p. 427 sqq.

SECTIO XVII.

Scriptores de aedificiis, partibus aedium, thermis, balneis et villis Romanorum.

De luxu Romanorum in aedificiis differuerunt etiam scriptores, qui de eorum luxu in univ-
ersum egerunt; v. C. MEURSIUS, KOBIERZY-
CKI, supra sectione XIII excitati.

De Portis, Muris, Aquaeductibus, Pontibus,
Viis, Aedificiisque, quae supersunt, Romae vete-
ris, scriptores v. supra sectionibus II, III et IV
capitis XVI.

IOH. ERN. IMMAN. WALCHII Appendix Walch.
quinta ad *Cellarii Compendium* antiqq. Rom. de
prisca Romanorum aedificiis.

IUSTI RYCKII de Capitolio Romano Com- Ryckius.
mentarius. *Gandavi* 1617. 4. Cum figg. Idem, no-
tis viri philologi (IAC. GRONOVII) illustratus
et auctus. *Lugd. Bat.* 1696. 8. Cum figg.

CHRISTI. GOTTL. SCHWARZII Diff. de Schwarz.
rostris fori Romani, loco concionibus solennia
Altorf. 1745. 4.

De Circo eiusque structura scriptores v. su-
pra huius capitis sectione XIV.

De Theatris et Amphitheatris scriptores v.
supra huius capitis sectione XVI.

IOH. BALTH. BEYSCHLAGII Diff. de Pala- Beyschlag.
tiis. *Vitemb.* 1690. 4.

Eiusd. Diff. de Atriis. *ibid.* 1691. 4.

IOH. GEORG. ESTOR *Anmerkungen von der Hö- Estor.*
he derer Gebäude zu Rom, und der Menge dasiger Ein-
wohner; in eiusd. *auserlesenen kleinen Schriften* (Gif-
sae 1733. 8) T. I. p. 423-447.

Eiusdem *Observationes variae de altitudine*
aedium

aedium Romanarum, deque civium multitudine, ad illustrandam servitutem altius tollendi et altius non tollend. Ex lingua vernacula Latine vertit notulisque adauxit IOH. FRIDR. IUGLER. *Lips.* 1736. 4.

Sagittarius.

CASP. SAGITTARIUS de Januis veterum Libe-
singularis. *Altenburgi* 1670. 8. Idem, cum aucto-
ris Analectis, in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T.
VI. p. 418-530. — Capitibus XXXVII compilata
sunt, quae sparsim in auctorum veterum moni-
mentis traduntur de variis ianuarum generibus
et partibus, atque de aliis adeo rebus, non proxi-
me ad idem argumentum spectantibus; itaque de
valvis, de postico, de postibus, de cardinibus, de
liminibus et iure postliminii, de claustris, de sera,
de obicibus, repagulis, vectibus, pectulis et clavi-
bus, de ianitoribus, de servis veterum excubito-
ribus, et excubiis in palatio Imperatorum Roma-
norum, de ianitoribus templi Hierosolymitani,
de ianitoribus templorum in primitiva ecclesia,
de ianitricibus, de cane ostiario, et formula: cave
canem; de modo aperiendi ianuas apud Graecos
et Romanos, de materia ianuarum, de earum vo-
lis, de antepagmentis, de ianuis caelatis et testu-
dineo opere distinctis, de picturis ianuarum et
imaginibus atriensibus, de inscriptionibus ianu-
rum, de armis, spoliis, praemiis militaribus, item
ferarum exuviis in ianuis veterum fixis, de ianuis
coronatis, de cupressu, funestae domus indice, de
ianuis lucernatis, de fastibus magistratuum in
poste suffixis, et more lictoris virga pulsandi ia-
nuam ad adventum consulis, de mercurialibus
statuis, prae foribus Graecorum collocatis, de va-
riis superstitiosis ritibus, circa ianuas observari
solitis, de admissione et exclusione, de ridiculis
amantium exclusorum dictis et factis....

JOSE-

JOSEPHI MARIAE SUARESII (*Historici et Suarez. Archaeologi Gaditani*) de foraminibus lapidum in aedificiis antiquis hodieque conspicuis Diatribe. *Lugduni* 1652. 4. Et in *A. H. de Sallengre* Nov. Thes. Antiqq. T. I. p. 328 fqq.

JOH. STEPH. PILARIK Diff. de lapidibus *Pilarik. Romanorum iuxta vias positis. Vitemb.* 1713. 4.

GUIL. DU CHOUL *Discours de Bains des Grecs du Choul. et Romains.* Cf. supra Vol. III. P. II. p. 301 fq.

ANDREAE BACCII de thermis veterum *Li-* Bacci. ber singularis; in *Gravii* Thes. Antiqq. Rom. T. XII. p. 281-380. Est liber septimus seu ultimus operis maioris, de thermis in universum, cuius editiones, quarum duae priores admodum rarae, prostant sequentes: *Venetis* ex officina Valgrisianna 1571. fol. *ibid.* 1588. fol. (in fine huius editionis apparet a. 1587). *Romae* 1622. fol. *Patavii* 1711. fol. Quae ultima editio habet additiones et librum octavum, a Valisinerio elaboratum atque sic inscriptum: *De nova methodo thermarum explorandarum, deque minera, et viribus fontium medicamentorum, quorum plerique in hoc opere desiderabantur, ex clarissimorum virorum scriptis editis et edendis.*

Cf. CLEMENT *Bibl. cur.* T. II. p. 325 fqq.

MAZZUCHELLI *Scrittori d'Italia* Vol. II. P. I. p. 13.

DENIS *Merkwürdigkeiten der Garsellischen Bibl.* p. 340 fq.

JULII CAESARIS CAPACII de Balneis li- *Capacio.* bellus; accessit eiusdem Historiae Puteolanae. *Neapoli* 1604. 4; et eidem operi, ab auctore ipso Italice reddito, in alium ordinem redacto auctoque, *ibid.* 1607. 8. Cum figg. aen. *Romae* 1652. 8. Cum figg. aen. Libellus de Balneis quoque insertus est Thesau-

**Thefauro Antiqq. Italiae, a Burmanno. collecto.
T. IX. P. IV.**

Cf. CLEMENT *Bibl. cur.* T. VI. p. 210 fqq.

De CASALII, JOUBERTI et FERRARIIBris super veterum balneis supra Vol. III. P. II. p. 303 egimus.

Terme etc. *Terme di Tito, e Pitture interne.* Romaes. 2 fol.

Carletti. IOSEPHI CARLETTI *antiche Camere delle Terme di Tito, e le loro Pitture descritte.* Rom. 1776. fol.

Capponi. IOH. BAPT. CAPPONI *Discorso, in cui dichiarandosi un antica Iscrizione, si ragiona copiosamente della Terme, Bagni, Effercizii e Giuochi de gli antichi Romani; in Prose de' Accademici Galati di Bologna, pubblicate da Valer. Zani* (Bologna 1671) p. 219-298

Robortellus. FRANC. ROBORELLI *Explicatio Laconici five Sudationis, quae adhuc visitur in ruina balnearum Pisanae urbis; cum aliis Robortelli schediastmatibus v. c. de facultate historica, Floruit.* 1548. 8; in IOH. RHODII *Notis ad Scribon. Largum* p. 103 fqq. in *Gruteri Thes. crit.* T. I. p. 1397 fqq. et in *Graevii Thes. Antiqq. Rom.* T. XII. p. 381-388.

Pitschel. FRIDERICI LEBEGOTT PITSCHELII *de Sphaeristerio Dissertatio.* Lips. 1740. 4.

Green. GEORGII GREENII *de rusticatione Romanorum, nec non de Villarum structura apud eodem Commentariolus.* Lips. 1667. 12. Et in *A. de Sallengre Nov. Thes. Antiqq.* T. I. p. 690 fqq.

Castell. ROBERTI CASTELLI (*Architecti Londinensis*) *Villas of the Ancients illustrated.* Lond. 1728 fol. max. Cum tabb. aen. XI maioribus, non computatis ornamentis, passim initio et fini adiectis Quum statuerit auctor, Vitruvium transferre Anglice et explicare; hanc quasi promulsidem prae.

praebere voluit. Parcus quum sit in hoc argumento Vitruvius, adhibuit ex rei rusticae antiquis scriptoribus praecipue Varronem, qui curatius de villa disputasse videtur; tum Plinii iunioris descriptiones villarum suarum. Ac Plinianas quidem epistolas tum Latine tum Anglice inseruit operi suo, Varronis autem, et quaedam Columellae Palladiique, tantum Anglice. Caeterum haec illi divisio placuit, ut prima parte agat de villa urbana, cui necessaria suppeditentur ex vicinia; altera de villa rustica, ea etiam adiuncta membra habente, quae ad agri et pecoris cultum pertinent; tertia de alio genere villae rusticae, ubi ea, quae modo diximus, membra tantum remota sunt a diaeta domini et hospitum, ut nihil molestiae aut nauseae afferant, sed commode tamen necessaria omnia subministrant. Auctor ipse, post cuius obitum hoc opus prodiit, architecturae recentioris et artis delineandae, quam linguae et antiquitatis Romanae, peritior fuit. Certe Plinius aliique veteres Romani villas suas vix agniture essent, si elegantes oppido illarum *diaryceas* a Castello elaboratas, vel illas ipsas ad illius praescriptum exaedificatas viderent.

Cf. (I. M. GESNERI) censura huius operis in *Actis Erud.* a. 1731. p. 109 — 114; ubi et delineationes operis Anglici nonnullae repetitae.

JOH. FRID. CHRISTII *Suselicium*, quo villa Christ. eius nominis Bunaviana ad Albim prope Misnam urbem sita celebratur et describitur. Accedunt Excursus historici et Diplomata quaedam Suseliciana. *Lips.* 1732. 8. *Eiusdem* Villaticum, *Suselicii* titulo antea editum, nunc novum. *ibid.* 1738. 8. *Eiusdem* Villaticum, Libris III. Infunt Rusticationis laudes villaeque amoenissimae descriptio. *Bibl. hist. Vol. IV. P. II.* Aa Pars

Pars olim *Sufelici* titulo prodiit, nunc totum novum est. Accedunt Excursus in Historiam pagi Sufeli, in res antiquas, in litteras diversas, et cum his Tiburtinum Surrentinumque *Statii*; *Mosella Ausonii*; alia veterum atque recentiorum super locis amoenis carmina denuo recensita. *ibid.* 1746. 8. — Commemoramus hoc loco libellum elegantissimum propter excursus subiunctos, in quibus auctor copiose et, ut solet, erudite, de partibus villarum et hortis veterum commentatur.

Trinckhufius.

GEORGII TRINCKHUSII *Diff. de hortis et villis Ciceronis.* *Gerae* 1673. 8.

Mattei.

DOMINICI BARNABAE MATTEI *Memorie istoriche dell' antica Tuscolo oggi Frascati.* In Roma 1712. 4. Ex Italico vertit Latine, praefationem atque indices adiecit *Sigeb. Havestampus*; in *The-saur. Antiqq. et histor. Ital.* T. VIII. P. IV. — Praeter alia veteris Tusculi memorabilia historiamque usque ad annum p. C. n. MCXCI, auctor quoque recenset eius hippodromum, circum, theatra, templa, villasque amoenissimas, in quibus Luculli et Ciceronis eminebant.

Cf. *Acta Erud.* a. 1712. p. 498 — 502.

Zuggeri.

(ZUGGERI) *Differtazioni due d'una antica villa scoperta sul dosso del Tuscolo.* Venez. 1746. 4.

Felibien.

(FRANCISCI) FELIBIEN DES AVAUX *Plans et description de deux des plus belles maisons de campagne de Pline le Consul, avec des Remarques.* à Paris 1699. 8. à Londres 1707. 8. — Nobilissima aequae ac elegantissima descriptio, quam Plinius in *Epistolis* (Lib. II. ep. 17, et Lib. V. ep. 6.) de villis suis, Laurentina et Tusculana, exhibuit, recentioribus largam materiam, ingenia exercendi eruditionemque effundendi, praebuit. SCAMOZ-
ZIUS

ZIUS iam in *Idea dell' Architettura universale* (L. III. cap. 12.) Laurentini Pliniani delineationem proposuit, sed valde a Plinii descriptione aberrantem. Felibenius eandem spartam coluit paullo accuratius, dum utriusque villae descriptionem architectonicam, in qua verba Plinii Latine Galliceque posita tum animadversionibus quibusdam, tum praesertim formis acri incisus explicare stude-
ret. Laudantur studium viri et elegantia ingeniosa, sed cui non respondit eventus, qui antiquitatis cultores iuvare possit. Ille enim plerumque gentis suae interpretum morem secutus, non hoc egisse videtur, ut, quales villae Plinii fuerint, ipsius opera intelligeremus: sed ut ostenderet, quomodo aliquis aedificare villam possit, quae quidem recentioribus eruditique Francogallorum ingenijs placeat, in qua idem circiter numerus membrorum sit, qui fuit in Laurentino, vel in Tuscorum. Quoties igitur commodè potuit situs et connexio membrorum indicata, a Plinio servari, id factum est: caeterum pluribus in locis aperte contradictum domino. Eadem fere patravit Castellus in opere modo memorato. Idem Felibonii liber prodit hoc titulo:

Delices des maisons de campagne, appellées le Laurentin et la maison de Toscane. à Amsterd. 1736. 12 mai. Sed in hac editione et Plinii et Felibonii mentio, fraude nescio cuius, omissa.

FRIDERICI AUGUSTI KRUBSACII (Architecti Dresdensis) *wahrscheinlicher Entwurf von des iüngern Plinius Landhause und Garten, Laurens genannt, nach Anzeige seines 17ten Briefes des II Buches, an den Gallus.* Lips. 1760. 8. Cum II tabb. aen. — Scamozzii, Felibonii aliorumque

que opiniones delineationesque Laurentini Pliniani reiciuntur, atque probabilior exhibetur.

Cf. *Bibl. der schoenen Wissensch.* T. VI. p. 340 — 349.

Ligorius.

PYRRHI LIGORII Descriptio villae Tiburtinae Hadrianae. Ex Bibliotheca Lugduno-Batava nunc primum produxit ac Latine vertit Sigeb. Havercampus. Accedit ipse contextus Italicus; in *Burmanni Thes. Antiqq. et Histor. Ital.* T. VIII. P. IV.

del Re C.
Regius.

ANTONII DEL RE (Tiburtini, Icti et Historici) dell' *Antichità Tiburtine capitolo V*, nel quale si descrivono le maraviglie del Palazzo e Giardino della famiglia d'Este, gli edifizii della superba villa d'Adriano Imperatore et le ville, che in Tivoli et suo territorio avevano Cajo Cesare, Siface Re di Numidia, Zenobia et altri. In Roma 1611. 4. Et in *Burmanni Thes. Antiqq. et Hist. Ital.* T. VIII. P. IV.

Volpi.

JOSEPHI ROCCO VOLPI *Dissertazione intorno alla Villa Tiburtina di Manlio Vopisco, con molte Iscrizioni*; in *Dissertazioni dell' Acad. Etrusca di Cortona* (Rom. 1738. 4.) T. II. p. 163-192.

Eiusdem *Commentario della Villa di Manlio Vopisco in Tivoli*; in *Raccolta d'Opuscoli scientif. e filol.* (Venez. 1742. 12.) T. XXVI. p. 1-114.

Idem *Vulpius in Veteri Latino profano et sacro, a Petro Marcellino Corradino, qui et ipse* T. II. L. II. cap. 18. et 19. de villis Setinensium et Circejenfibus differit, coepto, egit quoque de Plinii Laurentino T. VI. L. X. cap. 3 et 4. de villis Albanis T. VII. L. XII. cap. 6. de villis Tusculanis, praecipue de Luculli villis T. VIII. L. XIV. cap. 3. 4 et 5. de villis Praenestinis T. IX. L. XVI. cap. 9. de villis Tiburtinis. T. X. P. I. L. XVIII.

XVIII. cap. 7-10. — Egimus de opere isto supra Vol. IV. P. I. p. 133 sq.

Abbate DOMINICI DE SANCTIS Disserta- de Sanctis,
zione sopra la Villa di Orazio Flacco. Roma 1761. 4.

Abbé CAPMARTIN DE CHAUPY Découverte Capmartin
de la Maison de Campagne d'Horace; Ouvrage utile de
pour l'intelligence de cet Auteur, et qui donne occasion Chaupy.
de traiter une suite considérable de lieux antiques. à
Rome 1767-1769. III. Voll. in 8. — Horatium
unam solummodo villam possedisse, auctor con-
tendit, eamque describere, ex Horatii carmini-
bus maxime, conatur. Quod quidem paucis
fieri potuisset, sed compilatori placuit, alias
quoque villas et loca Italiae veteris, eorumque
ruinas, magno apparatu antiquarlo, cui vero hic
erat non locus, eruere atque perscrutari.

Cf. Götting. gel. Anzeigen. a. 1770. p. 492-495.

100210

100210

100210

2

